232799.

Riigi Statistika Keskbüroost ja Tartu Ülikooli
Lastekliinikust

Surmad
vigaste laste kohta Eestis

Ad
2319

Aadu Lüüs

Tartu Ülikooli lastekliiniku juhataja ja lastehaiguste
dotsendi k.t.

MU

VANEMATE

KUSTUTATA MÄLESTUSELE

E e s s õ n a.

Käesolev töö on teatavas mõttes kogutöö. Temal on sellepärast kõik vead, mis niisuguste tööde juures paratamatad on. Teiseks ei ole tööl mitte üksainda teaduslik otstarb, vaid ta pidi ka tegeliku elu nõudeid silmas pidama. Neid ülesandeid ei ole mitte kerge ühendada.

Üksinda ei oleks mul mitte võimalik olnud seda tööd ette võtta, veel vähem teda läbi viia. Juba andmete kogumine oleks üksinda võimatu olnud. Tööd ette vätta oli ainult sellepärast võimalik, et meie ametlikud asutused tema kordaminekut igapidi toetasid.

Seelepärast avaldan siinkohal kõigile ametkondadele ja isikutele, kes kuidagi viisi selle töö kordaminekuks ja läbiviimiseks kaasa aitasid, oma otsekohest tänu.

Eestkätt tänan Tervishoiu Peavalitsust ja tema juhatajat Dr. A. M ö t t u s't, kes andmete kogumise tegeliku läbiviimise lahkesti oma peale võttis.

Registreerimist toetatasid III arsti, kellele niisama oma tänu ütlen.

Iseäralist tänu võlgnen meie Riigi Statistika Keskbüroole ja tema juhatajale hra A. P u l l e r i t s'i l e, kes mulle ette pani seda tööd teha ja kelle ametkonna vilunud ametnikkude kaasabil materjali tehniline läbitöötamine võimalikuks sai ja lõpule viidi.

Keskbüroos töötades olin alalises mõttevahetuses rahva liikumise osakonna juhataja proua Valeska S m e t a n i n'i ga, kelle abi ja kaastöö selle töö juures heameelega meelde tuletan ja mille eest teda õiglaselt tänan.

Selle töö lõppu mahutatud graafilised joonised on Keskbüroo Graafika osakonna juhataja hra K. S c h m i d t'i valmistatud. Neid pidi vähemalt 13 tööse tulema, kuid aja puudusel ja teiste kiirete tööde v ahele tulemisel ei saanud nad kõik veel mitte valmis. Trükkimise korral tulevad nad muidugi kõik tööse. Hra kunstnik S c h m i d t'i l e avaldan ta töö ja vaeva eest oma tõsist tänu.

Edasi olen prof. A. R a m m u l'i g a selle töö üle mõtteid vahetanud ja temalt mõnda näpunäidet saanud, mida tänuga siinkohal meelde tuletan.

Sugemed
vigaste laste kohta Eestis.

I.

Lhk.

A. Lühike ajalooline ülevaade vigaste seisukorrast.....I

I. Endised ajad.....I

Martin Luther.....I

Eesti rahva jutud.....I

Vaimulikud vigaseid aitamas.....2

2. Meie aastasada.....3

Saksamaa.....3

Austria, Tshehoslavakkia, Ungari, Schweitsi.....4

Itaalia, Prantsusmaa.....5

Inglismaa.....7

Hollandi, Rootsi, Norra, Soome.....8

Põhja-Ameerika Ühisriigid.....9

B. Praeguse aja hoolekanne vigaste laste eest.....9

I. Vigaste laste eest maksab hoolt kanda.....9

Prof. Marcus, Müncheni vigastekodu.....9

Saksa hoolekande-süsteem.....I0

2. Vigaste laste hoolekandjad.....I0

Arstid.....I0

Õpetajad, vaimulikud.....II

Õed, ämmaemandad, omavalitsuste hoolekande-osakonnad, haigekassad, eraseltsid, seltskonna-tegelased, riik.....I2

3. Vigastekodu.....I3

Kodu iseloom, koht.....I3

Kirurgia-ortopeedia, kool.....I4

Käsitöö-õpetus, kodust lahkumine.....I5

4. Preisi vigaste laste seadus.....I6

C. Vigaste töö-alad.....I7

Vigaste viletsa seisukord.....I7

Vigase töötamisviis, töö-alad poisikestele. I8

Töö-alad tütarlastele, mõuanne elukutse valikul, vigane surtöö stuses..... 19
Vigane põllutöös, vigane vaimlist tööd tegemas.....20

II.

S u g e m e t e k o g u m i n e j a l ä b i t ö ö t a m i n e .

A. Sugemete kogumine.....22
I. Töö-ja Hoolekande-ministeerium ja Riigi Statistika Keskbüroo.....22
Riigi Statistika Keskbüroo küsimusleht vigaste laste kohta.....23
Autori küsimusleht vigaste laste kohta.....25
2. Tervishoiu Peavalitsus.....28
Registreerimine linnades.....28
Registreerimine maakondades.....29
Kõige väiksem arv.....30

B. Sugemete läbitöötamine.....31
I. Vigaste rühmitamine.....31
K. Kodutarvitajad.....33
Kr. Ravitsemist tarvitajad.....33
Kp. Parandamata vigased.....33
kk. Töövõimelised.....33
ki. Töövõimetud.....33
M. Mitte-kodutarvitajad.....34
R. Ravitsemist tarvitajad.....34
E. Hoolekannet mittetarvitajad.....34
2. Lehtede gruppeerimine.....34
Enne koolieelised, koolieelised.....34
3. Küsimuste liigitamine.....35
Luu- ja liigesetiisikus, rahiit, halvatused.....35
Lihaste liikumine, progressiivne lihaste atroofia, vesipea, ülearused sõrmed ja varbad, kokkukasvanud sõrmed ja varbad, lõpundi puudumine, lõpundi osa puudumine, nikastused.....36
Arenemata, rikutud, ja vööriti kasvanud liikmed, eespool nimetamata vead..... 37

lhk.
4. Absoluuttarvud ja protsendiarvud.....39
5. Suhtearvud.....40
6. Järjekorraarvud.....41
7. Lisatabel.....41

C. Tabelid.....
I. Absoluuttarvud ja protsendiarvud.....42
Tabel I.....42
" 2.....68
" 3.....70
" 4.....96
" 5.....98
" 6.....124
" 7.....126
" 8.....152
2. Suhtearvud.....154
Tabel 9.....154
" 10.....180
3. Järjekorraarvud.....193
Tabel 11.....193
" 12.....203
" 13.....213
4. Lisatabel 14.....219

D. Tabelite seletused.....
I. Haiguste tagajärjel tekkinud vigasused.....226
Luu- ja liigesetiisikus.....226
Halvatused.....231
Rahiit.....235
Põletikud.....239
Teised haiguste järele tekkinud vig....239
2. Sünni- ja õnnetu juhtumise tagajärjel saadud vead.....239
Ulearused sõrmed ja varbad.....240
Kokkukasvanud sõrmed ja varbad, lõpundi puudumine, lõpundi osa puudumine, nikastused.....241
Arenemata jne. liikmed.....242
Nimetamata vead.....243
Padruni ja granaadi vigastused.....244

Lhk.

3. Vigaste jaotus rühmade järele.....246

Ravitsemist tarvitajad vigased.....247

Rühmade ja liikide vahekord.....248

Kodutarvitajad vigased.....251

Kodusse soovijad vigased.....253

4. Vigaste arv 100 elaniku kohta.....254

5. Vigasuse komplikatsioonid.....255

6. Vigasus lähemas sugukonnas.....256

7. Vigasuse raskus.....257

8. Kas vigaseid ravitsetud 258

9. Kas vigased koolis käinud.....260

10. Vaimliselt terved ja puudulikud.....261

11. Vigaste laste vanadus.....262

12. Vigaste sugu.....266

13. Vigaste riikkondsus ja rahvus.....267

14. Vigaste ülespidamine.....267

15. Vigased saavad abiraha.....268

16. Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate varanduslne seis.....269

17. Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate amet..270

18. Laste arv vigaste laste vanemate perekonnas..272

19. Malinovski väited.....274

E. Kokkuvõte. 276

F. Järeldused.....280

G. Kirjandus.....282

H. Juhtlaused.....287

I. Joonised

I. A. Lühike ajalooline ülevaade vigaste seisukorrast.

I. Endised ajad.

Kõigil aegadel ja kõigil rahvastel on vigaseid olnud. Vaevaline ja kurb on nende saatus praegusel ajal, kuid veel viletsam on ta läinud aegadel olnud. Kuni 18.aastasaja alguni ei paista meile sellelt alalt ühtki selgemat momenti vastu.

Vanad indlased heitsid oma vigaseid Gangese jõkke, juutidel istusid nad kerjustena tee ääres, kuna spartlased neid Taigetose kuristikku viskasid. 1)

Vanas Roomas nimetati neid morio'deks. Selle nime all mõisteti täiesti vigaseid inimesi, kelle liikmed olid köverad, võõrdi ehk viltu kasvanud ja kes pidid kas halastust või naeru esile kutsuma. Niisuguseid morio'sid müüdi turgudel, ja leidis rikkaid, kes neid ostsid ja sundisid omale andeid kerjama. 2)

Huvitav on kuulda, et vana Mehiko pealinnas Tenochtitlanis hispaanlaste sinnatungimise ajal vigaste maja on olnud, kus neid iseäralise hoolega on hoitud. Neil olnud seal nii hea olla, et mõned vanemad meelega oma lapsele vigastusi sünnitanud, et teda sellesse asutusse paigutada võida. Seal on nendele mitmesuguseid kunstisid õpetatud ja nad on vahel keisrile ja ta kodakondsetele meelelahutust pakkunud. 3)

Keskajast kuni 18. aastasaja keskeni leiame vigaseid vürstide ja kuningakodade juures õuenarridena tegevuses olevat. Iseäranis palju olla neid Peeter Suure õue juures olnud, nii et neid isegi mitmesugustesse klassidesse olla jagatud.

Mainitud ajajärgul õitsis igal pool ebausk ja sellepärast ei ole ka mitte ime, kui usti, et vigased on kuradi sünnitus, kes oma lapsed inimeste lastega ära vahetab.

Selles usus oli isegi Märtin Luther, kes neid õnnetuid lihatombuks - m a s s a c a r n i s - nimetas, kellel jumalikku hinge ei olevat ja keda armuta tappa võivat (K i r m s s e 2 lhk. 9).

Ka Eesti rahva juttudes on kaunis tihti kõnet vanapaganast, kes oma last püüab inimese lapsega ümber vahetada. Nii kirjelda-

/

takse vanapagana last jutukeses „Last vahetamas " järgmiselt:
„See on väga imetu näoga ja karjub sea moodi häälega. Keegi ei
jõua seda kisa kuulda. Kõik tahaksid teisest lahti saada." 4)

Edasi annab prof. W. J. E i s e n +) vanapagana lapse kohta järgmise kirjelduse: „Vanapagana laps suure peaga, väikese kehaga, ei võta ega võta jalgu alla, laseb ennast kaua imetada. Vahel 7-aastaseni alles põialpoiss. Karjub palju, ei anna vanematele rahu. Meheks saades koleda jõuga. Nehena ei enam väike, aga lapsena ei elene. Vanapagana laps enamasti ikka poisslaps. "

Vähe teistsugused tuuled hakkavad 18.aastasaja teisel poolel puhuma. 1741 a. ilmub Pariisi professori A n d r y sulest esimene ortopeedia õpperaamat, kus sõna „ortopeedia" esimest korda tarvitati. 5)

1780 a. asutab Dr. J.A. V e n e l Schweitsis Vaadti kantonis esimese imatituudi noorte vigaste jaoks, Dr.J.G. B l ö m e r Berliinis 1825 a., P r a v a z ja G u e r i n Pariisis 1825 a. ja Jakob v. H e i n e 1829 a. Cannstattis, seesama H e i n e , kes esimesena kirjeldas ja ravitses laste loidu halvatust, mis nüüd H e i n e - M e d i n i haiguse nime all tuntud.

1823 a. asutas Johann Nepomuk von K u r z Münchenis vigastekodu, mis varsti riigi kätte võeti ja ajakohaselt korraldatuna kuni tänapäevani püsima on jäänud. 6)

Nendele esimestele vigastekodudele järgnesid aegapidi mitmed teised, kuid nende asutamine ja edenemine ei võtnud enam mitte iseäralist hoogu, vaid hakkas aegapidi lõdvenema.

Läinud aastasaja teisel poolel tekkis uus vool vigaste eest hoolekandmises. Asja tegid omaks vaimulikud ja hakkasid vigastekodusid ja ravitsusasutusi ellu kutsuma.

Esimesed olid Pariisi halastajad vennad, kes seal 1858 a. niisuguse asutuse ++) käima panid, kus 1908 a. 410 vigast poisikest ülespidamist ja ravitsemist leidsid. 7)

+) Prof. W.J. E i s e n'i kirjalik teade, mille eest temale siin kohal tänu ütlen.

++) Asile des jeunes garcons infirmes et pauvres fondé par les frères de Saint-Jean de Dieu.

Põhjamaades sai vaimulikkude hulgas vigaste eest hoolekande isaks misjonär Hans K n u d s e n Kopenhaagenis. Ta asutas I872 a. seltsi, kes vigaste eest hoolekandmise oma ülesandeks tegi ja nende jaoks kodu asutas, kus neid arstiti ja õpetati. 8)

K n u d s e n 'i töö leidis varsti terves ilmas suurt vastukõla ja heakskiitmist, iseäranis rahvusvahelise arstidekongressi poolt I884 a., kes kinnitas, et ei Inglismaal, Saksamaal, Prantsusmaal, Austrias, Venemaal, Norramaal ega Ameerikas midagi sarnast leida ei ole. 9)

Otsekohest äratust K n u d s e n 'i tööst said Saksamaa vaimulikud, nende eestotsas kirikuõpetaja Theodor H o p p e, kes Potsdami lähedal Novavesis I879 a. väikese vigastekodu asutas, mis aegapidi kasvas, suurenes ja teistele sellesarnastele asutustele Saksamaa eeskujuks sai.

Edasi on Saksamaa vaimulikud väga elavalt vigaste eest hoolekandmisest osa võtnud ja nad esinevad ka praegu tähtsa tegurina vigaste hoolekande alal. I0)

2. M e i e a a s t a s a d a.

Kuni meie aastasaja alguni tehti küll õige palju tööd vigaste hoolekande ja ravitsemise alal, kuid päris sihikindel ja laiale alusele seatud töö algas igal pool alles 20.aastasajaga.

Siin sammub teiste ees Saksamaa, kus I906 a. üldine vigaste laste lugemine kuni I5 a. vanaduseni toime pandi, mille Põhja-Saksamaal politseiametnikud läbi viisid, kuna Baieris, Baadenis ja Hessenis ainult koolilapsed 6 - I4 a. loeti ja selle töö kooliõpetajad korda saatsid.

Suur töö nõudis kolm aastat aega. Ta ilmus I909 a. Dr.Konrad B i e s a l s k i toimetusel ja korraldusel. II)

Selle töö järele on Saksa riigis, peale Baieri, Baadeni ja Hesseni, kus eraldi lugemine ja teistsugusel viisil toime pandi, 75.I83 vigast last alla I5 a. vanaduse, nendest I4.865 alla 6 a. ja 60.3I8 6-I5 a. vanaduseni.

Arsti arvamise järele tarvitasid nendest kodus ravitsemist 42.249, kuna 9388 ise soovisid kodusse asuda. Voodite arv vigaste laste kodudes oli I908 a. 3I25.

I9I0 a. oli Saksamaal juba 56 vigastekodu ja nõuandekohta olemas, kuhu 4I88 last võidi vastu võtta. Kõige väiksem kodu 6 voodiga,

kõige suurem 500. Kodusse võeti vastu enamasti 4 - I8 a. vanadusen

I92I a. oli aga juba 65 kodu 7293 voodiga ja 59 nõuandekohta olemas (I3 lhk. I02).

Saksamaal asutati I909 a. „Saksa vigaste hoolekande liit", kes aeg-ajalt kongresse kokkukutsub ja kuukirja „Zeitschrift für Krüppelfürsorge " välja annab.

Igas osariigis , provitsis ja suuremas linnas on oma kohalikud ühingud olemas (I3 lhk. I00).

6. mail I920 a. anti Preisimaal seadus välja, mis vigaste laste eest hoolekannet regüleerib ja mis nagu krooniks on seltskonna jõupingutustele sellel alal. I4)

Austrias on vigaste laste eest hoolekanne võrdlemisi noor. Esimene kodu algas I900 a. Viini lähedal Lanzendorfis oma tööd 4 lapsega ja I92I a. oli seal 70 last. Teine kodu asutati I902 a. jälle Viini lähedale Laa'sse , kus alguses 4 last oli, I92I a. aga 30.

Peale nende vigaste laste kodude on Viinis , Grazis ja Innsbruckis omad ortopeedia - instituudid tuntud professorite juhatuse all tegevuses (I3 lhk. I08).

Tshoslovakkiale jäid Austrialt mõned vigaste laste kodud päranduseks. Praegu töötavad selles riigis, kus üle I3. miljoni elaniku, 9 vigastekodu, nendest 3 Praagas, Reichenbergis , Pilsenis, Olmützis ja Slavnicis igasühes üks , kuna Brünnis neid kaks on. Asutused ei ole üksteisega mitte ühenduses, vaid igaüks nendest töötab üksikult. Ei ole ka seadust vigaste kohta olemas. Asutusi peavad seltsid üleval, kuna mõned ka kogukondadelt toetust saavad. I5)

Ungaris asutati I903 a. Budapesti esimene vigastekodu I5 lapsele ja I908 a. hakati uut maja ehitama 50 lapse jaoks. I6)

Schweitsi Saksa osas asutati I864 a. Zürichi vigastekodu I2 tütarlapsele ja Prantsuse osas Lausannes I876 a. Hospice orthopédique 36 lapsele. Mõlemad asutused töötavad veel praegu. I7

I909 a. asutati „Schweitsi vigaste laste hoolekandeselts". Viimane asutas I912 a. 90 vigase jaoks „Schweitsi vigaste laste asutuse ja ortopeedilise polikliiniku".

Asutuse juhatajaks sai prof. S c h u l t h e s s . Asu-

tus on Zürichis ja vastab kõigiti praeguse aja nõuetele sellel alal. Ta kipub aga juba kitsaks jääma, ja sellepärast on kavatsus teda 60 voodi võrra suurendada. 18)

Itaalias avati esimene ortopeediline instituut juba 1839a. Firenzes professor Ferdinando C a r b o n a i poolt.

1872 a. asutati Toriino instituut inglise haigust põdevatele lastele. Niisuguseid instituute - Instituto dei Rachitici - avati pärast veel mitmesse linna, nagu Milaano, Genova, Mantua, Padua, Venetsia ja teised.

Kõige tähtsam ja kuulsam on „Instituto ortopedico Rizzoli" Bolognas, nõnda nimetatud professor Francesco R i z z o l i järele, kes 1880 a. kõik oma varanduse , I.700.000 liiri, selleks otstarbeks kinkis. Instituudi jaoks osteti ilus vana kloostor,tehti tarvilikud uuendused ja asetati 150 voodit sisse. Seal on suured saalid ja ilus aed puudega maja ümber, nii et paremat soovida ei või.

Instituut peab kolme eesmärki silmas pidama:
I/ teadust edendama, 2/ inimsoo head käekäiku edendama ja 3/ isamaa auks ja kasuks töötama.

Instituut annab iga viie aasta järele paremate ortopeediliste tööde eest rahvusvahelist auhinda 3500 liiri suuruses välja. Iseenesest mõistetav, et instituut on kõiksuguste ajakohaste õppeabinõudega varustatud.

Pea kõigis Itaalia instituutides on kolm osa; ortopeedia, kool ja töökoda. Mõnes linnas tuuakse lapsi hommikul omnibusega kooli ja viiakse niisama jälle tagasi.

Kõik need suurepärased asutused on eraettevõtted ja saavad omavalitsuse-asutuste poolt tihti ainult toetust. 19) +)

Prantsusmaa vanem vigastekodu on halastajate vendade poolt asutatud, mida ülevalpool juba nimetasin. Sinna võetakse poisikesi 5 - 12 a. vanaduseni vastu. 1910 a. oli neid seal 480. Nendele antakse seal kooliõpetust, vanemaks saades õpetatakse

---

+) Hispaanias asutas valitsus kõiksuguste vigaste jaoks Barcelona's vigastekodu 1910 a. Selle tänuks kogunesid vigased: pimedad, kurttummad,halvatud ja teised, üldse 400, kokku ja läksid rongis muusika saatel valitsuse maja ette.
Niisugune iseäraline rongikäik, kus inimese hädad nii mitmekesistes vormides koondatud olid on pealtvaadajate peale sügav põrutavat mõju avaldanud. 20)

nelle ka mitmesuguseid käsitöid, millest juures õpetajateks on väljaõppinud vigased. Asutuses on kirurgia ortopeedia jaoskond, kus arstikunst teeb, mis võimalik ja tarvis leheb. Peale selle on veel väljaspool Pariisi tiisikust ja rahiiti põdevatele lastele sanatoorium asutatud, kus nad päikese ja värske õhu käes paranevad. 3/5 lastest peavad töövõimelistena aru saadest lahkuma ja igal pool kui head tööjõud otsitud olema.

Vigaste tüdrukukaste jaoks on juba 1853 a. oma kodu Neuilly asutatud.+)

Asutuse kord on samasugune, kui poisikestelgi. Nad saavad kooli- ja käsitöö- õpetust. Majas on kolmsada tüdrukukest, kes 12 õe juhatusel mitmesugust õpetust saavad. Ka sellel kodul on oma sanatoorium mere ääres.

Peale nende on Pariisis veel vigaste laste asutus ++), kuhu kõiki vigaseid vastu võetakse, ilma et nende illegetiimsus takistuseks oleks. Asutus on nüüd ligi 30 a. vana ja 1910 a. oli seal 32 last.

Peale nimetatud kodude on Prantsusmaal veel 3 asutust-töökoda, kus vigased töötavad. Nad on Seine departemang-u-ülema poolt asutatud. Peamaja on Vantreuil'is ja sellel koks osakonda Pariisis. Vastu võetakse igaühte, kes 13 a. vanaks on saanud ja 5 a. Seine departemangus on elanud.

Töö eest makstakse tasu , nii et vigased selle eest osaltgi elada võivad. Nõned söövad ka asutuses. Õhtul lähevad nad koju.Töökodades valitseb tõsine kord ja kõik käivad selle sõna järele, mis asutuse ukse kohal seisab: „ Töö teeb inimest austamisväärilisеks ".21)

Prantsuse valitsus oli ka esimene , kes 1854 a. kõiksuguste vigaste , nagu pimedate, kurttummade, totrate, küürakute ja kompjalgsete ankeedi toime pani. Küürakuid leiti Prantsusmaal sel ajal 44.610 ja kompjalgseid 22.547 (2 lhk. 17).

+) L'asile de la Princesse Mathilde, Neuilly.

++) L'asile St. Germain fondé par les soeurs hospitalières de Sacré Coer.

Inglismaal, asutati juba 1852 a. Londoni vigastele tütarlastele ja 1871 a. vigastele poisikestele oma kodu (II lhk. 177).

Selle järele jäi seal asi natuke soiku, kuid uuemal ajal on jälle elavamat tegevust märgata.

Nii asutas Londoni linnapea 1908 a. uue vigaste laste kodu*) Ta sai selleks 60.000£ ja 70 aakrit maad Hampshires Altoni linna lähedal, väga ilusas kohas, merest mitte väga kaugel. Kodu ehitati paviljoni süsteemis kõige uuemate nõuete järele, kuhu võib 160 last lahkesti vastu võtta.

Kodul on kaunis palju metsa, kus suvel metsakool töötamas. Ka suur lindude maja on asutusel olemas, mis lastele rõõmu ja lõbu sünnitab.

Lapsed on kahte suurde osasse jaotatud; ühes on tiisikuslised, teises kõik muud vigased. Tiisikuslised nõuavad palju rohkem hoolt ja ravitsemist kui teised. Peale arstliku ravitsemise on kodus kool ja käsitöö õppekojad olemas. Majal on oma raamatukogu ja muusikasaal. 22)

Inglismaal teevad eraseltsid ja üksikud isikud palju üldkasulikku tööd. Nii vigaste heaks. Seal on suur heategev selts**), kellel üle 36.000 liikme. Ta ülesandeks on vigaste ja vaeste laste eest hoolt kanda. Selleks otstarbeks on ta asutanud ja peab üleval: lastehospidali, vaestelastemaja, pühadekodu pimedate ja vigaste laste jaoks, sanatooriumi ja vigastekodu.

Vigastekodu on Clerkenwell'is , kuhu ainult vigaseid tütarlapsi vastu võetakse. 1909 a. oli seal 247 tütarlast, kellest 133 kodus elas, kuna teised sinna ainult õpetusele käisid.

Tütarlastele õpetatakse seal peaasjalikult kunstlikkude lillede tegemist, mis niivõrd tulutoov on, et ta asutuse kulud katab ja isegi veel ülejääki annab. Asutust kavatsetakse poole võrra suurendada (22 lhk. 319).

Inglismaal ilmus ka juba 1852 a. tähtis töö vigaste kohta Dr. John S i s h o p 'ilt, nimega: „Uurimised inimese keha deformiteetidest ja nende arstimisest ".

Autor vaatab asja peale õige tõsiselt ja tähendab, et enam on vigastusi saadud kui sündinud „sest kasvatus, riietamine ja üldkultuur on tihti kahjuks inimesele". 23)

---

*) Lord Major Treloar Cripples Home and College, Alton.

**) Watercress and Flowergirls Mission.

Hollandis asutati 1899 a. Arnhemi esimene vigaste eest hoolekande ühing, kes 1900 a. vigastekodu avas, kus 1908 a. 17 kasvandikku 9-25 a. vanaduseni aset leidsid.

„Hollandis läheb kõik tasa, ka vigaste hoolekanne. Meie kasvame aegapidi, aga meie kasvame. Vigased on meile igapäev eeskujuks, et mitte ei tule kahelda, ja nad kinnitavad meie jõudu. Jumal aidaku meid vigaste asja jõudsalt edendada ". [24]

Rootsis mõeldi 1908 a. vigaste ankeet toime panna, kuid mitte kõigi elanikkude, vaid ainult järgmiste gruppide kohta: 1/ kõik nekrutid pidid vigasuse poolest järele vaadatama, 2/kõik koolilapsed kuni 14 a. vanaduseni ja 3/ kõik need, kes avalikku vaesteabi tarvitavad.

1908 a. oli ainult esimene grupp väljatöötamisel. Esimene vigaste laste kodu asutati Rootsis juba 1880 a. , nimega „Eugenia Ljemmets". [25]

Norra pealinnas Kristiaanias töötab vigaste töökool juba 1892 a. saadik.

1904 a. asutati töökool ja kodu vigastele lastele „Sophies Minde ", kus 1908 a. kuuskümmend neli (64) last õpetust said (II lhk. 176).

Soomes pandi 1919 a. üleriikline vigaste loendamine toime , kus mitte üksinda lapsed ja noored, vaid ka kõik vanad ära loeti, mis ainuke sellesarnane statistika terves ilmas on.

Teateid koguti linna- ja vallavalitsuste kaudu,kuna arst pidi diagnoosi panema ja vigasuse kirjeldama. Ligi kolmas osa vigastest ei ole mitte arsti juurde läinud. Teateid saadi 418 omavalitsuse üksuselt. Kolmest linnast ja 67 vallast on teated tulemata jäänud, kuna 10 vallas ei ole võidud ankeeti korraldada ja 37 vallast on teatatud, et neil sarnaseid vigaseid ei olla.

Üle kogu maa leiti 3530 vigast inimest [26], nendest lapsi alla 15 a. - 620 ja noori 15-18 a. - 384, seega kokku 1004 last.

Helsingisse asutati juba 1890 a. vigastekodu ja töökool. [27]

1920 a. oli seal 16 isikut arstida ja õpetada. [28]

Põhja - Ameerika Ühisriikides on mitmesuguseid vigaste hoolekande asutusi olemas. Enamasti on nad eraettevõtted, mitmeid toetavad ka omavalitsuse-asutused, kuna ainult neljas osariigis - Minnesota, New-York, Nebraska ja Massachusetts - ka riik vigaste asutusi üleval peab. 1897 a. anti Minnesotas sellekohane seadus välja ja asutati vigaste hospidal 100 voodiga; temale järgnes 1900 a. New-York ja asutas haigemaja 45 voodiga, kuna Massachusetts 1904 a. 300 voodiga vigaste laste hospidali avas.

Nendele järgnesid paljud eraisikute ja linnade sellesarnased asutused, kus lapsi ortopaediliselt arstitakse, käsitööd õpetatakse ja ka kooliõpetust ära ei unustata.

1911 a. arvati vigaste laste jaoks üldiselt kokku umbes 1800 - 1900 voodit olevat. [29]

B. Praegune aja hoolekanne vigaste laste eest.

I. Vigaste laste eest maksab hoolt kanda.

Kuna pimedate, kurttummade ja totrate eest juba ammust ajast saadik hoolt kantakse, olid vigased lapsed täiesti unustatud. Iseäranis meil Eestis. Mainitud õnnetutest oli ka meil kuulda, kuid ei sugugi vigastest lastest. Neist ei räägitud ega nende peale ei mõeldud. Nad olid saatuse hooleks jäetud. Ja seda täiesti põhjendamata. Hoolekande mõttes on vigased lapsed palju tänulikum materjal kui nimetatud õnnetud.

Prof. Marcus ravitses oma vigastekodus Roosenis 499 vigast last ja jälgis nende saatust pärast 15 a. vältusel. Ta leidis, et 272 ehk 75% nendest olid mitmesugustes ametätes tegevad ja teenistid täiesti ise enesele eluülespidamist, kuna teiste kohta tested puudusid. Ta oletab, et nendest ka vähemalt 10% veel tõövõimelised peavad olema, nii et kõigi teenistuses olevate protsent 85 peale tõuseb. [30]

Veel paremaid tagajärgi on Müncheni riiklikus vigastekodus saavutatud. 932 vigasest on seal 867 ehk 93% täielikult tõövõi-

meliseks saanud (II lhk. 6).

Nii siis võib ja maksab tööd teha.

Kuna meil praegu veel vigastekodud puuduvad, siis peavad muidugi kirurgia-kliinikud ja haigemajade kirurgia- osakonnad vigaseid ravitsema.

Kuid siin on see pahe, et ei ole mitte hea lapsi ühes suurtega ravitseda, kui nad väga kaua peavad haigemajas viibima. Vigaste paranemine võtab palju aega, vähemalt üks aasta, tihti mitu aastat. Selle aja jooksul ei saa nad ei kooliõpetust ega õpi ka ühtegi käsitööd tundma. Kõik see aeg lähen nendele selles mõttes kaduma, veel räägimata sellest, et nad täiskasvanute hulgas haigemajas viibides palju üleannetusi õpivad.

Sellepärast oligi Saksamaal nii suur hoog vigaste laste kodude asutamisel meie aastasaja algusest kuni ilmasõjani.

Ja Saksa õpetlaste, eeskätt prof. B i e s a l s k i ,poolt on nõue ülesseatud, et vigaste laste hoolekandes siis võib kõige paremaid tagajärgi saavutada, kui kliinik, kool ja käsitöö õppekoda koos töötavad (II lhk. 156).

Selle süsteemi juures võib lapse aega ja jõudu tema edenemiseks paremini kasutada kui kuskil mujal.

12. V i g a s t e l a s t e h o o l e k a n d j a d .

Vigaste laste eest hoolekandmine on lai ja tänuväärt ala. Sellest võivad mitmesugused seltskonna-kihid ja üksikud isikud osa võtta. Eeskätt puutub asi muidugi arstidesse.

Vigane on haige ja haige tarvitab arsti. Esimesel kohal seisab muidugi eriarst-ortopeed. Nagu pimedad silma-ja kurdid kõrvaarsti juurde lähevad, nii mingu ka vigased ortopeedi juurde.

Peale ortopeed-kirurgi tuleb lastearstil palju vigaste lastega tegemist teha. Ta on tihti esimene, kelle juurde vanemad pööravad. Ta võib siin palju teha ja neid otsekohe aidata, nagu tiisikuse, rahiidi, erguhaiguste ja paljudel muudel juhtumistel.

Ka närviarstil on vigaste lastega palju tegemist, iseäranis, kui ta närvikirurg on. Nimetan siin ainult mitmesuguseid lapste halvatuse vormisid, mida ta ravitseda võib.

Tähtis ja suur ülesanne langeb kooliarsti peale, iseäranis ärahoidvas mõttes. Kooliarst vaatab kõik koolilapsed teatavate

aja järkude järele läbi ja ta silm võib esimesi vigasuse tunnismärke näha ja kohe nende edasiarenemist takistada. Kõik oleneb muidugi ta huvist ja osavusest selles asjas.

Koolis, iseäranis rahvakoolides, on palju kergemaid vigastusi, millest inimesed ise ei teagi, et nad parandatavad on ja et nad ilma arstimata pärastises elus õige tüütavaks võivad saada. Siia kuuluvad mitmesugused jala vigastused ja kergemad selgroo köverdused. Viimast tuleb koolilaste hulgas õige palju ette. Mõne vilunud kooliarsti tõenduse järele isegi kuni I/3 kõigist rahvakooli õpilastest. 30)

Võrdlemisi tihti puutuvad ka ametlikud arstid (vaeste-, tervishoiu-,linna-ja maakommaarst) vigaste lastega kokku. Nende läbivaatamisele saadetakse tihti vigane laps ja nendest oleneb, kui tõsiselt nad selle peale vaatavad.

Muidugi , ka iga teine arst puutub vigaste lastega kokku ja peab nendele abi ja nõu andma. Seda suudab ta ainult teadmiste abil teha.

Peale arstide puutuvad õpetajad alati lastega kokku. On nendel huvi ja oskavad nad tähele panna, siis leiavad nad varsti vigase lapse üles. Ta tuleb kohe kas kooliarsti juurde saata,või vigastekodusse või nõuandekohta, kui viimased koha peal töötavad.

Wiinis pandi vigasuse uurimine kõigi koolilaste kohta toime. Selleks pidi iga õpetaja neid lapsi, kes temale selgesti näitasid vigased olevat, ortopeedi juurde saatma. 6 ortopeedi vaatasid neid läbi. 237.000 Wiini koolilapse kohta tuli 2200 niisugust, keda tarvis arstida, ja nendest jäälegi 420 , kes tungivalt ortopeedilist arstimist vigastekodus vajavad. Wiini ankeet näitab, et umbes I% koolilastest tarvitab ortopeedilist ravitsemist.

Koolilaste lugemise põhjal järeldavad viinlased, et nendel 245.000 ennekoolieälise lapse hulgas peab 3000 ravitsemist tarvitajat olema, nendest 480, kes tungivalt kodus arstimist vajavad. 31)

Meie vaimulikud ei ole vigaste saatusest tänini sugugi osa võtnud. Siin on ala, kus arst ja vaimulik koos võiksid töötada, teineteist toetades ja ühele sihile püüdes.

//

Üleval kuulsime, missugust suurt osa siin Hans K n u d s e n etendas, kui palju Prantsuse halastajad vennad ja Saksamaa vaimulikud on teinud ja teevad.

Edasi jääme ödede juurde peatama. Nad on kutsustud rahva tervise järele valvama ja temale abisaamist kergendama, teda juhatades arstide või asutuste juurde. Ödedele avaneb siin suur ja lai tegevusväli. Vigaste laste eest hoolekandmine ei tohi nendele mitte tundmatuks jääda.

Ja ämmaemandad? Nad näevad esimestena noort ilmakodanikku. Nende silma tuleb teritada sündinud vigade ehk ikalduste äratundmises. Nad võivad siis ütlemata suurt kasu tuua nende vigastuste varaseks körvaldamiseks. Mõtleme ainult nende hulga käe - ja jalavigastuste peale, mis sel viisil kergesti körvaldatavad oleksid, iseäranis kompjalg.

Senikui meil eriseltsi vigaste eest hoolekandmiseks ei ole, peavad teised hää tegevad seltsid oma tegevust ka vigaste hoolekande alale juhtima.

Nimetan siin eeskätt meie ametlikke hoolekande-osakondi nii linnades kui ka maakonna-valitsuste juures. Just nemad on kohustatud iga vigast teadma ja tarviduse järele aitama.

Selle järele tulevad haigekassad, siis eraseltsid, nagu tiisikuse vastu võitlemise selts, kellel nii lõpmata palju teha on.

Edasi tulevad lastekaitse-ühingud, noorsoo kasvatuse seltsid, lasteaia-seltsid, siis karskuse- ja hariduse-seltsid. Kui nad köik vigaste laste hoolekande asjaga tuttavaks saavad ja te a toetavad, siis on sellega palju asja kasuks võidetud. Ka meie seltskonna-ja poliitikategelased peavad selle küsimusega tutvuma, sest ei tohiks aeg enam kaugel olla, kus meil oma vigaste laste hoolekande seadus välja antakse.

Ja lai publikum, rahvas. Teda tuleb tutvustada vigaste eest hoolekande põhijoontega. Rahvast huvitab see küsimus enam kui mõni teine, sest ta seisab siin mõistatuse ees, mille seletamist ta hea meelega kuuleks.

Ja viimaks meie ei tohi köike mitte riigi käest ootama jääda. Riik ei suuda ega saa köike teha. Seltskond peab ennast organiseerima ja omal abil asja kandma ja te a edasi viima.

Saksamaa eeskujulik vigaste laste hoolekanne lasus kuni 1920 a. täielikult eraseltside ja -isikute peale, kuna omavalitsu-

se-asutused neid vahel ainult toetasid.

3. Vigastekodu.

Vigaste laste hoolekande keskkohas seisab vigastekodu. Koduta ei ole suurejoonelisem hoolekanne mitte mõeldav.

Vigane nõuab oma arstimiseks pikka aega ja sellepärast peavad lapsed siia kauaks elama jääma. Ta ei pea nendele siis mitte haigemajaks olema, kuhu lühikeseks ajaks minna se, vaid koduks sõna tõsises mõttes. Laps peab seal sedasama armastust ja hoolt leidma, mis vanemate kodu talle pakub. Veel enam. Laps viibib siin koolieas. Kodu peab teda õpetama, et ta oma-ealistest maha ei jääks. Peale selle antakse kasvandikkudele siin ka veel käsitöö-õpetust, kuna väljaspool/ era-ettevõtteles vigaseid vaevalt keegi õppusele võtaks. Selle jaoks on kodus oma töökojad ja õpetajad-meistrid olemas.

Et vigaste hulgas teatav protsent puudulikku mõistusega on, siis on suuremates asutustes ka veel abiklass sisse seatud. Lühidalt ; vigastekodus on kaks osa, arstlik ja pädagoogiline. Arstlikus osas on kliinik ja mõnel pool ka veel töövõimetute jaoks oma jaoskond. Pädagoogilises osas on kool , abiklass ja käsitöö-õppekojad. Nii siis töötavad siin arst ja õpetaja ühes asutuses ja samade vigaste kasuks. Nad on teineteisega eluliselt seotud.

Asutuse iseloom määrab temale ka koha. Ta peab asuma ülikooli-või mõnes teises suuremas linnas. Ülikooli-või muu suuremat linna on selleks tarvis , et eriteadulast leida , kes võiks asutust juhtida ja selle juures veel leida tarvilist tööd oma erialal. Maal või väikeses linnas oleks see võimatu. Tihti on ka tarvis mõnda andekamat kasvandikku mõnes kunstiharus, nagu muusikas, joonistamises või teisel alal edasi harida, mis külas võimatu oleks. Suur linn on elanikkudele rohkem kättesaadav, kuna temaga parem ühendus olemas on. Need köik on tegelikus elus suure tähtsusega asjad, mida silmas peab pidama.

Nagu sellest näha, on vigastekodu suur asutus, kus kliinik, kool ja töökoda ühenduses töötavad. Sellepärast peab ka niisugune asutus täiesti iseseisev olema. Ei ole mitte soovitav niisugust asutust kirurgia-kliinikuga ehk mõne muu asutusega ühendada. See

on asjatu jõukulutus ja ei tooks kummalegi poolele kasu.

Meie mõtleme vigastekodu ainult vaeste jaoks, kelle eest riik , kogukond ehk seltskond kohustatud on hoolt kandma. Tahetakse teda ka jõukamatele kättesaadavaks teha,siis peab kodusse ka maksuliste ho lealuste vastuvõtmist võimaldama .

Vigastekodu on haigete laste kodu. Selle ärast peab vigastekodu vastutav juhataja arst olema, kes ühendajaks on koduülevalpidaja ja kodu personaali vahel.

Kodus on täieline kirurgiline sisseseade operatsioonide jaoks, niisama kõik aparaatid,mis nüüdse aja ortopeedias tarvitusel on.

Suuremates kodudes on ka oma ortopeedia-töökoda,kus kõik tarvisminevad proteesid ja teised aparaatid ise valmistatakse, selle järele, nagu arst neid soovib ja nagu neid temale tarvis läheb.

Enam kui üks ki teine haige , tarvitab vigane järelearstimist ja sagedat järelekatsumist. Iga õigeks painutatud kompjalg tikub vanasse seisu tagasi hiinem a, kui teda vahel uuesti järele ei vaadata ja aparaati korda ei seata, iga kööluse pookimine , mis elu töi poolsurnud lihasele, kaotab oma tegevust , kui teda uuesti ei elustata ja järele ei vaatata. Niisama on lugu ka teiste haiguste vormidega. Jälle ja jälle peab neid uuesti kontrollèritama.

Iga kodu juures peab oma ambulants olema, kus kergemaid vigaseid ravitsetakse, nagu skolioosid, kompjalg, lestjalg,köver kael, kerged halvatused ja palju muid vigasuse vormisid. Kui neid õigel ajal ei arstita, siis muutuvad nad halvemaks ja nõuavad pärast pikalist kodus ravitsemist. Ambulants on vigastusi ärahoidev asutus. Seega on temal suur ja kasulik ülesanne.

Peale arstliku osa on kodus veel kool. Siin saavad vigased sedasama haridust, mis lastele harilikkudes rahva algkoolides antakse. Et koolis teatav arv nõrga mõistusega lapsi on, siis peab kooli juhataja nende õpetamisest vilunud olema.

Peale kooli juhataja on kodus veel teisi jõudusid, nagu Fröbeli aednikud, Käsitöö- õpetajad jne.

Pitte kerge pole töötada niisuguste lastega, kelle vaimuomadused mitmesugused, kes harilikult kasvatamata ja kes vanaduse poolest omavahel palju lahku lähevad. Neid , kes voodis peavad lamama

nagu kipsis ehk venitus-sidemes, õpetatakse voodis.

Nõrgamõistuslaste ja ennekooliealiste tarvis on eriõpetus sisse seatud.

Kodus elavad poisikesed ja tüdrukukesed koos. Ainult suuremad lapsed magavad eraldi. Muidu õpivad, töötavad ja mängivad nad koos. Nende vahel nagu ei oleksk sugu-vahet.

Lapsi kasvatatakse loomulikult. Lapsele peab ta rõõmus meel ja kilkamine alles jääma, siis on kasvatus õige.

Mõnelpool tulevad vigaste kooli lapsed ka väljastpoolt kodu; näituseks Londonis ja Itaalias tuuakse neid kooli omnibusega, Breslaus hobusega.

Kodust lahkuvad iga aasta mõned kasvandikud. Nendele on kodu juures edasiharimis-kursused korraldatud, kuhu nad aeg-ajalt tagasi tulevad.

Vigastekodudes on käsitöö-õpetusele tähtis koht antud. Teda õpetavad mitmesugused õppinud meistrid. Juba Hans K n u d s e n seadis vigaste hoolekandes kaks põhilauset üles, millest veel praeguni kinni peetakse ja nimelt I/ vigaste eest hoolekandne peab kõige nooremas eas alguma ja 2/ käsitöös peab töö headuse ja iluduse peale rõhku pandama.

Kodu püüab neid kasvandikke, kes välja läksid, silmas pidada ja nende haiguse paranemist jälgida. Ta soovib, et kättesaadud parandus jäädav oleks. Selleks tulevad kasvandikud mõnikord veel kontrolliks tagasi.

Edasi katsub kodu nendele, kes kodust lahkuvad, elus teenistust leida ja neid aitada eksistaamises iseseisvas elus. Tuletame ainult Prantsuse töökadusid meele.

Vigaste ravitsemiseks tarvitatakse praegusel ajal palju päikest ja mereõhku. Selleks saadetakse lapsed kas metsa, mägestikku või mereranda vaba õhu ja päikese kätte. 38)

Kõigi kultuuriliste suurriikide mererannad on niisuguste merisanatooriumidega üle külvatud. Ja väikesed Skandinaavia riigid, iseäranis Taani, ei ole selles asjas suurriikidest mitte taha jäänud.

Luu- ja liigese-tiisikuse ravimises on praegu päike ja värske õhk kõige paremaks abinõuks tunnistatud. Seda tundis kõige esiti Dr. R o l l i e r, kui ta Prantsuse Schveitsis Leysinis 1903 a.

oma sanatooriumi asutas. Ta arstimise tagajärjed olid kõigiti head. 34)

Mitte üksinda mägestikus, vaid igalpool, kus on päike ja puhas, värske õhk, saab nimetatud haigust paranadada. Seda näitas Dr. K i s c h, kes Berliini läheduses Hohenlychenis niisamasuguse sanatooriumi asutas ja lähisegi 70% haigetest paranemisele viis. 35)

4. P r o i s i v i g a s t e l a s t e s e a d u s .

Saksamaal on vigaste laste eest hoolekandmine paremini korraldatud kui kuskil mujal. Nende sellekohastel asutustel on juba oma ajalugu selja taga. Seltskond oli Saksamaal vigaste heaks palju teinud ja asi oli ka rahvale hästi tuntud, iseäranis 1906 a. saadik, millal Berliikline vigaste laste lugemine toime pandi.

Ka valitsus ja sotsiaalpoliitika tegelased olid heatahtlikud vigaste hoolekande vastu. Nii oli pind vigaste hoolekande laiemale alusele seadmiseks kõigiti hästi ette valmistatud. Oli ainult teatavat tõuget tarvis. Prof. Dr. S c h l o s s m a n n pani Proisi maapäevale ette vigaste hoolekande seadust välja anda. Ettepanek leidis elavat vastuköla. 6.mail 1920 a. anti seadus välja (13 lhk. 17) ja I. okt. 1920 a. hakkas ta maksma.

Seadus paneb vigaste laste kodus ravitsemise ja käsitöö õpetamise kulud kuni 18 a. vanaduseni vaeste hoolekande asutuste peale, kuna vigaste ambulatooriline ravitsemine maakondade ja linnavalitsuste asi on. Iga linn ja maakond peab vähemalt ühe nõuandekoha avama.

Suurt rõhku on vigastuste äraheidmise peale pandud. Selleks peavad abiks olema ja kohe noorusametile (Jugendamt), missugune asutus igas linnas ja maakonnas tuleb ellu kutsuda, teatama: arst ehk ämmaemand, kui ta sünnitamise juures oli ja viga tähele pani, arst ehk haige ravitseja, kui ta vigastust oma patsiendi juures märkab, iga õpetaja, kui ta koolis vigast last silmab. Ei tea nad seda mitte, siis karistatakse neid 150 marga rahatrahviga ehk 4 nädalase vangistusega.

Proisi seadus määrab ka ära , kelle vigaseks tuleb lugeda: „Vigasus selle seaduse mõttes on olemas, kui isik (vigane)sündi-

nud ehk saadud luu- , liigese-,lihase- ehk arenduse ehk tähtsa liikme ehk tema osa puudumise pärast oma keha ehk liikmete tarvitamises kestvalt nõnda takistatud on, et tema teenistusevõimet üldisel tööturul tuntavalt alamalt hinnatakse ".

Peale selle seaduse avaldamist kirjutas prof. S c h l o s s m a n n , kes ise suurt osa tema läbiviimisel edendas: „Üksiki inimene Preisimaal ei pea vigaseks jääma, kui vigasust võimalik on kõrvaldada. Ühelgi vigasel, kes ennast laseb ravitseda ehk parandada, ei pea terveks ehk paremaks saamise võimalus puuduma. Ühelgi vigasel, kes mõnda kutsetööd on õppinud, ei pea teenistuse võimalus puuduma. Üksiki vigane, kellel armastus , hool ja järelevalve puudub, ei pea sellest edaspidi ilma jääma. See on 6.mail 1920 a. avaldatud avaliku vigaste eest hoolekande seaduse eesmärk, otstarve ja vaim. " 36)

C. V i g a s t e t ö ö - a l a d .

Vigaste hoolekande ülesandeks on teda töövõimeliseks isikuks teha. Töötegija inimene on iseseisev inimene. Ei ole midagi suuremat ega kõrgemat, kui inimest oma jalgele aidata. Nii mitmest pahest, mis vigast igal pool ta eluradadel õige tihti valitseb, hoiame teda sellega eemale.

Lapsena on ta sageli teistele pilke märgilauaks, kus vallatud oma teravusi katsuvad. Suureks saades on ta juba nõnda palju kannatanud, et kibedus ja viha rinda täidab. Siia juurde tuleb veel sihita , mõtteta ja tööta elu, mis laisaks ja veelaks teeb, mis aegapidi au- ja häbitunde hävitab, vigast tänavale ehk maanteele hulkuma kisub ja teda kuritegevusele avateleb.

Sellest kõigest pääseb ta töö abil ja töö läbi.

Peale selle on vigaste tööta olekust seltskonnale suur materjaalne kahju. Igal vigasel peab miiinimum elulõlespidamist olema, mida teised temale praegu peavad andma, kuna ta oma kehaline ja vaimline jõud väljaarendamise puudusel aegapidi kõduneb.

Praegu toidavad terved vigaseid, sest need ei suuda iso midagi teha. Oige vigaste hoolekande abil toidaksid paljud vigased vähemalt iseennast, kuna mitmed palju rohkem, kui ülespidamist-minimum seda nõuab, suudaksid teenida.

Vigast tööle õpetada on raske, sest see võtab palju aega ja nõuab mõlemalt poolt suurt kannatust. Sellega saadakse ainult heaste korraldatud kodus toime, kus terve ümbrus ja sissesoade nõudile vastab.

Vigane töötab võrdlemisi aeglaselt. Oma töö rohkusega ei saa ta mitte terve vastu. Seda, mis töö rohkuses vähemaks jääb, katsutakse töö headuse ja iludusega kätte sa da.

Vigastekodus harjutatakse neid juba kooliajal käsitöös. Peale kooli lõppu töötavad nad kodu töökodades edasi, kuni sellieksam tehtud ja nad siis lendu lastakse.

Muidugi õpetatakse lihtsamaid ja igapäevasemaid töid, kuna anderikkamatele võimalus antakse ka kaugemale jõuda ja mõnda muud oskust ära õppida. Kui mõnel vigasel joonistamise-, maalimise-, muusika- ehk mõnda muud annet on, siis katsutakse võimalikuks teha, et ta seda saaks õppida.

1916 a. õpetati Saksamaa vigastekodudes 79 mitmesugust tööd. Neli tööd olid mõlematele ühised ja nimelt: kontoritööd, toolide punumine, masinaga kudumine ja õmblemine.

Poisikestele õpetati: kõrvipunumist, rätsepa-, kingsepa- ja puusepatööd, harjade tegemist ja toolide punumist, kontoritööd, raamatuköitmist ja jalamattipunumist, lukusepa-, plekisepa- ja sadulsepatööd, bandaasitööd, instrumentide tegemist, ortopeedia-mehaanika ja teisi mehaanika töid, hambatehnika- tööd, põllu- ja aiatööd, mesilaste pidamist, kõiepunumist ja värvimistööd, litograafiat, puulõike-tööd, masinaga kudumist ja kirjutamist, treiali tööd, nikerdamistööd, saelõike-tööd, hööveldustööd, karpikeste ja torbikute valmistamist, raamatutrükkimist, raidtööd, ehitustehnilist joonistust ja maalimistööd, klaasepatööd, savitööd, papitööd ja puust tuhlite valmistamist, stenograafiat, õmblemist ja tlkk ide punumist, fotograafiat, punumistööd, võrgukudumist, peennaha-tööd, Smirna vaibate tööd, pesunööride punumist, intarsiatööd, muusikat: klaver, viiul, pasun.

Tütarlastele: majapidamist, rätsepatööd ja pesuömblemist, masinaga kudumist, tikkandustööd, käsitööd, kontoritööd, punumistööd, varrastega kudumist ja kangakudumist, keetmist, masinal kirjutamist, niinetööd, kunsttikkandust, röntgeni tehnikat ja fotograafiat, masinaga tikkandust, tipukudumist, toolide punumist, pärlitööd, paikamist, pesemist, võrgutööd, kunstlikkude lillede tegemist, muusikat, väikelaste õpetamist ja posamenttikkandust (I3 lhk. 9I).

Need mitmesugused tööd , mida vigastekodudes õpetatakse, avavad nendele elus kaunis avara väljavaate ja annavad igaühele võimalust ta annete kohast tegevust leida.

Kodus on meistrid-tööõpetajad, kes selles viljunud ja kes aru saavad, missugusele tööle keegi vigane kõige kohasem on. Ta on nendele nõuandjaks elukutse valikul, mis tähtis ja mille tähtsus aeg-ajalt töu seb, 36) võib olla aegapidi terve inimkonna peale laieneb.

Nagu raudtee-ametnikkudelt isesugu seid omadusi nõutakse, mis neid sellele elukutsele kõlblikuks teevad, nii on ka igal teisel elukutsel oma nõudmised. Vigaste ettevalmistusel elu vastu tuleb seda silmas pidada ja nendele siin appi tulla. Mitmetes ametites võib nende haigus halvemaks minna , kuna teistes seda vähem karta on. 37 ja 38)

Muidugi tuleb ka nende vaimuomadustega rehkendada.

Peale mainitud tööharude on vigaste jõudu katsutud ka suurtööstuses kasutada, et nendele tööd ja elulõlespidamist muretseda.

S i e m e n s - S c h u c k e r t i tööstuses Saksamaal on juba I9I5 a. saadik raskesti vigastatud +) ja pimedaid sõdureid tööle võetud. Esimesi on seal 5 aasta jooksul 2400, teisi 2I0 olnud. Vabriku valitsus on pimedate tööga väga rahule jäänud, kuid mitte nõnda vigaste omaga. Viimased on igal heal juhtumisel tööst seisma jätnud ja mujale ametisse läinud, kus kergem oli.

Me ei pea mitte unustama, et meil siin tegemist on täiskasvanud vigastega ja peale selle veel sõduritega, kes ka riigi käest abi said. 39)

+) Vigane , kes 50% ehk üle selle oma tööjõust on kaotanud.

Hoopis maremale otsusele jõuab ülemingener B e c k m a n n, kes vigaste tööd mitmesugustes vabrikutes tähele on pannud ja seda uurinud. Ta ütleb, et „praeguseil tööjaotused juures töötuses head võimalused olemas on ka raskesti vigastatuile kasu- toovad ja rahuldavat tööd anda". [40]

Rohkem vigaseid on meil maal kui linnades. Oleks loomulik, kui vigased ka maale jääksid, kus nad on sündinud ja kasvanud.

W a i e r - B o d e , Nürnbergi põllutöökooli rektor, võtab vigaste põllutöösse [42] astumise võimalused põhjalikuma arutuse alla ja jõuab otsusele, et vigased mitmesugustes põllutööharudes eduga tegevad võivad olla, iseäranis need, kellel terved jalad on. Kunstlik „ideaaljalg " ei olla põllumehele veel mitte leitud ja seda tunda ta valusasti.

Üldiselt kalduvad Saksamaa tähelepanekud sinnapoole, et isesed inimesed põllutöös ka vigastena põllumeesteks jäävad, kuna teenijad tihti teise ameti valivad. [43]

Põllu- ja vabrikutöösse on vigast alles ilmasõja ajal hakatud paigutama. Siin on ta algaja ja sellepärast ka varane öelda, missugused harud nendest vigastele iseäranis kohased on. Põllutöö on nii mitmekesine ja selle tõttu siin õige tee leidmine raskem, kuna vabrikutöö üksikud harud küll rohkem võiksid pakkuda. On ju vabrikutöö masinajõuga tehtav käsitöö.

Vigane on praegu mitmesugustel aladel tegev. Käsitöö, põllu- ja vabrikutöö on tema ees lahti. Ta on seenini ainult alama hariduse osaliseks saanud. Keskmine ja kõrgem haridus on tema ees üldiselt lukus olnud, ehk olgu siis, et mõni üksik omal jõul ja omal kulul on suutnud seda kätte saada.

Olgu tähendatud, et meie vigaste hulgast üks tuleval aastal tütarlaste gümnaasiumi lõpetab, kuna teine juba ülikoolis oma haridust jätkab. Esimesel on laste krambiline, teisel laste löid halvatud.

Vigaste hulgas leidub nii mitugi, kellel on kalduvusi vaimsesse töö poole. Nende hulgast on ka küllalt mehi võrsunud , kes oma töödega tähelepanu on äratanud, nagu B y r o n (kompjalg), Walter S c o t t (lombak) ja ühe käega klaverikunstnik Geza von Z i c h y [49].

Seda on viimasel ajal ära tuntud ja sellest kõnelema hakatud. Anderikkamaid vigaseid tahetakse kõrgema hariduse osalisteks saada lasta. Ka vaimline töötamine ei pea nendele suletud olema.[45]

Ja siiski: kõige parem abiline vigasele on ta ise. Mitte see ei ole vigane, kelle liikmed haiged on, vaid see, kes oma kehalisest veast üle ei jõua saada. Iga vea kompenseerimiseks on nii palju abinõusid, mida kasutada tuleb. Kõige parem abimees ja abinõu on: mitte võõra abi peale lootma jääda. Oma töö vabastab ka kehalisest veast.

„Kaks teed on vigasele lahti: lai mõnususetee, mis päris vigasusele viib, ja ohtlik rada, mida mööda käies kõike jõudu pead kokku võtma. Ja see tee viib ülespoole vabanemisele ja enese päästmisele kõigest elukoormast ja maapealsest viletsusest."[46]

Neid sõnu hüüab oma kaaskannatajatele vigastatud mees, kes sõjas oma pahema alumise lõpundi ja kodus kõik varanduse tule läbi kaotas. Kende sõnade üle peab mõtlema!

Samas mõttes räägib ka prof. B i e s a l s k i, kui ta kõigile nõu annab oma vaateid vigaste kohta muuta ja nendes üldiselt töövõimsaid inimesi näha. Muidugi peab see hingeline muutus kõige enne vigases endas sündima.[47]

„Ei ole vigasust, kui on raudne tahtevõim, mis teda võidab," hüüab seesama autor edasi.[48]

II. Sugemete kogumine ja läbi ~~välja~~-töötamine.

A. Sugemete kogumine.

Ühes mitmesuguste hoolekande küsimustega tõusis päevakorrale ka vigaste laste eest hoolitsemise küsimus.

See asi oli meil päris uudiseks. Vigastest lastest ei olnud meil ennemini sugugi räägitud ega kirjutatud.

Enne selle küsimuse tegelikule lahendamisele asumist oli tarvis selgusele jõuda, kui palju meil neid on ja missuguse vea all nad kannatavad.

I. Töö-ja Hoolekande-ministeerium ja Riigi statistika keskbüroo

Nõte läks Töö- ja Hoolekande-ministeeriumist välja. Viimane pani Riigi statistika keskbüroole ette üleriiklikku vigaste laste registreerimist toime panna. Keskbüroo tuli sellele ettepanekule hea meelega vastu. Ta valmistas Töö- ja Hoolekande-ministeeriumi soovide kohaselt küsimuslehe vigaste laste kohta (v. lhk. 23) ja saatis nad linna hoolekande- osakondadele ja maakondades - valla valitsustele. Need ametiasutused registreerisid igaüks oma jaoskonnas vigaseid lapsi ja saatsid täidetud küsimuslehed Keskbüroosse tagasi. Neid oli arvu järele 1465, kuna Tartu, Võru ja Petseri küsimuslehed tagasi ~~saatmata~~ tulemata jäid.

Riigi statistika keskbüroo pööras minu poole sooviga, et ma selle materjali teaduslikult läbi töötaksin.

Nende küsimuslehtede lähemal läbivaatamisel selgus aga, et nad, kui võhikute täidetud, puudulikud olid, iseäranis haiguste küsimustes, nii et neid võimalik ei olnud tarvitada. Selle tõttu panin Keskbüroole ette mut küsimuslehte valmistada ja ankeeti arstide abil toime panna. Sellega oli Keskbüroo nõus ja ma valmistasin küsimuslehe (v. lhk. 25), kus iseäralist rõhku vigasuste põhjuste peale panin, kuna teised - majanduslikud ja perekondlikud - küsimused suuremalt jaolt endiseks jäid. Küsimuslehte täiendasin eriteadlaste professorite KONIK'u, PUUSEPP'a ja RAMMUL'i näpunäidete järele.

E.W.
RIIGI STATISTIKA
KESKBÜROO.

See küsimusleht peab täidetult I detsembriks maakonna-valitsusele tegasi saadetama.

K Ü S I M U S L E H T

VIGASTE LASTE KOHTA.

I. See leht tuleb täita iga vigastatud lapse kohta kuni I8-aastase vanaduseni.
2. Vigasteks lasteks tuleb need arvata, kellel terve keha, teine pool keha ehk käevarred, käed, reied, jalad, mölemad või üks neist, või selg vigastatud on.
3. Pimedad, kurttummad ja idioodid ei kuulu mitte registreerimise alla, kui neil muid kehalisi vigasusi ei ole.
4. Punkt 7, I0, I2 ja I5 kohta oleks kohalise arsti arvamine soovitav.

Riigi statistika keskbüroo juhataja
ja k.t. A. PULLERITS.

Üldise osakonna vanem stat.
V. SMETANIN.

V I G A S E L A P S E :

I. Perekonna- ja eesnimi.....

2. Elukoht.....linn / maakond.....tän.nr. / vald.....-- / alev.....-- / talu.....

3. Vanadus(aastates ehk sündimisaeg).....

4. Sugu.....

5. Kodakondsus.....

6. Rahvus.....

7. Lapse viga: selgroo vead, vigased keha osad, kangestanud ehk ebakujunenud liikmete (liikumis) kohad, valesti kujunenud luud, lihaste kuivamine ja nörgenemine(halvatus) +).....

8. Kas vigastus alaline, ajutine, perioodiline, osaline või üldine+).

9. Kas vigastus sündimisest saadik, kui hiljem, siis kui vanalt?.....

.....

I0. Millest ehk mil põhjusel viga saadud? Põhjusteks võib olla: sünnn viga, önnetu juhtumine, söda, vägivald, haigus, tiisikus, lastehalvatus, halvatus, külmetamine, verekihvtitus, jooksja, luumada+)..

.....

II. Kas arstlikul ravitsusel olnud, kui kaua ja kus?.....

.....

I2. Kas on paranemist loota ja missuguste abinõudega? Abi võib olla: kirurgiline (lõikus), ma seerimine, kunstliku kehaliikme tarvitamine +).....

.....

I3. Kas võib end ise aidata või tarvitab kõrvalist abi?.....

I4. Kas on kooliharidust saanud?.....

.....

I5. Kas võib (soovib) mõnda tööd teha ehk midagi õppida?.....

.....

I6. Kellelt saab: a) ülespidajalt; vanematelt, sugulastelt, sugukonnalt +).....

.....

b) kindlat igakuulist ehk aastalist abitaha: riigilt, kogukonnalt, kinnitusseltsidelt, eraisikutelt +).....

.....

I7. Lapse varanduslik seisukord: varanduseta, kehv, keskmine, jõukas +).....

.....

I8. Lapse vanemate ehk kasvatajate varanduslik seisukord: varanduseta, kehv, keskmine, jõukas +).....

.....

I9. On vanematel ehk kasvatajatel veel teisi lapsi (alla I5 a.), kui vanad ja kui palju.....

.....

.....

+) Vastav sõna alla kriipsutada või juurde lisada, mis ei ole nimetatud.

---------kuu--------päev.

I92...a.

(allkiri.)

See küsimusleht tuleb täidetult 20. märtsiks maakonna-ehk linnaarstile tagasi saata.

K Ü S I M U S L E H T

VIGASTE LASTE KOHTA.

I. See leht tuleb täita iga vigase lapse kohta kuni 18 a. vanaduseni (incl.).
2. Pimedad, kurttummad ja idiootid ei kuulu mitte registreerimise alla,kui neil muid kehalisi vigastusi ei ole.
3. Vastav sõna tuleb alla kriipsutada või juurde lisada, mis ei ole nimetatud.

V I G A S E L L A P S E:

I. Perekonna- ja eesnimi:.....
2. Elukoht.....linn.....tän.nr.....
.....maakond.....vald.....
.....alev.....talu.....
3. Vanadus (aastatos ehk sündimisaeg).....
4. Sugu.....
5. Kodakondsus.....
6. Rahvus.....
7. Usk.....
8. Lapse viga:
I. Tiisikus: selgroo.....luu.....liigese.....
kus keha osas .....
II. Rahhit: rinnakorv, selgroog,käed, jalad,O-jalad,Ä-jalad, üldini rahhit, rahhitiline väike kasv.....
.....
III. Halvatused: a) laste loid halvatus: käsi, jalg ehk mõlemad käed, jalad. b) laste krambiline halvatus: käsi, jalg.....ehk mõlemad käed.....jalad.....
.....
Halvatused peale nimetatud põhjuste.....
Lihaste ehk liikmete alaline krambitaoline liikumine.....
.....
Progressiivne lihaste atroofia.....vesipea.....
IV. Ülearused liikmed: sõrmed.....varbad.....
kokkukasvanud sõrmed.....varbad.....
.....

V. Puuduvad liikmed: käe.....jala.....

sõrme.....varba ehk nende osade puudumine...

.....missugune liige.....

VI. Nikastused.....

Missugune liiges.....

logisev liiges.....

VII. Arenemata, rikitud või võõriti kasvanud liikmed, nagu: pes varus, valgus, genu recurvatum, hernia cerebri labium leporinum, palatum fissum, spina bifida, struma, acromegalia, micromelia, sugurakkude puudumine ehk nende arenematus.....

.....

VIII. Siin nimetamata vead: missugused ja mis kehaosas.....

.....

IX. Missuguseid puudusi on veel olemas: pime, kurt, tumm, imbetsill, idioot, epilepsia, verevaesus, siseorgaanide tiisikus.....

.....

X. Kas on sugukonnas eespool-nimetatud vigasid ette tulnud.....

.....

9. Kas on vigastus raske, keskmine, kerge.....

10. Kas vigastus sünnimisest saadiks, kui hiljem, siis kui vanalt.....

.....

11. Vanemate arvamine vigade põhjuste kohta: sünniviga, õnnetu juhtumine, söda, vägivald, tiisikus, halvatus, külmetamine, verekihvtitus, jooksja, luumäda (osteomyelitis), põlenud, külmast võetud, alkohool, teadmata.....

.....

.....

12. Kas arstlisel ravitsusel olnud, kui kaua ja kus.....

.....

13. Kas on paranemist loota ja missuguste abinõudega: kirurgia-ortopeediline, helio-, hüdro-, elektro-, mehanoteraapiline.....

.....

14. Kas on soovitav ehk soovib ise sellekohasesse parandusasutusse astuda.....

I5. Kas võib end ise aidata või tarvitab kõrvalist abi.....

I6. Kas on koolihäridust saanud ja kui kaua.....

I7. Kas on õpivõimeline: koolis.....käsitöös.....

I8. Mis tööd teeb praegu.....

I9. Kellelt saab ülespidamist, a) kas teenib ise või saab vanematelt, sugulastelt.....
.....

b) kindlat igakuulist ehk aastalist abiraha: riigilt, kogukonnalt, seltsidelt, eraisikutelt.....
.....

20. Lapse, ta vanemate ehk kasvatajate varanduslik seisukord: varanduseta, kehv, keskmine, jõukas.....
.....

21. On vanematel veel teisi lapsi, kui vanad ja kui palju.....
.....

22. Vanemate ehk kasvatajate elukutse ehk amet.....
.....

Kuu_____päev

192---a.

LAPSE VANEM EHK KASVATAJA: _____

(allkiri)

A r s t : _____

(allkiri)

2. Tervishoiu peavalitsus.

Et teatel arstide abil pidid korrutama, siis tuli Tervishoiu peavalitsust veluda, et ta selleks tegeliku läbiviimise oma peale võtaks, mida ta ka lahkesti tegi.

Küsimuslehed ühes vigaste laste nimekirjade ja adressidega saadeti 1923 a. maakonna- ja linnaarstidele veebruarikuu keskel kätte, kes nad linnades tervishoiu- ja vaestearstidele, maal aga jaoskonnaarstidele täitmiseks edasi saatsid.

Linnades kutsuti rahvast vigaste laste registreerimisele ajalehtede kaudu ehk tarvitati mõnel pool ka politsei korraldust, nagu Võru linnaarst sellest teatab.

Maal käsutasid vallavalitsused lapsi teatavatel päevadel arstide juurde.

Registreerimine sündis igal pool märtsikuu jooksul ja juba märtsi lõpul ja aprilli jooksul tulid küsimuslehed Tervishoiu peavalitsuste tagasi, kust nad Keskbüroosse edasi toimetati.

Et esimestel küsimuslehtedel kõrvalised küsimused enam-vähem rahuloldavalt olid vastatud, siis ei tahetud arste küsimustega mitte liiga palju koormata, ja nendele teatati Tervishoiu peavalitsuse rinnkirjaga, et küsimuslehes punktide 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 13, 12, 15, 16, 17, 19, 20 ja 21 peale ei ole mitte tervis vastada, kuna need juba on vastatud.

Suurem jagu arste käis sellele järele, kuna ainult mõned üksikud küsimuslehed täielikult täitsid. Sellepärast tuli teadet välja töötamise juures mõlemaid lehti tarvitada, kuna siiski pealeheks teist tuleb lugeda ja see leht ka töö aluseks on võetud.

Registreerimine on linnades õige ladusasti läinud. Rahvas on igal pool vastutulelik olnud ja selle töö kohta suurt huvi üles näidanud. Ka vahed esimese ja teise registreerimise vahel on õige väikesed.

Esimest korda oli linnades 273 juhtumist registreeritud, peale Tartu, Võru ja Petseri, kes oma küsimuslehti mitte tagasi ei olnud saatnud.

Teine kord registreeriti neid arstide poolt 12 linnas 386, kuna Baltiski linnavalitsus teatas „et Baltiski linnas vigaseid lapsi ei ole, siis saadab linnavalitsus nende registreerimislehed tagasi".

Maakondades ei läinud asi mitte nii laiusasti. Viljandi ja Pärnu, Saare ja Järva maakonnast kaevatakse, et mitmed lapsed ei olla arstlikule vaatusele ilmunud, Võru- ja Tartumaal nurisetakse halbade teeolude üle, kuna Harju maakonnas osa küsimuslehti täitmata jäid, sest üks jaoskonna-arst puudus. Petseri maakonna-arst teatab, „et viivitus mainitud lehtede täitmises ning Teile tagasisaatmises tekkis Petserimaa vilatsate postiolude ja jaoskonnaarstide loiu töötamise tagajärjel".

Viru maakonna-arst kirjutab, „et osa lehtü saatmata jääb sel le pärast, et puuduliku täitmise tõttu jaoskonna-arstidele tagasi on saadetud täielikumaks täitmiseks".

Suur vahe arvu poolest on esimese ja teise registreerimise vahel Harju, Viru, Võru, Petseri-ja Saaremaal.

Esimest korda oli kõigis II maakonnas registreeritud II92 last, teine kord ainult 928, see on 264 juhust vähem.

Kokku linnades ja maakondades esimest

korda 273 + II92 - I465.

" " " " teist

korda 386 + 928 - I3I4.

Sellega teinekord I5I juhust vähem.

Sellest lõpuarvust I3I4 tuli 72 (I8 linn., 54 maak.) maha arvata, sest nad ei olnud mitte õieti registreeritud: mõned lapsed olid vanemad, teised jälle kas pimedad, kurttummad või totrad, kuna neil muid kehalisi vigasusi ei olnud. Nii jäi siis I242 juhust järele, mis läbi ~~väljatöötamisele~~ tulid; linnades 368 ja maakondades 874.

Nimetatud maakondadele, kust enam küsimuslehti pidi tulema, saadeti maikuu esimesel poolel veel kord ringkiri, kuid selle peale tuli vähe täiendavaid teateid ehk nad tulid nii hilja, et neid enam tõsse ei saanud mahutada. Neid esitan lisana (v. lhk. 2/9).

Peale küsimuslehtede läbitöötamise tuli veel 20 lehte juurde. Neist tuli 2 kui tõõle mitte vastavat kõrvale heita. Seega jäi I8 lehte järele.

I. kord oli registreeritud - I465,

2. " " " I3I4+20 - I334,

Seega teine kord I3I juhust vähem. Läbi töötati I242 +I8, seega - --I260.

Sellest statistikast on arvatavasti paljud lapsed välja jäänud, iseäranis keskmistest ja jõukatest perekondadest, mida ka see asjaolu tõendab, et laste vanemate varanduslist seisu ainult 19 korda jõukaks on hinnatud.

Sellest ei tohiks aga suurt viga olla, sest jõukad inimesed suudavad ise oma laste eest küllalt hoolt kanda.

Kehvad ja vaesed peaksid küll enam-vähem kõik registreeritud olema, sest ei ole ju kerge kehval inimesel vigast last praegusel kallil ajal ülaval pidada. Sellest ka see kehvade perekondade suur huvi vigaste laste registreerimise vastu. Vähemalt Tartu ümbrusest tulid inimesed lastega ajalehes ilmunud üleskutse põhjal registreerimiskohale, kartes , et ehk maal ei registreerita. Niisama olid üks vaene ema ja isa Paide lähedusest teada saanud, et Tartus vigaseid lapsi registreeritakse, ja kohe olid nad oma vigase lapsega Tartus.

Kas ka niisugused kehvi pidime olema, kes häbi pärast ilmumata jäid, on teadmata. Küll jäid ilmumata need lapsed, kelle vanemad küllalt jõukad ja kes ei julge mitte võerast abi paluda, teades , et seda kergesti ei anta. Sellega on ka seletatav see nähtus , et Tartus rahvakoolidest enam-vähem kõik vigased registreerimisele ilmusid, kuna keskkoolidest ainult mõned üksikud tulid.

Kui ma ülevalpool tähendasin, et esimene lugemine ametnikkude kaudu 131 juhust enam andis kui teine, millal vanemad lastega arstide juurde pidid ilmuma, siis tuleb seda ainult sellega seletada, et ametnikud paremini teadsid, kus vigased on, ja neid üles tähendasid, olgu nad vaesed või rikkad, kuna arstide juurde ilmumisel jõukamad ära jäid, mille üle ka nii mitmed maakonna-arstid kaebavad.

Nii võime neid statistilisi andmeid küll kõige vähemaks arvuks lugeda, mis meil vigaste laste kohta olemas on, ja ühtlasi ka kõige tähtsamaks hoolekande mõttes, sest nad on kõige kehvema rahva omad.

B. Sugemete läbitöötamine.

Küsimuslehtede läbitöötamine sündis Riigi statistika keskbüroos. Selleks oli mul lahkesti abiks Keskbüroo vanem statistik proua V a l e s k a S m e t a n i n ja neli preilit, kes kõik selle tüütava tehnilise osa tööst suure usinuse ja hoolega aitasid ära teha.

Küsimuste liigitamine ja tabelitepea oli mul juba ennemini valmis tehtud ja Keskbüroo juhatajale arvamise avaldamiseks saadetud. Siin võeti ainult õige vähesed muudatused ette.

Selle juures käisin ma suurtes joontes Dr. Konrad B i e s a l s k i järele, nagu see tema suures teoses [II] avaldub, seda enam, et mõlematel töödel üks ja sama siht on: näidata laste vigasuste ulatust ja selle mitmesuguseid vormisid. Selle järele ei ole tööl mitte üksinda teaduslik otstarve, vaid ta peab ka tegeliku elu nõudeid silmas pidama.

I. V i g a s t e r ü h m i t a m i n e.

Et töö tegelikkudest nõuetest välja on kasvanud, siis pidi seda eeskätt ka tähele panema.

Vigased tulid praktiliste nõuete kohaselt rühmadesse jaotada: e s i t e k s selle järele, kas nad vigastekodus arstimist tarvitavad või peab neid kodusse ainult sellepärast paigutama, et nad parandamata haiged on ja t e i s e k s niisugused vigased, keda mitte tarvis ei ole kodusse võtta, sest üht osa nendest võib ambulatooriliselt arstida, kuna teine osa kõrvalist abi ei tarvita, sest nad on jõukate vanemate lapsed ehk nende eest hoolitsetakse teisel teel juba rahuloldavalt.

Vigasusi mõistet ei määra mitte üksinda vigasuse raskus, vaid siin tuleb ka teisi, kõrvalisi nähtusi silmas pidada, nagu mõned komplikatsioonid, siis perekondlik ja majanduslik seisukord.

On näituseks jõukal talupojal tütar ilma jalata, siis ei ole asi veel mitte väga kurb, sest vanemad sundavad juba oma lapsele tarvilist abi ja õpetust anda. On seda aga kehva moonamehe tütar, siis võib temast vähegi inimest ainult hästi korraldatud vigaste-

kodus teha.

Tähtis on vigase juures ka ühiskondlik moment. On ta vaene laps või väljaspool abielu sündinud, siis kasvatab teda vanaema ehk vanaisa, vahel ka kasuema. See kõik mõjub kaasa. Mitte üksinda vigasus, vaid niisama ka varanduslik ja ühiskondlik seisukord mõjub ja teeb vigasest selle armetu ja õnnetu inimeselapse, nagu ta harilikult meie ettekujutuses elab: vigane istub kuskil tee ääres ehk tänavanurgal; ta on oma vigased liikmed paljastanud ja välja sirutanud. Ta püüvab halastust esile kutsuda ja sirutab käe armuande järele ehk jälle mängib mõnda mänguriista.

See on selle tagajärg, et nad saatuse hooleks on jäetud. Ise ei suuda nad iialgi paremuse poole püüda ega jõuda.

N ä i t u s e d. I. Väljaspool abielu sündinud 7-a. tütarlaps. Temal on pahem jalg kergesti kramplikult halvatud ja sarlakihaigus on tema kuulmist rikkunud. Ema läheb lesele mehele, kellel ise juba kolm last on. Laps jääb hooletusse; teda ei saadeta kooli, vaid aetakse välja kerjama.

Korralistes oludes ei tarvitaks niisugune laps mitte kodu, kuid siin võib ainult vigastelaste kodu teda töövõimeliseks isikuks teha, kus ta mõne käsitöö ära õpib ja ka kooliharidust saab.

2. Keskmise sissetulekuga töölisel on 10-a. vanune poeg, kes puusaliigesse põletikku põeb. Ta peab koolist ära jääma. Käib mitmete arstide juures, pärast viiakse haigemaija, kus poolt aastat viibib. Siis tuuakse koju, kuid kuni töövõimeliseks saamiseni kulub mitu aastat ära.

Laps on kõik see aeg vanematel hädaks olnud. Ta on koolist ära olnud ja ei ole ka kodus midagi õppinud. Nüüd on ta omavanustest arenemises maha jäänud.

Siin oleks korralik vigastekodu tarvilik olnud. Laps oleks arstitud, temale kooliharidust antud ja ka mõni käsitöö kätte õpetatud olnud.

Nüüd aga kannatab laps ja ta vanemad nende hädade all ja seltskonnal on üks õpetamata vigane rohkem.

Nii tuleb siis iga üksiku vigase juures kõiki momente tähele panna ja selle järele toimetada. Neid ei saa kunagi üldi-

selt võtta. Küll võime aga üldiselt ütelda, et vigased tulevad (wad) töövõimelisteks inimesteks teha, kes oma tööst head meelt tunnevad: siis saavad annetekerjajatest kasulikud seltskonna liikmed.

Ei võinud mitte arvata, et meie arstid vigastust selles mõttes oleksid mõistnud ja teda nii laialt võtnud. See selgub ka sellest, et nad selle küsimuse tihti vastamata jätsid ehk ainult vigastuse järele otsustades vastasid. Sellepärast tuli, et ühtlust kätte saada, ülevalnimetatud vigasuse seletusest kinni pidada ja vahel ka arstide paigutamist, kas kodusse või mitte, muuta. Muutmata jäid kõik need, kes ise soovivad ehk keda arst soovitab kodusse vastuvõtmiseks. Muidugi ka kõik diagnoosid.

Vaatame neid rühmi natuke lähemalt.

Kr. Vigased, kes kodu tarvitavad, sest neid on tarvis ravitseda.

Vigast võib kõige paremini arstida kodus, kus on täieline kirurgia-ortopeediline sisseseade, kus ei puudu loodusejõududega arstimine, ühe sõnaga, kus on kättesaadavad kõik moodsa ravitsemise viisid.

Siia kuulub näituseks selgroo ehk puusaliigese tiisikus, kui haigus veel mitte peatama ei ole jäänud, niisama ka kõik halvatused, kontraktuurid, kui nad veel mitte ei ole haigemajas arstimisel olnud.

See on suur osa vigastest. Kodus võib neidele ka mõnda käsitööd (käsitööd) selgeks õpetada.

Kp. Vigased, kes kodu tarvitavad, sest nad on parandamata haiged. Nemad jagunevad kahte osasse.

Ki. Teised nendest on täielikult töövõivetud ja neid peab sellepärast kodus ravitsema ja hoidma. Päris töövõimetute hulka kuuluvad ainult need, kes ei saa sugugi oma liikmeid tarvitada ehk jälle ühes kohaliste vigastustega ka vaimliselt puudulikud on.

Kk. Ühed nendest on niisugused, kelle viga enam ei muutu ega paranda (da) tav ei ole. Siia kuulub paranenud tiisikus oma mitmekesistes vormides, siis mitmesugused halvatused, mis arstitud ja nüüd lõpliku kuju on omandanud, edasi, puuduvate (lõpundite) ehk liigetega lapsed ja palju muid vigastusjuhuseid.

Nendele kõigile võib kodus siiski mõnda käsitööd õpetada, ku-

na väljaspool kodu see nendele ütlemata raske oleks, kui mitte täiesti võimatu.

B. Vigased, kes kodu mitte ei tarvita, sest neid võib väljaspool kodu, ambulatoorselt, arstida. Siia kuuluvad kerged selgroo köverdused, kergemad rahiitise juhused, mõned liigese tiisikuse vormid ja palju muid sellesarnaseid vigastusi.

C. Vigased, kes ei tarvita ei kodu ega arstimist, ei ka käsitöö-õpetust, sest nad on ise töövõimelised ehk jälle nende vanemad võivad nende eest tarvilikul määral hoolt kanda.

N ä i t u s e d : I. Paranenud puusaliigese-tiisikus, 16 a. vana, rätsepa poeg. Teeb juba ammu isa juures tööd.

2. Granaadiga purustatud pahem käsi, 10 a. vana. Isa jõukas taluomanik.

2. L e h t e d e g r u p p e e r i m i n e .

Kui see töö tehtud oli ja iga küsimuslehe vastavasse kohta tähendatud, kuhu rühma ta kuulub, siis alles hakkas lehtede gruppeerimine ja vigastuste liigitamine peale.

Lehed jaotati esiti kahte suurte gruppi: ühte vigased 0-8 a, teise 8 - 19 a. , see on enne-kooliealised ja koolieealised lapsed.

Aastad võeti avalikkude algkoolide seaduse [49] järele. Olgugi, et kooli-iga 16 a. lõpeb, pidin siin koolieasuste gruppi kuni 19 a. vanaduseni pikendama.

Ei olnud mitte võimalik veel kolmandat gruppi 16 - 19 a. teha, seda enam, et nee paar aastat praktilise töö õppimiseks kuluvad ja ükski noor inimene 16 a. vanuselt iseseisva elu vastu veel küllalt ette ei ole valmistatud.

Seda on ka Saksamaa vigaste hoolekandes tegelikult ära tuntud ja Preisi vigaste seadus määrab abiandmisaja 18 aastani kindlaks (13 lhk. 17 § 1).

Kõik vigased, kes 1. juulil 192[illegible] a. 19-aastasteks said, jäet statistikast välja.

Selle järele jaotati mõlemad gruppid nelja osasse, nagu ülevalpool tähendatud. Parandamata vigaste rühm jagati veel kaheks alarühmaks: käsitöö-võimelised ja töövõimetud.

Iga grupp pandi ise pakki ja tähendati järgmine märk peale:

I a_1 - kodu ja ravitsemist tarvitaja, o-8.a., I a_2 - kodutarvitaja, parandamata haige, käsitöö õppija, 0-8.a..

I b_1 - mitte-kodutarvitaja, ambulatoorselt ravitsemist tarvitaja, 0-8.a., I b_2 - mitte-kodutarvitaja ja avalikku hoolekannet mittetarvitaja, 0-8.a.

II a_1, II a_2, II b_1 ja II b_2 vastavad koolieaiste rühmale 8. - 19. a.

3. K u s i m u s t e l i i g i t a m i n e .

Selle järele hakkas päris liigitamine peale, mis järgmise kava järele sündis:

I. Luu- ja liigesotiisikus:

selgroo
ülemise lõpundi
alumise lõpundi
kombinatsioonid
kokku

2. R a h i i t :

üldine rahiit, rahiitiline väike kasv
üksikute liikmete rahiit
kokku
O - jalad
X - jalad
Kokku O-jalad ja X-jalad
kokku (neli lahtrit)

3. H a l v a t u s e d :

A. Laste loid halvatus:

üks pool
mõlemad pooled
ül. lõpund
al. lõpund
kombinatsioonid
kokku

B. Laste krambline halvatus:

üks pool
mõlemad pooled
ül. lõpund
al. lõpund
kombinatsioonid
kokku
kokku (A + B)

C. Halvatused muudel põhjustel

kokku (A + B + C).

4. Lihaste liikumine.

5. Progresiivne lihaste atroofia.

6. V e s i p e a .

7. Ülearused sõrmed ja varbad.

8. Kokkukasvanud sõrmed ja varbad:

sündinud

saadud

kokku

9. L õ p u n d i p u u d u m i n e :

A. Sündinud:

ül. lõpund

al. lõpund

kombinatsioonid

kokku

B. Saadud:

ül. lõpund

al. lõpund

kombinatsioonid

kokku

kokku (A + B)

IO. Lõpundi osa puudumine:

A. Sündinud:

käsi

sõrmed

jalg

kombinatsioonid

kokku

B. Saadud:

käsi

sõrmed

jalg

kombinatsioonid

kokku

kokku (A + B)

II. N i k a s t u s e d :

A. Sündinud:

õlg

puus

põlv

kombinatsioonid

kokku

B. Saadud:

õlg

puus

põlv

kombinatsioonid

kokku

kokku (A + B)

12. Arenemata, rikutud ja vööriti kasvanud liikmed:

A. Arenemata:
(sündinud)
ül. lõpund
al. lõpund
kombinatsioonid
kokku

B. Rikutud ehk vööriti kasv.
(vigastuste pärast)
ül. lõpund
al. lõpund
kombinatsioonid
kokku
kokku (A+B)

C. Rikutud ehk vööriti kasvanud:
(põletiku pärast)
ül. lõpund
al. lõpund
kompinatsioonid
kokku
kokku (A + B + C)

13. Kelpool nimetamata vead:

Sündinud
Saadud
Kokku

Selle kava järele valmistati ka tabelitepea, kuhu muidugi ka kõik perekondlikud ja majanduslikud küsimused mahutati, niipalju kui küsimusleht seda lubas teha.

Vigastusi nende mitmesugustes varjundites liigitada on raske, kui mitte võimatu. Sellel ei oleks ka iseäralist tegelikku tähtsust, sest et selle töö juures tuleb eeskätt praktilisi küsimusi vigaste laste hoolekandes lahendada.

Peenused oleksid teaduse mõttes tarvilikud, kuid praegune materjal ei ole selleks siiski mitte küllalt kohane, sest ta on paljude praktiliste arstide kogutud, kus vaated mitmesugused. Sellepärast oli tarvis üksikuid vormisid kokku tõmmata, mille tõttu pilt selgem saab, olgugi et täpsus kaotab.

Sellepärast piirasin tiisikust selgroo, ülemise ja alumise lõpundi tähendamisega, kuna mitme liikme ehk liigese tiisikus

kombinatsiooni mõiste alla on mahutatud. Viimase sõnaga tahetakse ainult seda tähendada, et haigus enam kui ühes kohas pesitseb.

R a h i i t jaotati kahte osasse: üldine ja üksikute liik mete rahiit. O- ja X- -jalad paigutati ise liiki. Olgugi inglis haigus nende peapõhjuseks, peavad nad ka muudel põhjustel ette tulema (6 lhk. 693,696). Viimati on kõik neli liiki kokku võetud, et üldist pilti saada rahiidi kohta laste hulgas.

H a l v a t u s e d on kolme osasse jaotatud, nagu nad elus tihti ette tulevad ja niipalju kui neid saab tegelikult üks teisest lahutada. Mulle näitas huvitav olevat nende üksikute liikite arvu teada saada, kuna nad ka kõik kokkuvõetult meile üldis pilti selle sageda ja raske laste haiguse kohta annavad.

L i h a s t e l i i k u m i s e all on koreaatilist, atetootilist ehk tiksarnast liikumist mõistetud, missugused haiguse vormid küll harva ette tulevad, kuid siiski tähelepandavad on, sest nad tülitavad vigast õige palju.

P r o g r e s i i v n e l i h a s t e a t r o o f i a on nii iseloomuline nähtus, olgugi harva ettetulev, et teda iseseisvalt pidi noteeritama.

V e s i p e a ei kuulu iseenesest mitte vigastuste hulka, kuid et ta suurt mõju avaldab vigase erkude tegevuse peale, niisama ka ta mõistust puudutab, siis tuli teda arvesse võtta. Pealegi on ta mujal kaasa lootud. Ta on midagi piiripealset vaimlise ja kehalise defektiivsuse alal.

Ü l e a r u s e d s ö r m e d j a v a r b a d , niisama ka k o k k u k a s v a n u d s ö r m e d j a v a r b a d on teaduslikult huvitavad nähtused, sellega nende ülestähendamine põhjendatud, olgugi et nad praktilises mõttes suure tähtsusega ei ole.

L õ p u n d i j a t a o s a p u u d u m i n e tuli üksteisest eraldada, sest ei ole ju ükskõik, kas kellelgi käsi kuni õlani puudub või ainult mõned sõrmed. Et need vead ka sündimis-ikaldusena esinevad, siis on vahet tehtud saadud ja sündinud vigastuste vahel. Varba puudumine ei ole mitte eraldi tähendatud, sest ta ei etenda praktilises elus mingit osa.

N i k a s t u s t e s t on ainult tähtsamad ülestähendatud

nagu õlg, puus, põlv, kas saadud või sündinud.

Arenemata, rikutud ja võõriti kasvanud liikmed. Nende hulka kuulub palju vigastusi. Ma olen neid kolme osasse jaganud: ühes on arenemata liikmed, see on juba sündimisest saadik nõrgaks ja küngu jäänud liikmed, teises vigastuste pärast rikutud ehk viltu kasvanud liikmed, nagu luumurrud, liigeste muurud jne., kuna kolmandasse rühma needsamad vigastused põletiku tagajärjel kuuluvad, nagu osteomdeliit ta mitmesuguste tagajärjedega.

Lõpuks on veel ära tähendatud need vead, mis mitte ei ole üksikutes rühmades ette nähtud, nagu mõned kasvajad ja lähemalt määramata vead.

4. Absoluuntarvud ja protsendiarvud.

Kõik tabelipeas nimetatud küsimused vaadati üksteise järele läbi ja tähendati iga küsimuslehe peale vastava lehtri numbriga ehk mõnel teisel viisil üles.

Kui see tehtud oli, siis arvati vastavad numbrid kokku ja kirjutati tabelitesse. Kontrolliks löeti lehed veel kord läbi ja võrreldi arvudega.

Iga absoluutarvude tabeli järele tuleb kohe väike protsenditabel. Siin on protsendid välja arvutatud lõpuarvude kohta nii linnades kui ka maakondades, peale selle veel mõlemates kokku.

Iga linna ehk maakonna kohta neid üksikult välja arvata ei pidanud ma mitte tarvilikuks, kuna linna arvud selleks liiga väikesed oleksi d olnud. Kokkuvõttes annavad nad vigaste laste kohta parema ja õigema pildi.

Väljaarvamiste juures ei ole ennekoolieaalised koolieaalistest mitte eraldatud, vaid mõlemad kokku võetud.

Arvud on järgmiselt saadud:

Kr ja Kp % saame, kui neid K- üldsummaga jagame, kuna K - üldsumma % jällo K+M üldsummaga jagamisest välja tuleb.

Linnade kui ka maakondade lõpu % saame, kui üksikute liikide arvusid jagame nende linnade ehk maakondade koguarvuga.

Riigi % saame muidugi iga liigi lõpuarvu jagamisest riigi koguarvu 1242-ga.

5. Suhtearvud.

Suhtearvude juures jäeti üleliigne liigitamine ära ja jäeti ainult vigastuste jaotamine 13. osasse alles. Seda peaks praktiliseks otstarbeks küllalt olema, kuna peenem väljaarvutamine asjata töö oleks olnud.

Teises suhtearvude tabelipea liigitused on absoluutarvude tabelipeast võetud selle järele, kui palju see tarvilik näis olevat.

Suhtearv arvutati 1000 vigase peale, mille juures aluseks on üleriiklik vigaste arv 1242 võetud.

Selles töös on tihti väikeste arvudega tegemist ja nad annavad operatsioonides alati mitte küllalt täpipealsed resultaadid. Sellepärast võeti üks üldine kindel arv aluseks ja arvutati sellepeale kõik välja. Muidugi oleks võinud ka kohalikke vigaste arvusid aluseks võtta. Kuid ka siin on arvutamiste juures omad vead ja raskused (v. tähendus Paide üksiku vigase kohta lhk. 233.).

Selle tabeli teises lahtris on elanikkude arv nii linnades kui ka maakondades toodud. Linnade elanikkude arv on võetud I. jaan. 1922 a. , kuna maakondade elanikkude arvuks on võetud 1921 a. keskarv. Jaanuari arvusid ei ole Koskbürool maakondade kohta mitte olemas. Üldse ei ole maakondade arvud mitte päris kindlad, sest puuduvad täpipealsed andmed. Kolmandas lahtris on välja arvutatud, kui palju iga 1000 elaniku kohta mingisugusest rühmast vigaseid tuleb.

Peale selle suhtearvude tabeli on veel teine olemas, kus 3., 4. ja 5. lahtris välja on arvutatud, kuipalju iga 1000 elaniku kohta tuleb kuskil tiisikust, halvatusi ja rahhiiti, see on, neid kolme haigust, mis peatähtsuritena esinevad vigasuse põhjuste reas.

Sellesama tabeli 7., 8. ja 9. lahter näitab, kui palju iga 1000 vigase lapse kohta tuleb neid samu kolme mainitud haigust, kuna siin aluseks on võetud kohalikkude vigaste arvud.

Teiste vigastuste ja teiste küsimuste selgitamiseks ei pidanud me mitte tarvilikuks niisamasuguseid suhtearvusid välja arvata, kuna see küll palju tööd oleks endnud, kuid praktiliselt oleks ta tähtsuseta olnud. Sellepärast on ainult need kolm tähtsamat vi-

gastust selleks välja valitud.

6. Järjekorraarvud.

Peale nende arvude on veel iga linna ja maakonna vigased vigasuse sagedluse järele järjekorda seatud.

Sellega tahotakse näidata, missuguseid vigasuste vorme meil kuskil kõige enam ette tuleb ja missugused nendest siin ehk seal maakonnas või linnas kõige tihedamini korduvad. Iga linn ja maakond võib siis ka sellekohased abinõud tarvitusele võtta.

7. Lisatabel.

Tabelite rida lõpeb lisatabeliga, kus lühidalt kokku on võetud hiljemini tulnud teated vigaste laste üle, mida enam mitte võimelik ei olnud tõsse pöimida. Neid on 18.

Vigade kaste vanuses.

| | Vigade kaste vanuses. | | |

Vigaste laste vanuses.

Vigast	0 - 1	1 - 2	2 - 3	3 - 4	4 - 5	5 - 6	6 - 7	7 - 8	8 - 9	9 - 10	10 - 11	11 - 12	12 - 13	13 - 14	14 - 15	15 - 16	16 - 17	17 - 18	18 - 19	Tähendamata
Kokku	24/24	2/2	7/7	9/9	5/3	4/4	8/8	4/4	1/1	3/3	2/2	5/5	3/3	5/5	3/3	1/1	3/3	4/4	3/3	1/1

Vigaste laste	Kodanondsus	Rahvus	Usk.	Vigastest lastest said	Abinõuda	Tervenduselt
					Poislast	
					Tütarlast	
Kokku	Eesti	Eestlased	Ev. luther.	Illegitimidamist	Sünnilt	Varanduseta
	Vene	Venelased	Apostl. õig usk.		Kehv	
	Teised	Sakslased	Teised	Teadmata	Keskmine	
	Tähendam.	Lätlased	Tähendamata	Tähendamata	Jõukas	
		Mujad		Riigilt	Tähendamata	
		Tähendamata		Kogukonnalt		
				Seltsidelt		
				Kaasinimelt		
				Tähendamata		
				Ei saa		

Nimi	Vanus	Kokku	Kodanondsus: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Rahvus: Eestlased	Venelased	Saksl.	Lätl.	Mujad	Tähendamata	Usk: Ev. luther.	Apostl. õig usk.	Teised	Tähendamata	Illegitimidamist: Sünnilt	Teadmata	Tähendamata	Abinõuda: Riigilt	Kogukonnalt	Seltsidelt	Kaasinimelt	Tähendamata	Ei saa	Tervenduselt: Varanduseta	Kehv	Keskmine	Jõukas	Tähendamata
Kokku		61	61				61						61				61									61				
Poisslaste		35	35				35						35				35									35				
Tütarlaste		26	26				26						26				26									26				
Kodanondsus: Eesti		54	54				54						54				54									54				
Vene		5	5				5						5				5									5				
Teised		2	2				2						2				2									2				
Tähendam.		34	34				34						34				34									34				
Rahvus: Eestlased		23	23				23						23				23									23				
Venelased		1	1				1						1				1									1				
Saksl.		3	3				3						3				3									3				
Lätl.		12	12				12						12				12									12				
Mujad		15	15				15						15				15									15				
Tähendamata		1	1				1						1				1									1				
Usk: Ev. luther.		56	56				56						56				56									56				
Apostl. õig usk.		2	2				2						2				2									2				
Teised		1	1				1						1				1									1				
Tähendamata		2	2				2						2				2									2				
Illegitimidamist: Sünnilt		56	56				56						56				56									56				
Teadmata		2	2				2						2				2									2				
Tähendamata		1	1				1						1				1									1				
Abinõuda: Riigilt		1	1				1						1				1									1				
Kogukonnalt		32	32				32						32				32									32				
Seltsidelt		1	1				1						1				1									1				
Kaasinimelt		27	27				27						27				27									27				
Tähendamata		4	4				4						4				4									4				
Ei saa		32	32				32						32				32									32				
Tervenduselt: Varanduseta		15	15				15						15				15									15				
Kehv		32	32				32						32				32									32				
Keskmine		10	10				10						10				10									10				
Jõukas		4	4				4						4				4									4				
Tähendamata		1	1				1						1				1									1				

Linnavalitsuse

| | | |

Rannue

Üõnu

	0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Sähendamata	Kokku
Vigaste laste arv. Kokku																					4
Poislast																					2
Tütarlast																					2
Vigastest lastest said Kodakondsus: Eesti																					4
Vene																					
Teised																					
Sähendam.																					
Rahvus: Eestlased																					4
Venelased																					
Sakslased																					
Lätlased																					
Muud																					
Sähendamata																					
Usk: Ev. luther.																					4
Apostl. oig usk.																					
Teised																					
Sähendamata																					
Vigastest lastest said Ühiskonnaline seis: Vinematelt																					4
Sugulastelt																					
Teadmata																					
Sähendamata																					
Riigilt																					
Kogukonnalt																					
Ühiskondlt																					
Kaasinimeselt																					
Sähendamata																					
Ei saa																					
Vigastuse tagajärjed: Vaevanduseta																					4
Kehv																					
Keskmine																					
Tõsine																					
Sähendamata																					

Vigaste laste vanadus.

	Kokku	Tähendamata	18 - 19	17 - 18	16 - 17	15 - 16	14 - 15	13 - 14	12 - 13	11 - 12	10 - 11	9 - 10	8 - 9	7 - 8	6 - 7	5 - 6	4 - 5	3 4	2 3	1 - 2	0 - 1
Kirjalaps	2																				2
Ж	1																				1
	3																				3
Жр	2																				2
	2																				2
Ж	5																				5
Жк	2																				2
Жи																					
Я	3																				3
	3																				3
б	3																				3
М	6																				6
Ж + М	11																				11
Kaaspaalu																					
Жк	6																				6
	9																				9
Жр	4																				4
Ж	4																				4
Жк	10																				10
Жи	2																				2
Я	1																				1
	1																				1
б	1																				1
М	2																				2
Ж + М	12																				12

Vigaste laste vanadus.

	Kokku	Tähendamata	18 - 19	17 - 18	16 - 17	15 - 16	14 - 15	13 - 14	12 - 13	11 - 12	10 - 11	9 - 10	8 - 9	7 - 8	6 - 7	5 - 6	4 - 5	3 4	2 3	1 - 2	0 - 1
Kirjalaps	2																				2
Ж	1																				1
	3																				3
Жр	2																				2
	2																				2
Ж	5																				5
Жк	2																				2
Жи																					
Я	3																				3
	3																				3
б	3																				3
М	6																				6
Ж + М	11																				11
Kaaspaalu																					
Жк	6																				6
	9																				9
Жр	4																				4
Ж	4																				4
Жк	10																				10
Жи	2																				2
Я	1																				1
	1																				1
б	1																				1
М	2																				2
Ж + М	12																				12

Vigaste laste arv

	Poislaste	Tütarlaste	Kodakondsus: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Rahvus: Eestlased	Venelased	Sakslased	Lätlased	Muud	Tähendamata	Usk: Ev. luther.	Apostl. õig. usk.	Teised	Tähendamata	Vigastust saanud: Ühenimelt	Sugulastelt	Teadmata	Tähendamata	Ühiselt: Riigilt	Kogukonnalt	Eraisikult	Tähendamata	Ei saa.	Varanduselise: Varanduseta	Kehv	Keskmine	Tipukas.	Tähendamata
Ж	2	1	2				1										1									1			
	1	3	2				1										1									1			
Жр	2	1	2				2										2									2			
Ж	2	3	2				2										2									2			
Жк	1	1	1				1										1									1			
Жи																													
Я	2	2	2				2										2									2			
	2	2	2				2										2									2			
б	3	3	3				3										3									3			
М	6	5	6				6										6									6			
Ж + М	11	6	11				11										11									11			
Kaaspaalu																													
Жк	4	2	4				4										4									4			
	2	2	2				2										2									2			
Жр	2	2	2				2										2									2			
Ж	3	3	3				3										3									3			
Жк	10	6	10				10										10									10			
Жи	2	2	2				2										2									2			
Я	1	1	1				1										1									1			
	1	1	1				1										1									1			
б	1	1	1				1										1									1			
М	2	2	2				2										2									2			
Ж + М	12	8	12				12										12									12			

Vigaste laste arv

	Poislaste	Tütarlaste	Kodakondsus: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Rahvus: Eestlased	Venelased	Sakslased	Lätlased	Muud	Tähendamata	Usk: Ev. luther.	Apostl. õig. usk.	Teised	Tähendamata	Vigastust saanud: Ühenimelt	Sugulastelt	Teadmata	Tähendamata	Ühiselt: Riigilt	Kogukonnalt	Eraisikult	Tähendamata	Ei saa.	Varanduselise: Varanduseta	Kehv	Keskmine	Tipukas.	Tähendamata
Ж	2	1	2				1										1									1			
	1	3	2				1										1									1			
Жр	2	1	2				2										2									2			
Ж	2	3	2				2										2									2			
Жк	1	1	1				1										1									1			
Жи																													
Я	2	2	2				2										2									2			
	2	2	2				2										2									2			
б	3	3	3				3										3									3			
М	6	5	6				6										6									6			
Ж + М	11	6	11				11										11									11			
Kaaspaalu																													
Жк	4	2	4				4										4									4			
	2	2	2				2										2									2			
Жр	2	2	2				2										2									2			
Ж	3	3	3				3										3									3			
Жк	10	6	10				10										10									10			
Жи	2	2	2				2										2									2			
Я	1	1	1				1										1									1			
	1	1	1				1										1									1			
б	1	1	1				1										1									1			
М	2	2	2				2										2									2			
Ж + М	12	8	12				12										12									12			

		Vigaste laste vanadus.																				Vigaste arv			Vigaste laste														Vigastest lastest said										Varandusline seis.				
																									Kodakonds.				Rahvus.					Usk.				Ülespidamist				Abiraha											
		0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Tähendamata	Kokku	Poislast	Tütarlast	Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Eestlased	Venelased	Sakslased	Lätlased	Muud	Tähendamata	Ev. luther.	Apostl. ön usk.	Teised	Tähendamata	Vinematelt	Sugulastelt	Teadmata	Tähendamata	Riigilt	Kogukonnalt	Seltsidelt	Tähendamata	Es saa	Varanduseta	Kehr	Kesemine	Jõukas	Tähendamata
Paide																																																						
Kr	1																					1	-	1	1				1									1	1									1	1				
	2										1											1	-	1	1				1									1	1									1	1				
	3										1																																									
Kp	1																																																					
	2																																																					
	3																																																					
K											1											1	-	1	1				1									1	1									1	1				
Kk																																																					
Ki																																																					
R	1																																																				
	2																																																				
	3																																																				
E	1																																																				
	2																																																				
	3																																																				
M																																																					
K + M	1																																																				
	2																																																				
	3										1											1	-	1	1				1									1	1									1	1				
Petseri																																																					
Kr	1								1													1	1	-	1					1					1			1								1			1			
	2									1												1	-	1	1					1					1			1								1			1			
	3								1		1											2	1	1	2					2					2			2								2			2			
Kp	1															1						1	-	1	1				1					1					1							1			1			
	2															1						1	-	1	1				1					1					1							1			1			
	3																																																				
K									1		1					1						3	1	2	3				1	2				1	2			2	1							3			3			
Kk																1						1	-	1	1				1					1					1							1			1			
Ki																																																					
R	1																																																				
	2																																																				
	3																																																				
E	1								1													1	1		1					1					1			1								1			1			
	2														1	1						2	1	1	2					2					2			1	1							2			1	1		
	3								1						1	1						3	2	1	3					3					3			2	1							3			2	1		
M									1						1	1						3	2	1	3					3					3			2	1							3			2	1		
K + M	1																																																				
	2																																																				
	3								2		1				1	2						6	3	3	6				1	5				1	5			4	2							6			5	1		

Vigaste kaste vanuses.

| Vigaste kaste vanuses. | Vigaste kaste vanuses. | | |

Vigaste laste vanadus.

0 - 1	
1 - 2	
2 - 3	
3 - 4	
4 - 5	
5 - 6	
6 - 7	
7 - 8	
8 - 9	
9 - 10	
10 - 11	
11 - 12	
12 - 13	
13 - 14	
14 - 15	
15 - 16	
16 - 17	
17 - 18	
18 - 19	
Tähendamata	
Kokku	Vigaste arv

Vigaste laste vanemate

| | Kodakondsus | | Usk | | Viimati lastest saadik | | |

Vigaste laste vanadus.

0 - 1	
1 - 2	
2 - 3	
3 - 4	
4 - 5	
5 - 6	
6 - 7	
7 - 8	
8 - 9	
9 - 10	
10 - 11	
11 - 12	
12 - 13	
13 - 14	
14 - 15	
15 - 16	
16 - 17	
17 - 18	
18 - 19	
Tähendamata	
Kokku	Vigaste arv

Vigaste laste vanemad.

	Vigaste laste arv	Kodakondsus: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Emakeel: Eestlased	Venelased	Sakslased	Lätlased	Muud	Tähendamata	Usk: Ev. luther.	Apostl. oig. usu	Teised	Tähendamata	Vanematelt: Ühiselamist	Sugulastelt	Teadmata	Tähendamata	Riigilt	Hoolekonnalt	Erakodudelt	Lapsendajalt	Tähendamata	Vanemlus: Vanandusetu	Hoolekandeasutuselt	Kasuvanemalt	Tähendamata
Üksikud	1	1				1						1				1				1					1			
Kaksikud	2	2				2						2				2				2					2			
Kolmikud	3	3				3						3				3				3					3			
Neljikud	4	4				4						4				4				4					4			
Viisikud	5	5				5						5				5				5					5			
Kuuikud	6	6				6						6				6				6					6			
Seitsmikud	7	7				7						7				7				7					7			
Kaheksikud	8	8				8						8				8				8					8			
Üheksikud	9	9				9						9				9				9					9			
Kümnikud	10	10				10						10				10				10					10			
Kokku	55	55				55						55				55				55					55			
Üksikud	1	1				1						1				1				1					1			
Kaksikud	2	2				2						2				2				2					2			
Kolmikud	3	3				3						3				3				3					3			
Neljikud	4	4				4						4				4				4					4			
Viisikud	5	5				5						5				5				5					5			
Kuuikud	6	6				6						6				6				6					6			
Seitsmikud	7	7				7						7				7				7					7			
Kaheksikud	8	8				8						8				8				8					8			
Üheksikud	9	9				9						9				9				9					9			
Kümnikud	10	10				10						10				10				10					10			
Kokku	55	55				55						55				55				55					55			

Sünnitanud naised

	Sünnitanud naised	Kodakondsus: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Emakeel: Eestlased	Venelased	Saksl.	Lätlased	Muud	Tähendamata	Usk: Ev. luther.	Apostl. oig. usu	Teised	Tähendamata	Vanemlus: Abielus	Vallalised	Lahutatud	Lesk	Tähendamata	Haridus: Kõrgharidus	Keskharidus	Põhiharidus	Algharidus	Tähendamata	Rahvus: Eestlased	Venelased	Muud	Tähendamata
Üksikud	1	1				1						1				1										1			
Kaksikud	2	2				2						2				2										2			
Kolmikud	3	3				3						3				3										3			
Neljikud	4	4				4						4				4										4			
Viisikud	5	5				5						5				5										5			
Kuuikud	6	6				6						6				6										6			
Seitsmikud	7	7				7						7				7										7			
Kaheksikud	8	8				8						8				8										8			
Üheksikud	9	9				9						9				9										9			
Kümnikud	10	10				10						10				10										10			
Kokku	55	55				55						55				55										55			
Üksikud	1	1				1						1				1										1			
Kaksikud	2	2				2						2				2										2			
Kolmikud	3	3				3						3				3										3			
Neljikud	4	4				4						4				4										4			
Viisikud	5	5				5						5				5										5			
Kuuikud	6	6				6						6				6										6			
Seitsmikud	7	7				7						7				7										7			
Kaheksikud	8	8				8						8				8										8			
Üheksikud	9	9				9						9				9										9			
Kümnikud	10	10				10						10				10										10			
Kokku	55	55				55						55				55										55			

Vigaste kaste arv

Vigaste kaste vanadus.

0 - 1
1 - 2
2 - 3
3 - 4
4 - 5
5 - 6
6 - 7
7 - 8
8 - 9
9 - 10
10 - 11
11 - 12
12 - 13
13 - 14
14 - 15
15 - 16
16 - 17
17 - 18
18 - 19
Tähendamata
Kokku

Vigaste kaste arv

Poislaste Tütarlaste	Kodavaenulased: Eesti	Vene	Teised	Tähendam.	Kahurväe: Eestlased	Venelased	Sakslased	Lätlased	Muud	Tähendamata	Ev. luther. Usu:	Apostl. oig. usu	Teised	Tähendamata	Vinemalt Sugulastelt	Tuttavatelt	Tähendamata	Rüügilt Kogukonnalt	Seltsidelt	Kaasinimeselt	Tähendamata	Ei saa.	Varanduseta Kehv	Keskmine	Jõukas	Tähendamata
Kõik	25	2	1		25	15	12	3			4	1			2	1		1	1				12	11	2	
Kõrgkool	1				1																					
Keskkool	1				1																					
Gümnaasium	1				1																					
Reaalkool	1				1																					
Ärikool	1				1																					
Kaubanduskool	1				1																					
Kunstikool	1				1																					
Muusikakool	1				1																					
Kõrgem algkool	1				1																					
Algkool	1				1																					
Kihelkonnakool	1				1																					
Kodune õpetus	1				1																					
Tähendamata	1				1																					
Kõik kokku	1				1																					
Kõrgkool	1				1																					
Keskkool	1				1																					
Gümnaasium	1				1																					
Reaalkool	1				1																					
Ärikool	1				1																					
Kaubanduskool	1				1																					
Kunstikool	1				1																					
Muusikakool	1				1																					
Kõrgem algkool	1				1																					
Algkool	1				1																					
Kihelkonnakool	1				1																					
Kodune õpetus	1				1																					
Tähendamata	1				1																					
Kõik kokku	1				1																					
Kõrgkool	1				1																					
Keskkool	1				1																					
Gümnaasium	1				1																					
Reaalkool	1				1																					
Ärikool	1				1																					
Kaubanduskool	1				1																					
Kunstikool	1				1																					
Muusikakool	1				1																					
Kõrgem algkool	1				1																					
Algkool	1				1																					
Kihelkonnakool	1				1																					
Kodune õpetus	1				1																					
Tähendamata	1				1																					
Kõik kokku	1				1																					

Vigaste kaste arvudes.

	Vigast
0 - 1	
1 - 2	
2 - 3	
3 - 4	
4 - 5	
5 - 6	
6 - 7	
7 - 8	
8 - 9	
9 - 10	
10 - 11	
11 - 12	
12 - 13	
13 - 14	
14 - 15	
15 - 16	
16 - 17	
17 - 18	
18 - 19	
Tähendamata	
Kokku	

Vigaste kaste rahvuse, usu, üleüldiste vaatelt ja ühiseks said

| | Vigaste kaste | Kodakondsuse järele | | |

Vigaste kaste arv.

	0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Tähendamata	Kokku
Võru maak.																					
Kr	1	1	2	5	3	4	8	4	3	5	6	2	4	1	1						41
	2	1	2	3	4	8	1	2	2	5	6	3	4	1	1						56
	3																				
Ürp	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	3	3	2	1	1						9
	2	1	1	2	2	2	1	2	2	3	3	3	3	1	1						17
	3																				22
K	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						7
	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						12
	3																				
Kkr	1	1	2	3	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1						20
Kü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
R	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
6.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
K+M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
Rõsvere maak.																					
Kr	1	1	2	5	3	4	8	4	3	5	6	2	4	1	1						41
	2	1	2	3	4	8	1	2	2	5	6	3	4	1	1						56
	3																				
Ürp	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	3	3	2	1	1						9
	2	1	1	2	2	2	1	2	2	3	3	3	3	1	1						17
	3																				22
K	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						7
	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						12
	3																				
Kkr	1	1	2	3	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1						20
Kü	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
R	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
6.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				
K+M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1						2
	2																				
	3																				

Vigaste kaste arv.

	0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Tähendamata	Kokku
Pois last	6	26	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tütarlast	5	18	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Eesti	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Vene	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Teised	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendam.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Eestlased	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Venelased	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
sakslased	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Lätlased	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Mund	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendamata	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Ev. luther.	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Apostl. oig usu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Teised	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendamata	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Vinematelt	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Sugulastelt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Teadmata	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendamata	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Riigilt	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Kogukonnalt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Eeltsidelt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Kainsuselt	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendamata	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Ei saa	5	32	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Varanduseta	5	11	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Kehv	2	16	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Keskmine	2	19	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Jõukas	2	13	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Tähendamata	1	15	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69

Vigaste kaste arv.

	0-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-13	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18	18-19	Tähendamata	Kokku
Kodukonnas:																					
Kahrus.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Ussc.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Ülejäänuid	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Abiraha	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69
Varanduslikus seis.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	69

Vigaste kaste arvudes.

	0 - 1	1 - 2	2 - 3	3 - 4	4 - 5	5 - 6	6 - 7	7 - 8	8 - 9	9 - 10	10 - 11	11 - 12	12 - 13	13 - 14	14 - 15	15 - 16	16 - 17	17 - 18	18 - 19	Tähendamata	Kokku
Vigast																					
Kodakondsus																					
Eesti																					
Vene																					
Teised																					
Tähendam.																					
Eestlased																					
Venelased																					
sakslased																					
Lätlased																					
Muud																					
Tähendamata																					
Ev. luther.																					
Apostl. oig. usu																					
Teised																					
Tähendamata																					
Vinemalett																					
Sugulastelt																					
Teadmata																					
Tähendamata																					
Riigilt																					
Kogukonnalt																					
Seltsidelt																					
Kasiinnilt																					
Tähendamata																					
Ei saa																					
Varanduseta																					
Kehv																					
Keskmine																					
Jõukas																					
Tähendamata																					

Vigaste kaste arvudes.

Vigaste kaste arvudes.

Vigaste kaste arvudes.

Tabel 2.

	Viigaste kaste arvudus.			Viigaste arv		I - i - g - a - s - t - e										l - a - s - t - e				Viigastest / Lastest / said						Varandusline seis				
						Vedavondsus				Rahuhus						U - s - k				Illumidamist				Abiraha								
	0 - 7 a	8 - 14 a	0 - 19 a	Vastlast 500	Tütarlast 125	Eesti	Vene	Soome	Tähendam	Eestland	Venemaa	Soomemaa	Lätimaa	Muud	Tähendam	Luther.	Apostl. õige	Teised	Tähendam	Varanduselt	Vigastelt	Teadmata	Tähendam	Kingitt	Kõigukomalt	Ühtsidelt	Omaisuut	Tähendam	Ei saa	Varanduseta	Kehv	Keskmine	Hõlmas	Tähendam.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35
Linnades																																		
M. I.																																		
Kr	85,29	53,08	57,55	58,70	54,95	59,00	66,67	–	–	59,62	45,83	100,00	33,33	25,00	–	68,28	78,57	–	27,78	58,56	50,00	16,67	66,67	61,84	46,15	100,00	–	45,26	67,21	61,84	51,05	58,93	50,00	65,00
Kp	14,71	46,92	42,45	30,30	45,05	41,10	33,33	100,00	100,00	40,38	54,17	–	66,67	75,00	–	31,72	21,43	–	12,22	41,44	50,00	33,33	33,33	38,45	53,85	–	–	54,74	32,79	38,16	48,35	41,07	50,00	35,00
Kokku	68,00	66,35	66,58	63,20	71,15	68,47	80,00	20,00	100,00	65,38	74,42	50,00	100,00	66,67	–	61,44	66,67	–	80,00	65,68	80,00	66,67	81,82	86,67	86,67	100,00	–	60,90	67,78	76,00	67,41	56,87	40,00	68,97
Kk	–	–	89,42	90,74	88,00	89,69	100,00	75,00	100,00	89,53	92,31	–	50,00	100,00	–	89,13	100,00	–	86,96	89,13	100,00	100,00	66,67	60,00	85,71	–	–	94,23	87,50	86,21	90,91	86,96	100,00	100,00
Ki	–	–	10,58	9,26	12,00	10,31	–	25,00	–	10,47	7,69	–	50,00	–	–	10,87	–	–	11,54	10,87	–	–	33,33	40,00	14,29	–	–	5,77	12,50	13,79	9,09	13,04	–	–
M. II																																		
R	43,75	30,84	32,52	33,33	31,11	32,77	33,33	–	–	32,34	4,29	100,00	–	50,00	–	30,77	28,57	–	44,44	33,62	–	–	50,00	50,00	–	–	–	27,87	37,93	45,83	25,00	37,21	–	22,22
E	56,25	69,16	67,48	66,67	68,89	67,23	66,67	100,00	–	67,26	85,71	–	–	50,00	–	69,23	71,43	–	55,56	66,38	100,00	100,00	50,00	50,00	100,00	–	–	42,13	62,07	54,17	75,00	62,79	100,00	77,78
Kokku	32,00	33,65	33,42	36,80	28,25	33,53	50,00	20,00	–	34,66	22,58	50,00	–	33,33	–	36,36	33,33	–	20,00	34,32	20,00	58,33	18,18	13,33	13,33	–	–	39,10	32,22	24,00	32,59	43,43	60,00	31,03
K + M	13,59	86,41	29,63	57,61	42,39	96,47	1,63	1,36	0,54	22,52	2,43	0,84	0,22	1,63	–	64,13	11,41	–	24,46	91,85	2,42	2,45	2,98	4,08	4,08	0,84	–	42,39	48,91	27,17	36,69	26,90	1,36	7,88
Maakondades																																		
M. I																																		
Kr	65,59	65,75	65,72	64,84	67,12	65,47	100,00	–	100,00	66,07	57,45	100,00	66,67	100,00	50,00	68,16	75,28	50,00	60,32	64,25	42,86	50,00	85,71	84,62	59,57	–	100,00	64,92	65,09	63,91	61,16	45,18	75,00	70,00
Kp	34,41	34,25	34,28	35,16	32,88	34,53	–	100,00	–	33,93	42,55	–	33,33	–	50,00	31,84	24,72	50,00	39,68	32,75	57,14	50,00	14,29	15,38	30,43	–	–	35,08	34,91	36,09	38,84	24,32	25,00	30,00
Kokku	69,92	63,83	64,76	64,02	65,96	64,76	80,00	33,33	100,00	64,10	71,21	66,67	75,00	60,00	100,00	72,64	81,65	100,00	55,26	64,74	60,34	80,00	74,78	92,86	65,71	–	100,00	59,69	67,20	67,87	65,76	60,32	57,14	62,50
Kk	–	–	86,08	82,52	81,94	86,01	–	100,00	–	85,47	76,00	–	100,00	–	100,00	90,14	81,82	100,00	84,00	84,87	75,00	75,00	100,00	100,00	85,71	–	–	86,57	85,59	88,52	82,98	94,12	50,00	66,67
Ki	–	–	13,92	11,48	18,06	13,99	–	–	–	14,53	10,00	–	–	–	–	9,86	18,18	–	16,00	12,43	25,00	25,00	–	–	14,29	–	–	13,43	14,41	11,48	17,02	5,88	50,00	33,33
M. II																																		
R	30,00	19,78	21,10	19,49	23,89	21,31	–	–	–	21,83	15,79	–	–	–	–	21,43	15,00	–	21,57	21,71	17,39	–	–	–	96,67	100,00	–	24,03	18,79	23,45	12,70	28,89	33,33	33,33
E	70,00	80,22	78,90	80,51	76,11	78,69	100,00	100,00	–	78,17	84,21	100,00	100,00	100,00	–	78,57	85,00	–	78,43	78,29	82,61	100,00	100,00	100,00	83,33	–	–	75,97	81,21	76,25	87,30	71,11	66,67	66,67
Kokku	30,68	36,17	35,24	35,98	34,04	35,30	20,00	66,67	–	35,90	28,79	33,33	25,00	40,00	–	27,36	18,35	–	44,44	35,26	39,66	20,00	22,22	7,14	34,29	100,00	–	40,31	32,80	32,13	34,24	39,65	42,86	37,50
K + M	15,22	84,78	20,37	82,01	37,99	98,86	0,57	0,34	0,23	90,50	7,55	0,69	0,46	0,57	0,23	35,13	12,47	0,23	52,17	91,19	6,64	1,14	1,03	1,60	4,00	0,12	0,12	36,61	57,55	28,49	12,11	25,97	1,60	1,83
Linnades ja maakondades																																		
M. I																																		
Kr	70,87	61,84	63,26	63,41	63,03	63,52	85,71	–	50,00	64,17	53,52	100,00	50,00	57,14	50,00	68,21	76,07	50,00	53,09	64,63	44,19	35,71	75,00	73,08	61,11	100,00	100,00	58,39	65,65	63,27	58,56	70,47	70,00	66,67
Kp	29,13	38,16	36,74	36,59	36,97	36,49	14,29	100,00	50,00	35,83	46,48	–	50,00	42,86	50,00	31,79	23,93	50,00	46,91	35,37	55,81	64,29	25,00	26,92	38,89	–	–	41,61	34,35	36,73	41,44	29,53	30,00	33,33
Kokku	69,40	64,59	65,30	63,79	64,62	65,22	63,64	62,50	100,00	64,46	43,20	62,50	85,71	63,64	100,00	67,77	77,48	100,00	59,34	65,02	63,24	73,68	88,00	96,30	87,80	14,29	100,00	60,08	67,35	70,20	66,20	59,20	52,63	66,67
Kk	–	–	82,25	89,20	84,43	87,21	100,00	80,00	100,00	86,82	70,91	–	66,67	100,00	100,00	89,34	85,71	100,00	85,53	88,12	79,17	88,89	75,00	91,43	85,71	–	–	89,92	86,08	87,78	85,51	91,23	66,67	90,00
Ki	–	–	12,75	10,80	15,57	12,76	–	20,00	–	13,18	9,09	–	33,33	–	–	10,26	14,29	–	14,47	11,88	20,83	11,11	25,00	28,57	14,29	–	–	10,08	13,92	12,22	14,49	8,77	33,33	10,00
M. II																																		
R	33,93	22,93	24,36	23,44	25,95	24,53	25,00	–	–	24,94	15,38	33,33	–	25,00	–	26,29	20,59	–	23,42	25,19	16,00	–	25,00	100,00	40,00	33,33	–	25,26	23,77	23,85	15,86	31,58	22,22	26,67
E	66,07	77,07	75,64	76,56	74,05	75,47	75,00	100,00	–	75,06	84,62	66,67	100,00	75,00	–	73,71	79,41	–	76,58	74,81	84,00	100,00	75,00	–	60,00	91,67	–	74,74	76,23	76,15	84,12	68,42	77,78	73,33
Kokku	30,60	35,41	34,70	36,21	32,38	34,76	36,36	37,50	–	35,54	26,80	37,50	14,29	36,36	–	32,23	29,14	–	40,66	34,98	36,76	26,32	20,00	3,70	12,20	85,71	–	39,92	32,65	29,80	33,80	40,80	47,37	33,33
K + M	14,73	85,27	100,00	60,71	39,29	98,15	0,89	0,64	0,32	89,94	7,81	0,64	0,58	0,89	0,16	43,72	12,16	0,16	43,96	91,38	5,48	1,53	1,61	2,17	3,30	1,13	0,08	33,53	54,99	28,10	40,50	26,25	1,53	3,62

Tabel 3.

| | Osavõtt | | |

		Elanike vanuse järgules				Linnade ja mõnes vallas asuvate maa-asulate elanikke	Asulates, kus on vähemalt 2000 elanikku	Asulates, kus on 1000–2000 elanikku	Asulates, kus on 500–1000 elanikku	Asulates, kus on 200–500 elanikku	Asulates, kus on alla 200 elanikku	Esit. hääl			
		1. aasta	2. kuni 5. aastat	6. kuni 19. aastat	Kokku							Ühes keeles	Mitmes keeles	Ühes keeles	Mitmes keeles
Narva															
Kr.	1	6	7	13	2		2			2		2		2	
	2	6	7	13	2		2			2		2		2	
	3	6	7	13	2		2			2		2		2	
Kp.	1	1		1							1	1		1	
	2	7	2	9							2	1	2	5	
	3	8	2	10							2	2	2	6	
K.		14	9	23	2		2			2	2	4	2	8	
Kx. Ki.		8	2	10							2	2	1	5	
R.	1														
	2	3	1	4											
	3	3	1	4											
E.	1												1	1	
	2												1	1	
	3														
M.		3	1	4									1	1	
K+M.	1														
	2														
	3	17	10	27	2		2			2	2	4	3	9	
Pärnu.															
Kr.	1										1			1	
	2	4	5	9									1	1	
	3	4	5	9							1		1	1	
Kp.	1												1	2	
	2	2		2							1		1	2	
	3	2		2							1				
K.		6	5	11							2		1	3	
Kx. Ki.		2		2							1		1	2	
R.	1														
	2	3		3											
	3	3		3											
E.	1	1		1											
	2	1	1	2							2		2	2	
	3	2	1	3							2		2	2	
M.		5	1	6							2		2	2	
K+M.	1														
	2														
	3	11	6	17							4		1	5	

	Rahvastik		Kas rahvastikus					Tulude vastu maksustatud	Rahatulu saajad	Tulude kogusumma	Ühtsete tulumäärade kogusumma	Rahatulu tõusuprotsent	Tegelane	Maamaad sõjaväe kasutada	Kasvu- ja vähenemise arvud		Esperanto suhtumine.								
	Linnades	Mujal	Ühes keeles	Mitmes keeles	Kombinats	Kokku									Suurenud	Vähenenud	Suhtub				Ei suhtu			
																	Suhtub				Ei suhtu			
																	Ühes keeles	Mitmes keeles	Kombinats	Kokku	Ühes keeles	Mitmes keeles	Kombinats	Kokku
Narva																								
Kr.								2		2				2										
								2		2				2										
								2		2				2										
Kp.								1		1				1										
								5		5				5										
								6		6				6										
K.								8		8				8										
Kx. Ki.								5		5				5										
								1		1				1										
R.																								
E.								1		1				1										
								1		1				1										
M.								1		1				1										
K+M.								3		9				9										
Pärnu.																								
Kr.								1		1				2										
								1		1				2										
Kp.								2		2				2										
								2		2				2										
K.								3		4				4										
Kx. Ki.								2		2				2										
R.																								
E.								2		2				2										
								2		2				2										
								2		2				2										
M.								2		2				3										
K+M.								5		6				7										

| | Laua- ja aiateo tasandus | | | | Lisandub ka [illegible] | Lisandub ka [illegible] | Kahandub | Kahandub | Kahandub | Kahandub | Kahandub | Esimesel kohtumisel | | | | Kahandus puudumise | | | |

| | Elanikkond | | |

Nr.	Elukoht	Vanus	Sugu	Rahvus	Kodakondsus	Haridus	Ametikoht	Tööstaaž	Palk	Lisatasud	Preemiad	Puudumised	Märkused
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													
22													
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													
30													
31													
32													
33													
34													
35													
36													
37													
38													
39													
40													
41													
42													
43													
44													
45													
46													
47													
48													
49													
50													
51													
52													
53													
54													
55													
56													
57													
58													
59													
60													
61													
62													
63													
64													
65													
66													
67													
68													
69													
70													
71													
72													
73													
74													
75													
76													
77													
78													
79													
80													
81													
82													
83													
84													
85													
86													
87													
88													
89													
90													
91													
92													
93													
94													
95													
96													
97													
98													
99													
100													

| | Saat- und Erntezeit | | |

Kokku linnad

Ea.

Eb.

E.
Kokku

Ea.

Eb.

E.
Kokku

Maa- ja maax.

Ea.

Eb.

E.
Kokku

Kokku

	Kokku	Ill. tööund	Al. tööund	Kombinats.	Kokku	Ilmat. vahet. ja vahet. täiesti kaotsi läinud	Kokku	E - alad	A - alad	Kokku	Ilmalse vahet	Ilmspool	Mõl. sooled	Ill. tööund	Al. tööund
Ea	19	11	4	4	30	1	1	1			1			1	1
Eb	12	7	1	4	19	1	1				1				
E	31	18	5	8	49	2	2	1			2			1	1
Ea	11	4	2	5	18	1	1				1				
Eb	10	6	2	2	19	1	1				1				
E	21	10	4	7	37	2	2				2				
Ea	30	15	4	11	100	3	3	1			3			1	1
Eb	19	11	4	4	63	2	2	1			2				
E	49	26	8	15	163	5	5	1			5			1	1
Ea	1	1			6										
Eb	1	1			4										
E	2	2			10										
Ea	1	1			6										
Eb	1	1			3										
E	2	2			9										
Ea	1	1			6										
Eb	1	1			3										
E	2	2			9										
Ea	31	16	4	11	106	3	3	1			3			1	1
Eb	20	12	4	4	66	2	2	1			2				
E	51	28	8	15	172	5	5	2			5			1	1

	Kombinats.	Kokku	Ilmat. vahet.	Ill. tööund	Al. tööund	Kombinats.	Kokku	Ilde vahet halvatused	Halvatus muud. põh.	Ilda halvatused	Ihaste kiusamine	Kogr. ihaste ja tõmb.	Vesipea	Ilmamud sünnil. ja varaeal	Sündimud	Saadud	Kokku	Ill. tööund	Al. tööund	Kombinats	Kokku	Ilde tööundmise sünnimised
Ea	1	8				1	1	1		1												
Eb		8				1	1	1		1												
E	1	16				2	2	2		2												
Ea	1	11																				
Eb		8				1	1	1		1												
E	1	19				1	1	1		1												
Ea	1	8																				
Eb	1	4				1	1	1		1												
E	2	12				1	1	1		1												
Ea	1	9				1	1	1		1												
Eb	1	5				1	1	1		1												
E	2	14				2	2	2		2												
Ea	3	28				2	2	2		2												
Eb	2	17				2	2	2		2												
E	5	45				4	4	4		4												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	4	36				3	3	3		3												
Eb	3	23				3	3	3		3												
E	7	61				6	6	6		6												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	5	46				4	4	4		4												
Eb	3	29				4	4	4		4												
E	8	75				8	8	8		8												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	6	56				5	5	5		5												
Eb	4	35				5	5	5		5												
E	10	91				10	10	10		10												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	6	66				6	6	6		6												
Eb	4	41				6	6	6		6												
E	10	107				12	12	12		12												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	7	76				7	7	7		7												
Eb	5	47				7	7	7		7												
E	12	123				14	14	14		14												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	8	86				8	8	8		8												
Eb	6	53				8	8	8		8												
E	14	139				16	16	16		16												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	8	96				9	9	9		9												
Eb	7	59				9	9	9		9												
E	15	155				18	18	18		18												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	9	106				10	10	10		10												
Eb	8	65				10	10	10		10												
E	17	171				20	20	20		20												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	10	116				11	11	11		11												
Eb	9	71				11	11	11		11												
E	19	187				22	22	22		22												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	11	126				12	12	12		12												
Eb	10	77				12	12	12		12												
E	21	203				24	24	24		24												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	12	136				13	13	13		13												
Eb	11	83				13	13	13		13												
E	23	219				26	26	26		26												
Ea	1	10				1	1	1		1												
Eb	1	6				1	1	1		1												
E	2	16				2	2	2		2												
Ea	13	146				14	14	14		14												
Eb	12	89				14	14	14		14												
E	25	235				28	28	28		28												

Viru maak.

Ku.
Ks.
L.
Lk.
Lt.
K
M.
K+M.

Tõrva maak.

Ku.
Ks.
L.
Lk.
Lt.
K
M.
K+M.

	Teingroo	Ill. lõpund	Al. lõpund	Kombinats.	Kokku	Ilmk. rahul. u. rahult. rõuge kaste ükskuiu kuiwale rahul	Kokku	C - jahud	A - jahud	Kokku	Ilmka rahul	Ükspool	Mõl. pooled	Ill. lõpund	Al. lõpund
Ku.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ks.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
L.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lk.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lt.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
K	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
K+M.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

| | Kokku | Ilmk. rahul. u. rahult. rõuge kaste ükskuiu kuiwale rahul | Kokku | C - jahud | A - jahud | Kokku | Ilmka rahul | Ükspool | Mõl. pooled | Ill. lõpund | Al. lõpund | Kombinats.

Lisaks mix.

Ka.
Ks.
K.

Ka.
Ks.
K.

Ka.
Ks.
K.

Ka.
Ks.
K.

Lisaks mix.

Ka.
Ks.
K.

Ka.
Ks.
K.

Ka.
Ks.
K.

K + M.

| | | |

| Rahvus ja sugu | Vanus 0–1 aasta | Vanus 1–2 aasta | Vanus 2–3 aasta | Vanus 3–4 aasta | Vanus 4–5 aasta | Vanus 5–6 aasta | Vanus 6–7 aasta | Vanus 7–8 aasta | Vanus 8–9 aasta | Vanus 9–10 aasta | Vanus 10–11 aasta | Vanus 11–12 aasta | Vanus 12–13 aasta | Vanus 13–14 aasta | Vanus 14–15 aasta | Vanus 15–16 aasta | Vanus 16–17 aasta | Vanus 17–18 aasta | Vanus 18–19 aasta | Vanus 19–20 aasta | Vanus 20–21 aasta | Vanus 21–22 aasta | Vanus 22–23 aasta | Vanus 23–24 aasta | Vanus 24–25 aasta | Vanus 25–26 aasta | Vanus 26–27 aasta | Vanus 27–28 aasta | Vanus 28–29 aasta | Vanus 29–30 aasta | Vanus 30–31 aasta | Vanus 31–32 aasta | Vanus 32–33 aasta | Vanus 33–34 aasta | Vanus 34–35 aasta | Vanus 35–36 aasta | Vanus 36–37 aasta | Vanus 37–38 aasta | Vanus 38–39 aasta | Vanus 39–40 aasta | Vanus 40–41 aasta | Vanus 41–42 aasta | Vanus 42–43 aasta | Vanus 43–44 aasta | Vanus 44–45 aasta | Vanus 45–46 aasta | Vanus 46–47 aasta | Vanus 47–48 aasta | Vanus 48–49 aasta | Vanus 49–50 aasta | Vanus 50–51 aasta | Vanus 51–52 aasta | Vanus 52–53 aasta | Vanus 53–54 aasta | Vanus 54–55 aasta | Vanus 55–56 aasta | Vanus 56–57 aasta | Vanus 57–58 aasta | Vanus 58–59 aasta | Vanus 59–60 aasta | Vanus 60–61 aasta | Vanus 61–62 aasta | Vanus 62–63 aasta | Vanus 63–64 aasta | Vanus 64–65 aasta | Vanus 65–66 aasta | Vanus 66–67 aasta | Vanus 67–68 aasta | Vanus 68–69 aasta | Vanus 69–70 aasta | Vanus 70–71 aasta | Vanus 71–72 aasta | Vanus 72–73 aasta | Vanus 73–74 aasta | Vanus 74–75 aasta | Vanus 75–76 aasta | Vanus 76–77 aasta | Vanus 77–78 aasta | Vanus 78–79 aasta | Vanus 79–80 aasta | Vanus 80–81 aasta | Vanus 81–82 aasta | Vanus 82–83 aasta | Vanus 83–84 aasta | Vanus 84–85 aasta | Vanus 85–86 aasta | Vanus 86–87 aasta | Vanus 87–88 aasta | Vanus 88–89 aasta | Vanus 89–90 aasta | Vanus 90–91 aasta | Vanus 91–92 aasta | Vanus 92–93 aasta | Vanus 93–94 aasta | Vanus 94–95 aasta | Vanus 95–96 aasta | Vanus 96–97 aasta | Vanus 97–98 aasta | Vanus 98–99 aasta | Vanus 99–100 aasta | Vanus 100 aasta ja vanemad |
|---|---|---

Vanda maak.

Ka.
Kp.
K.
Kk.
Ki.
K+ki.
Ok.
K+k.
Ok.
K.
Kk.
Ki.
K+ki.
Valga maak.
Ka.
Kp.
K.
Kk.
Ki.
K+ki.
Ok.
K.
Kk.
Ki.
K+ki.

Seigroo	Ill. lõpund	Al. lõpund	Kombinats.	Kokku	Ilm.-vahtl. ja vahtl. rühma kaasa ikkestatu luuste vahtl	Kokku	6 - aluad	1 - aluad	Kokku	Ilmlise vahtl	Ikspool	Mõl. pooled	Ill. lõpund	Al. lõpund

| | Loomaslõst: Enne 1. oktoobrit sündinud: Elusalt: Kokku | Loomaslõst: Enne 1. oktoobrit sündinud: Surnult: Kokku | Loomaslõst: Pärast 1. oktoobrit sündinud: Elusalt: Isased | Loomaslõst: Pärast 1. oktoobrit sündinud: Elusalt: Emased | Loomaslõst: Pärast 1. oktoobrit sündinud: Elusalt: Kokku | Loomaslõst: Pärast 1. oktoobrit sündinud: Surnult | Loomaslõst: Pärast 1. oktoobrit sündinud: Ühtekokku sündinud | Loomaslõst: Ära surnud: Enne 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära surnud: Pärast 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära surnud: Ühtekokku | Loomaslõst: Ära müüdud: Enne 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära müüdud: Pärast 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära müüdud: Ühtekokku | Loomaslõst: Ära tapetud: Enne 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära tapetud: Pärast 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära tapetud: Ühtekokku | Loomaslõst: Ära kadunud: Enne 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära kadunud: Pärast 1. oktoobrit sündinud | Loomaslõst: Ära kadunud: Ühtekokku | Loomaslõst: Ära kadunud: Ühtekokku | Loomaslõst: Ära kadunud: Ühtekokku

Kokku maakonnad.

Ka.

| | | |

Tabel 4.

	V-i g a s - t e - s t.																k-u-s-l e-s-t p-õ d e s i d.																											
	Lina ja liigeste täisliuge.					Lisatud tähtaja ületanud laste arvult		Kokku	I - aldad	II - aldad	Kokku	Lõdise arvult	Laste loid				Kokkuvõtlik																											
	Skoore	III. ümmard.	II. ümmard	Kombinats.	Kokku								Ülespool	Alt. poolt	III. ümmard	III. ümmard	Kombinats.	Kokku	Lõdise halvatused	Halvatus	Ülda halvatused	Ühaste tüsivuimet	Parem vasta.	Rasipme	Tõlkimud õpetajad	Kokku vasaku ümmard.	Vasaku	Sündinud	Saadud	Kokku	Sündinud			Saadud			Kokku	Ülda lõpunde puudumised
1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18.	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
Kokki linnades																																												
K. I																																											
Kr	52,94	–	72,58	66,67	69,25	50,33	–	52,72	100,00	–	100,00	75,00	–	–	40,00	66,67	49,44	55,17	40,00	–	–	50,00	33,33	45,45	52,50	50,00	52,38	–	66,67	0,00	–	100,00	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kp	47,06	50,00	27,42	33,33	36,25	27,87	–	27,87	–	–	–	25,00	–	–	60,00	33,33	55,56	44,83	–	–	–	50,00	66,67	54,55	47,50	50,00	47,62	–	33,33	50,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kokku	71,33	50,00	44,70	25,00	43,12	61,11	–	61,11	100,00	–	33,33	57,14	–	–	33,33	66,67	0,00	76,32	100,00	–	–	50,00	55,71	64,71	72,73	100,00	73,68	–	45,60	66,67	–	100,00	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kk	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	66,67	–	66,67	–	–	–	66,67	–	–	66,67	50,00	50,00	46,92	–	–	–	100,00	–	33,33	63,16	–	60,00	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ki	–	–	–	–	–	33,33	–	33,33	–	–	–	33,33	–	–	33,33	50,00	50,00	53,08	–	–	–	–	100,00	66,67	36,84	100,00	40,00	–	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M. II																																											
K	50,00	–	90,52	100,00	79,53	71,43	–	71,43	–	–	–	55,56	–	–	100,00	57,14	–	55,56	–	–	–	25,00	100,00	33,33	46,67	–	46,67	100,00	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
E	50,00	100,00	24,43	–	60,47	28,57	–	28,57	100,00	100,00	100,00	44,44	–	–	–	42,86	100,00	44,44	–	–	–	100,00	25,00	–	66,67	33,33	–	33,33	–	–	50,00	–	–	–	–	–	–	–	100,00	–	–	100,00	100,00
Kokku	28,17	50,00	25,30	25,00	26,98	38,39	–	38,39	50,00	100,00	66,67	42,86	–	–	16,67	31,82	0,10	23,68	–	–	100,00	50,00	14,29	35,29	34,27	–	26,32	100,00	25,00	33,33	–	–	–	–	–	–	–	100,00	–	–	100,00	100,00
K + M	18,21	0,34	22,56	1,09	43,48	4,39	–	4,39	0,54	0,27	0,51	5,70	–	–	1,63	5,96	2,72	10,33	0,27	–	0,27	2,18	1,90	4,62	14,95	1,54	15,79	2,22	2,18	0,31	–	0,54	–	0,54	–	–	–	–	0,27	–	–	0,27	0,27
Kokki maakondades.																																											
K. I																																											
Kr	37,53	100,00	19,45	62,50	42,65	40,00	–	40,00	100,00	100,00	100,00	51,61	–	–	66,67	66,67	37,04	51,42	–	–	60,00	25,00	47,62	44,12	58,63	29,59	55,04	25,00	–	–	–	100,00	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kp	42,42	–	20,55	37,50	27,35	60,00	–	60,00	–	–	–	48,39	–	–	33,33	33,33	62,96	43,58	–	–	40,00	50,00	4,35	55,88	47,32	29,41	44,96	25,00	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kokku	64,08	60,00	36,44	66,67	71,70	57,02	–	49,04	100,00	66,67	75,00	82,54	–	–	37,50	73,68	65,85	70,91	–	–	100,00	72,73	67,74	79,34	71,35	77,87	72,07	50,00	33,33	–	–	83,33	–	83,33	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kk	89,29	–	100,00	66,67	93,44	93,33	–	93,33	–	–	–	93,33	–	–	100,00	93,33	58,82	76,47	–	–	50,00	83,33	36,36	52,63	67,92	80,00	68,97	33,33	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ki	10,71	–	–	33,33	6,56	6,67	–	6,67	–	–	–	6,67	–	–	–	6,25	41,18	23,53	–	–	50,00	16,67	63,64	47,37	32,08	20,00	31,03	66,67	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M. II																																											
K	32,43	–	48,89	25,00	29,77	8,33	50,00	11,54	–	–	–	10,71	–	–	20,00	23,81	2,43	21,87	–	–	–	–	–	15,56	20,00	16,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
E	67,57	100,00	51,11	75,00	60,23	91,67	50,00	83,46	–	20,00	100,00	89,29	–	–	80,00	76,19	78,57	78,13	–	–	–	100,00	100,00	100,00	84,44	80,00	84,00	100,00	100,00	100,00	–	100,00	–	100,00	–	–	–	100,00	100,00	–	100,00	100,00
Kokku	35,42	48,10	33,56	33,33	26,30	48,98	100,00	50,28	–	33,33	25,00	47,46	–	–	62,50	21,88	34,15	29,09	–	–	–	27,27	22,22	27,66	28,65	22,33	27,93	50,00	66,67	100,00	–	16,67	–	16,67	–	–	–	100,00	100,00	–	100,00	100,00
K + M	11,78	0,57	21,86	1,33	35,59	5,61	0,23	5,84	0,23	0,68	0,91	6,75	–	–	0,91	6,94	4,69	12,58	–	–	0,57	1,28	3,55	5,38	17,96	2,52	20,48	0,91	0,34	0,35	–	0,69	–	0,69	–	–	–	0,12	0,11	–	0,23	0,23
Kokki linnades ja maakondades.																																											
K. I																																											
Kr	55,56	75,00	37,40	63,64	69,41	50,00	–	50,00	100,00	100,00	100,00	58,14	–	–	50,00	66,67	38,89	56,67	100,00	–	60,00	33,33	44,44	44,44	52,63	48,72	54,39	25,00	33,33	50,00	–	100,00	–	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kp	14,44	25,00	22,60	36,36	30,59	50,00	–	50,00	–	–	–	41,86	–	–	50,00	33,33	61,11	43,33	–	–	40,00	66,67	25,86	55,56	47,37	31,58	45,61	75,00	66,67	50,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kokku	67,24	87,14	75,91	68,75	72,19	83,73	–	82,17	75,00	87,14	63,64	83,75	–	–	84,14	75,00	70,59	72,30	100,00	–	53,33	63,16	71,05	70,31	71,70	79,17	78,46	44,44	63,64	33,33	–	87,50	–	87,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kk	94,23	100,00	100,00	75,00	96,15	88,89	–	88,89	–	–	–	88,89	–	–	75,00	90,91	63,64	76,60	–	–	50,00	87,50	26,67	48,00	66,67	64,67	66,67	33,33	66,67	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ki	5,77	–	–	25,00	3,85	11,11	–	11,11	–	–	–	11,11	–	–	25,00	9,09	36,36	23,40	–	–	50,00	12,50	73,33	52,00	33,33	33,33	33,33	66,67	33,33	100,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M. II																																											
K	35,60	–	42,42	40,00	39,69	22,58	50,00	24,24	–	–	–	21,62	–	–	33,33	35,29	20,00	29,27	–	–	–	14,29	9,09	10,53	23,33	20,00	23,08	20,00	50,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
E	61,40	100,00	57,58	60,00	60,31	77,42	50,00	75,76	100,00	100,00	100,00	78,38	–	–	66,67	65,71	80,00	70,73	–	–	100,00	85,71	90,91	89,47	76,67	80,00	76,92	70,00	50,00	100,00	–	100,00	–	100,00	–	–	–	100,00	100,00	–	100,00	100,00
Kokku	32,76	42,86	24,09	31,25	27,31	46,27	100,00	47,83	25,00	42,86	36,36	46,25	–	–	42,86	42,86	29,41	27,70	–	–	16,67	36,84	28,95	29,69	28,30	20,83	27,54	55,56	36,36	66,67	–	12,50	–	12,50	–	–	–	100,00	100,00	–	100,00	100,00
K + M	14,02	0,56	22,06	1,29	37,93	5,39	0,16	5,55	0,32	0,57	0,89	6,44	–	–	1,13	6,08	4,11	11,92	0,08	–	0,48	1,53	3,06	5,15	17,07	1,93	19,00	0,72	0,89	0,46	–	0,64	–	0,64	–	–	–	0,16	0,08	–	0,24	0,24

Tabel 5.

| V-i-s-a-s-t-e-s-t | | | | | | | | | | | K-a-s- | | | | | | | | | | |

| Nr. | Täpsustus | Täpsustus | Täpsustus | Täpsustus | Täpsustus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Sõjakool | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Ohvitseride täiendusõppekursused | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Ohvitseride ümberõppekursused | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem laskurkursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem jalaväekursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem tankikursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem suurtükiväekursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem lennukursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem sidekursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem inseneerkursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem keemiakursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem topograafiakursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem veterinaarkursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem sanitaarkursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem hoolekandekursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem muusikakursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem spordikursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem autokursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem traktorikursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem soomusrongikursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem laskemoonakursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem kütusekursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem remondikursus | Kõrgemad sõjaväeõppeasutused: Kõrgem k

| Vigastused | | |

| V-i-i-va-s-t-i-s-t | | | | | | | | | | | K-a-s- | | | | | | | | | | |

| Vigastused (kõpandi osa joondumine) | | | | | Vigastused (kinnastused) | | | | | Vigastused (tõstmed) | | | | | | | | | | Vigastused (tõstmed) | | | | | | | | | | Vigastused (tõstmed) | | | | |

| Vigastused | | |

| | Ü - l - e - s - t - e - s - t | | |

| | | |

| V-i-v-ka-s-t-i-s-t | | |

	Vanus kõpsundi osa ja sundumine. Sündinud					Nõustused Sündinud					Saadud					Kõik kokku	Ab. lõpsum	Teate saatmis aimetähtsust ajast. Kannatanud taheed veel									
	Hobi	Sõnn	Lehm	Nuumlm.	Nuumlk.	Hobu	Sõnn	Lehm	Nuumlm.	Nuumlk.	Hobu	Sõnn	Lehm	Nuumlm.	Nuumlk.			Sündinud	Saadud	Tallemaks	Aurus						
	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
Pärnu maak.																											
Kr	1															1		1									
	2										1		1	2	2	1		1									
	3										1		1	2	2	2		2									
Kp	1															1		1									
	2					1		1	1		1			1		1		1							1		
	3					1		1	1		1			1		2		2							1		
K						1		1	1		1			1		3	1	2							4	1	
Kk Ki						1		1	1		1			1		2		2							2	1	
R	1																										
	2																										
	3																										
č	1															1		1									
	2	1	1		2	1	5		1	1						1		1							1		
	3	1	1		2	2	5		1	1						1		1							1		
M		1	1		2	2	5		1	1				1	1	1		1							1		
K+M	1																										
	2																										
	3	1	1		2	2	6		1	1		1		2	1	3	4								5	5	1
Viljandi maak.																											
Kr	1																										
	2										1	1			1												
	3										1	1			1												
Kp	1																										
	2				2			2	2						1										1		
	3				2			2	2						1										1		
K					2			2	2		1	1			1										1		
Kk Ki					2			2	2						1												
R	1																										
	2																										
	3																										
č	1															2		3									
	2				1	4		5	5					1	1	2		3									
	3				1	4		5	5					1	1	2		3									
M					1	4		5	5					1	1	2		3									
K+M	1																										
	2																										
	3				3	4		7	7				1	1	1	2	2	4							3	3	1

	Vanus kõpsundi osa ja sundumine. Saadud					Nõustused Saadud					Kõik kokku	Ab. lõpsum	Teate saatmis aimetähtsust ajast. Kannatanud taheed veel														
	Hobu	Sõnn	Lehm	Nuumlm.	Nuumlk.	Hobu	Sõnn	Lehm	Nuumlm.	Nuumlk.			Saadud	Tallemaks	Aurus												
	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93						
Pärnu maak.																											
Kr																											
Kp																											
K																											
Kk Ki																											
R																											
č																											
M																											
K+M																											
Viljandi maak.																											
Kr																											
Kp																											
K																											
Kk Ki																											
R																											
č																											
M																											
K+M																											

| Vanem | Tõnu | Mari | Peeter | Jaan | Ants | Mihkel | Kalev | Rein | Toomas | Ülo | Andres | Hans | Aadu | Jüri | Arvo | Enn | Heino | Villem | Aleksander | Ivan | Sergei | Nikolai | Mihhail | Andrei | Dmitri | Aleksei | Fjodor

| | | |

Feste dagelijkse inwendige sterfte onder Kanunniken, Leden van het Kapittel, Vicarissen, Choralen, Seminaristen, Kosters, Koorknapen, Bedienden en Dienstboden, in de Kapittelhuizen te Utrecht, Oudmunster, Domkerk, Pieterskerk, Buurkerk, Jacobikerk, Catharijnekerk, Geertekerk, Nieuwekerk, Mariakerk, Mariaplaats, Mariakerkhof, Mariaplaats, Mariakerkhof, Mariaplaats, Mariakerkhof

Tabel 6.

k-õ-g-a-s-t-e-s-t — t-a-s-

õpsandi osa punduumine — Nikastused

	Sündinud: Hais	Sõrm	Jalg	Nimbin.	Kokku	Saadud: Hais	Sõrm	Jalg	Nimbin.	Kokku	Mõõt kõigist ka saadud	Sündinud: Sõrg	Rand	põlv	Nimbin.	Kokku	Saadud: Sõrg	Rand	põlv	Nimbin.	Kokku	Mõõt nic.	Mõõt kõigest
	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67
Kesine linnaris																							
M I																							
Mr	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	66,00	–	100,00	66,67	–	–	–	100,00	75,00	70,00	–
Mp	–	–	–	–	–	100,00	100,00	100,00	–	100,00	100,00	–	40,00	–	–	33,33	–	100,00	–	–	25,00	30,00	–
Kokku	–	–	–	–	–	75,00	37,93	60,00	–	47,62	46,51	–	83,33	–	50,00	75,00	–	33,33	–	60,00	50,00	62,50	–
Mn	–	–	–	–	–	100,00	100,00	100,00	–	100,00	100,00	–	100,00	–	–	100,00	–	100,00	–	–	100,00	100,00	–
Mi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M II																							
R	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100,00	50,00	–	–	–	100,00	50,00	50,00	–
E	–	–	100,00	–	100,00	100,00	100,00	100,00	–	100,00	100,00	–	100,00	–	–	50,00	–	100,00	–	–	50,00	50,00	100,00
Kokku	–	–	100,00	–	100,00	25,00	62,07	40,00	–	52,38	53,19	–	16,67	–	50,00	25,00	–	66,67	–	40,00	50,00	37,50	100,00
K+M	–	–	0,27	–	0,27	2,17	2,88	1,37	–	11,42	11,63	–	1,63	–	0,54	2,17	–	0,82	–	1,36	2,18	4,35	0,54
Kokku mnaan.																							
M I																							
Mr	–	40,00	–	–	25,00	25,00	15,38	–	–	17,39	13,25	–	–	–	66,67	50,00	100,00	80,00	100,00	100,00	92,31	82,35	33,33
Mp	100,00	60,00	–	100,00	75,00	75,00	54,65	100,00	100,00	82,61	80,65	–	100,00	–	33,33	50,00	–	20,00	–	–	7,69	17,65	66,67
Kokku	33,33	31,25	–	14,29	27,59	38,10	25,49	100,00	33,33	30,26	29,52	–	100,00	–	100,00	100,00	100,00	71,43	20,00	66,67	59,09	65,38	75,00
Mn	100,00	100,00	–	–	83,33	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	96,00	–	100,00	–	100,00	100,00	–	100,00	–	–	100,00	100,00	100,00
Mi	–	–	–	100,00	16,67	–	–	–	–	–	4,00	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M II																							
R	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	25,00	66,67	33,33	33,33	–	
E	100,00	100,00	–	100,00	100,00	100,00	100,00	–	100,00	100,00	100,00	–	–	–	–	–	–	75,00	33,33	66,67	66,67	100,00	
Kokku	66,67	68,75	–	85,71	72,41	61,90	74,57	–	66,67	69,74	70,48	–	–	–	–	–	–	80,00	33,33	40,31	34,12	25,00	
K+M	0,69	1,83	–	0,80	3,32	2,40	5,84	0,11	0,34	8,69	12,01	–	0,11	–	0,34	0,45	0,11	0,81	0,57	1,03	2,52	2,97	0,45
Kokku ainult ka maan.																							
M I																							
Mr	–	40,00	–	–	25,00	14,29	8,33	–	–	9,30	11,76	–	50,00	–	75,00	60,00	100,00	66,67	100,00	100,00	88,24	77,78	33,33
Mp	100,00	60,00	–	100,00	75,00	85,71	91,67	100,00	100,00	90,70	88,24	–	50,00	–	25,00	40,00	–	33,33	–	–	11,76	22,22	66,67
Kokku	33,33	31,25	–	14,29	26,67	48,28	30,00	66,67	33,33	36,44	34,46	–	85,71	–	80,00	83,33	100,00	60,00	20,00	64,29	56,67	64,29	50,00
Mn	100,00	100,00	–	–	83,33	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	97,78	–	100,00	–	100,00	100,00	–	100,00	–	–	100,00	100,00	100,00
Mi	–	–	–	100,00	16,67	–	–	–	–	–	22,22	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
M II																							
R	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	100,00	50,00	–	–	33,00	80,00	33,46	40,00	–
E	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	–	100,00	–	–	50,00	–	100,00	75,00	20,00	61,84	60,00	100,00
Kokku	66,67	68,75	100,00	85,71	73,33	51,72	70,00	33,33	66,67	63,56	65,54	–	14,29	–	20,00	16,67	–	40,00	80,00	35,71	43,33	35,71	50,00
K+M	0,48	1,23	0,05	0,56	2,41	2,34	6,45	0,48	0,34	8,51	11,92	–	0,56	–	0,48	0,97	0,08	0,80	0,80	1,13	2,41	3,38	0,48

-t-e-s-t — p-õ-d-e-s-i-d

	Arenemata rikkudud ja võõrilt kasvamil lõunud: Sündimud: Jal. õpand.	Kombin.	Kokku	Saadud: Vigastuse põrast: M. õpand.	Ül. õpand.	Kombin.	Kokku	Vigastuse põrast (pärale tõrkumist): Ül. õpand.	Arstid.	Kokku	Ilmaja saadetagan	Mõõt mimetunista osast: Sõrgist.	Saadud	Tõmmtam.	Kokku	Kõik vigastud K-õ-t-u-d	Peale kättesaamist viimeistlust vajavat kannatajat lapsed nad: Sõrmeliste Trüürima	Varvaga	Teiste piirkondade kahjustus	Põime	Kvattumine	Traumat. nekroos.	Põrand. nekroos.	Tetanus	Surmam
	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93
Mr	14,67	–	57,14	50,00	33,33	–	40,00	–	100,00	–	85,71	58,82	100,00	66,67	100,00	80,00	57,55	20,00	76,92	100,00	–	100,00	–	57,14	11,11	51,35
Mp	33,33	100,00	42,86	50,00	66,67	–	60,00	100,00	–	–	14,29	41,18	–	33,33	–	20,00	42,45	80,00	23,08	–	–	–	–	42,86	88,89	48,65
Kokku	75,00	33,33	53,85	33,36	100,00	–	58,82	100,00	85,71	–	77,78	65,38	66,00	37,53	100,00	58,82	66,58	100,00	86,67	100,00	–	100,00	–	37,78	81,82	86,05
Mn	50,00	100,00	66,67	100,00	100,00	–	100,00	100,00	–	–	100,00	100,00	–	100,00	–	100,00	89,92	100,00	100,00	–	–	–	–	33,33	12,50	57,00
Mi	50,00	–	33,33	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10,56	–	–	–	–	–	–	66,67	87,50	56,00
M II																										
R	–	–	–	42,86	–	–	42,86	–	–	100,00	50,00	44,44	–	20,00	–	14,29	32,52	–	–	–	–	–	–	57,14	50,00	33,33
E	100,00	100,00	100,00	57,14	–	–	57,14	–	100,00	–	50,00	55,56	100,00	80,00	–	85,71	67,48	–	100,00	–	–	–	–	50,00	50,00	66,67
Kokku	28,00	66,67	46,15	63,64	–	–	41,18	–	14,29	100,00	22,22	34,62	40,00	14,45	–	41,18	33,92	–	13,33	–	–	–	–	22,22	18,18	13,95
K+M	2,17	0,82	3,53	2,99	1,63	–	4,62	0,28	1,90	0,27	2,45	7,07	1,36	2,99	0,27	4,62	29,63	1,36	4,58	0,54	–	0,27	–	2,45	2,95	11,68
Kokku maan.																										
M I																										
Mr	20,91	50,00	84,21	100,00	72,73	50,00	73,08	66,67	74,07	50,00	70,59	71,67	100,00	76,19	–	81,48	68,79	83,33	67,74	–	–	33,33	–	50,00	23,00	58,39
Mp	9,09	50,00	16,79	–	27,27	50,00	26,92	33,33	25,33	50,00	29,41	28,33	–	23,81	–	18,52	34,28	16,67	32,26	100,00	–	66,67	–	50,00	25,00	41,11
Kokku	76,74	100,00	77,55	66,67	75,86	66,67	74,29	100,00	61,33	57,14	66,67	69,74	100,00	67,74	–	72,97	54,76	42,86	83,75	33,33	–	50,00	–	20,00	39,56	58,44
Mn	100,00	100,00	100,00	–	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	–	100,00	–	100,00	82,08	100,00	85,00	100,00	–	50,00	–	–	41,67	67,57
Mi	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	13,92	–	15,00	–	–	50,00	–	100,00	58,33	32,43
M II																										
R	40,00	–	36,36	–	42,86	–	33,33	–	35,71	33,33	35,29	34,62	–	30,00	–	30,00	21,10	37,50	41,67	–	–	–	–	12,50	–	14,06
E	60,00	–	63,64	100,00	57,14	100,00	66,67	–	64,29	66,67	64,71	65,38	–	70,00	–	70,00	78,90	62,50	58,33	100,00	100,00	100,00	100,00	87,50	100,00	85,94
Kokku	23,26	–	22,45	33,33	33,14	33,33	25,71	–	34,15	42,86	33,33	30,23	–	33,26	–	27,03	35,24	57,14	16,22	66,67	100,00	50,00	100,00	80,00	54,44	41,52
K+M	4,92	0,34	5,61	0,34	3,32	0,34	4,00	0,34	4,69	0,81	5,84	2,84	0,69	2,54	–	4,23	70,37	1,60	8,47	0,34	0,11	0,69	0,11	1,15	5,78	17,63

Tabell 7.

	Kokku	Lapse vanemate ehk vanavanemate amet.										Lapsed kelle sugulastest on olnud ja ei ole olnud				Lapsed kelle sugulastest on olnud ja ei ole olnud				Vigastused on				Arstlikel vaatlus. olnud				Ulatus. tarbimise		Kõrvalist abi			Vaimlis. olid lapsed			Kooliõpetatust saad		
		Mitmesug. töölised	Põllupidajad	Käsitöölised	Riigiteen. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Kooliõpetajad, arstid, advokaadid j. n. e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes võrastest xulud elavad	Lavnane	Teistsugune	Kokkun	Ei ole olnud	Tähendamata	Lavnane	Teistsugune	Kokkun	Ei ole olnud	Tähendamata	Raske	Keskmine	Kerge	Tähendamata	Elaigemajas	Arsti juures	Kokkun	Ei kuskil	Tähendamata	Kirurgia - ortopeed	Loodusejõud	Parandamata	Tarvitab	Ei tarvita	Tähendamata	Soovitav arsti arvamisjärele kodusse asetada	Soovib ise	Ei ole tarvilik	Terved	Puudulikud	Tähendamata	Koolis	Kodus	Ei saanud	Tähendamata
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Kokku	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Poisi	2	2							2			2					2	2				2																				
Tüdruku	3		3									3					3	3				3																				
Kõik	4	4										4					4	4				4																				
Kõik	5	5										5					5	5				5																				
Kõik	6	6										6					6	6				6																				
Kõik	7	7										7					7	7				7																				
Kõik	8	8										8					8	8				8																				
Kõik	9	9										9					9	9				9																				
Kõik	10	10										10					10	10				10																				
Kõik	11	11										11					11	11				11																				
Kõik	12	12										12					12	12				12																				
Kõik	13	13										13					13	13				13																				
Kõik	14	14										14					14	14				14																				
Kõik	15	15										15					15	15				15																				
Kõik	16	16										16					16	16				16																				
Kõik	17	17										17					17	17				17																				
Kõik	18	18										18					18	18				18																				
Kõik	19	19										19					19	19				19																				
Kõik	20	20										20					20	20				20																				
Kõik	21	21										21					21	21				21																				
Kõik	22	22										22					22	22				22																				
Kõik	23	23										23					23	23				23																				
Kõik	24	24										24					24	24				24																				
Kõik	25	25										25					25	25				25																				
Kõik	26	26										26					26	26				26																				
Kõik	27	27										27					27	27				27																				
Kõik	28	28										28					28	28				28																				
Kõik	29	29										29					29	29				29																				
Kõik	30	30										30					30	30				30																				
Kõik	31	31										31					31	31				31																				
Kõik	32	32										32					32	32				32																				
Kõik	33	33										33					33	33				33																				
Kõik	34	34										34					34	34				34																				
Kõik	35	35										35					35	35				35																				
Kõik	36	36										36					36	36				36																				
Kõik	37	37										37					37	37				37																				
Kõik	38	38										38					38	38				38																				
Kõik	39	39										39					39	39				39																				
Kõik	40	40										40					40	40				40																				
Kõik	41	41										41					41	41				41																				

Kokku

Elukutse nimetusi ehk ametitajaid ametc.

	Mitmesug. töölised	Põllupidajad	Käsitöölised	Riigiteenij. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Kohtuõpetajad, arstid, advokaadid j.n.e.	Mitmesug. ametite pidajad	Sõdurid	Tähendamata	Lapsed kes võrraste vähe elavad	Lapsed kelle sugu vanemate nimetusi on ebaõnnestunud. Lapsed kelle sugu vanemate nimetusi ei ole antud.	Sarnane	Täiesugune	Korsen	Ei ole elnud	Tähendamata
Kokku	38	1	6	1	4	1	8	5	1	22	1	1	2	3	19	33
Mees	4		1		1					1					1	1
Naine	34	1	5	1	3	1	8	5	1	21	1	1	2	3	18	32
Sünd. 1912	1															
1911	1															
1910	4															
1909	6															
1908	10		1													
1907	6															
1906	3															
1905	1															
1904	1															
1903	1															

Vastajate arv

Vallalised

Mehed

Naised

Vanuserühmad

Haridus

Elukutse

Elukoht

| | | |

	Kokku	Mees	Naine	Alla 1 a.	1–4 a.	5–9 a.	10–14 a.	15–19 a.	20–29 a.	30–39 a.	40–49 a.	50–59 a.	60–69 a.	70–79 a.	80–89 a.	90–99 a.	100 a. ja vanemad
Kokku	1	1											1				
Linn	1	1											1				
Maa																	
Alla 1 a.																	
1–4 a.																	
5–9 a.																	
10–14 a.																	
15–19 a.																	
20–29 a.	1	1											1				
30–39 a.																	
40–49 a.																	
50–59 a.																	
60–69 a.																	
70–79 a.																	
80–89 a.																	
90–99 a.																	
100 a. ja vanemad																	

	Kokku	Mees	Naine	Alla 1 a.	1–4 a.	5–9 a.	10–14 a.	15–19 a.	20–29 a.	30–39 a.	40–49 a.	50–59 a.	60–69 a.	70–79 a.	80–89 a.	90–99 a.	100 a. ja vanemad
Kokku	1	1											1				
Linn	1	1											1				
Maa																	
Alla 1 a.																	
1–4 a.																	
5–9 a.																	
10–14 a.																	
15–19 a.																	
20–29 a.	1	1											1				
30–39 a.																	
40–49 a.																	
50–59 a.																	
60–69 a.																	
70–79 a.																	
80–89 a.																	
90–99 a.																	
100 a. ja vanemad																	

Kokku

Linn

Maa

Alla 1 a.

1–4 a.

5–9 a.

10–14 a.

15–19 a.

20–29 a.

30–39 a.

40–49 a.

50–59 a.

60–69 a.

70–79 a.

80–89 a.

90–99 a.

100 a. ja vanemad

Lahkel määratud ehk määratajate arust.

1. Mitmesug. töölised
2. Põllupidajad
3. Käsitöölised
4. Riigiteenij. ja ametn.
5. Kaupmehed ja majaomanikud
6. Korliõpetajad, arstid, advokaadid j. n. e.
7. Mitmesug. ametite pidajad
8. Tööta
9. Tähendamata
10. Lapsed kes võrast vähe ehavad

Lapsed kelle juures vigastusi on ehmuda ja ole ehmuda.

11. Larmane
12. Teistsugune
13. Korsus
14. Ei ole ehmud
15. Tähendamata

Vigastused on

16. Raske
17. Kiuskmine
18. Kerge
19. Tähendamata

Arstlisel vastuvõtmisel ehmuda

20. Elaigemajas
21. Arsti juures
22. Korsus
23. Ei küsitud
24. Tähendamata

Missug. arstiabi tarvilise

25. Kirurgia - ortopeed
26. Looduse jõud
27. Parandamata

Võimalust abi

28. Tarvitab
29. Ei tarvita
30. Tähendamata
31. Soovitav arsti arvamise järele kodusse asetada
32. Soovib ise
33. Ei ole tarvilise

Vajalikkus abi leppeid

34. Terved
35. Puudulikud
36. Tähendamata

Koolikäijatest abid

37. Koolis
38. Kodus
39. Ei saanud
40. Tähendamata

	Kõik	Kõrgkool	Kool	Tehnikum	Kesk-kool	Algkool	Ei käi koolis	Kõik kokku
Kõik	1 2 3	1	1		1	1		4
Kõrgkool	1 2 3							
Kool	1 2 3							
Tehnikum								
Kesk-kool	1 2 3							
Algkool	1 2 3							
Ei käi koolis	1 2 3	1						1
Kõik kokku	1 2 3	1	1		1	1		4

	Kõik	Kõrgkool	Kool	Tehnikum	Kesk-kool	Algkool	Ei käi koolis	Kõik kokku
Kõik	1 2 3	1	1		1	1		4
Kõrgkool	1 2 3							
Kool	1 2 3							
Tehnikum								
Kesk-kool	1 2 3							
Algkool	1 2 3							
Ei käi koolis	1 2 3	1						1
Kõik kokku	1 2 3	1	1		1	1		4

Kõrgkoolis

Rahvus	Kokku	Mees	Naine	Alla 1 a.	1–2 a.	3–6 a.	7–14 a.	15–19 a.	20–29 a.	30–39 a.	40–49 a.	50–59 a.	60–69 a.	70–79 a.	80–89 a.	90–99 a.	100 a. ja vanemad
Eestlased	1	1															
Rootslased	4	1	3														
Venelased	1	1															
Muud	1	1															
Kokku	6	3	3														

Kõigile loenduses

Loetud maalse.

	Mees (1)	Naine (2)	Kokku (3)	Abielus (1)	Lesk (2)	Lahutatud (3)	Abielu-	Vallaline (1)	Mees (2)	Naine (3)	Kokku (4)	Alla 1 a. (1)	1–4 a. (2)	5–9 a. (3)	10–14 a. (4)	15–19 a. (5)	20–29 a. (6)	30–39 a. (7)	40–49 a. (8)	50–59 a. (9)	60–69 a. (10)	70–79 a. (11)	80–89 a. (12)	90–99 a. (13)	100 a. ja vanem (14)	Mitmesug. tööl.	Põllupidajad	Käsitööl.	Rüüg.tegij. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Korliõpetajad, arstid, advokaadid j.n.e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes võrast. vallut elavad	Lapsed kes mujastusi on elnud ja ole elnud	Lavnane	Teistsugune	Kokku	Ei ole elnud	Tähendamata
1	95	88	183	39	6	1		137	151	145	296	19	24	29	27	24	28	27	25	23	19	8	4	1		1	1	1													
2	1	1	2					2			2																															
3	1		1					1			1																															
4	1		1					1			1																															
5	1		1					1			1																															
6	1		1					1			1																															
7	1		1					1			1																															
8	1		1					1			1																															
9	1		1					1			1																															
10	1		1					1			1																															
11	1		1					1			1																															
12	1		1					1			1																															
13	1		1					1			1																															
14	1		1					1			1																															
15	1		1					1			1																															
16	1		1					1			1																															
17	1		1					1			1																															
18	1		1					1			1																															
19	1		1					1			1																															
20	1		1					1			1																															
21	1		1					1			1																															
22	1		1					1			1																															
23	1		1					1			1																															
24	1		1					1			1																															
25	1		1					1			1																															
26	1		1					1			1																															
27	1		1					1			1																															
28	1		1					1			1																															
29	1		1					1			1																															
30	1		1					1			1																															
31	1		1					1			1																															
32	1		1					1			1																															
33	1		1					1			1																															
34	1		1					1			1																															
35	1		1					1			1																															
36	1		1					1			1																															
37	1		1					1			1																															
38	1		1					1			1																															
39	1		1					1			1																															
40	1		1					1			1																															
41	1		1					1			1																															

Lahtse vanmate ehk väravatajate arvet.

	Mitmesug. töölised	Põllupidajad	Käsitöölised	Rüügitegij. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Korliõpetajad, arstid, advokaadid j.n.e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes võrast. vallut elavad	Lavnane	Teistsugune	Kokku	Ei ole elnud	Tähendamata
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															
21															
22															
23															
24															
25															
26															
27															
28															
29															
30															
31															
32															
33															
34															
35															
36															
37															
38															
39															
40															
41															

Lapsed kelle sugulased mujastusi on elnud ja ole elnud

Vigastused ravitsus. Arstliisel ravitsus elnud

Ilmsug. tarvitamine

Kõrvalist abi

Väinkis. abid lapsed

Kodukäijatest saad

	Raske	Kiskmine	Kerge	Tähendamata	Laigemajas	Arsti juures	Kokku	Ei kaskil	Tähendamata	Kirurgija - ortopeed	Loodusejõud	Parandamata	Tarvitab	Ei tarvita	Tähendamata	Soovitav arsti arvamise järgi kodusse asetada	Soovib ise	Ei ole tarvilik	Terved	Puudulikud	Tähendamata	Koolis	Kodus	Ei saanud	Tähendamata
1																									
2																									
3																									
4																									
5																									
6																									
7																									
8																									
9																									
10																									
11																									
12																									
13																									
14																									
15																									
16																									
17																									
18																									
19																									
20																									
21																									
22																									
23																									
24																									
25																									
26																									
27																									
28																									
29																									
30																									
31																									
32																									
33																									
34																									
35																									
36																									
37																									
38																									
39																									
40																									
41																									

	Kõik	Mees	Naine	Alla 1 a.	1–2 a.	3–6 a.	7–9 a.	10–14 a.	15–19 a.	20–29 a.	30–39 a.	40–49 a.	50–59 a.	60–69 a.	70–79 a.	80–89 a.	90–99 a.	100 a. ja vanemad
Kõik maanõ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Kõik	1	1	1															
Mitmesug. töölised	2	1	1															
Põllupidajad	3	1	1															
Käsitöölised	4	1	1															
Riigiteenij. ja ametn.	5																	
Kaupmehed ja majaomanikud	6																	
Kohtuõpetajad, arstid, advokaadid j. n. e.	7																	
Mitmesug. ametitu isikud	8																	
Tööta	9																	
Tähendamata	10																	
Laps ees võõrastekuul elavad	11																	
Laps. kelle sugupoolest nõjatuisi on olnud ja olnud	12																	
Sarnane	13																	
Teistsugune	14																	
Kokku	15																	
Ei ole olnud	16																	
Tähendamata	17																	
Vigastused on	18																	
Raske	19																	
Kiuline	20																	
Surm	21																	
Tähendamata	22																	
Arstlisel vaatlusel olnud	23																	
Olaigemajas	24																	
Arsti juures	25																	
Kodus	26																	
Ei kuskil	27																	
Tähendamata	28																	
Ilmsug. vaatlusel tarvitsenud	29																	
Kirurgia-ortopeed	30																	
Looduse jõud	31																	
Parandamata	32																	
Kõrvalist abi tarvitab	33																	
Ei tarvita	34																	
Tähendamata	35																	
Soovitav arsti arvamise järgi kodusse asetada	36																	
Soovib ise	37																	
Ei ole tarvilik	38																	
Vainkis. ohid kuised	39																	
Terved	40																	
Puudulikud	41																	
Tähendamata	42																	
Kodutingimused	43																	
Koolis	44																	
Kodus	45																	
Ei saanud	46																	
Tähendamata	47																	

Lapse vanemate ehk asendajate amet.

	Mitme sug. töölised	Põllupidajad	Käsitöölised	Riigiteenij. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Kooliõpetajad, arstid, advokaadid j.n.e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes võõrastekodus elavad
Eestis maaes. I	3	6	3	1	1	1	1	1	4	
Eestis maaes. II	3	44	3	1	1	1	1	1	6	
Eestis maaes. III	3	20	1	1	1	1	1	1	10	
Eestis maaes. Kokku	9	70	7	3	3	3	3	3	20	
Linnas I	1	8	1	1	1	1	1	1	1	
Linnas II	1	14	1	1	1	1	1	1	3	
Linnas III	1	8	1	1	1	1	1	1	3	
Linnas Kokku	3	30	3	3	3	3	3	3	7	
Maal I	1	8	1	1	1	1	1	1	1	
Maal II	1	11	1	1	1	1	1	1	3	
Maal III	1	6	1	1	1	1	1	1	3	
Maal Kokku	3	25	3	3	3	3	3	3	7	
Kõik I	2	16	2	2	2	2	2	2	4	
Kõik II	2	25	2	2	2	2	2	2	6	
Kõik III	2	14	2	2	2	2	2	2	6	
Kõik Kokku	6	55	6	6	6	6	6	6	16	

Lapsed kelle suguvanemad nõrgastusi on ohtlikud.

	Saksane	Eestsugune	Kokku	Ei ole ohtud	Tähendamata
Eestis maaes. I	1	1	1	4	6
Eestis maaes. II	2	1	3	8	10
Eestis maaes. III	1	1	1	6	6
Eestis maaes. Kokku	4	3	5	18	22
Linnas I	1		1	1	1
Linnas II	1	1	3	4	5
Linnas III	1	1	1	3	3
Linnas Kokku	3	2	5	8	9
Maal I	1		1	1	1
Maal II	1	1	1	3	3
Maal III	1	1	1	3	3
Maal Kokku	3	2	3	7	7
Kõik I	2	1	2	5	7
Kõik II	2	2	4	11	13
Kõik III	2	2	2	6	6
Kõik Kokku	6	5	8	22	26

Arstlisel vastuvõtul

	Haigemajas	Arsti juures	Kokku	Ei saanud	Tähendamata
Eestis maaes. I	3	10	13	1	
Eestis maaes. II	4	20	24	2	
Eestis maaes. III	2	15	17	1	
Eestis maaes. Kokku	9	45	54	4	
Linnas I	1	2	3		
Linnas II	1	3	4		
Linnas III	1	2	3		
Linnas Kokku	3	7	10		
Maal I	1	2	3		
Maal II	1	3	4		
Maal III	1	2	3		
Maal Kokku	3	7	10		
Kõik I	4	12	16	1	
Kõik II	5	23	28	1	
Kõik III	4	19	23	1	
Kõik Kokku	13	54	67	3	

Ilmsus varjatud haiguste kohta

	Kirurgia - ortopeed	Loodusjõud	Parandamata
Eestis maaes. I	1		
Eestis maaes. II	1		
Eestis maaes. III			
Eestis maaes. Kokku	2		
Linnas I			
Linnas II			
Linnas III			
Linnas Kokku			
Maal I			
Maal II			
Maal III			
Maal Kokku			
Kõik I	1		
Kõik II	1		
Kõik III			
Kõik Kokku	2		

Kõrvalist abi

	Tarvitab	Ei tarvita	Tähendamata
Eestis maaes. I	1	5	
Eestis maaes. II	1	9	
Eestis maaes. III		6	
Eestis maaes. Kokku	2	20	
Linnas I		1	
Linnas II	1	2	
Linnas III		3	
Linnas Kokku	1	6	
Maal I		1	
Maal II		3	
Maal III		3	
Maal Kokku		7	
Kõik I	1	7	
Kõik II	1	14	
Kõik III		12	
Kõik Kokku	2	33	

Soovitav arsti arvamise järele kodusse asetada

Eestis maaes. I	1
Eestis maaes. II	1
Eestis maaes. III	
Eestis maaes. Kokku	2
Linnas I	
Linnas II	
Linnas III	
Linnas Kokku	
Maal I	
Maal II	
Maal III	
Maal Kokku	
Kõik I	1
Kõik II	1
Kõik III	
Kõik Kokku	2

Soovib ise

Eestis maaes. I	
Eestis maaes. II	
Eestis maaes. III	
Eestis maaes. Kokku	
Linnas I	
Linnas II	
Linnas III	
Linnas Kokku	
Maal I	
Maal II	
Maal III	
Maal Kokku	
Kõik I	
Kõik II	
Kõik III	
Kõik Kokku	

Ei ole tarvilik

Eestis maaes. I	
Eestis maaes. II	
Eestis maaes. III	
Eestis maaes. Kokku	
Linnas I	
Linnas II	
Linnas III	
Linnas Kokku	
Maal I	
Maal II	
Maal III	
Maal Kokku	
Kõik I	
Kõik II	
Kõik III	
Kõik Kokku	

Vaimsis. olud lapsed

	Terved	Puudulikud	Tähendamata
Eestis maaes. I	1	1	
Eestis maaes. II	1	1	
Eestis maaes. III			
Eestis maaes. Kokku	2	2	
Linnas I			
Linnas II			
Linnas III			
Linnas Kokku			
Maal I			
Maal II			
Maal III			
Maal Kokku			
Kõik I	1	1	
Kõik II	1	1	
Kõik III			
Kõik Kokku	2	2	

Kõrvalekaldud sõid

	Kodus	Ei saanud	Tähendamata
Eestis maaes. I			
Eestis maaes. II			
Eestis maaes. III			
Eestis maaes. Kokku			
Linnas I			
Linnas II			
Linnas III			
Linnas Kokku			
Maal I			
Maal II			
Maal III			
Maal Kokku			
Kõik I			
Kõik II			
Kõik III			
Kõik Kokku			

Vigastused on

	Raske	Kiuslemine	Kerge	Tähendamata
Eestis maaes. I	1			
Eestis maaes. II	1			
Eestis maaes. III				
Eestis maaes. Kokku	2			
Linnas I				
Linnas II				
Linnas III				
Linnas Kokku				
Maal I				
Maal II				
Maal III				
Maal Kokku				
Kõik I	1			
Kõik II	1			
Kõik III				
Kõik Kokku	2			

| | Pärma rinnas. | | |

Rasked arstimised.	Lapsed vanemate ehk kasvatajate ametis.										Lapsed kelle sugulastes vigastusi on ohtud ja abinõude.				Vigastused on				Arstlised vaatlus. ohud				Ulatus vaatlus. tarbimise			Kõrvalist abi				Vaatlus. ohtlikud lapsed				Korduvalt vaadatud		
	Talu	Mõisa	Asumaa	Vallavaene	Sulase	Päevatöölise	Käsitööliste	Riigiteen. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanikud	Korliõpetajad, arstid, advokaadid j. n. e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes võrastes vahel elavad	Sarnane	Teistsugune	Kokkuv	Ei ole ohtud	Tähendamata	Raske	Keskmine	Kerge	Tähendamata	Elaigemajas	Arsti juures	Kodus	Ei saanud	Tähendamata	Kirurgia - ortopeed	Loodusejõud	Parandamata	Tarvitab	Ei tarvita	Tähendamata	Soovitav arsti arvamise järele kodusse asetada	Soovib ise	Ei ole tarvilik	Terved	Puudulikud	Tähendamata	Koolis	Kodus	Ei saanud	Tähendamata
1	1																																								
2	2																																								
3	3																																								
4	4																																								
5	5																																								
6	6																																								
7	7																																								
8	8																																								
9	9																																								
10	10																																								
11	11																																								
12	12																																								
13	13																																								
14	14																																								
15	15																																								
16	16																																								
17	17																																								
18	18																																								
19	19																																								
20	20																																								
21	21																																								
22	22																																								
23	23																																								
24	24																																								
25	25																																								
26	26																																								
27	27																																								
28	28																																								
29	29																																								
30	30																																								
31	31																																								
32	32																																								
33	33																																								
34	34																																								
35	35																																								
36	36																																								
37	37																																								
38	38																																								
39	39																																								
40	40																																								
41	41																																								
Kokku																																								

Vöru maaw.

Põllutöö maaw.

| | Ühes | | | Mees | | | Naesed | | | Lapsed | | | Lapsed nelli sugupoolest nägemisvõi ole abitud. | | | Lapsed nelli sugupoolest ühe abitud. | | | Lapsed vanemate ehk kasvatajate amet. | | |

		Lapse vanemate ehk kasvatajate amet.									Lapsed kelle suguvõsas vigastusi on olnud ja ei ole olnud.					Vigastused on				Arstlisel läbivaatusel olnud				Miilitsaasutuse läbivaatusel			Kõrvalist abi			Sõidutõõr antiaparaadi jaoks kodusse asutada	Sõnnit ise	Ei ole kaevlik	Vaimlis. olid lapsed			Koolikõnetuse sõidu			
		Miilitsaasutuse töölised	Põllupidajad	Käsitöölised	Riigitalu- ja ametnikud	Kaupmehed ja majapidamisteenijad	Kodukütjad, aasid, adramaadid j. n. e.	Miilitsaasutuse ametiisikud	Sõdurid	Tähendamata	Lapsed kes vigastusi saanud	Varmane	Tüdrukuguine	Noorem	Ei ole olnud	Tähendamata	Raske	Kuskmine	Kerge	Tähendamata	Elujõuetu	Arsti juures	Noorem	Ei kuuluvad	Tähendamata	Kinnipeja - ohjajad	Loodusejõud	Ronandomata	Tõsiselt	Ei tõsiselt	Tähendamata				Surnud	Ei saanud	Tähendamata	Surnud	Ei saanud	Tähendamata
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
Linna maakondades																																								
Nr	1	6	34	7	1		1	3		9	3		3	27	31	26	22	8	5	14	18	32	27	2	113	18	4	29	23	4	51	7	3	40	2	13			58	3
	2	31	193	35	2		1	19		28	2	22	5	27	133	151	115	137	26	33	82	126	208	98	5	211	96	4	67	237	7	253	58		283	4	24	215	10	86	
	3	37	227	42	3		2	22		31	2	25	5	30	160	182	141	159	34	38	96	144	240	105	7	254	110	4	96	265	11	309	65	3	303	6	43	215	10	144	3
Kp	1	5	12	4			1	2	2	6		2		2	10	20	19	11	2	3	18	21	9	2	2		30	26	6		26	6		16	6	10			29	3
	2	23	84	20	1	2		11	6	11	4	7	6	13	53	96	77	56	10	19	36	70	106	51	5	1		161	55	107		124	38		140	9	13	97	5	59	1
	3	28	96	24	1	2	1	13	8	17	4	9	6	15	63	116	96	67	10	21	39	88	127	60	7	3		191	81	113		150	44		156	15	23	97	5	88	4
K		65	323	66	4	2	3	35	8	37	6	34	11	45	123	208	237	226	44	59	135	234	367	185	14	254	114	195	177	378	11	456	109	3	479	21	66	312	15	230	7
Kn		23	85	33		2	1	9	6	14	4	6	6	14	51	102	74	63	10	20	36	75	111	50	6	2		185	57	110		130	37		140	6	21	95	4	65	3
Ki		6	11	1	1			4	2	3		1		1	13	14	22	4	1	3	13	16	10	1	1		26	24	3		20	7		16	9	2	2	1	23	1
R	1	3	6	2				1				1	1	2	2	6	1	5	4	2	2	7	9	2	1	6	6		6	6		2		10	8		4		11	1
	2	10	30	5	1	2		2		3		2	1	3	17	33	16	29	5	3	27	14	41	11	1	25	23		10	42	1	2		51	46	1	6	38		15	
	3	13	36	7	1	2		2	1	3		3	2	5	19	41	17	34	9	5	29	21	50	13	2	31	34		16	48	1	4		61	54	1	10	38		26	1
S	1	3	13	1				1		10		2		2	9	17	11	8	5	4	6	9	15	12	1		4	24	11	16	1	1		27	20	6	2	1	1	26	
	2	39	119	23	1	3		4	1	25		13	2	15	75	125	79	77	21	28	59	68	127	84	4	1	4	214	44	167	4	6		209	145	34	16	140	4	68	3
	3	41	132	24	1	3		5	1	25		15	2	17	84	142	90	85	36	39	65	77	142	96	5	1	4	238	55	183	5	7		236	185	40	18	191	5	94	3
M		55	168	31	2	5		7	2	38		18	4	22	103	183	107	119	45	37	94	98	192	109	7	32	38	238	71	231	6	11		317	239	41	28	179	5	120	4
R+M	1	17	65	14	1		2	6	3	25		8	1	9	48	76	57	46	17	13	25	52	77	50	6	51	28	54	22	56	5	80	13	40	84	14	35	1	1	124	7
	2	103	426	83	5	7	1	36	7	67	6	44	14	58	278	405	287	299	72	83	208	278	482	244	15	233	124	379	176	533	12	385	96	240	634	48	59	490	19	258	4
	3	126	491	97	6	7	3	42	10	92	6	52	16	67	326	481	344	345	89	96	223	330	559	294	21	289	182	493	248	609	17	465	109	303	718	62	94	491	20	352	11
Linna-linnalähedases maakondades																																								
Nr	1	16	35	13	4	1	1	5	1	12	2	6		6	33	51	37	25	13	5	20	36	56	30	4	61	28	1	36	49	5	79	8	3	60	4	26	6		81	3
	2	88	196	54	9	5	2	30	5	30	4	28	7	35	162	226	153	185	42	43	107	174	301	112	10	268	148	7	76	339	8	338	85		390	8	25	307	10	106	
	3	164	231	67	13	6	3	36	6	42	6	34	7	41	135	277	190	220	55	48	147	210	357	142	14	329	176	8	112	388	13	417	93	3	450	12	31	313	10	187	3
Kp	1	7	12	5	1		1	3	2	6		2		2	10	25	23	12		2	3	20	23	12	2	2		35	28	9		31	6		18	9	10			34	3
	2	67	86	40	3	5	1	24	13	13	9	8	8	16	67	178	135	90	12	24	79	106	185	65	11	4	1	286	72	189		313	48		230	17	19	182	5	73	1
	3	74	98	45	4	5	2	27	15	19	9	10	8	18	77	203	158	102	12	26	82	126	208	77	13	6	1	291	100	198		344	54		248	26	24	182	5	107	4
K		178	329	112	17	11	5	62	21	61	15	44	15	59	272	480	348	322	67	74	223	336	665	219	24	335	177	299	212	586	13	661	147	3	698	38	35	445	15	294	7
Kn		63	87	42	2	6	2	21	13	16	9	9	8	17	62	181	126	97	12	25	79	108	187	63	10	5	1	234	67	193		216	44		230	8	22	179	4	74	3
Ki		11	11	3	2			6	2	3		1		1	15	22	32	5		1	3	18	21	14	3	1		37	33	5		28	10		18	18	2	3	1	33	1
R	1	4	6	4	1		1	2	1			1	1	2	4	13	2	10	5	2	3	12	15	3	1	11	8		10	9		2		17	10	1	8		18	1
	2	25	31	9	3	7	2	4	1	4		3	2	5	20	61	24	44	14	4	38	29	67	15	4	36	50		11	74	1	4		82	78	2	6	50		16	
	3	29	37	13	4	7	3	6	2	4		4	3	7	24	74	26	54	19	6	41	41	82	18	5	47	58		21	83	1	6		99	88	3	14	70		34	1
S	1	9	13	1		1		2		10	1	2		2	9	26	13	10	8	6	10	10	20	16	1		4	33	11	25	1	1		36	22	6	3	1	1	25	
	2	60	122	44	7	12	1	16	1	26		14	5	19	83	157	94	108	47	40	95	97	192	91	6	3	1	235	51	234	4	6	4	279	237	36	16	229	4	79	4
	3	69	135	45	7	13	1	18	1	26	1	16	5	21	92	213	107	118	55	46	105	107	212	107	7	3	5	318	69	259	5	7	4	315	259	42	25	210	5	107	4
M		98	172	58	11	20	4	24	3	40	1	20	8	28	116	237	133	172	74	62	146	148	294	185	12	50	63	318	83	342	6	13	4	414	342	45	39	280	5	141	5
R+M	1	36	66	23	6	2	3	12	4	28	3	11	1	12	56	115	75	67	26	15	56	78	114	61	8	74	40	69	85	92	6	113	14	56	110	20	53	7	1	168	7
	2	240	435	147	22	29	6	44	20	73	13	63	22	76	332	652	406	424	115	111	339	406	745	283	31	311	210	548	210	836	13	561	137	361	935	63	61	768	19	247	5
	3	276	501	170	28	31	9	56	24	101	16	64	23	87	386	767	481	494	141	126	375	484	859	344	39	385	240	617	295	925	19	674	157	417	1085	83	114	775	20	425	12

Tabel 8.

	Lapse vanemate ehk kasvat. amet										Lapsed kelle sugukonnas vigastusi on olnud ja ei ole olnud					Vigastus on				Arstlisel ravitsusel olnud					Missug. ravitsem. tarvilik			Kõrvalist abi						Vaimliselt olid lapsed			Kooliõpetust said			
	Mitmesug. töölis.	Põllupidajad	Käsitöölised	Riigiteen. ja ametn.	Kaupmehed ja majaomanik.	Kooliõpet., arstid, advokaadid j.n.e.	Mitmesug. ametite pidajad	Tööta	Tähendamata	Lapsed kes riigi. ülal. elavad		Seestsugune	Kokku	Ei ole olnud	Tähendam.	Raske	Keskmine	Kerge	Tähendam.	Haigemajas	Arsti juures	Kokku	Ei kuskil	Tähendam.	Kirurgia-ortoped.	Looduse jõud	Parandamata	Tarvitab	Ei tarvita	Tähendam.	Soovitav arsti arvamise järele koduse asetada	Soovib ise	Ei ole tarvilik	Terved	Puudulikud	Tähendam.	Koolis	Kodus	Ei saand	Tähendamata
1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41.
Kokku linnades.																																								
K. I																																								
Kr	59,29	66,67	54,35	76,92	66,67	50,00	48,15	46,15	71,43	44,44	52,20	90,00	50,00	78,57	71,43	44,14	63,54	91,30	66,67	54,26	63,46	59,09	50,00	53,85	96,15	98,41	3,85	45,71	59,13	100,00	54,59	73,68	—	57,99	35,29	88,89	53,55	—	69,35	—
Kp	40,71	33,33	45,65	23,08	33,33	50,00	51,85	53,85	28,57	55,56	47,80	10,00	50,00	21,43	28,57	65,86	36,46	8,70	33,33	45,74	36,54	40,91	50,00	46,15	3,85	1,59	96,15	54,29	40,87	—	45,41	26,32	—	42,01	64,71	11,11	46,45	—	30,65	—
Kokku...	72,44	60,00	63,01	59,09	37,50	33,33	61,36	92,86	77,78	90,00	63,64	83,33	80,00	70,00	79,03	81,02	64,48	44,23	50,00	64,38	67,53	66,00	68,00	72,22	81,25	71,59	56,52	74,47	65,20	100,00	99,04	90,48	—	66,97	80,95	45,00	64,44	—	74,70	—
Kk	86,96	100,00	90,48	66,67	100,00	100,00	85,71	100,00	100,00	100,00	90,80	100,00	100,00	100,00	78,57	83,87	97,14	100,00	100,00	100,00	86,84	93,83	76,47	66,67	100,00	100,00	89,00	52,63	97,65	—	91,49	70,00	—	97,83	18,18	100,00	98,82	—	47,37	—
Ki	13,04	—	9,52	33,33	—	—	14,29	—	—	—	9,20	—	—	—	21,43	16,13	2,86	—	—	—	13,16	6,17	23,53	33,33	—	—	11,00	47,37	2,35	—	8,51	30,00	—	2,17	81,82	—	1,18	—	52,63	—
M. II																																								
R	37,21	25,00	22,22	33,33	33,33	75,00	23,53	100,00	50,00	—	31,73	50,00	25,00	33,33	38,46	34,62	37,74	34,48	6,67	23,08	40,00	31,37	31,25	60,00	88,89	96,00	—	41,67	31,53	—	100,00	—	32,48	31,48	50,00	36,36	31,68	—	38,10	—
E	62,79	75,00	77,78	66,67	66,67	25,00	76,47	—	50,00	100,00	68,27	50,00	75,00	66,67	61,54	65,38	62,26	65,52	93,33	76,92	60,00	68,63	68,75	40,00	11,11	4,00	100,00	58,33	68,47	—	—	100,00	67,52	68,52	50,00	63,64	68,32	—	61,90	100,00
Kokku...	27,56	40,00	36,99	40,91	62,50	66,67	38,64	7,14	22,22	10,00	36,36	16,67	20,00	30,00	20,97	18,98	35,57	55,77	50,00	35,62	32,47	34,00	32,00	27,78	18,75	28,41	43,48	25,53	34,80	—	0,96	9,52	100,00	33,03	19,05	55,00	35,56	—	25,30	100,00
K + M	42,39	2,72	19,84	5,98	6,52	1,63	11,96	3,80	2,44	2,72	77,72	3,26	2,17	5,43	16,85	37,23	40,49	14,13	8,15	39,67	41,85	81,52	13,59	4,89	26,09	23,91	50,00	12,77	86,69	0,54	56,80	11,41	31,79	88,86	5,71	5,43	77,18	—	22,55	0,27
Kokku maakondad.																																								
K. I																																								
Kr	56,92	70,28	63,64	75,00	—	66,67	62,86	—	68,52	33,33	61,07	73,53	45,45	66,67	71,75	59,49	70,35	77,27	64,41	71,11	62,07	65,40	67,57	50,00	98,83	100,00	2,05	54,24	70,11	100,00	66,96	59,63	100,00	67,43	28,57	65,15	68,91	66,67	62,07	42,86
Kp	43,08	29,72	36,36	25,00	100,00	33,33	37,14	100,00	31,48	66,67	38,93	26,47	54,55	33,33	28,25	40,51	29,65	22,73	35,59	28,89	37,93	34,60	32,43	50,00	1,17	—	97,95	45,76	29,89	—	33,04	40,37	—	32,57	71,43	34,85	31,09	33,33	37,93	57,14
Kokku...	54,17	65,78	68,04	66,67	28,57	100,00	83,33	80,00	58,70	100,00	61,95	65,38	73,33	67,16	68,40	68,90	65,51	49,44	61,46	58,95	70,30	65,65	62,93	66,67	88,93	75,00	45,03	71,37	62,07	64,71	97,63	100,00	1,00	66,71	33,27	70,21	63,54	75,00	65,91	63,64
Kk	82,14	88,54	95,83	—	100,00	100,00	69,23	75,00	82,35	100,00	87,93	88,89	100,00	93,33	80,95	77,08	94,03	100,00	95,24	92,31	85,23	87,40	83,33	80,00	66,67	—	86,39	70,37	97,35	—	86,67	84,09	—	89,74	40,00	91,30	97,94	80,00	73,86	75,00
Ki	17,86	11,46	4,17	100,00	—	—	30,77	25,00	17,65	—	12,07	11,11	—	6,67	19,05	22,92	5,97	—	4,76	7,69	14,77	12,60	16,67	20,00	33,33	—	13,61	29,63	2,65	—	13,33	15,91	—	10,26	60,00	8,70	2,06	20,00	26,14	25,00
M. II.																																								
R	23,64	21,43	22,58	50,00	40,00	—	28,57	50,00	7,89	—	22,40	16,67	50,00	22,73	18,45	15,89	28,57	20,00	13,51	30,85	21,43	26,04	11,93	28,57	96,88	89,47	—	22,54	20,78	16,67	36,36	—	20,54	22,59	2,44	35,71	21,23	—	21,67	25,00
E	76,36	78,57	77,42	50,00	60,00	—	71,43	50,00	92,11	—	77,60	83,33	50,00	77,27	81,55	84,11	71,43	80,00	86,49	69,15	78,57	73,96	88,07	71,43	3,12	10,53	100,00	77,46	79,22	83,33	63,64	—	79,46	77,41	97,56	64,29	78,77	100,00	78,33	75,00
Kokku...	45,83	34,22	31,96	33,33	71,43	—	16,67	20,00	41,30	—	38,05	34,62	26,67	32,84	31,60	31,10	34,49	50,56	38,54	41,05	29,70	34,35	37,07	33,33	11,07	25,00	54,97	28,63	37,93	35,29	2,37	—	99,00	33,29	66,13	29,79	36,46	25,00	34,09	36,36
K + M	13,73	56,18	11,10	0,69	0,80	0,34	4,80	1,14	10,53	0,69	55,03	5,95	1,72	7,67	37,30	39,36	39,48	10,18	10,98	26,20	37,76	63,96	33,64	2,40	33,07	17,39	49,54	28,37	69,68	1,95	53,21	12,47	34,32	82,15	7,09	10,76	56,18	2,29	40,27	1,26
Kokku linnades ja maakondades.																																								
K. I																																								
Kr	58,43	70,21	59,82	76,47	54,55	60,00	56,45	28,57	68,85	40,00	57,71	77,27	46,67	69,49	71,69	54,60	68,32	82,09	64,86	64,19	62,50	63,19	64,84	51,85	98,21	99,44	2,68	52,83	66,21	100,00	63,09	63,27	100,00	64,67	31,58	68,00	63,23	66,67	63,61	42,86
Kp	41,57	29,79	40,18	23,53	45,45	40,00	43,55	71,43	31,15	60,00	42,29	22,73	53,33	30,51	28,31	45,40	31,68	17,91	35,14	35,81	37,50	36,81	35,16	48,15	1,79	0,56	97,32	47,17	33,79	—	36,91	36,73	—	35,33	68,42	32,00	36,77	33,33	36,39	57,14
Kokku...	64,49	65,67	65,88	60,71	35,48	55,56	72,09	87,50	60,40	93,75	62,58	68,75	65,22	67,82	70,10	72,35	65,18	47,52	58,73	61,07	69,42	65,77	63,66	69,23	87,01	73,75	48,46	71,86	63,15	68,42	98,07	97,35	0,72	66,79	45,78	65,79	63,87	75,00	67,59	58,33
Kk	85,14	88,78	93,33	50,00	100,00	100,00	77,78	86,67	84,21	100,00	89,16	90,00	100,00	94,44	80,52	79,75	95,10	100,00	96,15	96,34	85,71	89,90	81,82	76,92	83,33	100,00	87,29	67,00	97,47	—	88,52	81,48	—	92,74	30,77	91,67	98,35	80,00	69,16	75,00
Ki	14,86	11,22	6,67	50,00	—	—	22,22	13,33	15,79	—	10,84	10,00	—	5,56	19,48	20,25	4,90	—	3,85	3,66	14,29	10,10	18,18	23,08	16,67	—	12,71	33,00	2,53	—	11,48	18,52	—	7,26	69,23	8,33	1,65	20,00	30,84	25,00
M. II																																								
R	29,59	21,51	22,41	36,36	35,00	75,00	25,00	66,67	10,00	—	25,78	20,00	37,50	25,00	20,69	19,55	31,40	25,68	11,54	28,08	27,70	27,89	14,40	41,67	94,00	92,06	—	25,30	24,27	16,67	46,15	—	23,91	25,36	6,67	35,90	25,00	—	24,11	20,00
E	70,41	78,49	77,59	63,64	65,00	25,00	75,00	33,33	90,00	100,00	74,22	80,00	62,50	75,00	79,31	80,45	68,60	74,32	88,46	71,92	72,30	72,11	85,60	58,33	6,00	7,94	100,00	74,70	75,73	83,33	53,85	100,00	76,09	74,64	93,33	64,10	75,00	100,00	75,89	80,00
Kokku...	35,51	34,33	34,12	39,29	64,52	44,44	27,91	12,50	39,60	6,25	37,42	31,25	34,78	32,18	29,90	27,65	34,82	52,48	41,27	38,93	30,58	34,23	33,34	30,77	12,99	26,25	51,54	28,14	36,85	31,58	1,93	2,65	99,28	33,21	54,22	34,21	36,13	25,00	32,41	41,67
K + M	22,23	40,34	13,69	2,25	2,50	0,72	6,92	1,93	8,13	1,29	61,76	5,15	1,85	7,00	31,24	38,73	39,78	11,35	10,14	30,19	38,97	69,16	27,70	3,14	31,00	19,32	49,68	23,75	74,72	1,53	54,27	12,16	33,57	84,14	6,68	9,18	62,40	1,61	35,02	0,97

Tabel 9.

		Eelnivade arv 1/I 1922 a.	Iseo elanikku kohta tuli rukkid 19 a.	1000 vigase kohta tuli			Ygast 1000 vigaset põld										Ygá 1000 vigase kohta tulel																		
																				lapsi on	kelle suguvennas elutalendel	Arstlisel ravitsemisel olnud							Koolis õpetust said						
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Linu ja lõugete tüsistus	Rahitt	Adratinud	Lihaste liikumine	Lihaste jõud. atrofia	Vesipea	Ikterused sõtned ja varbad.	Kasvaurvanud sõtned ja varbad	Kõhundi kuudum	Kõhundi osa puudumine	Pikaajaliud	Juuksata s.h. e. liivamata	Lehtsel nimetamata read	Scharlach	Difteria	Kõhulaine	Ei ole olnud	Haigemajas	Arsti juures	Ambulatoorselt	Ei ühelgi	Tahtmatu	Kasvud	Ruudukasvud	Tahmdamata	Nõrkus	Kõdu	Ei saa	Tahmdamata	Soovitav arsti avaldamise järele vaadeldes aastaks	Soovib ise	Ei ole huvitatud
1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.	36.	37.	38.
Tallinn		120,179																																		
Hv	1			12,08	12,08		4,83	2,415	2,415			0,805					0,805	0,805		0,805		11,27	2,415	9,66	12,08			6,44	0,805	4,83	2,415		9,66		12,08	
	2			28,98		28,98	16,91	0,805	4,025		0,805						1,61	2,415	2,415	2,415		26,57	9,66	18,52	28,18	0,805		27,375	0,805	0,805	21,74		7,25		28,985	
	3		0,42	41,06	12,08	28,98	21,74	3,22	6,44		0,805	0,805					2,415	3,22	2,415	3,22		37,84	12,08	28,18	40,26	0,805		33,82	1,61	5,64	24,15		16,91		41,06	
Hp	1																	2,415			0,805	0,805	21,74	7,25	13,69	20,93	0,805	0,805	20,13	1,61	0,805	18,52		4,025		22,54	
	2			22,54		22,54	12,08	1,61	1,61							4,025	0,805	2,415			0,805	0,805	21,74	7,25	13,69	20,93	0,805	0,805	20,13	1,61	0,805	18,52		4,025		22,54	
	3		0,23	22,54		22,54	12,08	1,61	1,61							4,025	0,805																				
H			0,65	63,60	12,08	51,52	33,82	4,83	8,05		0,805	0,805				4,025	3,22	5,64	2,415	3,22	0,805	59,58	19,32	41,87	61,19	1,61	0,805	53,945	3,22	6,44	42,67		20,93		63,61	
Hic			0,21	20,93		20,93	12,08	0,805	1,61							4,025	0,805	1,61			0,805	0,805	20,13	7,25	12,88	20,13	0,805		20,13		0,805	18,52		4,415		20,93	
Hi			0,02	1,61		1,61		0,805										0,805				1,61		0,805	0,805		0,805		1,61					1,61		1,61	
R	1			3,22	3,22		0,805	2,415										0,805				3,22	0,805	2,415	3,22			0,805	0,805	1,61		3,22			3,22	
	2			6,44		6,44	2,415	1,61	0,805		0,805							0,805				6,44		6,44	6,44			6,44			6,44		3,22		0,805	5,64
	3		0,10	9,66	3,22	6,44	3,22	4,025	0,805		0,805							0,805				9,66	0,805	8,86	9,66			7,25	0,805	1,61	6,44		3,22		0,805	8,86
N	1											0,805			0,805	8,86		3,22	0,805	0,805		0,805	21,74	2,66	11,27	20,93		1,61	21,74	0,805		20,13		1,61	0,805	22,54	
	2			22,54		22,54	8,05					0,805			0,805	8,86		3,22	0,805	0,805		0,805	21,74	2,66	11,27	20,93		1,61	21,74	0,805		20,13		1,61	0,805	22,54	
	3		0,23	22,54		22,54	8,05					0,805			0,805	8,86																				
M			0,33	32,20	3,22	28,98	11,27	4,025	0,805		0,805	0,805			0,805	8,86		4,025	0,805	0,805		0,805	31,40	10,47	20,13	30,595		1,61	28,985	1,61	1,61	26,67		4,83	0,805	0,805	31,40
H+M	1																																			
	2																																			
	3		0,98	95,80	15,30	80,50	45,09	8,86	8,86		1,61	1,61			0,805	12,88	3,22	9,66	3,22	4,025	0,805	4,83	90,98	29,79	68,1-	91,79	1,61	2,415	82,93	4,83	8,05	69,24		25,76	0,805	64,41		31,40
Tartu		53,756																																		
Hv	1			3,22	3,22		0,805	0,805	0,805								0,805																				
	2			16,10		16,10	7,25	0,805	3,22							1,61	0,805	1,61	0,805	0,805	1,61	2,415	13,69	4,83	5,64	10,47	5,64		13,69	2,415		11,27		4,83		9,66	6,44
	3		0,45	19,32	3,22	16,10	8,05	1,61	4,025							1,61	0,805	1,61	0,805	0,805	1,61	2,415	16,91	5,64	5,64	11,27	7,25	0,805	16,91	2,415		12,08		7,25		12,88	6,44
Hp	1			0,805	0,805				0,805														0,805				0,805					0,805		0,805	
	2			19,32		19,32	9,66		2,415							3,22	0,805	1,61	1,61	0,805	0,805	1,61	17,71	9,66	5,64	15,30	4,025		17,71	1,61		17,71		1,61		17,71	1,61
	3		0,46	20,13	0,805	19,32	9,66		3,22							3,22	0,805	1,61	1,61	0,805	0,805	1,61	18,52	9,66	5,64	15,30	4,83		17,71	2,415		17,71		2,415		18,52	1,61
H			0,91	39,45	4,025	35,42	17,71	1,61	7,25						1,61	3,22	2,415	3,22	2,415	1,61	2,415	4,025	35,43	15,30	11,27	26,57	12,08	0,805	34,62	4,83		29,79		9,66		31,40	8,05
Hic			0,42	18,52		18,52	9,66		1,61							3,22	0,805	1,61	1,61	0,805	0,805	1,61	16,91	9,66	5,64	15,30	3,22		17,71	0,805		17,71		0,805		17,71	0,805
Hi			0,04	1,61	0,805	0,805			1,61														1,61				1,61			1,61				1,61	0,805	0,805
R	1			1,61	1,61		0,805												0,805			1,61		0,805	0,805	0,805				1,61						1,61	
	2			9,66		9,66	2,415		2,415	0,805							2,415	1,61				9,66	5,64	1,61	7,25	2,415		8,86	0,805		9,66					9,66
	3		0,26	11,27	1,61	9,66	3,22		2,415	0,805							2,415	1,61	0,805			11,27	5,64	2,415	8,05	3,22		8,86	0,805	1,61	9,66		1,61			11,27
N	1			5,63	5,63		0,805	2,415	0,805									0,805	0,805			5,64	1,61	0,805	2,415	3,22						5,64				5,64
	2			19,32		19,32	7,25		2,415							3,22	0,805	4,025	1,61		1,61	1,61	17,71	10,47	4,025	14,49	4,83		18,52	0,805		19,32		5,64			19,32
	3		0,58	24,96	5,63	19,32	8,05	2,415	3,22							3,22	0,805	4,83	2,415		1,61	1,61	23,35	12,08	4,83	16,91	8,05		18,52	0,805	5,64	19,32		5,64			24,96
M			0,84	36,23	7,24	28,98	11,27	2,415	5,64	0,805						3,22	3,22	6,44	3,22		1,61	1,61	34,62	17,71	7,25	24,96	11,27		27,375	1,61	7,25	28,985		7,25			36,23
H+M	1																																			
	2																																			
	3		1,75	75,68	11,245	64,40	28,98	4,025	12,88	0,805					1,61	6,44	5,64	9,66	5,64	1,61	4,025	5,64	70,05	33,01	18,52	51,53	23,35	0,805	69,1-	6,44	7,25	58,78		16,91		31,40	8,05	36,23

		Elanivaade arv 1/I 1928 a.	1000 elaniku peale tuleb rigasid kuni 19 a.	1000 rigase kohta tuli			Ygast 1000 rigasest põeb										Ygá 1000 rigase kohta tuleb																					
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Lavja ja liigeste tuberkuloos	Rahhit	Rabatõved	Rihaste liikumine	Rihaste prog. atrofia	Veejõpea	Silmanõid sõõned ja varjad.	Kõverselgsus ja varbad	Kõhundi puudum	Kõhundi osa puudumine	Sünnitud	Sünnitanud	Sündmata	Lapsi on	Kelle sugulusnaas elutalulud		Arstlisel vaatlusmisel olnud				Kõhundamata	Koolikäutust said			Soovitav aeg arvamise järele vaadata	Soovib ise	Ei ole huvitatud	
																				Sünnitata j.n.e. Lisamata	Lapsi ei tõpsemalt nimetatud	Sarnane	Faistsugune	N-ö-k-k-n	Ei ole olnud	Alaigennajas	Aeti juures	N-ö-k-k-n	Ei suutnud	Kõhundamata	Tervet	Puudulikust	Kõhundamata	Hästi	Hoduv	Ei saa	Kõhundamata				
1		2.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
Narva		26.124																																				
Hr	1			19,32		19,32	10,47	1,61	1,61		1,61									3,22	0,805	0,805		0,805	18,52	15,30	3,22	18,52		0,805	19,32			19,32			8,05	11,27	
	2																																					
	3		0,92	19,32		19,32	10,47	1,61	1,61		1,61									3,22	0,805	0,805		0,805	18,52	15,30	3,22	18,52		0,805	19,32			19,32			8,05	11,27	
Hp	1			1,61	1,61		0,805		0,805															1,61				1,61		1,61				1,61		1,61		
	2			21,74		21,74	7,25		4,025							6,44	0,805			3,22				21,74	12,88	4,025	16,91	4,83		21,74			21,74			19,32	2,415	
	3		1,11	23,35	1,61	21,74	8,05		4,83							6,44	0,805			3,22				23,35	12,88	4,025	16,91	6,44		21,74		1,61				20,93	2,415	
Hk			2,03	42,67	1,61	41,06	18,52	1,61	6,44		1,61					6,44	0,805			6,44	0,805	0,805		0,805	41,87	28,18	7,25	35,43	6,44	0,805	42,67			41,06		1,61	28,985	13,69	
Hkr			1,07	22,54			8,05		4,025							6,44	0,805			3,22				22,54	12,88	4,025	16,91	6,44		22,54			20,93		1,61	20,13	2,415	
Hki			0,04	0,805					0,805															0,805				0,805		0,805			0,805			0,805		
R	1																																					
	2			3,22		3,22	3,22																0,805	0,805	2,415	2,415	0,805	3,22			3,22			2,415		0,805		3,22	
	3		0,15	3,22		3,22	3,22																0,805	0,805	2,415	2,415	0,805	3,22			3,22			2,415		0,805		3,22	
N	1																																					
	2			3,22		3,22			0,805							2,415							0,805	0,805	2,415	1,61	1,61	3,22			3,22			3,22				3,22	
	3		0,15	3,22		3,22			0,805							2,415							0,805	0,805	2,415	1,61	1,61	3,22			3,22			3,22				3,22	
M			0,30	6,44		6,44	3,22		0,805							2,415							1,61	1,61	4,83	4,025	2,415	6,44			6,44			5,64		0,805			6,44
H+M	1																																					
	2																																					
	3		2,33	49,11	1,61	47,50	21,74	1,61	7,25		1,61					8,86	0,805			6,44	0,805	0,805	1,61	2,415	46,70	32,21	9,66	41,87	6,44	0,805	49,11			46,70		2,415	28,985	13,69	6,44
Pärnu		19.482																																				
Hr	1			2,415	2,415				1,61											0,805				2,415	0,805	0,805	1,61	0,805		0,805	0,805	0,805			2,415		1,61	0,805		
	2			8,86		8,86	7,25				0,805									0,805		0,805		8,05	4,025	3,22	7,25	1,61		8,86				8,86			6,44	2,415	
	3		0,72	11,27	2,415	8,86	7,25		1,61		0,805									1,61		0,805		10,47	4,83	4,025	8,86	2,415		9,66	0,805	0,805	8,86		2,415		8,05	3,22	
Hp	1			6,44		6,44	1,61		1,61		1,61					1,61								6,44	3,22	2,415	5,64		0,805	5,64	0,805		4,83		1,61		5,64	0,805	
	2																																					
	3		0,41	6,44		6,44	1,61		1,61		1,61					1,61								6,44	3,22	2,415	5,64		0,805	5,64	0,805		4,83		1,61		5,64	0,805	
Hk			1,13	17,71	2,415	15,30	8,86		3,22		2,415					1,61				1,61		0,805		0,805	16,91	8,05	6,44	14,49	2,415	0,805	15,30	1,61	0,805	13,69		4,025	13,69	4,025	
Hkr			0,41	6,44		6,44	1,61		1,61		1,61					1,61								6,44	3,22	2,415	5,64		0,805	5,64	0,805		4,83		1,61		5,64	0,805	
Hki																																						
R	1																																					
	2			0,805	0,805				0,805															0,805		0,805	0,805			0,805					0,805			0,805	
	3			3,22		3,22	2,415				0,805													3,22	0,805	1,61	2,415			3,22			3,22		0,805		0,805	2,415	
			0,26	4,025	0,805	3,22	2,415				0,805													4,025	0,805	2,415	3,22		0,805	4,025			3,22		0,805		0,805	3,22	
N	1			0,805	0,805		0,805																	0,805	0,805		0,805			0,805					0,805			0,805	
	2			4,83		4,83	1,61		1,61							1,61								4,83	3,22	1,61	4,83			4,83			4,83					3,22	1,61	
	3		0,36	5,63	0,805	4,83	2,415		1,61							1,61								5,64	4,025	1,61	5,64			5,64			4,83		0,805			3,22	2,415
M			0,62	9,66	1,61	8,05	4,83		2,415		0,805					1,61								9,66	4,83	4,025	8,86		0,805	9,66			8,05		1,61		0,805	3,22	5,64
H+M	1																																					
	2																																					
	3		1,75	27,37	4,025	23,35	13,69		5,63		3,22					3,22				1,61		0,805		0,805	26,57	12,88	10,47	23,35	2,415	1,61	24,96	1,61	0,805	21,74		5,64	14,49	7,25	5,64

| A | | |

Kaarjõe

Ogd

Ogd

Ogd

		Elanivarde arv 1/I 1928 a.	1000 elanivu kohta tuleb vanni vigastid 1928 a.	1000 vigase kohta tuli			Ygast 1000 vigastet põeb										Ygá 1000 vigase kohta tuleb																				
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Linu ja liigest tingitud	Rahvit	Nakatunud	Kõhale liikunud	Kõhale jooksu ateelis	Vesipea	Ülemised sõrmed ja varbad.	Keskmised sõrmed ja varbad	Põhjendi juurdum	Põhjendi osa puudumine	Nõrgetuud	Elanud j.n.e. liiguvad	Eelnevt nimetamata read	Lapsi sünd	Valle sugulasnaisi elutähtsad	Arstlisel vanitsamisel sõnud					Sõrmed	Jämedikud	Jäsundamata	Koolijäetust said				Sõrmiar anati avamise järele vaadates asjata	Sõrmi ise	Ei ole kunagi
																				Sünnane	Täistasuguline	N-o-k-k-n	Ei ole sõnud	Haigemajas	Anti juurde	N-o-k-k-n	Ei suutnud	Jäsundamata				Nõrgia	Nõdrus	Ei saa	Jäsundamata			
1		2.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
Kuressaare		4.693																																				
Kr	1			1,61	1,61		1,61													1,61		1,61		0,805		0,805		0,805	1,61			1,61		1,61		
	2			0,805		0,805																																
	3		0,65	2,415	1,61	0,805	1,61											0,805		0,805		0,805		0,805		0,805		0,805	1,61			0,805		0,805		
																		0,805		1,61		1,61		0,805		0,805		1,61	2,415			0,805		2,415		
Kp	1																																				
	2			1,61		1,61	0,805	0,805																													
	3		0,43	1,61		1,61	0,805	0,805																													
																				1,61		1,61		0,805		0,805		0,805	1,61			1,61		1,61		
																				1,61		1,61		0,805		0,805		0,805	1,61			1,61		1,61		
K			1,08	4,025	1,61	2,415	2,415	0,805										0,805		1,61		1,61		2,415		1,61		2,415	4,025			2,415		4,025		
Kre			0,43	1,61		1,61	0,805	0,805																													
Ki																				1,61		1,61		0,805		0,805		0,805	1,61			1,61		1,61		
R	1																																				
	2			2,415		2,415	1,61		0,805											0,805		0,805		1,61		0,805	0,805	1,61	2,415			2,415				2,415
	3		0,65	2,415		2,415	1,61		0,805											0,805		0,805		1,61		0,805	0,805	1,61	2,415			2,415				2,415
Ro	1																																				
	2			2,415		2,415			0,805								0,805																				
	3		0,65	2,415		2,415			0,805								0,805					2,415	1,61	0,805	2,415			2,415			1,61		0,805			2,415
M			1,30	4,83		4,83	1,61		1,61								0,805					2,415	1,61	0,805	2,415			2,415			1,61		0,805			2,415
K+M	1																																				
	2																																				
	3		2,38	8,86	1,61	7,25	4,025	0,805	1,61								0,805			0,805	0,805	2,415		2,415	6,44	3,22	1,61	4,83		4,025	8,86		6,44		2,415		4,025	4,83
Haapsalu		4.553																																				
Kr	1																																				
	2			4,83		4,83	4,025										0,805			4,83				0,805	3,22	4,025		0,805	4,83			3,221		1,61		4,83	
	3		1,32	4,83		4,83	4,025										0,805			4,83				0,805	3,22	4,025		0,805	4,83			3,22		1,61		4,83	
Kp	1																																				
	2			3,22		3,22	1,61		1,61											3,22				0,805		0,805	0,805	1,61	1,61	1,61		1,61		1,61		3,22	
	3		0,88	3,22		3,22	1,61		1,61											3,22				0,805		0,805	0,805	1,61	1,61	1,61		1,61		1,61		3,22	
K			2,20	8,05		0,805	6,44		1,61								0,805			8,05				1,61	3,22	4,83	0,805	2,415	6,44	1,61		4,83		3,22		8,05	
Kre			0,44	1,61		1,61	1,61													1,61				0,805		0,805		0,805	1,61			1,61				1,61	
Ki			0,44	1,61		1,61			1,61											1,61							0,805	0,805		1,61			1,61			1,61	
R	1																																				
	2			0,805		0,805																																
	3		0,22	0,805		0,805														0,805							0,805	0,805								0,805	
																				0,805							0,805	0,805								0,805	
Ro	1																																				
	2			0,805		0,805		0,805																														
	3		0,22	0,805		0,805		0,805												0,805							0,805	0,805								0,805	
																				0,805							0,805	0,805								0,805	
M			0,44	1,61		1,61		0,805												0,805							0,805	1,61								1,61	
K+M	1																																				
	2																																				
	3		2,64	9,66		9,66	6,64	0,805	1,61								0,805			9,66				2,415	4,025	6,44	0,805	2,415	8,05	1,61		6,44		3,22		8,05	1,61

Asula

Kokku 3. isikut

Pedaste küla 340

| A | B | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 | 18 | 19 | 20 |

| A | B | C | D | E | F | G | H | I | J | K | L | M | N | O | P | Q | R | S | T | U | V | W | X | Y | Z | AA | AB | AC | AD | AE | AF | AG | AH | AI | AJ | AK | AL | AM | AN | AO | AP | AQ | AR | AS | AT | AU | AV | AW | AX | AY | AZ | BA | BB | BC | BD | BE | BF | BG | BH | BI | BJ | BK | BL | BM | BN | BO | BP | BQ | BR | BS | BT | BU | BV | BW | BX | BY | BZ | CA | CB | CC | CD | CE | CF | CG | CH | CI | CJ | CK | CL | CM | CN | CO | CP | CQ | CR | CS | CT | CU | CV | CW | CX | CY | CZ | DA | DB | DC | DD | DE | DF | DG | DH | DI | DJ | DK | DL | DM | DN | DO | DP | DQ | DR | DS | DT | DU | DV | DW | DX | DY | DZ | EA | EB | EC | ED | EE | EF | EG | EH | EI | EJ | EK | EL | EM | EN | EO | EP | EQ | ER | ES | ET | EU | EV | EW | EX | EY | EZ | FA | FB | FC | FD | FE | FF | FG | FH | FI | FJ | FK | FL | FM | FN | FO | FP | FQ | FR | FS | FT | FU | FV | FW | FX | FY | FZ | GA | GB | GC | GD | GE | GF | GG | GH | GI | GJ | GK | GL | GM | GN | GO | GP | GQ | GR | GS | GT | GU | GV | GW | GX | GY | GZ | HA | HB | HC | HD | HE | HF | HG | HH | HI | HJ | HK | HL | HM | HN | HO | HP | HQ | HR | HS | HT | HU | HV | HW | HX | HY | HZ | IA | IB | IC | ID | IE | IF | IG | IH | II | IJ | IK | IL | IM | IN | IO | IP | IQ | IR | IS | IT | IU | IV | IW | IX | IY | IZ | JA | JB | JC | JD | JE | JF | JG | JH | JI | JJ | JK | JL | JM | JN | JO | JP | JQ | JR | JS | JT | JU | JV | JW | JX | JY | JZ | KA | KB | KC | KD | KE | KF | KG | KH | KI | KJ | KK | KL | KM | KN | KO | KP | KQ | KR | KS | KT | KU | KV | KW | KX | KY | KZ | LA | LB | LC | LD | LE | LF | LG | LH | LI | LJ | LK | LL | LM | LN | LO | LP | LQ | LR | LS | LT | LU | LV | LW | LX | LY | LZ | MA | MB | MC | MD | ME | MF | MG | MH | MI | MJ | MK | ML | MM | MN | MO | MP | MQ | MR | MS | MT | MU | MV | MW | MX | MY | MZ | NA | NB | NC | ND | NE | NF | NG | NH | NI | NJ | NK | NL | NM | NN | NO | NP | NQ | NR | NS | NT | NU | NV | NW | NX | NY | NZ | OA | OB | OC | OD | OE | OF | OG | OH | OI | OJ | OK | OL | OM | ON | OO | OP | OQ | OR | OS | OT | OU | OV | OW | OX | OY | OZ | PA | PB | PC | PD | PE | PF | PG | PH | PI | PJ | PK | PL | PM | PN | PO | PP | PQ | PR | PS | PT | PU | PV | PW | PX | PY | PZ | QA | QB | QC | QD | QE | QF | QG | QH | QI | QJ | QK | QL | QM | QN | QO | QP | QQ | QR | QS | QT | QU | QV | QW | QX | QY | QZ | RA | RB | RC | RD | RE | RF | RG | RH | RI | RJ | RK | RL | RM | RN | RO | RP | RQ | RR | RS | RT | RU | RV | RW | RX | RY | RZ | SA | SB | SC | SD | SE | SF | SG | SH | SI | SJ | SK | SL | SM | SN | SO | SP | SQ | SR | SS | ST | SU | SV | SW | SX | SY | SZ | TA | TB | TC | TD | TE | TF | TG | TH | TI | TJ | TK | TL | TM | TN | TO | TP | TQ | TR | TS | TT | TU | TV | TW | TX | TY | TZ | UA | UB | UC | UD | UE | UF | UG | UH | UI | UJ | UK | UL | UM | UN | UO | UP | UQ | UR | US | UT | UU | UV | UW | UX | UY | UZ | VA | VB | VC | VD | VE | VF | VG | VH | VI | VJ | VK | VL | VM | VN | VO | VP | VQ | VR | VS | VT | VU | VV | VW | VX | VY | VZ | WA | WB | WC | WD | WE | WF | WG | WH | WI | WJ | WK | WL | WM | WN | WO | WP | WQ | WR | WS | WT | WU | WV | WW | WX | WY | WZ | XA | XB | XC | XD | XE | XF | XG | XH | XI | XJ | XK | XL | XM | XN | XO | XP | XQ | XR | XS | XT | XU | XV | XW | XX | XY | XZ | YA | YB | YC | YD | YE | YF | YG | YH | YI | YJ | YK | YL | YM | YN | YO | YP | YQ | YR | YS | YT | YU | YV | YW | YX | YY | YZ | ZA | ZB | ZC | ZD | ZE | ZF | ZG | ZH | ZI | ZJ | ZK | ZL | ZM | ZN | ZO | ZP | ZQ | ZR | ZS | ZT | ZU | ZV | ZW | ZX | ZY | ZZ | AAA | AAB | AAC | AAD | AAE | AAF | AAG | AAH | AAI | AAJ | AAK | AAL | AAM | AAN | AAO | AAP | AAQ | AAR | AAS | AAT | AAU | AAV | AAW | AAX | AAY | AAZ | ABA | ABB | ABC | ABD | ABE | ABF | ABG | ABH | ABI | ABJ | ABK | ABL | ABM | ABN | ABO | ABP | ABQ | ABR | ABS | ABT | ABU | ABV | ABW | ABX | ABY | ABZ | ACA | ACB | ACC | ACD | ACE | ACF | ACG | ACH | ACI | ACJ | ACK | ACL | ACM | ACN | ACO | ACP | ACQ | ACR | ACS | ACT | ACU | ACV | ACW | ACX | ACY | ACZ | ADA | ADB | ADC | ADD | ADE | ADF | ADG | ADH | ADI | ADJ | ADK | ADL | ADM | ADN | ADO | ADP | ADQ | ADR | ADS | ADT | ADU | ADV | ADW | ADX | ADY | ADZ | AEA | AEB | AEC | AED | AEE | AEF | AEG | AEH | AEI | AEJ | AEK | AEL | AEM | AEN | AEO | AEP | AEQ | AER | AES | AET | AEU | AEV | AEW | AEX | AEY | AEZ | AFA | AFB | AFC | AFD | AFE | AFF | AFG | AFH | AFI | AFJ | AFK | AFL | AFM | AFN | AFO | AFP | AFQ | AFR | AFS | AFT | AFU | AFV | AFW | AFX | AFY | AFZ | AGA | AGB | AGC | AGD | AGE | AGF | AGG | AGH | AGI | AGJ | AGK | AGL | AGM | AGN | AGO | AGP | AGQ | AGR | AGS | AGT | AGU | AGV | AGW | AGX | AGY | AGZ | AHA | AHB | AHC | AHD | AHE | AHF | AHG | AHH | AHI | AHJ | AHK | AHL | AHM | AHN | AHO | AHP | AHQ | AHR | AHS | AHT | AHU | AHV | AHW | AHX | AHY | AHZ | AIA | AIB | AIC | AID | AIE | AIF | AIG | AIH | AII | AIJ | AIK | AIL | AIM | AIN | AIO | AIP | AIQ | AIR | AIS | AIT | AIU | AIV | AIW | AIX | AIY | AIZ | AJA | AJB | AJC | AJD | AJE | AJF | AJG | AJH | AJI | AJJ | AJK | AJL | AJM | AJN | AJO | AJP | AJQ | AJR | AJS | AJT | AJU | AJV | AJW | AJX | AJY | AJZ | AKA | AKB | AKC | AKD | AKE | AKF | AKG | AKH | AKI | AKJ | AKK | AKL | AKM | AKN | AKO | AKP | AKQ | AKR | AKS | AKT | AKU | AKV | AKW | AKX | AKY | AKZ | ALA | ALB | ALC | ALD | ALE | ALF | ALG | ALH | ALI | ALJ | ALK | ALL | ALM | ALN | ALO | ALP | ALQ | ALR | ALS | ALT | ALU | ALV | ALW | ALX | ALY | ALZ | AMA | AMB | AMC | AMD | AME | AMF | AMG | AMH | AMI | AMJ | AMK | AML | AMM | AMN | AMO | AMP | AMQ | AMR | AMS | AMT | AMU | AMV | AMW | AMX | AMY | AMZ | ANA | ANB | ANC | AND | ANE | ANF | ANG | ANH | ANI | ANJ | ANK | ANL | ANM | ANN | ANO | ANP | ANQ | ANR | ANS | ANT | ANU | ANV | ANW | ANX | ANY | ANZ | AOA | AOB | AOC | AOD | AOE | AOF | AOG | AOH | AOI | AOJ | AOK | AOL | AOM | AON | AOO | AOP | AOQ | AOR | AOS | AOT | AOU | AOV | AOW | AOX | AOY | AOZ | APA | APB | APC | APD | APE | APF | APG | APH | API | APJ | APK | APL | APM | APN | APO | APP | APQ | APR | APS | APT | APU | APV | APW | APX | APY | APZ | AQA | AQB | AQC | AQD | AQE | AQF | AQG | AQH | AQI | AQJ | AQK | AQL | AQM | AQN | AQO | AQP | AQQ | AQR | AQS | AQT | AQU | AQV | AQW | AQX | AQY | AQZ | ARA | ARB | ARC | ARD | ARE | ARF | ARG | ARH | ARI | ARJ | ARK | ARL | ARM | ARN | ARO | ARP | ARQ | ARR | ARS | ART | ARU | ARV | ARW | ARX | ARY | ARZ | ASA | ASB | ASC | ASD | ASE | ASF | ASG | ASH | ASI | ASJ | ASK | ASL | ASM | ASN | ASO | ASP | ASQ | ASR | ASS | AST | ASU | ASV | ASW | ASX | ASY | ASZ | ATA | ATB | ATC | ATD | ATE | ATF | ATG | ATH | ATI | ATJ | ATK | ATL | ATM | ATN | ATO | ATP | ATQ | ATR | ATS | ATT | ATU | ATV | ATW | ATX | ATY | ATZ | AUA | AUB | AUC | AUD | AUE | AUF | AUG | AUH | AUI | AUJ | AUK | AUL | AUM | AUN | AUO | AUP | AUQ | AUR | AUS | AUT | AUU | AUV | AUW | AUX | AUY | AUZ | AVA | AVB | AVC | AVD | AVE | AVF | AVG | AVH | AVI | AVJ | AVK | AVL | AVM | AVN | AVO | AVP | AVQ | AVR | AVS | AVT | AVU | AVV | AVW | AVX | AVY | AVZ | AWA | AWB | AWC | AWD | AWE | AWF | AWG | AWH | AWI | AWJ | AWK | AWL | AWM | AWN | AWO | AWP | AWQ | AWR | AWS | AWT | AWU | AWV | AWW | AWX | AWY | AWZ | AXA | AXB | AXC | AXD | AXE | AXF | AXG | AXH | AXI | AXJ | AXK | AXL | AXM | AXN | AXO | AXP | AXQ | AXR | AXS | AXT | AXU | AXV | AXW | AXX | AXY | AXZ | AYA | AYB | AYC | AYD | AYE | AYF | AYG | AYH | AYI | AYJ | AYK | AYL | AYM | AYN | AYO | AYP | AYQ | AYR | AYS | AYT | AYU | AYV | AYW | AYX | AYY | AYZ | AZA | AZB | AZC | AZD | AZE | AZF | AZG | AZH | AZI | AZJ | AZK | AZL | AZM | AZN | AZO | AZP | AZQ | AZR | AZS | AZT | AZU | AZV | AZW | AZX | AZY | AZZ | BAA | BAB | BAC | BAD | BAE | BAF | BAG | BAH | BAI | BAJ | BAK | BAL | BAM | BAN | BAO | BAP | BAQ | BAR | BAS | BAT | BAU | BAV | BAW | BAX | BAY | BAZ | BBA | BBB | BBC | BBD | BBE | BBF | BBG | BBH | BBI | BBJ | BBK | BBL | BBM | BBN | BBO | BBP | BBQ | BBR | BBS | BBT | BBU | BBV | BBW | BBX | BBY | BBZ | BCA | BCB | BCC | BCD | BCE | BCF | BCG | BCH | BCI | BCJ | BCK | BCL | BCM | BCN | BCO | BCP | BCQ | BCR | BCS | BCT | BCU | BCV | BCW | BCX | BCY | BCZ | BDA | BDB | BDC | BDD | BDE | BDF | BDG | BDH | BDI | BDJ | BDK | BDL | BDM | BDN | BDO | BDP | BDQ | BDR | BDS | BDT | BDU | BDV | BDW | BDX | BDY | BDZ | BEA | BEB | BEC | BED | BEE | BEF | BEG | BEH | BEI | BEJ | BEK | BEL | BEM | BEN | BEO | BEP | BEQ | BER | BES | BET | BEU | BEV | BEW | BEX | BEY | BEZ | BFA | BFB | BFC | BFD | BFE | BFF | BFG | BFH | BFI | BFJ | BFK | BFL | BFM | BFN | BFO | BFP | BFQ | BFR | BFS | BFT | BFU | BFV | BFW | BFX | BFY | BFZ | BGA | BGB | BGC | BGD | BGE | BGF | BGG | BGH | BGI | BGJ | BGK | BGL | BGM | BGN | BGO | BGP | BGQ | BGR | BGS | BGT | BGU | BGV | BGW | BGX | BGY | BGZ | BHA | BHB | BHC | BHD | BHE | BHF | BHG | BHH | BHI | BHJ | BHK | BHL | BHM | BHN | BHO | BHP | BHQ | BHR | BHS | BHT | BHU | BHV | BHW | BHX | BHY | BHZ | BIA | BIB | BIC | BID | BIE | BIF | BIG | BIH | BII | BIJ | BIK | BIL | BIM | BIN | BIO | BIP | BIQ | BIR | BIS | BIT | BIU | BIV | BIW | BIX | BIY | BIZ | BJA | BJB | BJC | BJD | BJE | BJF | BJG | BJH | BJI | BJJ | BJK | BJL | BJM | BJN | BJO | BJP | BJQ | BJR | BJS | BJT | BJU | BJV | BJW | BJX | BJY | BJZ | BKA | BKB | BKC | BKD | BKE | BKF | BKG | BKH | BKI | BKJ | BKK | BKL | BKM | BKN | BKO | BKP | BKQ | BKR | BKS | BKT | BKU | BKV | BKW | BKX | BKY | BKZ | BLA | BLB | BLC | BLD | BLE | BLF | BLG | BLH | BLI | BLJ | BLK | BLL | BLM | BLN | BLO | BLP | BLQ | BLR | BLS | BLT | BLU | BLV | BLW | BLX | BLY | BLZ | BMA | BMB | BMC | BMD | BME | BMF | BMG | BMH | BMI | BMJ | BMK | BML | BMM | BMN | BMO | BMP | BMQ | BMR | BMS | BMT | BMU | BMV | BMW | BMX | BMY | BMZ | BNA | BNB | BNC | BND | BNE | BNF | BNG | BNH | BNI | BNJ | BNK | BNL | BNM | BNN | BNO | BNP | BNQ | BNR | BNS | BNT | BNU | BNV | BNW | BNX | BNY | BNZ | BOA | BOB | BOC | BOD | BOE | BOF | BOG | BOH | BOI | BOJ | BOK | BOL | BOM | BON | BOO | BOP | BOQ | BOR | BOS | BOT | BOU | BOV | BOW | BOX | BOY | BOZ | BPA | BPB | BPC | BPD | BPE | BPF | BPG | BPH | BPI | BPJ | BPK | BPL | BPM | BPN | BPO | BPP | BPQ | BPR | BPS | BPT | BPU | BPV | BPW | BPX | BPY | BPZ | BQA | BQB | BQC | BQD | BQE | BQF | BQG | BQH | BQI | BQJ | BQK | BQL | BQM | BQN | BQO | BQP | BQQ | BQR | BQS | BQT | BQU | BQV | BQW | BQX | BQY | BQZ | BRA | BRB | BRC | BRD | BRE | BRF | BRG | BRH | BRI | BRJ | BRK | BRL | BRM | BRN | BRO | BRP | BRQ | BRR | BRS | BRT | BRU | BRV | BRW | BRX | BRY | BRZ | BSA | BSB | BSC | BSD | BSE | BSF | BSG | BSH | BSI | BSJ | BSK | BSL | BSM | BSN | BSO | BSP | BSQ | BSR | BSS | BST | BSU | BSV | BSW | BSX | BSY | BSZ | BTA | BTB | BTC | BTD | BTE | BTF | BTG | BTH | BTI | BTJ | BTK | BTL | BTM | BTN | BTO | BTP | BTQ | BTR | BTS | BTT | BTU | BTV | BTW | BTX | BTY | BTZ | BUA | BUB | BUC | BUD | BUE | BUF | BUG | BUH | BUI | BUJ | BUK | BUL | BUM | BUN | BUO | BUP | BUQ | BUR | BUS | BUT | BUU | BUV | BUW | BUX | BUY | BUZ | BVA | BVB | BVC | BVD | BVE | BVF | BVG | BVH | BVI | BVJ | BVK | BVL | BVM | BVN | BVO | BVP | BVQ | BVR | BVS | BVT | BVU | BVV | BVW | BVX | BVY | BVZ | BWA | BWB | BWC | BWD | BWE | BWF | BWG | BWH | BWI | BWJ | BWK | BWL | BWM | BWN | BWO | BWP | BWQ | BWR | BWS | BWT | BWU | BWV | BWW | BWX | BWY | BWZ | BXA | BXB | BXC | BXD | BXE | BXF | BXG | BXH | BXI | BXJ | BXK | BXL | BXM | BXN | BXO | BXP | BXQ | BXR | BXS | BXT | BXU | BXV | BXW | BXX | BXY | BXZ | BYA | BYB | BYC | BYD | BYE | BYF | BYG | BYH | BYI | BYJ | BYK | BYL | BYM | BYN | BYO | BYP | BYQ | BYR | BYS | BYT | BYU | BYV | BYW | BYX | BYY | BYZ | BZA | BZB | BZC | BZD | BZE | BZF | BZG | BZH | BZI | BZJ | BZK | BZL | BZM | BZN | BZO | BZP | BZQ | BZR | BZS | BZT | BZU | BZV | BZW | BZX | BZY | BZZ | CAA | CAB | CAC | CAD | CAE | CAF | CAG | CAH | CAI | CAJ | CAK | CAL | CAM | CAN | CAO | CAP | CAQ | CAR | CAS | CAT | CAU | CAV | CAW | CAX | CAY | CAZ | CBA | CBB | CBC | CBD | CBE | CBF | CBG | CBH | CBI | CBJ | CBK | CBL | CBM | CBN | CBO | CBP | CBQ | CBR | CBS | CBT | CBU | CBV | CBW | CBX | CBY | CBZ | CCA | CCB | CCC | CCD | CCE | CCF | CCG | CCH | CCI | CCJ | CCK | CCL | CCM | CCN | CCO | CCP | CCQ | CCR | CCS | CCT | CCU | CCV | CCW | CCX | CCY | CCZ | CDA | CDB | CDC | CDD | CDE | CDF | CDG | CDH | CDI | CDJ | CDK | CDL | CDM | CDN | CDO | CDP | CDQ | CDR | CDS | CDT | CDU | CDV | CDW | CDX | CDY | CDZ | CEA | CEB | CEC | CED | CEE | CEF | CEG | CEH | CEI | CEJ | CEK | CEL | CEM | CEN | CEO | CEP | CEQ | CER | CES | CET | CEU | CEV | CEW | CEX | CEY | CEZ | CFA | CFB | CFC | CFD | CFE | CFF | CFG | CFH | CFI | CFJ | CFK | CFL | CFM | CFN | CFO | CFP | CFQ | CFR | CFS | CFT | CFU | CFV | CFW | CFX | CFY | CFZ | CGA | CGB | CGC | CGD | CGE | CGF | CGG | CGH | CGI | CGJ | CGK | CGL | CGM | CGN | CGO | CGP | CGQ | CGR | CGS | CGT | CGU | CGV | CGW | CGX | CGY | CGZ | CHA | CHB | CHC | CHD | CHE | CHF | CHG | CHH | CHI | CHJ | CHK | CHL | CHM | CHN | CHO | CHP | CHQ | CHR | CHS | CHT | CHU | CHV | CHW | CHX | CHY | CHZ | CIA | CIB | CIC | CID | CIE | CIF | CIG | CIH | CII | CIJ | CIK | CIL | CIM | CIN | CIO | CIP | CIQ | CIR | CIS | CIT | CIU | CIV | CIW | CIX | CIY | CIZ | CJA | CJB | CJC | CJD | CJE | CJF | CJG | CJH | CJI | CJJ | CJK | CJL | CJM | CJN | CJO | CJP | CJQ | CJR | CJS | CJT | CJU | CJV | CJW | CJX | CJY | CJZ | CKA | CKB | CKC | CKD | CKE | CKF | CKG | CKH | CKI | CKJ | CKK | CKL | CKM | CKN | CKO | CKP | CKQ | CKR | CKS | CKT | CKU | CKV | CKW | CKX | CKY | CKZ | CLA | CLB | CLC | CLD | CLE | CLF | CLG | CLH | CLI | CLJ | CLK | CLL | CLM | CLN | CLO | CLP | CLQ | CLR | CLS | CLT | CLU | CLV | CLW | CLX | CLY | CLZ | CMA | CMB | CMC | CMD | CME | CMF | CMG | CMH | CMI | CMJ | CMK | CML | CMM | CMN | CMO | CMP | CMQ | CMR | CMS | CMT | CMU | CMV | CMW | CMX | CMY | CMZ | CNA | CNB | CNC | CND | CNE | CNF | CNG | CNH | CNI | CNJ | CNK | CNL | CNM | CNN | CNO | CNP | CNQ | CNR | CNS | CNT | CNU | CNV | CNW | CNX | CNY | CNZ | COA | COB | COC | COD | COE | COF | COG | COH | COI | COJ | COK | COL | COM | CON | COO | COP | COQ | COR | COS | COT | COU | COV | COW | COX | COY | COZ | CPA | CPB | CPC | CPD | CPE | CPF | CPG | CPH | CPI | CPJ | CPK | CPL | CPM | CPN | CPO | CPP | CPQ | CPR | CPS | CPT | CPU | CPV | CPW | CPX | CPY | CPZ | CQA | CQB | CQC | CQD | CQE | CQF | CQG | CQH | CQI | CQJ | CQK | CQL | CQM | CQN | CQO | CQP | CQQ | CQR | CQS | CQT | CQU | CQV | CQW | CQX | CQY | CQZ | CRA | CRB | CRC | CRD | CRE | CRF | CRG | CRH | CRI | CRJ | CRK | CRL | CRM | CRN | CRO | CRP | CRQ | CRR | CRS | CRT | CRU | CRV | CRW | CRX | CRY | CRZ | CSA | CSB | CSC | CSD | CSE | CSF | CSG | CSH | CSI | CSJ | CSK | CSL | CSM | CSN | CSO | CSP | CSQ | CSR | CSS | CST | CSU | CSV | CSW | CSX | CSY | CSZ | CTA | CTB | CTC | CTD | CTE | CTF | CTG | CTH | CTI | CTJ | CTK | CTL | CTM | CTN | CTO | CTP | CTQ | CTR | CTS | CTT | CTU | CTV | CTW | CTX | CTY | CTZ | CUA | CUB | CUC | CUD | CUE | CUF | CUG | CUH | CUI | CUJ | CUK | CUL | CUM | CUN | CUO | CUP | CUQ | CUR | CUS | CUT | CUU | CUV | CUW | CUX | CUY | CUZ | CVA | CVB | CVC | CVD | CVE | CVF | CVG | CVH | CVI | CVJ | CVK | CVL | CVM | CVN | CVO | CVP | CVQ | CVR | CVS | CVT | CVU | CVV | CVW | CVX | CVY | CVZ | CWA | CWB | CWC | CWD | CWE | CWF | CWG | CWH | CWI | CWJ | CWK | CWL | CWM | CWN | CWO | CWP | CWQ | CWR | CWS | CWT | CWU | CWV | CWW | CWX | CWY | CWZ | CXA | CXB | CXC | CXD | CXE | CXF | CXG | CXH | CXI | CXJ | CXK | CXL | CXM | CXN | CXO | CXP | CXQ | CXR | CXS | CXT | CXU | CXV | CXW | CXX | CXY | CXZ | CYA | CYB | CYC | CYD | CYE | CYF | CYG | CYH | CYI | CYJ | CYK | CYL | CYM | CYN | CYO | CYP | CYQ | CYR | CYS | CYT | CYU | CYV | CYW | CYX | CYY | CYZ | CZA | CZB | CZC | CZD | CZE | CZF | CZG | CZH | CZI | CZJ | CZK | CZL | CZM | CZN | CZO | CZP | CZQ | CZR | CZS | CZT | CZU | CZV | CZW | CZX | CZY | CZZ | DAA | DAB | DAC | DAD | DAE | DAF | DAG | DAH | DAI | DAJ | DAK | DAL | DAM | DAN | DAO | DAP | DAQ | DAR | DAS | DAT | DAU | DAV | DAW | DAX | DAY | DAZ | DBA | DBB | DBC | DBD | DBE | DBF | DBG | DBH | DBI | DBJ | DBK | DBL | DBM | DBN | DBO | DBP | DBQ | DBR | DBS | DBT | DBU | DBV | DBW | DBX | DBY | DBZ | DCA | DCB | DCC | DCD | DCE | DCF | DCG | DCH | DCI | DCJ | DCK | DCL | DCM | DCN | DCO | DCP | DCQ | DCR | DCS | DCT | DCU | DCV | DCW | DCX | DCY | DCZ | DDA | DDB | DDC | DDD | DDE | DDF | DDG | DDH | DDI | DDJ | DDK | DDL | DDM | DDN | DDO | DDP | DDQ | DDR | DDS | DDT | DDU | DDV | DDW | DDX | DDY | DDZ | DEA | DEB | DEC | DED | DEE | DEF | DEG | DEH | DEI | DEJ | DEK | DEL | DEM | DEN | DEO | DEP | DEQ | DER | DES | DET | DEU | DEV | DEW | DEX | DEY | DEZ | DFA | DFB | DFC | DFD | DFE | DFF | DFG | DFH | DFI | DFJ | DFK | DFL | DFM | DFN | DFO | DFP | DFQ | DFR | DFS | DFT | DFU | DFV | DFW | DFX | DFY | DFZ | DGA | DGB | DGC | DGD | DGE | DGF | DGG | DGH | DGI | DGJ | DGK | DGL | DGM | DGN | DGO | DGP | DGQ | DGR | DGS | DGT | DGU | DGV | DGW | DGX | DGY | DGZ | DHA | DHB | DHC | DHD | DHE | DHF | DHG | DHH | DHI | DHJ | DHK | DHL | DHM | DHN | DHO | DHP | DHQ | DHR | DHS | DHT | DHU | DHV | DHW | DHX | DHY | DHZ | DIA | DIB | DIC | DID | DIE | DIF | DIG | DIH | DII | DIJ | DIK | DIL | DIM | DIN | DIO | DIP | DIQ | DIR | DIS | DIT | DIU | DIV | DIW | DIX | DIY | DIZ | DJA | DJB | DJC | DJD | DJE | DJF | DJG | DJH | DJI | DJJ | DJK | DJL | DJM | DJN | DJO | DJP | DJQ | DJR | DJS | DJT | DJU | DJV | DJW | DJX | DJY | DJZ | DKA | DKB | DKC | DKD | DKE | DKF | DKG | DKH | DKI | DKJ | DKK | DKL | DKM | DKN | DKO | DKP | DKQ | DKR | DKS | DKT | DKU | DKV | DKW | DKX | DKY | DKZ | DLA | DLB | DLC | DLD | DLE | DLF | DLG | DLH | DLI | DLJ | DLK | DLL | DLM | DLN | DLO | DLP | DLQ | DLR | DLS | DLT | DLU | DLV | DLW | DLX | DLY | DLZ | DMA | DMB | DMC | DMD | DME | DMF | DMG | DMH | DMI | DMJ | DMK | DML | DMM | DMN | DMO | DMP | DMQ | DMR | DMS | DMT | DMU | DMV | DMW | DMX | DMY | DMZ | DNA | DNB | DNC | DND | DNE | DNF | DNG | DNH | DNI | DNJ | DNK | DNL | DNM | DNN | DNO | DNP | DNQ | DNR | DNS | DNT | DNU | DNV | DNW | DNX | DNY | DNZ | DOA | DOB | DOC | DOD | DOE | DOF | DOG | DOH | DOI | DOJ | DOK | DOL | DOM | DON | DOO | DOP | DOQ | DOR | DOS | DOT | DOU | DOV | DOW | DOX | DOY | DOZ | DPA | DPB | DPC | DPD | DPE | DPF | DPG | DPH | DPI | DPJ | DPK | DPL | DPM | DPN | DPO | DPP | DPQ | DPR | DPS | DPT | DPU | DPV | DPW | DPX | DPY | DPZ | DQA | DQB | DQC | DQD | DQE | DQF | DQG | DQH | DQI | DQJ | DQK | DQL | DQM | DQN | DQO | DQP | DQQ | DQR | DQS | DQT | DQU | DQV | DQW | DQX | DQY | DQZ | DRA | DRB | DRC | DRD | DRE | DRF | DRG | DRH | DRI | DRJ | DRK | DRL | DRM | DRN | DRO | DRP | DRQ | DRR | DRS | DRT | DRU | DRV | DRW | DRX | DRY | DRZ | DSA | DSB | DSC | DSD | DSE | DSF | DSG | DSH | DSI | DSJ | DSK | DSL | DSM | DSN | DSO | DSP | DSQ | DSR | DSS | DST | DSU | DSV | DSW | DSX | DSY | DSZ | DTA | DTB | DTC | DTD | DTE | DTF | DTG | DTH | DTI | DTJ | DTK | DTL | DTM | DTN | DTO | DTP | DTQ | DTR | DTS | DTT | DTU | DTV | DTW | DTX | DTY | DTZ | DUA | DUB | DUC | DUD | DUE | DUF | DUG | DUH | DUI | DUJ | DUK | DUL | DUM | DUN | DUO | DUP | DUQ | DUR | DUS | DUT | DUU | DUV | DUW | DUX | DUY | DUZ | DVA | DVB | DVC | DVD | DVE | DVF | DVG | DVH | DVI | DVJ | DVK | DVL | DVM | DVN | DVO | DVP | DVQ | DVR | DVS | DVT | DVU | DVV | DVW | DVX | DVY | DVZ | DWA | DWB | DWC | DWD | DWE | DWF | DWG | DWH | DWI | DWJ | DWK | DWL | DWM | DWN | DWO | DWP | DWQ | DWR | DWS | DWT | DWU | DWV | DWW | DWX | DWY | DWZ | DXA | DXB | DXC | DXD | DXE | DXF | DXG | DXH | DXI | DXJ | DXK | DXL | DXM | DXN | DXO | DXP | DXQ | DXR | DXS | DXT | DXU | DXV | DXW | DXX | DXY | DXZ | DYA | DYB | DYC | DYD | DYE | DYF | DYG | DYH | DYI | DYJ | DYK | DYL | DYM | DYN | DYO | DYP | DYQ | DYR | DYS | DYT | DYU | DYV | DYW | DYX | DYY | DYZ | DZA | DZB | DZC | DZD | DZE | DZF | DZG | DZH | DZI | DZJ | DZK | DZL | DZM | DZN | DZO | DZP | DZQ | DZR | DZS | DZT | DZU | DZV | DZW | DZX | DZY | DZZ | EAA | EAB | EAC | EAD | EAE | EAF | EAG | EAH | EAI | EAJ | EAK | EAL | EAM | EAN | EAO | EAP | EAQ | EAR | EAS | EAT | EAU | EAV | EAW | EAX | EAY | EAZ | EBA | EBB | EBC | EBD | EBE | EBF | EBG | EBH | EBI | EBJ | EBK | EBL | EBM | EBN | EBO | EBP | EBQ | EBR | EBS | EBT | EBU | EBV | EBW | EBX | EBY | EBZ | ECA | ECB | ECC | ECD | ECE | ECF | ECG | ECH | ECI | ECJ | ECK | ECL | ECM | ECN | ECO | ECP | ECQ | ECR | ECS | ECT | ECU | ECV | ECW | ECX | ECY | ECZ | EDA | EDB | EDC | EDD | EDE | EDF | EDG | EDH | EDI | EDJ | EDK | EDL | EDM | EDN | EDO | EDP | EDQ | EDR | EDS | EDT | EDU | EDV | EDW | EDX | EDY | EDZ | EEA | EEB | EEC | EED | EEE | EEF | EEG | EEH | EEI | EEJ | EEK | EEL | EEM | EEN | EEO | EEP | EEQ | EER | EES | EET | EEU | EEV | EEW | EEX | EEY | EEZ | EFA | EFB | EFC | EFD | EFE | EFF | EFG | EFH | EFI | EFJ | EFK | EFL | EFM | EFN | EFO | EFP | EFQ | EFR | EFS | EFT | EFU | EFV | EFW | EFX | EFY | EFZ | EGA | EGB | EGC | EGD | EGE | EGF | EGG | EGH | EGI | EGJ | EGK | EGL | EGM | EGN | EGO | EGP | EGQ | EGR | EGS | EGT | EGU | EGV | EGW | EGX | EGY | EGZ | EHA | EHB | EHC | EHD | EHE | EHF | EHG | EHH | EHI | EHJ | EHK | EHL | EHM | EHN | EHO | EHP | EHQ | EHR | EHS | EHT | EHU | EHV | EHW | EHX | EHY | EHZ | EIA | EIB | EIC | EID | EIE | EIF | EIG | EIH | EII | EIJ | EIK | EIL | EIM | EIN | EIO | EIP | EIQ | EIR | EIS | EIT | EIU | EIV | EIW | EIX | EIY | EIZ | EJA | EJB | EJC | EJD | EJE | EJF | EJG | EJH | EJI | EJJ | EJK | EJL | EJM | EJN | EJO | EJP | EJQ | EJR | EJS | EJT | EJU | EJV | EJW | EJX | EJY | EJZ | EKA | EKB | EKC | EKD | EKE | EKF | EKG | EKH | EKI | EKJ | EKK | EKL | EKM | EKN | EKO | EKP | EKQ | EKR | EKS | EKT | EKU | EKV | EKW | EKX | EKY | EKZ | ELA | ELB | ELC | ELD | ELE | ELF | ELG | ELH | ELI | ELJ | ELK | ELL | ELM | ELN | ELO | ELP | ELQ | ELR | ELS | ELT | ELU | ELV | ELW | ELX | ELY | ELZ | EMA | EMB | EMC | EMD | EME | EMF | EMG | EMH | EMI | EMJ | EMK | EML | EMM | EMN | EMO | EMP | EMQ | EMR | EMS | EMT | EMU | EMV | EMW | EMX | EMY | EMZ | ENA | ENB | ENC | END | ENE | ENF | ENG | ENH | ENI | ENJ | ENK | ENL | ENM | ENN | ENO | ENP | ENQ | ENR | ENS | ENT | ENU | ENV | ENW | ENX | ENY | ENZ | EOA | EOB | EOC | EOD | EOE | EOF | EOG | EOH | EOI | EOJ | EOK | EOL | EOM | EON | EOO | EOP | EOQ | EOR | EOS | EOT | EOU | EOV | EOW | EOX | EOY | EOZ | EPA | EPB | EPC | EPD | EPE | EPF | EPG | EPH | EPI | EPJ | EPK | EPL | EPM | EPN | EPO | EPP | EPQ | EPR | EPS | EPT | EPU | EPV | EPW | EPX | EPY | EPZ | EQA | EQB | EQC | EQD | EQE | EQF | EQG | EQH | EQI | EQJ | EQK | EQL | EQM | EQN | EQO | EQP | EQQ | EQR | EQS | EQT | EQU | EQV | EQW | EQX | EQY | EQZ | ERA | ERB | ERC | ERD | ERE | ERF | ERG | ERH | ERI | ERJ | ERK | ERL | ERM | ERN | ERO | ERP | ERQ | ERR | ERS | ERT | ERU | ERV | ERW | ERX | ERY | ERZ | ESA | ESB | ESC | ESD | ESE | ESF | ESG | ESH | ESI | ESJ | ESK | ESL | ESM | ESN | ESO | ESP | ESQ | ESR | ESS | EST | ESU | ESV | ESW | ESX | ESY | ESZ | ETA | ETB | ETC | ETD | ETE | ETF | ETG | ETH | ETI | ETJ | ETK | ETL | ETM | ETN | ETO | ETP | ETQ | ETR | ETS | ETT | ETU | ETV | ETW | ETX | ETY | ETZ | EUA | EUB | EUC | EUD | EUE | EUF | EUG | EUH | EUI | EUJ | EUK | EUL | EUM | EUN | EUO | EUP | EUQ | EUR | EUS | EUT | EUU | EUV | EUW | EUX | EUY | EUZ | EVA | EVB | EVC | EVD | EVE | EVF | EVG | EVH | EVI | EVJ | EVK | EVL | EVM | EVN | EVO | EVP | EVQ | EVR | EVS | EVT | EVU | EVV | EVW | EVX | EVY | EVZ | EWA | EWB | EWC | EWD | EWE | EWF | EWG | EWH | EWI | EWJ | EWK | EWL | EWM | EWN | EWO | EWP | EWQ | EWR | EWS | EWT | EWU | EWV | EWW | EWX | EWY | EWZ | EXA | EXB | EXC | EXD | EXE | EXF | EXG | EXH | EXI | EXJ | EXK | EXL | EXM | EXN | EXO | EXP | EXQ | EXR | EXS | EXT | EXU | EXV | EXW | EXX | EXY | EXZ | EYA | EYB | EYC | EYD | EYE | EYF | EYG | EYH | EYI | EYJ | EYK | EYL | EYM | EYN | EYO | EYP | EYQ | EYR | EYS | EYT | EYU | EYV | EYW | EYX | EYY | EYZ | EZA | EZB | EZC | EZD | EZE | EZF | EZG | EZH | EZI | EZJ | EZK | EZL | EZM | EZN | EZO | EZP | EZQ | EZR | EZS | EZT | EZU | EZV | EZW | E

| | | Eelnivade arv 1/I 1924 a. | 1000 elanikku juurde tuleb vigaseid 1924 a. | 1000 vigase kohta tuli | | | Ygast 1000 vigaset põlb | | | | | | | | | | Ygá 1000 vigase kohta tuleb | | | | | | | | | |

		Elanivarude arv 1/I 1924 a.	1000 elaniva juure tuleb vigastid varu 19 a.	1000 vigase rohta tuli			Ygast 1000 vigastet põlb									Ygá 1000 vigase rohta tuleb																		
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Alus ja liigesti tüsistus	Rahhit	Rabatused	Lihaste liikumine	Lihaste prog. atrofia	Vesipea	Ülemised sõrmed ja varbad.	Keskmised sõrmed ja varbad.	Põlvedi painutus	Põlvedi osa puudumine	Jäsemete																		

		Külvimaade arv 1/IX 1924 a.	1000 taime juure kohta tuli vigaseid seeni 19 a.	1000 vigase kohta tuli			Ygast 1000 vigasest põld										Ygá 1000 vigase kohta tuli																					
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Auru ja liigsete tiisikus	Rahitt	Rabatused	Kihaste limumine	Kihaste prog. atrofia	Pesitsa	Ülemused sõnnad ja varbad.	Keskmised sõnnad ja varbad.	Kõpsundi juuidum	Kõpsundi osa juurdumine	Siirastused	Suurenenud ja vähenenud sõnnad ja varbad.	Seisvast sünnitamata vead	Lapsi on	Kelle sugurennas ellet. tehtud		Arstlisel ravitsemisel olnud				Kerged	Raskelkujul	Tähendamata	Koolitõutust said				Soovitav anda avamise järele vaadelda asuda	Soovib ise	Ei ole huvitatud
1		2.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
Pärnu maak.		78.013																																				
Hr	1			2,415	2,415		0,805	0,805									1,61	0,805				2,415		1,61	1,61	0,805		2,415				2,415					2,415
	2			17,71		17,71	9,66		2,415									3,22	0,805			17,71		5,64	9,66	15,30	2,415	17,71			12,88		4,83			17,71	
	3		0,32	20,13	2,415	17,71	10,47	0,805	2,415								1,61	4,025	0,805			20,13		5,64	11,27	16,91	3,22	20,13			12,88		7,25			17,71	2,415
Kp	1			2,415	2,415		0,805		0,805									0,805		0,805		1,61			2,415	2,415		1,61	0,805			2,415				2,415	
	2			9,66		9,66	2,415	0,805	2,415							0,805	0,805	2,415			9,66			8,05	8,05	1,61	9,66			8,05		1,61			9,66	
	3		0,19	12,08	2,415	9,66	3,22	0,805	3,22							0,805	0,805	3,22		0,805		11,27			10,47	10,47	1,61	11,27	0,805		8,05		4,025			12,08	
K			0,51	32,21	4,83	21,37	13,69	1,61	5,64							0,805	2,415	7,25	0,805	0,805		31,40		5,64	21,74	27,37	4,83	31,40	0,805		20,93		11,27			29,79	2,415
Kk			0,14	8,86	0,805	8,05	2,41		1,61							0,805	0,805	3,22				8,86			7,25	7,25	1,61	8,86			7,25		1,61			8,86	
Ki			0,05	3,22	1,61	1,61	0,805	0,805	1,61											0,805		2,415			3,22	3,22		2,415	0,805		0,805		2,415			3,22	
R	1			0,805	0,805			0,805														0,805					0,805	0,805					0,805				0,805
	2			0,805		0,805												0,805				0,805			0,805	0,805		0,805			0,805						0,805
	3		0,02	1,61	0,805	0,805		0,805										0,805				1,61			0,805	0,805	0,805	1,61			0,805		0,805				1,61
N	1			4,025	4,025		0,805		0,805		0,805					0,805		0,805		0,805		3,22		0,805	1,61	2,415	1,61	3,22	0,805			4,025					4,025
	2			20,93		20,93	4,83		4,83	0,805	0,805	0,805				6,44	0,805	1,61		2,415		12,52		6,44	8,86	15,30	5,64	17,71	3,22		14,49	0,805	5,64			20,93	
	3		0,40	24,96	4,025	20,93	5,64		5,64	0,805	1,61	0,805				7,25	0,805	2,415		3,22		21,74		7,25	10,47	17,71	7,25	20,93	4,025		14,49	0,805	9,66			27,96	
M			0,42	26,57	4,83	21,73	5,64	0,805	5,64	0,805	1,61	0,805				7,25	0,805	3,22		3,22		23,35		8,05	10,47	18,52	7,25	22,54	4,025		15,30	0,805	10,47			26,57	
K+M	1																																					
	2																																					
	3		0,93	58,77	9,66	43,11	19,32	2,415	11,27	0,805	1,61	0,805				8,05	3,22	10,47	0,805	4,025		54,75		13,69	32,21	45,89	12,08	53,945	4,83		36,23	0,805	21,74			49,79	28,135
Viljandi maak.		68.187																																				
Hr	1																																					
	2			13,69		13,69	7,25		0,805								0,805	4,025	0,805			13,69		4,025	6,44	10,47	3,22	13,69			9,66	0,805	3,22		3,05	5,64	
	3		0,25	13,69		13,69	7,25		0,805								0,805	4,025	0,805			13,69		4,025	6,44	10,47	3,22	13,69			9,66	0,805	3,22		8,05	5,64	
Kp	1			2,415	2,415				2,415													2,415			0,805	0,805	1,61	0,805	1,61			2,415		2,415		
	2			12,08		12,08	4,025	0,805	4,025							1,61		1,61				12,08		4,83	4,83	9,66	1,61	9,66	2,415		6,44	1,61	4,025		7,25	4,83	
	3		0,26	14,49	2,415	12,08	4,025	0,805	6,44							1,61		1,61				14,49		4,83	5,64	10,47	3,22	10,47	4,025		6,44	1,61	6,44		9,66	4,83	
K			0,51	28,18	2,415	25,77	11,27	0,805	7,25							1,61	0,805	5,64	0,805			28,18		8,86	20,93	6,44	0,805	24,15	4,025		16,10	2,415	9,66		17,71	10,47	
Kk			0,19	10,47		10,47	3,22	0,805	3,22							1,61		1,61				10,47		3,22	4,83	8,05	1,61	8,86	1,61		6,44	0,805	3,22		5,64	4,83	
Ki			0,07	4,025	2,415	1,61	0,805		3,22													4,025		1,61	0,805	2,415	1,61	1,61	2,415			0,805	3,22		4,025		
R	1																																					
	2			0,805		0,805	0,805															0,805			0,805	0,805		0,805			0,805						0,805
	3		0,01	0,805		0,805	0,805															0,805			0,805	0,805		0,805			0,805						0,805
N	1			0,805	0,805																	0,805			0,805	0,805		0,805					0,805				0,805
	2			16,91		16,91	4,025		5,64							4,025	0,805			2,415		16,10		4,025	8,05	12,08	4,83	12,88	4,025		8,86	0,805	7,25			16,91	
	3		0,33	17,71	0,805	16,91	4,025		5,64							4,025	0,805	3,22			0,805	16,91		4,025	8,86	12,88	4,83	13,69	4,025		8,86	0,805	8,05			17,71	
M			0,34	18,52	0,805	17,71	4,83		5,64							4,025	0,805	3,22			0,805	17,71		4,025	9,66	13,69	4,83	14,49	4,025		9,66	0,805	8,05			18,52	
K+M	1																																					
	2																																					
	3		0,85	46,70	3,22	43,48	16,10	0,805	12,88							5,64	1,61	8,86	0,805	0,805		45,89		12,88	21,74	34,62	11,27	38,65	8,05		25,76	3,22	17,71		17,71	10,47	18,52

		Põlluharimata maa 1/I 1924 a.	Põllu-alune maa kokku 1924 a.	1000 vigase kohta tuli			Ygast 1000 vigasest põlt										Ygá 1000 vigase kohta tulel																			
				0 - 19 a.	0 - 8 a.	8 - 19 a.	Alus ja liigeti tiisikus	Rahhit	Palavtõved	Silmade limmumine	Silmade prog. atroofia	Vesipea	Ülearuseid sõõnad ja vaabad.	Kõhuõõnevarud sõõnad ja vaabad.	Kõhupuudi juurdumus	Kõhupuudi osa puudumine	Viigatõved	Suurenenud j. n. e. liigendid	Lühenenud liigendi vead	Sarvane	Jalgade suguvennas ebatavalised	Kõrvale suguvennas ebatavalised	K-o-k-k-k	Ei ole ühtegi	Ärahirmutamisel ühtegi	Aeglasemalt jooksev	K-o-k-k-k	Ei suuda	Tähendamata	Sarved	Puudulikud	Tähendamata	Kooli õpetust said	Korbia	Kodus	Ei saa	Tähendamata	Soovitav aeati arvamise järele seadusse asetada	Soovib ise	Ei ole huvitatud
1		2.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
Tartu maak.		133258																																			
Hr	1			7,25	7,25		4,025		2,415							0,805				0,805		0,805	6,44	2,415	2,415	4,83	1,61	0,805	6,44		1,61		7,25		7,25		
	2			37,04		37,04	20,93	0,805	6,44	0,805						0,805		4,83	2,415	6,44		6,44	30,59	12,08	12,08	24,15	12,88		33,82		3,22	60,93	16,10		36,23	0,805	
	3		0,41	44,88	7,25	37,04	44,96	0,805	8,86	0,805						0,805	0,805	4,83	2,415	7,25		7,25	37,64	14,49	14,49	28,985	14,49	0,805	39,45		4,83	30,93	23,35		43,48	0,805	
Hp	1			0,805	0,805											0,805							0,805				0,805		0,805				0,805		0,805		
	2			16,91		16,91	2,415	0,805	6,44		0,805					2,415	0,805	2,415	0,805	0,805		0,805	16,10	6,44	5,64	12,08	4,025	0,805	12,88	3,22	0,805	8,86	8,05		16,10	0,805	
	3		0,17	17,71	0,805	16,91	2,415	0,805	6,44		0,805					3,22	0,805	2,415	0,805	0,805		0,805	16,91	6,44	5,64	12,08	4,83	0,805	13,69	3,22	0,805	8,86	8,86		16,91	0,805	
Hk			0,58	61,99	8,05	53,94	27,37	1,61	15,30	0,805	0,805					4,025	1,61	7,25	3,22	8,05		8,05	53,945	20,93	20,13	44,06	19,32	1,61	53,14	3,22	5,64	80,79	32,21		60,39	1,61	
Hk			0,14	14,49		14,49	2,415	0,805	4,83							2,415	0,805	2,415	0,805	0,805		0,805	13,69	6,44	4,83	11,27	3,22		11,27	2,415	0,805	8,86	5,64		13,69	0,805	
Hi			0,03	3,22	0,805	2,415			1,61		0,805					0,805							3,22			0,805	0,805	1,61	0,805	2,415	0,805			3,22		3,22		
R	1			0,805	0,805				0,805														0,805			0,805	0,805	0,805			0,805						0,805
	2			11,27		11,27	8,05										1,61	0,805	0,805				11,27	5,64	1,61	7,25	3,22	0,805	9,66		1,61	8,05	3,22				11,27
	3		0,11	12,08	0,805	11,27	8,05		0,805								1,61	0,805	0,805				12,08	5,64	2,415	8,05	3,22	0,805	9,66		2,415	8,05	4,025				12,08
K	1			3,22	3,22				0,805							1,61	0,805			0,805		0,805	2,415		2,415	2,415	0,805		2,415	0,805		3,22		0,805		2,415
	2			13,69		13,69	2,415	3,22	1,61							4,83			1,61	0,805		0,805	12,88	4,025	2,415	6,44	6,44	0,805	9,66	2,415	1,61	6,44	6,44	0,805	1,61		12,08
	3		0,16	16,91	3,22	13,69	2,415	3,22	2,415							6,44	0,805		1,61	1,61		1,61	15,30	4,025	4,83	8,86	7,25	0,805	12,08	3,22	1,61	6,44	9,66	0,805	2,415		14,49
M			0,27	28,98	4,025	24,96	10,47	3,22	3,22							6,44	2,415	0,805	2,415	1,61		1,61	27,375	9,66	7,25	16,91	10,47	1,61	21,74	3,22	4,025	14,49	13,69	0,805	2,415		26,57
K+M	1																																				
	2																																				
	3		0,85	90,98	12,08	78,90	37,84	4,83	18,52	0,805	0,805					10,47	4,025	8,05	5,64	9,66		9,66	81,32	30,595	27,375	57,97	29,71	3,22	74,88	6,44	9,66	44,28	45,89	0,805	62,80	1,61	26,57
Valga maak.		31355																																			
Hr	1			1,61	1,61		0,805		0,805														1,61	0,805	0,805	1,61			1,61				1,61		1,61		
	2			10,47		10,47	4,83		3,22				0,805					0,805	0,805	1,61		1,61	8,86	4,025	5,64	9,66	0,805		8,05	0,805	1,61	7,25	0,805	2,415		8,05	2,415	
	3		0,48	12,08	1,61	10,47	5,64		4,025				0,805					0,805	0,805	1,61		1,61	10,47	4,83	6,44	11,27	0,805		9,66	0,805	1,61	7,25	0,805	4,025		9,66	2,415	
Hp	1			0,805	0,805			0,805															0,805				0,805		0,805				0,805		0,805		
	2			5,64		5,64	1,61		1,61							0,805		1,61					5,64	1,61	2,415	4,025	1,61		4,025		1,61	3,22	2,415		2,415	3,22	
	3		0,25	6,44	0,805	5,64	1,61	0,805	1,61							0,805		1,61					6,44	1,61	2,415	4,025	2,415		4,83		1,61	3,22	3,22		2,415	4,025	
K			0,73	18,52	2,415	16,10	7,25	0,805	5,64				0,805			0,805		2,415	0,805	1,61		1,61	16,91	6,44	8,86	15,30	3,22		14,49	0,805	3,22	10,47	0,805	7,25		12,08	6,44	
Hk			0,25	6,44	0,805	5,64	1,61	0,805	1,61							0,805		1,61					6,44	1,61	2,415	4,025	2,415		4,83		1,61	3,22	3,22		2,415	4,025	
Hi																																					
R	1																																				
	2																																				
	3																																				
N	1			0,805	0,805		0,805																0,805	0,805		0,805			0,805				0,805				0,805
	2			8,86		8,86	2,415	0,805	2,415			0,805				0,805	0,805	0,805		1,61		1,61	7,25	4,025	0,805	4,83	4,025		4,83	1,61	2,415	6,44	2,415				8,86
	3		0,38	9,66	0,805	8,86	3,22	0,805	2,415			0,805				0,805	0,805	0,805		1,61		1,61	8,05	4,83	0,805	5,64	4,025		5,64	1,61	2,415	6,44	3,22				9,66
M			0,38	9,66	0,805	8,86	3,22	0,805	2,415			0,805				0,805	0,805	0,805		1,61		1,61	8,05	4,83	0,805	5,64	4,025		5,64	1,61	2,415	6,44	3,22				9,66
K+M	1																																				
	2																																				
	3		1,11	28,18	3,22	24,96	10,47	1,61	8,05			0,805	0,805			1,61	0,805	3,22	0,805	3,22		3,22	24,96	11,27	9,66	20,93	4,25		20,13	2,415	5,64	16,91	0,805	10,47		12,08	6,44	9,66

| | | Ühelt ruudult kogutud viljasaak 1922. a. | 1000 vigase kohta tuli | | | Ygast 1000 vigasest põld | | | | | | | | | | | Ygä 1000 vigase kohta tuleb | | | | | | | | | | |

A		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Tabel 10.

Linnad ja maakonnad.		Elanikkude arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Alldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
			Lun ja liigesta tüsiikus	Halvatusi	Rahiiti		Lun ja liigesta tüsiikus	Halvatusi	Rahiiti
1.		2	3	4	5	6	7	8	9
Tallinn		120,179							
I k.									
Kr	1		0,05	0,02	0,02	15	166,7	200,0	200,0
	2		0,17	0,04	0,01	36	583,3	138,9	27,8
	3		0,22	0,07	0,03	51	529,4	156,9	78,4
Kp	1								
	2		0,12	0,02	0,02	28	535,7	71,4	71,4
	3		0,12	0,02	0,02	28	535,7	71,4	71,4
Kokku	1		0,05	0,02	0,02	15	400,0	200,0	200,0
	2		0,30	0,06	0,09	64	562,5	109,4	46,9
	3		0,35	0,08	0,05	79	526,6	126,6	86,9
Kk			0,12	0,02	0,01	26	576,9	76,9	38,5
Ki					0,01	2			500,0
II M									
R	1		0,01		0,02	4	250,0		750,0
	2		0,02	0,01	0,01	8	375,0	125,0	250,0
	3		0,03	0,01	0,04	12	333,3	83,3	416,7
E	1								
	2		0,01			28	357,1		
	3		0,08			28	357,1		
Kokku	1		0,01		0,02	4	250,0		750,0
	2		0,11	0,01	0,02	36	361,1	27,8	55,5
	3		0,12	0,01	0,04	40	350,0	25,0	125,
K+M	1		0,6	0,02	0,05	19	368,4	157,9	315,8
	2		0,41	0,07	0,04	100	490,0	80,0	50,0
	3		0,47	0,09	0,09	119	470,6	92,4	92,4
Tartu		53.756							
I K									
Kr	1		0,02	0,02	0,02	4	250,0	250,0	250,0
	2		0,17	0,07	0,02	20	450,0	200,0	50,0
	3		0,19	0,09	0,04	24	416,7	208,3	83,3
Kp	1			0,02		1		1000,0	
	2		0,22	0,05		24	500,0	125,0	
	3		0,22	0,07		25	4,80	160,0	
Kokku	1		0,02	0,04	0,02	5	200,0	400,0	200,0
	2		0,39	0,13	0,02	44	477,3	159,1	22,7
	3		0,41	0,17	0,04	49	449,0	183,7	40,8
Kk			0,22	0,04		23	521,7	86,9	
Ki				0,04		2		1000	
II M									
R	1		0,02			2	500,0		
	2		0,05	0,05		12	250,0	250,0	
	3		0,07	0,05		14	285,7	214,3	
E	1		0,02	0,02	0,05	7	142,8	142,8	428,6
	2		0,17	0,05		24	375,0	125,0	
	3		0,19	0,07	0,05	31	312,5	129,0	96,8
Kokku	1		0,04	0,02	0,05	9	222,2	111,1	333,3
	2		0,22	0,11		36	333,3	166,7	
	3		0,26	0,13	0,05	45	311,1	155,5	66,7
K+M	1		0,05	0,05	0,07	14	214,3	214,3	285,7
	2		0,61	0,24	0,02	80	412,5	162,5	12,5
	3		0,64	0,30	0,09	94	383,0	170,2	53,2

Linnad ja maakonnad.		Elanikkude arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Alldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
			Lun ja liigesta tüsiikus	Halvatusi	Rahiiti		Lun ja liigesta tüsiikus	Halvatusi	Rahiiti
1.		2	3	4	5	6	7	8	9
Narva		26,124							
I k									
Kr	1								
	2		0,50	0,08	0,08	24	541,7	83,3	83,3
	3		0,50	0,08	0,08	24	541,7	83,3	83,3
Kp	1		0,04	0,04		2	500,0	500,0	
	2		0,34	0,19		27	333,3	185,2	
	3		0,38	0,23		29	344,8	206,9	
Kokku	1		0,04	0,04		2	500,0	500,0	
	2		0,84	0,27	0,08	51	401,4	137,25	36,2
	3		0,88	0,31	0,08	53	434,0	150,9	37,7
Kk			0,38	0,19		28	357,1	178,6	
Ki				0,04		1		1000,0	
II M.									
R	1								
	2		0,15			4	1000,0		
	3		0,15			4	1000,0		
E	1								
	2			0,04		4		250,0	
	3			0,04		4		250,0	
Kokku	1								
	2		0,15	0,04		8	500,0	125,0	
	3		0,15	0,04		8	500,0	125,0	
K+M	1		0,04	0,04		2	500,0	500,0	
	2		0,99	0,31	0,08	59	440,7	135,6	33,9
	3		1,03	0,34	0,08	61	442,6	147,5	32,8
Pärnu		19.482							
I K.									
Kr.	1			0,10		3		666,7	
	2		0,46			11	818,19		
	3		0,46	0,10		14	642,8	142,8	
Kp	1								
	2		0,1	0,10		8	250,0	250,0	
	3		0,1	0,10		8	250,0	250,0	
Kokku	1			0,10		3		666,7	
	2		0,56	0,10		19	578,9	105,3	
	3		0,56	0,20		22	500,0	181,8	
Kk			0,1	0,1		8	250,0	250,0	
Ki									
II M									
R	1			0,05		1		1000,0	
	2		0,15			4	750,0		
	3		0,15	0,05		5	600,0	200,0	
E	1		0,05			1	1000,0		
	2		0,1	0,1		6	333,3	333,3	
	3		0,15	0,1		7	428,6	285,7	
Kokku	1		0,05	0,05		2	500,0	500,0	
	2		0,21	0,10		10	500,0	200,0	
	3		0,31	0,15		12	500,0	250,0	
K+M	1		0,05	0,15		5	200,0	600,0	
	2		0,82	0,20		29	551,7	137,9	
	3		0,87	0,35		34	500,0	205,9	

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Üldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigesta tüsistus	Nakratusi	Rahiiti		Lun ja liigesta tüsistus	Nakratusi	Rahiiti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Viljandi	18.104							
I k. Kr 1		0,05			2	500,0		
2		0,05			1	1000,0		
3		0,11			3	666,7		
Kp 1								
2			0,05		1		1000,0	
3			0,05		1		1000,0	
Kokku 1		0,05			2	500,0		
2		0,05	0,05		2	500,0	500,0	
3		0,11	0,05		4	500,0	250,0	
Kk ki			0,05		1		1000,0	
II M. R 1								
2								
3								
E 1								
2		0,05			3	333,3		
3		0,05			3	333,3		
Kokku 1								
2		0,05	0,06		3	333,3		
3		0,05	0,05		3	333,3		
K+M 1		0,05			2	500,0		
2		0,11	0,11		5	400,0	200,0	
3		0,16	0,11		7	428,6	142,8	
Valga	15.444							
I k. Kr 1								
2		0,06			1	1000,0		
3		0,06			1	1000,0		
Kp 1								
2			0,13		4		500,0	
3			0,13		4		500,0	
Kokku 1								
2		0,06	0,13		5	200,0	400,0	
3		0,06	0,13		5	200,0	400,0	
Kk ki			0,13		2		400,0	
II M. R 1								
2			0,06		1		1000,0	
3			0,06		1		1000,0	
E 1								
2					1			
3					1			
Kokku 1								
2			0,06		2		500,0	
3			0,06		2		500,0	
K+M 1								
2		0,06	0,19		7	142,8	428,6	
3		0,06	0,19		7	142,8	428,6	

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Üldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigesta tüsistus	Nakratusi	Rahiiti		Lun ja liigesta tüsistus	Nakratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Rakvere	9.603							
I k. Kr 1		0,10			1	1000,0		
2		0,10	0,10		1	333,3	333,3	
3		0,21	0,10		4	500,0	250,0	
Kp 1			0,10		1		1000,0	
2								
3			0,10		1		1000,0	
Kokku 1		0,10	0,10		2	500,0	500,0	
2		0,10	0,10		3	333,3	333,3	
3		0,21	0,21		5	400,0	400,0	
Kk ki			0,21		1		1.000,0	
II M. R 1								
2								
3								
E 1								
2		0,10			1	1000,0		
3		0,10			1	1000,0		
Kokku 1								
2		0,10			1	1000,0		
3		0,10			1	1000,0		
K+M 1		0,10	0,10		2	500,0	500,0	
2		0,21	0,10		4	500,0	250,0	
3		0,31	0,21		6	500,0	333,3	
Võru	6.094							
II k. Kr 1			0,16		1		1000,0	
2		0,33	0,33	0,16	7	285,7	285,7	142,8
3		0,33	0,49	0,16	8	250,0	375,0	125,0
Kp 1					1			
2								
3					1			
Kokku 1			0,16		2		500,0	
2		0,33	0,33	0,16	7	285,7	285,7	142,8
3		0,33	0,49	0,16	9	222,2	333,3	111,1
Kk ki					1			
II M. R 1								
2								
3								
E 1								
2					1			
3					1			
Kokku 1								
2					1			
3					1			
K+M 1			0,16		2		500,0	
2		0,33	0,33	0,16	8	250,0	250,0	125,0
3		0,33	0,49	0,16	10	200,0	300,0	100,0

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Alldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kuressaare	4.623							
I K								
Kr 1		0,43			2	1000,0		
Kr 2					1			
Kr 3		0,43			3	666,7		
Kp 1								
Kp 2		0,22		0,22	2	500,0		500,0
Kp 3		0,22		0,22	2	500,0		500,0
Kokku 1		0,43			2	1000,0		
Kokku 2		0,22		0,22	3	333,3		333,3
Kokku 3		0,65		0,22	5	600,0		200,0
Kk Ki		0,22		0,22	2	500,0		500,0
II M								
R 1								
R 2		0,43	0,22		3	666,7	333,3	
R 3		0,43	0,22		3	666,7	333,3	
E 1								
E 2			0,22		3		333,3	
E 3			0,22		3		333,3	
Kokku 1								
Kokku 2		0,43	0,43		6	333,3	333,3	
Kokku 3		0,43	0,43		6	333,3	333,3	
K+M 1								
K+M 2		0,43			2	1000,0		
K+M 3		0,65	0,43	0,22	9	333,3	222,2	111,1
		1,08	0,43	0,22	11	454,5	181,8	90,9
Kaarsaare	4.553							
I K								
Kr 1								
Kr 2		1,10			6	833,3		
Kr 3		1,10			6	833,3		
Kp 1								
Kp 2		0,44	0,44		4	500,0	500,0	
Kp 3		0,44	0,44		4	500,0	500,0	
Kokku 1								
Kokku 2		1,54	0,44		10	700,0	200,0	
Kokku 3		1,54	0,44		10	700,0	200,0	
Kk Ki		0,44	0,44		2	1000,0	1000,0	
II M								
R 1								
R 2					1			
R 3					1			
E 1								
E 2				0,22	1			1000,0
E 3				0,22	1			1000,0
Kokku 1								
Kokku 2				0,22	2			500,0
Kokku 3				0,22	2			500,0
K+M 1								
K+M 2		1,54	0,44	0,22	12	583,3	166,7	83,3
K+M 3		1,54	0,44	0,22	12	583,3	166,7	83,3

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Alldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Paide	3.135							
I K.								
Kr. 1								
Kr. 2			0,32		1		1000,0	
Kr. 3			0,32		1		1000,0	
Kp. 1								
Kp. 2								
Kp. 3								
Kokku 1								
Kokku 2			0,32		1		1000,0	
Kokku 3			0,32		1		1000,0	
Kk Ki								
II M								
R. 1								
R. 2								
R. 3								
E 1								
E 2								
E 3								
Kokku 1								
Kokku 2								
Kokku 3								
K+M 1								
K+M 2			0,32		1		1000,0	
K+M 3			0,32		1		1000,0	
Petseri	2.370							
I K.								
Kr. 1		0,42			1	1000,0		
Kr. 2					1			
Kr. 3		0,42			2	500,0		
Kp 1								
Kp 2		0,42			1	1000,0		
Kp 3		0,42			1	1000,0		
Kokku 1		0,42			1	1000,0		
Kokku 2		0,42			2	500,0		
Kokku 3		0,84			3	666,7		
Kk Ki		0,42			1	1000,0		
II M								
R 1								
R 2								
R 3								
E 1					1			
E 2		0,42			2	500,0		
E 3		0,42			3	333,3		
Kokku 1					1			
Kokku 2		0,42			2	500,0		
Kokku 3		0,42			3	333,3		
K+M 1		0,42			2	500,0		
K+M 2		1,84			4	500,0		
K+M 3		1,26			6	500,0		

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tulek rigaseid lapsi, kes põevad:			Ilidine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti
1.	2.	3	4	5	6	7	8	9
Kokku linnades.	284.665							
I K.								
Ki. 1		0,04	0,02	0,01	29	413,8	241,4	137,9
2		0,22	0,05	0,02	112	553,6	135,9	44,6
3		0,21	0,08	0,03	141	524,8	156,0	63,8
Kp. 1		0,003	0,01		5	200,0	600,0	
2		0,15	0,06	0,01	99	424,2	171,7	30,3
3		0,15	0,07	0,01	104	413,5	192,3	28,8
Kokku 1		0,4	0,03	0,01	34	382,3	194,1	117,6
2		0,36	0,11	0,03	211	492,9	151,6	37,9
3		0,41	0,15	0,04	245	477,5	171,4	49,0
Kk		0,15	0,04	0,007	93	462,4	129,0	21,5
Ki			0,03	0,003	11		727,3	90,9
II M								
R. 1		0,007	0,003	0,01	7	285,7	142,8	428,6
2		0,05	0,02	0,007	33	454,5	181,8	60,6
3		0,06	0,02	0,02	40	425,0	175,0	125,0
E 1		0,007	0,003	0,01	9	222,2	111,1	333,3
2		0,08	0,02	0,003	74	324,3	94,6	13,5
3		0,09	0,03	0,01	83	313,2	96,4	48,2
Kokku 1		0,01	0,01	0,02	16	250,0	125,0	375,0
2		0,14	0,04	0,01	107	364,5	121,5	28,0
3		0,15	0,05	0,03	123	349,6	121,9	73,2
K+M 1		0,06	0,04	0,03	50	340,0	240,0	200,0
2		0,50	0,16	0,04	318	449,7	141,5	34,6
3		0,56	0,20	0,07	368	434,9	154,9	57,1
Maaju maak.	96.149							
I K.								
Ki. 1		0,03		0,01	7	428,6		142,8
2		0,16	0,05	–	26	576,9	192,3	–
3		0,19	0,05	0,01	33	545,4	151,5	30,3
Kp 1			0,01		1		1000,0	
2		0,01	0,03		9	111,1	333,3	
3		0,01	0,04		10	100,0	400,0	
Kokku 1		0,03	0,01	0,01	8	375,0	125,0	125,0
2		0,17	0,08	–	35	457,1	228,6	–
3		0,20	0,09	0,01	43	441,9	209,3	23,2
Kk		0,01	0,03		8	125,0	375,0	
Ki			0,01		2		500,0	
II M								
R 1		0,01	0,01		3	333,3	333,3	
2		0,06	–		8	750,0	–	
3		0,07	0,01		11	636,4	90,9	
E 1					1			
2		0,04			13	307,7		
3		0,04			14	285,7		
Kokku 1		0,01	0,01		4	250,0	250,0	
2		0,10	–		21	476,2	–	
3		0,11	0,01		25	440,0	40,0	
K+M 1		0,04	0,02	0,01	12	333,3	166,7	83,3
2		0,27	0,08	–	56	464,3	142,8	–
3		0,31	0,10	0,01	68	441,2	147,0	14,7

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Ilidine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti
1.	2.	3	4	5	6	7	8	9
Viru maak.	118.576							
I K.								
Ki. 1				0,008	1			1000,0
2		0,12	0,10	0,02	40	375,0	300,0	50,0
3		0,12	0,10	0,03	41	365,8	292,7	73,2
Kp. 1		0,02			2	1000,0		
2		0,03	0,02		10	300,0	200,0	
3		0,04	0,02		12	416,7	166,7	
Kokku 1		0,02		0,008	3	666,7		333,3
2		0,15	0,12	0,02	50	360,0	280,0	40,0
3		0,17	0,12	0,03	53	377,3	264,1	56,6
Kk		0,04	0,008		10	500,0	100,0	
Ki			0,008		2		500,0	
II M.								
R 1				0,008	1			1000,0
2		0,13		–	5	800,0		
3		0,03		0,008	6	666,7		166,7
E 1		0,02			2	1000,0		
2		0,008	0,02	0,008	11	90,9	181,8	90,9
3		0,03	0,02	0,002	13	230,8	153,8	76,9
Kokku 1		0,02		0,08	3	666,7		333,3
2		0,04	0,02	0,08	16	312,5	125,0	62,5
3		0,06	0,02	0,02	19	368,4	105,3	105,3
K+M 1		0,03		0,02	6	666,7		333,3
2		0,19	0,13	0,02	66	348,5	242,4	45,45
3		0,23	0,13	0,04	72	375,0	222,2	69,4
Järva maak.	54.226							
I K.								
Ki. 1		0,05		0,02	4	750,0		250,0
2		0,24	0,11	–	24	541,7	250,0	–
3		0,29	0,11	0,02	28	571,4	214,3	35,7
Kp 1			0,05		4		750,0	
2		0,09	0,02		8	625,0	125,0	
3		0,09	0,07		12	416,7	333,3	
Kokku 1		0,05	0,05	0,02	8	375,0	375,0	125,0
2		0,33	0,13	–	32	562,5	218,7	–
3		0,38	0,18	0,02	40	525,0	250,0	25,0
Kk		0,09	0,05		11	454,5	272,7	
Ki			0,02		1		1000,0	
II M								
R 1		0,03	0,02		4	500,0	250,0	
2		0,03	0,02		4	500,0	250,0	
E 1					1			
2		0,13	0,07		14	500,0	285,7	
3		0,13	0,07		15	466,7	266,7	
Kokku 1					1			
2		0,16	0,09		18	500,0	277,8	
3		0,16	0,09		19	473,7	263,1	
K+M 1		0,05	0,05	0,02	9	333,3	333,3	333,3
2		0,50	0,22	–	50	540,0	240,0	
3		0,55	0,27	0,02	59	505,5	254,2	16,9

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Ildine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lue ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lue ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Lääne maak.	73,654							
I K.								
Kr. 1		0,03	0,03		10	200,0	200,0	
Kr. 2		0,11	0,03		26	307,7	76,9	
Kr. 3		0,14	0,05		36	277,8	111,1	
Kp. 1			0,01		1		1000,0	
Kp. 2		0,05	0,10		18	222,2	388,9	
Kp. 3		0,05	0,11		19	210,5	421,0	
Kokku 1		0,03	0,04		11	181,8	272,7	
Kokku 2		0,16	0,12		44	272,7	204,5	
Kokku 3		0,19	0,16		55	254,5	218,9	
Kk		0,05	0,8		17	235,3	352,9	
Ki			0,03		2		1000,0	
II M.								
R 1			0,01		1		1000,0	
R 2		0,08	0,01		14	428,6	71,4	
R 3		0,08	0,03		15	400,0	133,3	
E 1		0,03	0,01	0,01	7	285,7	142,8	142,8
E 2		0,05	0,10	0,03	36	111,1	194,4	55,5
E 3		0,08	0,11	0,04	43	139,5	860,0	69,8
Kokku 1		0,03	0,03	0,01	8	250,0	250,0	125,0
Kokku 2		0,13	0,11	0,03	80	200,0	160,0	40,0
Kokku 3		0,16	0,14	0,04	58	206,9	172,4	51,7
K+M 1		0,05	0,07	0,01	19	210,5	263,15	52,6
K+M 2		0,30	0,23	0,03	94	234,0	180,8	21,3
K+M 3		0,35	0,30	0,04	113	230,1	194,7	26,5
Saare-maak.	48.380							
I K.								
Kr. 1		0,06			11	272,7		
Kr. 2		0,31	0,10	0,04	36	416,7	138,9	55,5
Kr. 3		0,37	0,10	0,04	47	383,0	106,4	42,5
Kp. 1		0,02	0,02		4	250,0	250,0	
Kp. 2		0,27	0,14	0,08	31	419,3	225,8	129,0
Kp. 3		0,29	0,16	0,08	35	400,0	228,6	114,3
Kokku 1		0,08	0,02		15	266,7	66,7	
Kokku 2		0,58	0,25	0,12	67	417,9	179,1	89,55
Kokku 3		0,66	0,27	0,12	82	390,2	158,5	73,2
Kk		0,29	0,10	0,08	32	437,5	156,2	125,0
Ki			0,06		3		1000,0	
II M								
R 1					1			
R 2					—			
R 3					1			
E 2		0,08	0,02	0,10	20	200,0	50,0	250,0
E 3		0,08	0,02	0,10	20	200,0	50,0	250,0
Kokku 1					1			
Kokku 2		0,08	0,02	0,10	20	200,0	50,0	250,0
Kokku 3		0,08	0,02	0,10	21	190,5	47,6	238,1
K+M 1		0,08	0,02		16	250,0	62,5	
K+M 2		0,66	0,27	0,22	87	367,8	149,4	124,4
K+M 3		0,74	0,29	0,22	103	349,5	135,9	106,8

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Ildine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lue ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lue ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Pärnu maak.	78.013							
I K								
kr 1		0,01		0,01	3	333,3		333,3
kr 2		0,15	0,04		22	545,4	136,4	
kr 3		0,16	0,04	0,01	25	520,0	120,0	40,0
kp 1		0,01	0,01		3	333,3	333,3	
kp 2		0,04	0,04	0,01	12	250,0	250,0	83,3
kp 3		0,05	0,05	0,01	15	266,7	266,7	66,7
Kokku 1		0,02	0,01	0,01	6	333,3	166,7	166,7
Kokku 2		0,09	0,08	0,01	34	441,2	176,5	29,4
Kokku 3		0,21	0,09	0,02	40	435,0	175,0	50,0
Kk		0,04	0,02		11	242,4	181,8	
Ki		0,01	0,02	0,01	4	250,0	500,0	250,0
II M								
R 1				0,01	1			1000,0
R 2					1			
R 3				0,01	2			500,0
E 1		0,01	0,01		5	200,0	200,0	
E 2		0,08	0,08		26	230,8	230,8	
E 3		0,09	0,09		31	225,8	225,8	
Kokku 1		0,01	0,01	0,01	6	166,7	166,7	166,7
Kokku 2		0,08	0,08		27	222,2	222,2	
Kokku 3		0,09	0,09	0,01	33	212,1	212,1	30,3
K+M 1		0,04	0,02	0,02	12	250,0	166,7	166,7
K+M 2		0,27	0,15	0,01	61	344,8	196,7	16,4
K+M 3		0,30	0,18	0,04	73	328,8	191,8	41,1
Viljandi maak.	68.187							
I K.								
Kr 1								
Kr 2		0,13	0,01		17	529,4	58,8	
Kr 3		0,13	0,01		17	529,4	58,8	
Kp 1			0,04		3		1000,0	
Kp 2		0,07	0,07	0,01	15	3333	333,3	66,7
Kp 3		0,07	0,12	0,01	18	277,8	444,4	66,7
Kokku 1			0,04		3		1000,0	
Kokku 2		0,20	0,09	0,01	32	1137,5	187,5	31,25
Kokku 3		0,20	0,13	0,01	35	400,0	257,1	26,6
Kk		0,06	0,06	0,01	13	307,7	307,7	76,9
Ki		0,01	0,06		5	200,0	800,0	
II M								
R 1					1			
R 2		0,01			1	1000,0		
R 3		0,01			1	1000,0		
E 1					1			
E 2		0,07	0,1		21	238,1	333,3	
E 3		0,07	0,1		22	227,3	318,2	
Kokku 1					1			
Kokku 2		0,08	0,1		22	272,7	318,2	
Kokku 3		0,08	0,1		23	260,9	304,3	
K+M 1			0,04		4		750,0	
K+M 2		0,29	0,19	0,01	54	370,4	240,7	185
K+M 3		0,29	0,23	0,01	58	344,8	275,9	17,2

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Üldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Tartu maak.	133.258							
I k.								
Kr 1		0,04	0,02		9	555,6	333,3	
Kr 2		0,19	0,06	0,007	46	565,2	173,9	21,7
Kr 3		0,23	0,08	0,007	55	563,3	200,0	18,2
Kp 1					1			
Kp 2		0,02	0,06	0,007	21	142,8	380,9	44,6
Kp 3		0,02	0,06	0,007	22	136,4	363,6	45,4
Kokku 1		0,04	0,02		10	500,0	300,0	
Kokku 2		0,22	0,12	0,01	67	432,8	238,8	29,85
Kokku 3		0,25	0,14	0,01	77	441,5	246,7	30,0
Kk		0,02	0,04	0,007	18	166,7	333,3	55,6
Ki			0,01		4		500,0	
II M.								
R 1			0,007		1		1000,0	
R 2		0,07			14	714,3		
R 3		0,07	0,007		15	666,7	66,7	
E 1			0,007		4		250,0	
E 2		0,02	0,01	0,03	17	176,5	117,6	235,3
E 3		0,02	0,02	0,03	21	142,8	142,8	190,5
Kokku 1			0,01		5		400,0	
Kokku 2		0,10	0,01	0,03	31	419,3	64,5	129,6
Kokku 3		0,10	0,03	0,03	36	361,1	111,1	111,1
K+M 1		0,04	0,04		15	333,3	333,3	
K+M 2		0,31	0,13	0,04	98	428,6	183,7	61,2
K+M 3		0,35	0,17	0,04	113	415,9	203,5	53,1
Valga maak.	31.355							
I K								
Kr 1		0,03	0,03		2	500,0	500,0	
Kr 2		0,19	0,13		13	461,5	307,7	
Kr 3		0,22	0,16		15	466,7	333,3	
Kp 1				0,03	1			1000,0
Kp 2		0,06	0,06		7	285,7	285,7	
Kp 3		0,06	0,06	0,03	8	250,0	250,0	125,0
Kokku 1		0,03	0,03	0,03	3	333,3	333,3	333,3
Kokku 2		0,25	0,19		20	400,0	300,0	
Kokku 3		0,28	0,22	0,03	23	391,3	304,3	43,5
Kk		0,06	0,06	0,03	8	250,0	250,0	125,0
Ki								
II M.								
R. 1								
R. 2								
R. 3								
E. 1		0,03			1	1000,0		
E. 2		0,09	0,09	0,03	11	272,7	272,7	90,9
E. 3		0,13	0,09	0,03	12	333,3	250,0	83,3
Kokku 1		0,03			1	1000,0		
Kokku 2		0,09	0,09	0,03	11	272,7	272,7	90,9
Kokku 3		0,13	0,09	0,03	12	333,3	250,0	83,3
K+M 1		0,06	0,03	0,03	4	500,0	250,0	250,0
K+M 2		0,35	0,29	0,03	31	354,0	290,3	32,25
K+M 3		0,41	0,32	0,06	35	371,4	285,7	57,1

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Üldine rigaste laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti		Lun ja liigeste tüsistus	Laboratusi	Rahiiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Võru maak.	78.142							
I k								
Kr 1		0,02	0,04		9	222,2	333,3	
Kr 2		0,23	0,14	0,01	41	439,0	268,3	24,4
Kr 3		0,25	0,18	0,01	50	400,0	280,0	20,0
Kp 1		0,02	0,02	0,01	5	400,0	400,0	200,0
Kp 2		0,09	0,04	0,04	17	411,7	176,5	176,5
Kp 3		0,11	0,06	0,05	22	409,1	227,3	181,8
Kokku 1		0,05	0,06	0,01	14	285,7	357,1	71,4
Kokku 2		0,32	0,18	0,05	58	431,0	241,4	69,0
Kokku 3		0,37	0,24	0,06	72	402,8	263,9	69,4
Kk		0,11	0,04	0,05	20	450,0	150,0	200,0
Ki			0,02		2		1000,0	
II M.								
R 1			0,01		2		500,0	
R 2		0,05	0,01		5	800,0	200,0	
R 3		0,05	0,02		7	571,4	285,7	
E 1			0,01		2		500,0	
E 2		0,06	0,02	0,05	30	166,7	66,7	133,3
E 3		0,06	0,04	0,05	32	156,2	93,7	125,0
Kokku 1			0,02		4		500,0	
Kokku 2		0,11	0,04	0,05	35	241,4	85,7	114,3
Kokku 3		0,11	0,06	0,05	39	230,8	128,2	102,6
K+M 1		0,05	0,09	0,01	18	222,2	388,9	111,1
K+M 2		0,43	0,22	0,10	93	365,6	189,8	86,0
K+M 3		0,48	0,30	0,11	111	342,3	216,2	81,1
Petseri maak.	62.719							
I K.								
Kr 1			0,01	0,03	5		200,0	400,0
Kr 2		0,08	0,06	0,06	20	250,0	200,0	200,0
Kr 3		0,08	0,08	0,09	25	200,0	200,0	240,0
Kp 1		0,06	0,01		7	571,4	142,8	
Kp 2		0,08	0,06	0,05	14	357,14	285,7	214,3
Kp 3		0,14	0,08	0,05	21	428,6	238,1	142,8
Kokku 1		0,06	0,03	0,03	12	333,3	166,7	166,7
Kokku 2		0,16	0,13	0,11	34	294,1	235,3	205,9
Kokku 3		0,22	0,16	0,14	46	304,3	217,4	195,6
Kk		0,11	0,08	0,05	19	368,4	263,1	157,9
Ki		0,03			2	1000,0		
II M.								
R 1			0,01	0,01	2		500,0	500,0
R 2		0,01	—	—	1	1000,0	—	—
R 3		0,01	0,01	0,01	3	333,3	333,3	333,3
E 1			0,05	0,01	4		750,0	250,0
E 2		0,08	0,01	0,09	16	312,5	62,5	375,0
E 3		0,08	0,06	0,18	20	250,0	200,0	350,0
Kokku 1			0,06	0,03	6		666,7	333,3
Kokku 2		0,09	0,01	0,09	17	352,9	58,8	352,9
Kokku 3		0,09	0,08	0,13	23	260,9	217,4	347,8
K+M 1		0,06	0,09	0,06	18	222,2	333,3	222,2
K+M 2		0,25	0,14	0,21	51	313,7	176,5	254,9
K+M 3		0,32	0,24	0,27	69	289,8	217,4	246,4

Linnad ja maakonnad.	Elanikende arv	Iga 1000 elaniku kohta tuleb rigaseid lapsi, kes põevad:			Ilddine rigade laste arv	Iga 1000 rigase lapse kohta tuleb		
		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti		Lun ja liigeste tüsistus	Halvatusi	Rahiti
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kokku maakondades	842.659							
I K. Kr.	1	0,02	0,01	0,007	61	327,9	163,9	98,4
	2	0,17	0,07	0,01	311	456,6	196,1	32,1
	3	0,19	0,08	0,02	372	435,5	190,9	43,0
Kp	1	0,01	0,01	0,002	32	312,5	406,2	62,5
	2	0,06	0,05	0,01	162	314,8	277,8	80,2
	3	0,07	0,07	0,02	194	314,4	299,0	77,3
Kokku	1	0,03	0,03	0,009	93	322,6	247,3	86,0
	2	0,23	0,12	0,03	473	400,0	224,1	48,6
	3	0,26	0,15	0,04	566	394,0	227,9	54,8
Kk		0,07	0,05	0,02	167	341,3	239,5	83,8
Ki		0,004	0,02	0,001	27	148,1	666,7	37,0
II M.								
L	1	0,001	0,005	0,003	12	83,3	416,7	250,0
	2	0,04	0,003		53	641,5	56,6	
	3	0,04	0,009	0,003	65	538,5	123,1	46,1
E	1	0,007	0,008	0,002	28	214,3	250,0	71,4
	2	0,05	0,04	0,03	215	218,6	162,8	107,1
	3	0,06	0,05	0,03	243	218,1	172,8	102,9
Kokku	1	0,008	0,01	0,005	40	175,0	300,0	125,0
	2	0,10	0,04	0,03	268	302,2	141,8	85,8
	3	0,10	0,06	0,03	308	231,6	162,3	90,9
K + M	1	0,04	0,04	0,01	133	278,2	263,1	97,7
	2	0,33	0,17	0,05	741	369,8	194,3	62,1
	3	0,37	0,21	0,07	874	355,8	264,8	67,5
Kokku linnades ja maakondades	1.127.324							
I K. Kr	1	0,03	0,01	0,002	90	355,6	188,9	111,1
	2	0,18	0,07	0,01	423	482,3	179,7	35,5
	3	0,21	0,08	0,02	513	460,0	181,3	48,7
Kp	1	0,009	0,01	0,001	37	297,3	432,4	54,0
	2	0,08	0,05	0,01	261	356,3	237,5	61,3
	3	0,09	0,07	0,01	298	349,0	261,7	60,4
Kokku	1	0,4	0,03	0,01	127	338,6	259,8	94,5
	2	0,26	0,12	0,03	684	434,2	201,7	45,3
	3	0,30	0,15	0,04	811	419,2	210,8	53,0
Kk		0,09	0,05	0,01	260	384,6	200,0	61,5
Ki		0,003	0,02	0,001	38	105,3	684,2	52,6
II M								
L	1	0,02	0,005	0,005	19	157,9	315,8	315,8
	2	0,04	0,007	0,001	86	569,8	104,6	23,2
	3	0,05	0,01	0,007	105	495,2	142,8	76,2
E	1	0,007	0,007	0,004	37	216,2	216,2	135,1
	2	0,06	0,04	0,02	219	245,7	145,3	83,0
	3	0,07	0,04	0,02	326	242,3	153,4	88,9
Kokku	1	0,009	0,01	0,009	56	196,4	250,0	196,4
	2	0,1	0,05	0,02	375	320,0	136,0	69,3
	3	0,12	0,06	0,03	431	303,9	150,8	85,8
K + M	1	0,05	0,04	0,02	183	295,1	256,8	125,7
	2	0,37	0,17	0,05	1059	393,8	178,5	53,8
	3	0,42	0,21	0,07	1242	379,2	190,1	64,4

Tabel III.

Kr. Kodu ja ravitsemist tarvitajad.

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigas. kannad (ahter. trim. vig. all)		
	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Tallinn						
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Nikastused	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Selg. nimetamata vead	3		3	2,415		2,415
Rahhit	4	3	1	3,22	2,415	0,805
Arenemata jne. liinemed	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Halvatused	8	3	5	6,44	2,415	4,025
Luu ja liigend. tüsinus	27	6	21	21,74	11,83	16,91
Kokku...	51	15	36	41,06	12,08	28,98
Tartu						
Selpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Rahhit	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Kommuskav. sõõm ja veat.	2		2	1,61		1,61
Nikastused	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Arenemata jne. liinem.	2		2	1,61		1,61
Halvatused	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Luu ja liigeste tüsinus	10	1	9	8,05	0,805	7,25
Kokku...	24	4	20	19,32	3,22	16,10
Narva						
Selpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Rahhit	2		2	1,61		1,61
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lihaste progr. atrofia	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liinem.	4		4	3,22		3,22
Luu ja liigeste tüsin.	13		13	10,47		10,47
Kokku...	24		24	19,32		19,32
Pärnu						
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2	2		1,61	1,61	
Arenemata jne. liinemed	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Luu ja lihaste tüsinus	9		9	7,25		7,25
Kokku...	14	3	11	11,27	2,415	8,86
Viljandi						
Selpool nimet. vead	1	1		0,805	0,805	
Luu ja liigeste tüsin.	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Kokku...	3	2	1	2,415	1,61	0,805
Valga						
Luu ja liigest. tüsin.	1		1	0,805		0,805
Kokku.	1		1	0,805		0,805

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			000 vigast. kannad (ahter. trim. vig. all)		
	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.
Rakvere						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsinus	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Kokku...	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Võru						
Rahhit	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liinem	1		1	0,805		0,805
Selpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsinus	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku....	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Kuressaare						
Selpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Luu ja lihaste tüsinus	2	2		1,61	1,61	
Kokku.....	3	2	1	2,415	1,61	0,805

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigas. kannad (ahter. trim. vig. all)		
	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.	0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	8-19 a.
Haapsalu						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsinus	5		5	4,025		4,025
Kokku....	6		6	4,83		4,83
Paide						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Kokku...	1		1	0,805		0,805
Petseri						
Luu ja liigeste tüsin.	1	1		0,805	0,805	
Arenemata jne. liinemd	1		1	0,805		0,805
Kokku....	2	1	1	1,61	0,805	0,805

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigas. kannet (ahter Inim. vig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Võrumaa linnades:						
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Kohtumaam. sõrm. ja varv.	2		2	1,61		1,61
Lihaste progr. atroofia	4		4	3,22		3,22
Nikastused	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Telpool nimetam. vead	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Rahiit	9	4	5	7,25	3,22	4,025
Arenemat. ja jne. liikm.	14	2	12	11,27	1,61	9,66
Halvatused	22	7	15	17,71	5,64	12,08
Luu ja liigeste tüsinm.	74	12	62	59,68	9,66	49,92
Kokku.....	141	29	112	113,53	23,35	90,18
Harju maam.						
Rahiit	1	1		0,805	0,805	
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Telpool nimetam. vead	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Halvatused	5		5	4,025		4,025
Arenemata jne. liikm.	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Luu ja liigeste tüsink.	18	3	15	14,49	2,415	12,08
Kokku....	33	7	26	26,57	5,64	20,93
Viru maam.						
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Rahiit	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Lõpundi osa puudum.	3		3	2,415		2,415
Arenemata jne. liikmid	3		3	2,415		2,415
Telpool nimet. vead	3		3	2,415		2,415
Halvatused	12		12	9,66		9,66
Luu ja liigeste tüsink.	15		15	12,08		12,08
Kokku...	41	1	40	33,01	0,805	32,20

Vigastus.	Vigaste arv. (absolutnt).			1000 vigas. kannet (ahter Inim. vig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Järva maam.						
Rahiit	1	1		0,805	0,805	
Arenemata jne. liikm.	5		5	4,025		4,025
Halvatused	6		6	4,83		4,83
Luu ja liigeste tüsinm.	16	3	13	12,88	2,415	10,47
Kokku.....	28	4	24	22,54	3,22	19,32
Läänemaam.						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Kohtumaam. sõrm. ja varv.	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	2		2	1,61		1,61
Telpool nimetam. vead	3		3	2,415		2,415
Halvatused	4	2	2	3,22	1,61	1,61
Luu ja liigeste tüsink.	10	2	8	8,05	1,61	6,44
Arenemata jne. liikmid	15	6	9	12,08	4,83	7,25
Kokku...	36	10	26	28,98	8,05	20,93
Saare maam.						
Kohtumaam. sõrm. ja varv.	1	1		0,805	0,805	
Rahiit	2		2	1,61		1,61
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Halvatused	5		5	4,025		4,025
Luu ja liigeste tüsink.	18	3	15	14,49	2,415	12,08
Arenemata jne. liikmid	19	7	12	15,30	5,64	9,66
Kokku.....	47	11	36	37,84	8,86	28,98

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigast. kannet (ahter Inim. vig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Pärnu maam.						
Rahiit	1	1		0,805	0,805	
Telpool nimet. vead	1		1	0,805		0,805
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3		3	2,415		2,415
Arenemata jne. liikmed	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Luu ja liigeste tüsinm.	13	1	12	10,47	0,805	9,66
Kokku...	25	3	22	20,13	2,415	17,71
Viljandi maam.						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Telpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liikmed	5		5	4,025		4,025
Luu ja liigeste tüsinm.	9		9	7,25		7,25
Kokku...	17		17	13,69		13,69
Tartu maam.						
Rahiit	1		1	0,805		0,805
Lihaste liikumine	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1	1		0,805	0,805	
Telpool nimetam. vead	3		3	2,415		2,415
Arenemata jne. liikmed	6		6	4,83		4,83
Halvatused	11	3	8	8,86	2,415	6,44
Luu ja liigeste tüsinm.	31	5	26	24,98	4,025	20,93
Kokku...	55	9	46	44,28	7,25	37,04

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigast. kannet (ahter Inim. vig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Valga maam.						
Kohtumaam. sõrm. ja varl.	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liikmed	1		1	0,805		0,805
Telpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Halvatused	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Luu ja liigeste tüsinm.	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Kokku.....	15	2	13	12,08	1,61	10,47
Võru maam.						
Rahiit	1		1	0,805		0,805
Kohtumaam. sõrm. ja varl.	1		1	0,805		0,805
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liikmed	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Telpool nimet. vead	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Halvatused	14	3	11	11,27	2,415	8,86
Luu ja liigeste tüsinm.	20	2	18	16,10	1,61	14,49
Kokku...	50	9	41	40,25	7,25	33,01
Petseri maam.						
Kohtumaam. sõrm. ja varl.	1	1		0,805	0,805	
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Telpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsin.	5		5	4,025		4,025
Halvatused	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Rahiit	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Arenemata jne. liikmed	6	1	5	4,83	0,805	4,025
Kokku...	25	5	20	20,13	4,025	16,10

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnt) 0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	Nendest olid: 8-19 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all 0-19 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all: Nendest olid 0-8 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all: Nendest olid 8-19 a.
Harku maavald.						
Lihaste liitumin.	1		1	0,805		0,805
Kõõrnukaasn. sõrm. jalad	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Lõpundi osa puudum.	6		6	4,83		4,83
Nikastused	14	1	13	11,27	0,805	10,47
Rahhiit	16	6	10	12,88	4,83	8,05
Eelpool nimetatum. vead	22	3	19	17,71	2,415	15,30
Halvatused	71	10	61	57,16	8,05	49,11
Arenemata jne. liitumi	75	19	56	60,39	15,30	46,09
Luu ja liigeste tüüsin.	162	20	142	130,43	16,10	114,33
Kokku...	372	61	311	299,50	49,11	250,40
Harku linnaline ja maakondlik:						
Liigeste liitumine	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Lihaste progr. atrofia	4		4	3,22		3,22
Lõpund. osa puudum.	6		6	4,83		4,83
Kõõrnukaas. sõrm. ja õed	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Nikastused	21	3	18	16,91	2,415	14,49
Rahhiit	25	10	15	20,13	8,05	12,08
Eelpool nimet. vead	30	4	26	24,15	3,22	20,93
Arenemata jne. liitum.	89	21	68	71,66	16,91	54,75
Halvatused	93	17	76	74,83	13,69	61,19
Luu ja liigeste tüüsin.	236	32	204	190,01	25,76	164,25
Kokku...	513	90	423	413,04	72,46	340,58

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnt) 0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	Nendest olid: 8-19 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all 0-19 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all: Nendest olid 0-8 a.	1000 vigas. kannad (tahtev.) nim. viga all: Nendest olid 8-19 a.

Kp. Kodu tarvitamad, mes parandamata hoiged.

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt) 0-19 a.	Nendest olid: 0-8 a.	Nendest olid: 8-19 a.	1000 vigast. kannad (tahtev. nim. viga all) 0-19 a.	1000 vigast. kannad (tahtev. nim. viga all): Nendest olid 0-8 a.	1000 vigast. kannad (tahtev. nim. viga all): Nendest olid 8-19 a.
Tallinn						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Rahiit	2		2	1,61		1,61
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liitum.	3		3	2,415		2,415
Lõpundi osa puudum.	5		5	4,025		4,025
Luu ja liigeste tüüsin.	15		15	12,08		12,08
Kokku....	28		28	22,54		22,54
Tartu						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liitum.	2		2	1,61		1,61
Eelpool nimet. vead	2		2	1,61		1,61
Halvatused	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Lõpundi osa puudum.	4		4	3,22		3,22
Luu ja liigeste tüüsin.	12		12	9,66		9,66
Kokku....	25	1	24	20,13	0,805	19,32
Narva.						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liitum.	4		4	3,22		3,22
Halvatused	6	1	5	4,83	0,805	4,025
Lõpundi osa puudum.	8		8	6,44		6,44
Luu ja liigeste tüüsin.	10	1	9	8,05	0,805	7,25
Kokku....	29	2	27	23,35	1,61	21,74
Pärnu						
Luu ja liigeste tüüsin.	2		2	1,61		1,61
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lihaste progr. atrofia	2		2	1,61		1,61
Lõpundi osa puudum.	2		2	1,61		1,61
Kokku....	8		8	6,44		6,44
Viljandi						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Kokku...	1		1	0,805		0,805
Valga						
Lõpundi osa puud.	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liitm.	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Kokku...	4		4	3,22		3,22

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigas. kannet (ahter.) nim. vig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Rakvere						
Kahvatused	1	1		0,805	0,805	
Kokku.....	1	1		0,805	0,805	
Võru						
Väsimus	1	1		0,805	0,805	
Kokku.....	1	1		0,805	0,805	
Kuressaare						
Liha ja liigeste tüsin.	2		2	1,61		1,61
Kahvatused	2		2	1,61		1,61
Kokku.....	4		4	3,22		3,22

Vigastus.	Vigaste arv. (absolutnt).			1000 vigas. kannet (ahter.) nim. vig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Haapsalu						
Luu ja liigeste tüsin.	2		2	1,61		1,61
Kahvatused	2		2	1,61		1,61
Kokku.....	4		4	3,22		3,22
Paide						
—	-	-	-	-	-	-
Petseri						
Luu ja liigeste tüsin.	1		1	0,805		0,805
Kokku.....	1		1	0,805		0,805

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigast. kannet (ahter.) nim. vig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Kohtu linnades						
Väsimus	1	1		0,805	0,805	
Lihaste progr. atroofia	2		2	1,61		1,61
Kõhupool nimetam. vead	2		2	1,61		1,61
Rahhit	3		3	2,415		2,415
Nikastused	3		3	2,415		2,415
Arenemata jne. liikmed	10		10	8,05		8,05
Kahvatused	20	3	17	16,10	2,415	13,69
Lõpundi osa puudum.	20		20	16,10		16,10
Luu ja liigeste tüsinus	43	1	42	34,62	0,805	33,82
Kokku.....	104	5	99	83,73	4,025	79,71
Harju maakr.						
Luu ja liigeste tüsin.	1		1	0,805		0,805
Lihaste liikumine	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liikmed	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	3		3	2,415		2,415
Kahvatused	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Kokku.....	10	1	9	8,05	0,805	7,25
Viru maakr.						
Lihaste liikumine	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liikm.	1		1	0,805		0,805
Kõhupool nimet. vead	1		1	0,805		0,805
Kahvatused	2		2	1,61		1,61
Lõpundi osa puud.	2		2	1,61		1,61
Luu ja liiges. tüsin.	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Kokku.....	12	2	10	9,66	1,61	8,05

Vigastus	Vigaste arv (absolutnt)			1000 vigast. kannet (ahter.) nim. vig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.	0 - 19 a.	Nendest olid: 0 - 8 a.	8 - 19 a.
Järva maakr.						
Arenemata jne. liikmed	1	1		0,805	0,805	
Lõpundi osa puudum.	2		2	1,61		1,61
Kahvatused	4	3	1	3,22	2,415	0,805
Luu ja liigeste tüsinus	5		5	4,025		4,025
Kokku.....	12	4	8	9,66	3,22	6,44
Lääne maakr.						
Lihaste liikumine	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Kõhupool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Arenemata jne. liikmed	3		3	2,415		2,415
Luu ja liigeste tüsinus	4		4	3,22		3,22
Kahvatused	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Kokku....	19	1	18	15,30	0,805	14,49
Saare maakr.						
Kõhupool nimet. vead	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Arenemata jne. liikm.	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Rahhit	4		4	3,22		3,22
Lõpundi osa puud.	4		4	3,22		3,22
Kahvatused	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Luu ja liigeste tüsin.	14	1	13	11,27	0,805	10,47
Kokku...	35	4	31	28,18	3,22	24,96

Vigastus.	Vigaste arv (absolutnr) 0-19 a.	Vigaste arv (absolutnr) Nendest olid 0-8 a.	Vigaste arv (absolutnr) Nendest olid 8-19 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all 0-19 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all Nendest olid 0-8 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all Nendest olid 8-19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Pärnu maak.						
Rahiit	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	1		1	0,805		0,805
Nõrastused	1		1	0,805		0,805
Lum ja liigaste tiisikus	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Halvatused	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Arenemata jne. liikmed	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Kokku....	15	3	12	12,08	2,415	9,66
Viljandi maak.						
Rahiit	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puud.	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liikm	2		2	1,61		1,61
Lum ja liigaste tiisikus	5		5	4,025		4,025
Halvatused	8	3	5	6,44	2,415	4,025
Kokku....	18	3	15	14,49	2,415	12,08
Tartu maak.						
Rahiit	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Nõrastused	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Lum ja liigaste tiisikus	3		3	2,415		2,415
Arenemata jne. liikmed	3		3	2,415		2,415
Lõpundi osa puudum.	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Halvatused	8		8	6,44		6,44
Kokku....	22	1	21	17,71	0,805	16,91

Vigastus.	Vigaste arv. (absolutnr) 0-19 a.	Vigaste arv. (absolutnr) Nendest olid 0-8 a.	Vigaste arv. (absolutnr) Nendest olid 8-19 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all 0-19 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all Nendest olid 0-8 a.	1000 vigas. kannal (ahter) nim. vig. all Nendest olid 8-19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Valga maak.						
Rahiit	1	1		0,805	0,805	
Lõpundi osa puudum.	1		1	0,805		0,805
Lum ja liigaste tiisik.	2		2	1,61		1,61
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liikmed	2		2	1,61		1,61
Kokku.....	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Võru maak.						
Arenem. jne. liikm.	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	3		3	2,415		2,415
Rahiit	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Halvatused	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Lum ja lihaste tiisik.	9	2	7	7,25	1,61	5,64
Kokku.....	22	5	17	17,71	4,025	13,69
Petseri maak.						
Lõpundi osa puudum.	2		2	1,61		1,61
Arenemata jne. liikm.	2	2		1,61	1,61	
Rahiit	3		3	2,415		2,415
Halvatused	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Lum ja liigaste tiisik.	9	4	5	7,25	3,22	4,025
Kokku.....	21	7	14	16,91	5,64	11,27

Vigastus	Vigaste arv (absolutnr) 0-19 a.	Vigaste arv (absolutnr) Nendest olid 0-8 a.	Vigaste arv (absolutnr) Nendest olid 8-19 a.	1000 vigast. kannad (ahter) nim. vig. all 0-19 a.	1000 vigast. kannad (ahter) nim. vig. all Nendest olid 0-8 a.	1000 vigast. kannad (ahter) nim. vig. all Nendest olid 8-19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Kokku maakondadas						
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Lihaste liikumine	3		3	2,415		2,415
Nõrastused	3		3	2,415		2,415
Eelpool nimetam. vead	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Rahiit	15	2	13	12,08	1,61	10,47
Arenemata jne. liikm.	23	5	18	18,52	4,025	14,49
Lõpundi osa puudum.	25	1	24	20,13	0,805	19,32
Halvatused	58	13	45	46,70	10,47	36,23
Lum ja liigaste tiisik.	61	10	51	49,11	8,05	41,06
Kokku....	194	32	162	156,20	25,76	130,43
Kokku linnades ja maakondadas						
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Lihaste liikumine	3		3	2,415		2,415
Lihaste progr. atrofia	3		3	2,415		2,415
Nõrastused	6		6	4,83		4,83
Eelpool nimetam. vead	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Rahiit	18	2	16	14,49	1,61	12,88
Arenemat. jne. liikm.	33	5	28	26,57	4,025	22,54
Lõpundi osa puudum.	45	1	44	36,23	0,805	35,43
Halvatused	78	16	62	62,80	12,88	49,92
Lum ja liigaste tiisik.	104	11	93	83,74	8,86	74,88
Kokku....	298	37	261	239,93	29,79	210,14

Tabel 12.

R. Mittekodutarvitajad, ravitsemist tarvitajad.

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Tallinn						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Arenemata j.n.e. lükmed	1		1	0,805		0,805
Luu ja lügeste tüsikus	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Rahiit	5	3	2	4,025	2,415	1,61
Kokku...	12	4	8	9,66	3,22	6,44
Tartu						
Lihaste lükumine	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. vead	1	1		0,805	0,805	
Arenemata j.n.e. lükmed	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3		3	2,415		2,415
Nikastused	3		3	2,415		2,415
Luu ja lügeste tüsikus	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Kokku...	14	2	12	11,27	1,61	9,66
Narva						
Luu ja lügeste tüsik	4		4	3,22		3,22
Kokku.	4		4	3,22		3,22

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Pärnu						
Halvatused	1	1		0,805	0,805	
Lihaste progr. atrofia	1		1	0,805		0,805
Luu ja lügeste tüsikus	3		3	2,415		2,415
Kokku	5	1	4	4,025	0,805	3,22
Viljandi.						
Valga						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Kokku...	1		1	0,805		0,805

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Rakvere						
Võru						
Kuresaare						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Luu ja lügeste tüsik.	2		2	1,61		1,61
Kokku...	3		3	2,415		2,415

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Haapsalu						
Arenemata j.n.e. lükmed	1		1	0,805		0,805
Kokku...	1		1	0,805		0,805
Paide						
Petseri						

Vigastus	Vigaste arv (absoluut)			1000 rigas. kannat. (alates 1 min. rig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Kokku linnades.						
Lihaste liikumine	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimetam. read	1	1		0,805	0,805	
Lihaste progr. atrofia	2		2	1,61		1,61
Nikastused	5		3	2,415		2,415
Arenemata j.m.e. liikmed	4		4	3,22		3,22
Rahüt	5	3	2	4,025	2,415	1,61
Halvatused	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Luu ja liigeste tüsikus	17	2	15	13,69	1,61	12,08
Kokku...	40	7	33	32,21	5,64	26,57
Harju maak.						
Halvatused	1	1	-	0,805	0,805	-
Arenemata j.m.e. liikm.	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Luu ja liigeste tüsikus	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Kokku...	11	3	8	8,86	2,415	6,44
Viru maak.						
Rahüt	1	1	-	0,805	0,805	
Arenemata j.m.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsikus	4		4	3,22		3,22
Kokku...	6	1	5	4,83	0,805	4,025

Vigastus	Vigaste arv (absoluut)			1000 rigas. kannat. (alates 1 min. rig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Järva mk.						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Arenemata j.m.e. liikmed	1		1	0,805		0,805
Luu ja liigeste tüsikus	2		2	1,61		1,61
Kokku...	4	-	4	3,22		3,22
Lääne mk.						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. read	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Arenemata j.m.e. liikmed	5		5	4,025		4,025
Luu ja liigeste tüsikus	6		6	4,83		4,83
Kokku	15	1	14	12,08	0,805	11,27
Saare maak.						
Arenemata j.m.e. liikmed	1	1		0,805	0,805	
Kokku:..	1	1		0,805	0,805	

Vigastus	Vigaste arv (absoluut)			1000 rigas. kannat. (alates 1 min. rig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Pärnu maak.						
Rahüt	1	1	-	0,805	0,805	
Arenemata j.m.e. liikm.	1		1	0,805	-	0,805
Kokku...	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Viljandi maak.						
Luu ja liigeste tüsikus	1		1	0,805		0,805
Kokku	1	-	1	0,805		0,805
Tartu maak.						
Halvatused	1	1		0,805	0,805	
Arenemata j.m.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. read	1		1	0,805		0,805
Nikastused	2		2	1,61		1,61
Luu ja liigeste tüsik.	10		10	8,05		8,05
Kokku	15	1	14	12,08	0,805	11,27

Vigastus	Vigaste arv (absoluut)			1000 rigas. kannat. (alates 1 min. rig. all)		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Valga maak.						
Võru maak.						
Eelpool nimetam. read	1	1		0,805	0,805	
Halvatused	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Luu ja liigeste tüsikus	4		4	3,22		3,22
Kokku...	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Petseri maak.						
Luu ja liigeste tüsikus	1		1	0,805		0,805
Rahüt	1	1		0,805	0,805	
Halvatused	1	1		0,805	0,805	
Kokku...	3	2	1	2,415	1,61	0,805

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat. lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Kokku maakondades.						
Rahüt	3	3		2,415	2,415	
Nikastused	3		3	2,415		2,415
Eelpool nimetam. vead	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Halvatused	8	5	3	6,44	4,025	2,415
Arenemata j.n.e. lüumed	13	2	11	10,47	1,61	8,86
Luu ja lügeste tüsikus	35	1	34	28,18	0,805	27,38
Kokku...	65	12	53	52,33	9,66	42,67
Kokku linnades ja maakondad.						
Lihaste lüukumine	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atrofia	2		2	1,61		1,61
Eelpool nimet. vead	4	2	2	3,22	1,61	1,61
Nikastused	6		[illegible]	4,83		4,83
Rahüt	8	6	2	6,44	4,83	1,61
Halvatused	15	6	9	12,08	4,83	7,25
Arenemata j.n.e. lüküm.	17	2	15	13,69	1,61	12,08
Luu ja lügeste tüsikus.	52	3	49	41,87	2,415	39,45
Kokku...	105	19	86	84,54	15,30	69,24

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat. lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7

E. Hoolekannet mittetarvitajad.

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat. lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
Tallinn						
Vesipea	1		1	0,805		0,805
Lõpundi pundum.	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. vead	1		1	0,805		0,805
Arenemata j.n.e. lüküm.	4		4	3,22		3,22
Luu ja lügeste tüsikus	10		10	8,05		8,05
Lõpundi osa pundum.	11		11	8,86		8,86
Kokku...	28	-	28	22,54		22,54
Tartu						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Rahüt	3	3		2,415	2,415	
Eelpool nimetam. vead	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Halvatused	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Lõpundi osa pundum.	4		4	3,22		3,22
Arenemata j.n.e. lüükmed	6	1	5	4,83	0,805	4,025
Luu ja lügeste tüsikus	10	1	9	8,05	0,805	7,25
Kokku	31	7	24	24,96	5,64	19,32
Narva						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa pundum	3		3	2,415		2,415
Kokku	4		4	3,22		3,22

Vigastus	Vigaste arv (absoluut) 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.	1000 vigas. kannat. lahter 1 nim. vig. all 0-19a.	Nendest olid 0-8a.	Nendest olid 8-19a.
1.	2	3	4	5	6	7
Pärnu						
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lõpundi osa pundum.	2		2	1,61		1,61
Luu ja lügeste tüsikus	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku...	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Viljandi						
Luu ja lügeste tüsikus	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. vead	1		1	0,805		0,805
Kokku	3		3	2,415		2,415
Valga						
Lõpundi osa pundum.	1		1	0,805		0,805
Kokku	1		1	0,805		0,805

Vigastus	Vigaste arv (absolutt)			1000 rigas. kaotat lahtri 1 min. sig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Kasvav						
Lun ja lügeste tüsikus	1		1	0,805		0,805
Kokku	1		1	0,805		0,805
Võru						
Lõpundi osa pundum.	1		1	0,805		0,805
Kokku	1		1	0,805		0,805
Kuressaare						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa pundum.	1		1	0,805		0,805
Ärenemata j.n.e. liikmed	1		1	0,805		0,805
Kokku...	3		3	2,415		2,415

Vigastus	Vigaste arv (absolutt)			1000 rigas. kaotat lahtri 1 min. sig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Haapsalu						
Rahüt	1		1	0,805		0,805
Kokku...	1		1	0,805		0,805
Paide						
Lun ja lügeste tüsikus	1		1	0,805		0,805
Nõrastused	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimetam. vead	1	1		0,805	0,805	
Kokku...	3	1	2	2,415	0,805	1,61

Vigastus	Vigaste arv (absolutt)			1000 rigas. kaotat lahtri 1 min. sig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Kokku linnades.						
Vesipea	1		1	0,805		0,805
Lõpundi kunduming	1		1	0,805		0,805
Nõrastused	3		3	2,415		2,415
Rahüt	4	3	1	3,22	2,415	0,805
Eelpool nimetam. vead	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Halvatused	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Ärenemata j.n.e. liikmed	11	1	10	8,86	0,805	8,05
Lõpundi osa pundum.	23		23	18,52		18,52
Lun ja lügeste tüsikus	26	2	24	20,93	1,61	19,32
Kokku..	83	9	74	66,83	7,25	59,58
Kokku maakondades.						
Harju maak.						
Nõrastused	1		1	0,805		0,805
Ärenemata j.n.e. liikm.	2		2	1,61		1,61
Lun ja lügeste tüsikus	4		4	3,22		3,22
Lõpundi osa pundum.	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Kokku..	14	1	13	11,27	0,805	10,47
Viru maak.						
Rahüt	1		1	0,805		0,805
Ärenemata j.n.e. liikm	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lun ja lügeste tüsikus	3	2	1	2,415	1,61	0,805
Lõpundi osa pundum.	6		6	4,83		4,83
Kokku...	13	2	11	10,47	1,61	8,86

Vigastus	Vigaste arv (absolutt)			1000 rigas. kaotat lahtri 1 min. sig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Tärva maak.						
Lõpundi punduming	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa punduming	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Halvatused	4		4	3,22		3,22
Lun ja lügeste tüsikus.	7		7	5,64		5,64
Kokku...	15	1	14	12,08	0,805	11,27
Lääne maak.						
Lihaste lükumine	1		1	0,805		0,805
Kokkuvarr. sõunad ja varb.	1		1	0,805		0,805
Lõpundi punduming	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimetam. vead	1		1	0,805		0,805
Rahüt	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Lun ja lügeste tüsikus	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Halvatused	8	1	7	6,44	0,805	5,64
Ärenemata j.n.e. liikmed	10	1	9	8,05	0,805	7,25
Lõpundi osa punduming.	12	2	10	9,66	1,61	8,05
Kokku...	43	7	36	34,62	5,64	28,98
Saare maak.						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Lihaste lükumine	1		1	0,805		0,805
Nõrastused	1		1	0,805		0,805
Ärenemata j.n.e. liikmed	2		2	1,61		1,61
Lun ja lügeste tüsikus	4		4	3,22		3,22
Rahüt	5		5	4,025		4,025
Lõpundi osa punduming.	6		6	4,83		4,83
Kokku	20		20	16,10		16,10

Vigastus	Vigaste arv (absoluut)			1000 rigas. kaotat lahtr. 9 min. sig. all		
	0 - 19 a.	Nendest olid		0 - 19 a.	Nendest olid	
		0 - 8 a.	8 - 19 a.		0 - 8 a.	8 - 19 a.
1.	2	3	4	5	6	7
Pärnu maak.						
Lihaste lõikumine	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1		1	0,805		0,805
Nõrkastused	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atroofia	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Krenemata j.n.e. lüüsmed	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Lun ja lüüeste tüsikus	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Halvatused	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Lõpundi osa puudum.	9	1	8	7,25	0,805	6,44
Kokku ...	31	5	26	24,96	4,025	20,93
Viljandi maak.						
Nõrkastused	1		1	0,805		0,805
Krenemata j.n.e. lüüsm.	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Lun ja lüüeste tüsikus	5		5	4,025		4,025
Lõpundi osa puudum.	5		5	4,025		4,025
Halvatused	7		7	5,64		5,64
Kokku ...	22	1	21	17,71	0,805	16,91
Tartu maak.						
Nõrkastused	1	1		0,805	0,805	
Eelpool nimet. vead	2		2	1,61		1,61
Rahüt	4		4	3,22		3,22
Lun ja lüüeste tüsikus	3		3	2,415		2,415
Halvatused	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Lõpundi osa puudum.	8	2	6	6,44	1,61	4,83
Kokku	21	4	17	16,91	3,22	13,69
Valga maak.						
Rahüt	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	1		1	0,805		0,805
Nõrkastused	1		1	0,805		0,805
Krenemata j.n.e. lüüsmed	1		1	0,805		0,805
Halvatused	3		3	2,415		2,415
Lun ja lüüeste tüsikus	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Kokku	12	1	11	9,66	0,805	8,86
Võru maak.						
Lihaste lõikumine	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Eelpool nimetam. vead	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Rahüt	4		4	3,22		3,22
Lun ja lüüeste tüsikus	5		5	4,025		4,025
Lõpundi osa puudum.	16		16	12,88		12,88
Kokku	32	2	30	25,76	1,61	24,15
Petseri maak.						
Krenemata j.n.e. lüüsmed	1		1	0,805		0,805
Eelpool nimet. vead	1		1	0,805		0,805
Lõpundi osa puudum.	2		2	1,61		1,61
Halvatused	4	3	1	3,22	2,415	0,805
Lun ja lüüeste tüsikus	5		5	4,025		4,025
Rahüt	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Kokku	20	4	16	16,10	3,22	12,88
Kokku maakond.						
Kokkuvõtt sõrm. ja varb	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atroofia	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Lõpundi puudumine	2		2	1,61		1,61
Vesipea	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Lihaste lõikumine	4		4	3,22		3,22
Nõrkastused	6	1	5	4,83	0,805	4,025
Eelpool nimetam. vead	7		7	5,64		5,64
Krenemata j.n.e. lüüsmed	24	3	21	19,32	2,415	16,91
Rahüt	25	2	23	20,13	1,61	18,52
Halvatused	42	7	35	33,82	5,64	28,18
Lun ja lüüeste tüsikus	53	6	47	42,67	4,83	37,84
Lõpundi osa puudumine	74	7	67	59,58	5,64	53,95
Kokku ...	243	28	215	195,65	22,54	173,11
Kokku linnades ja maakondad.						
Kokkuvõtt sõrm. ja varb	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atroofia	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Lõpundi puudumine	3		3	2,415		2,415
Lihaste lõikumine	4		4	3,22		3,22
Vesipea	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Nõrkastused	9	1	8	7,25	0,805	6,44
Eelpool nimet. vead	13	2	11	10,47	1,61	8,86
Rahüt	29	5	24	23,35	4,025	19,32
Krenemata j.n.e. lüüsmed	35	4	31	28,18	3,22	24,96
Halvatused	50	8	42	40,26	6,44	33,82
Lun ja lüüeste tüsikus	79	8	71	63,61	6,44	57,165
Lõpundi osa puudumine	97	7	90	78,10	5,64	72,46
Kokku ...	326	37	289	262,48	29,73	232,69

Tabel 13.

K + M. Kodu- ja mitteseotud tarvitajad aggased.

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0–19 a.	Nendest olid. 0–8 a.	Nendest olid. 8–19 a.	1000 vigas. kannat. kahtlt 1 nim. vig. all. 0–19 a.	Nendest olid. 0–8 a.	Nendest olid. 8–19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Tallinn.						
Lõpsundi puusdum.	1		1	0,805		0,805
Lihaste progr. atroofia	2		2	1,61		1,61
Vesipea	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Nikastused	4	1	3	3,22	0,805	2,415
Eelpool nimet. read	4		4	3,22		3,22
Rahhiit	11	6	5	8,86	4,83	4,025
Halvatused	11	3	8	8,86	2,415	6,44
Arenemata j.n.e. liikm.	12	1	11	9,66	0,805	8,86
Lõpsundi osa puud.	16		16	12,88		12,88
Lõu ja lüg. tüsikus.	56	7	49	45,09	5,64	39,45
Kokku	119	19	100	95,81	15,30	80,51
Tartu.						
Lihaste liikum.	1		1	0,805		0,805
Korkuvaas. sõrm. ja vars.	2		2	1,61		1,61
Rahhiit	5	4	1	4,025	3,22	0,805
Nikastused	7	1	6	5,64	0,805	4,83
Eelpoolnim. read	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Lõpsundi osa puud.	8		8	6,44		6,44
Arenem. ja n.e. liikm.	12	1	11	9,66	0,805	8,86
Halvatused	16	3	13	12,88	2,415	10,47
Lõu ja lüg. tüsikus	36	3	33	28,98	2,415	26,57
Kokku	94	14	80	75,68	11,27	64,41
Narva						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Eelpoolnimet. read	1		1	0,805		0,805
Rahhiit	2		2	1,61		1,61
Lihaste progr. atroofia	2		2	1,61		1,61
Arenem. j.n.e. liikm.	8		8	6,44		6,44
Halvatused	9	1	8	7,25	0,805	6,44
Lõpsundi osa puud.	11		11	8,86		8,86
Lõu ja lüg. tüsikus	27	1	26	21,74	0,805	20,93
Kokku	61	2	59	49,11	1,61	47,50
Pärnu.						
Arenem. j.n.e. liikmed	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Lihaste progr. atroofia	4		4	3,22		3,22
Lõpsundi osa puud.	4		4	3,22		3,22
Halvatused	7	3	4	5,64	2,415	3,22
Lõu ja lüg. tüsikus	17	1	16	13,69	0,805	12,88
Kokku	34	5	29	27,37	4,025	23,34
Viljandi						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Eelpoolnimet. read	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Lõu ja lüg. tüsikus	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku	7	2	5	5,64	1,61	4,025
Valga						
Lõu ja lüg. tüsikus	1		1	0,805		0,805
Arenem. j.n.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Lõpsundi osa puud.	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3		3	2,415		2,415
Kokku	7		7	5,64		5,64
Rakvere						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2	1	1	1,61	0,805	0,805
Lõu ja lüg. tüsikus	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Võru						
Rahhiit	1		1	0,805		0,805
Vesipea	1	1		0,805	0,805	
Lõpsundi osa puud.	1		1	0,805		0,805
Arenem. j.n.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Eelpoolnim. read	1		1	0,805		0,805
Lõu ja lüg. tüsikus	2		2	1,61		1,61
Halvatused	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku	10	2	8	8,05	1,61	6,44
Kuressaare						
Rahhiit	1		1	0,805		0,805
Lõpsundi osa puud.	1		1	0,805		0,805
Arenem. j.n.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Eelpoolnim. read	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lõu ja lüg. tüsikus	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Kokku	11	2	9	8,86	1,61	7,25
Jõgeva						
Rahhiit	1		1	0,805		0,805
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Arenem. j.n.e. liikmed	1		1	0,805		0,805
Halvatused	2		2	1,61		1,61
Lõu ja lüg. tüsikus	7		7	5,64		5,64
Kokku	12		12	9,66		9,66
Paide						
Halvatused	1		1	0,805		0,805
Kokku	1		1	0,805		0,805
Põltsamaa						
Nikastused	1		1	0,805		0,805
Arenem. j.n.e. liikm.	1		1	0,805		0,805
Eelpoolnim. read	1	1		0,805	0,805	
Lõu ja lüg. tüsikus	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Kokku	6	2	4	4,83	1,61	3,22

Harjumaal

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.	1000 vigas. kannat. Lahter 1 nim. vig. all: 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Korraga liiguvad:						
Lihaste liikumine	1		1	9,805		9,805
Lõpundi puud.	1		1	9,805		9,805
Lokkuvarisem. ja rak.	2		2	1,61		1,61
Vesipea	3	2	1	2,415	1,61	9,805
Lihaste progr. atroofia	8		8	6,44		6,44
Nõrkadused	16	2	14	12,88	1,61	11,27
Eelpoolnim. read	17	4	13	13,69	3,22	10,47
Rahüt	21	10	11	16,91	8,05	8,86
Krenem. j. n. r. lüks.	39	3	36	31,40	2,415	28,98
Lõpundi osa puud.	43		43	34,62		34,62
Halvatused	57	12	45	45,89	9,66	36,23
Lem ja lüg. liisikem	160	17	143	128,82	13,69	115,14
Kokku	368	50	318	296,30	40,26	256,04
Harju maak.						
Rahüt	1	1		9,805	9,805	
Lihaste liikum.	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	2	1	1	1,61	9,805	9,805
Nõrkadused	3		3	2,415		2,415
Halvatused	10	2	8	8,05	1,61	6,44
Lõpundi osa puud.	10	1	9	8,05	9,805	7,25
Krenem. j. n. r. lüks.	11	3	8	8,86	3,415	6,44
Lem ja lüg. tüsikem	30	4	26	24,15	3,22	20,93
Kokku	68	12	56	54,75	9,66	45,09
Viru maak.						
Lihaste liikum.	1		1	9,805		9,805
Nõrkadused	2		2	1,61		1,61
Eelpoolnimet. read	4		4	3,22		3,22
Rahüt	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Krenem. j. n. r. lüks.	6		6	4,83		4,83
Lõpundi osa puud	11		11	8,86		8,86
Halvatused	16		16	12,88		12,88
Lem ja lüg. tüsikem	24	4	23	21,74	3,22	18,52
Kokku	72	6	66	57,97	4,83	53,14

Järva maak.

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.	1000 vigas. kannat. Lahter 1 nim. vig. all: 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Rahüt	1	1		9,805	9,805	
Lõpundi puudum.	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	1		1	9,805		9,805
Lõpundi osa puud.	4	1	3	3,22	9,805	2,415
Krenem. j. n. r. read	7	1	6	5,64	9,805	4,83
Halvatused	15	3	12	12,08	2,415	9,66
Lem ja lüg. tüsikem Korraga	30	3	27	24,15	2,415	21,74
	59	9	50	47,50	7,25	40,21
Läänemaak.						
Lõpundi puud.	1		1	9,805		9,805
Lihaste liikumine	2		2	1,61		1,61
Lokkuvarisem. Sõrmejärel.	2		2	1,61		1,61
Rahüt	3	1	2	2,415	9,805	1,61
Nõrkadused	3		3	2,415		2,415
Eelpoolnimet. read	6		6	4,83		4,83
Lõpundi osa puud.	15	2	13	12,08	1,61	10,47
Halvatused	22	5	17	17,71	4,025	13,69
Lem ja lüg-tüsikem	26	4	22	20,93	3,22	17,71
Krenem. j. n. r. lüksed	33	7	26	26,57	5,64	20,93
Kokku	113	19	94	90,98	15,30	75,68
Saare maak.						
Lihaste liikum.	1		1	9,805		9,805
Lokkuvarisem. Sõrmejärel.	1	1		9,805	9,805	
Eelpoolnimet. read	2	1	1	1,61	9,805	9,805
Nõrkadused	3		3	2,415		2,415
Lõpundi osa puud.	10		10	8,05		8,05
Rahüt	11		11	8,86		8,86
Halvatused	14	1	13	11,27	9,805	1,47
Krenem. j. n. r. liikm.	25	9	16	20,13	7,25	12,88
Lem ja lüg. tüsikem	36	4	32	28,98	3,22	25,76
Kokku	103	16	87	82,93	12,88	70,05

Pärnumaak.

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.	1000 vigas. kannat. Lahter 1 nim vig. all: 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Lihaste liikumine	1		1	9,805		9,805
Vesipea	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	1		1	9,805		9,805
Lihaste progr. atroof.	2	1	1	1,61	9,805	9,805
Rahüt	3	2	1	2,415	1,61	9,805
Nõrkadused	4		4	3,22		3,22
Lõpundi osa puud.	10	1	9	8,05	9,805	7,25
Krenem. j. n. r. liisem.	13	3	10	10,47	2,415	8,05
Halvatused	14	2	12	11,27	1,61	9,66
Lem ja lüg. liisikem	24	3	21	19,32	2,415	16,91
Kokku	73	12	61	58,78	9,66	49,11
Viljandi maak.						
Rahüt	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	1		1	9,805		9,805
Nõrkadused	2		2	1,61		1,61
Lõpundi osa puud.	7		7	5,64		5,64
Krenem. ja j. n. r. liis.	11	1	10	8,86	9,805	2,05
Halvatused	16	3	13	12,88	2,415	10,47
Lem ja lüg. tüsikem	20		20	16,10		16,10
Kokku	58	4	54	46,70	3,22	43,48
Tartu maak.						
Lihaste liikum.	1		1	9,805		9,805
Lihaste progr. atroofia	1		1	9,805		9,805
Nõrkadused	5	2	3	4,025	1,61	2,415
Rahüt	6		6	4,83		4,83
Eelpoolnimet. read	7		7	5,64		5,64
Krenem. j. n. r. liikmed	10		10	8,05		8,05
Lõpundi osa puud.	13	3	10	10,47	2,415	8,05
Halvatused	23	5	18	18,52	4,025	14,49
Lem ja lüg. tüsikem	77	5	72	62,84	4,025	58,82
Kokku	113	15	98	90,98	12,08	78,90

Valga maak.

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.	1000 vigas. kannat. Lahter 1 nim. vig. all: 0–19 a.	Nendest olid: 0–8 a.	Nendest olid: 8–19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Vesipea	1		1	9,805		9,805
Lokkuvarisem. Sõrmejärel.	1		1	9,805		9,805
Nõrkadused	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	1		1	9,805		9,805
Rahüt	2	1	1	1,61	9,805	9,805
Lõpundi osa puud.	2		2	1,61		1,61
Krenem. j. n. r. liikmed	4		4	3,22		3,22
Halvatused	10	1	9	8,05	9,805	7,25
Lem ja lüg. tüsikem	13	2	11	10,47	1,61	8,86
Kokku	35	4	31	28,18	3,22	24,96
Võru maak.						
Lihaste liikum.	1		1	9,805		9,805
Vesipea	1	1		9,805	9,805	
Lokkuvarisem. Sõrmejär.	1		1	9,805		9,805
Nõrkadused	2		2	1,61		1,61
Krenem. j. n. r. liikm.	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Rahüt	9	1	8	7,25	9,805	6,44
Eelpoolnim. read	10	3	7	8,05	2,415	5,64
Lõpundi osa puud.	19		19	15,30		15,30
Halvatused	24	7	17	19,32	5,64	13,69
Lem ja lüg. tüsik.	38	4	34	30,59	3,22	27,37
Kokku	111	18	93	89,27	14,49	74,78
Petseri maak.						
Lokkuvarisem. sõrm. järel.	1	1		9,805	9,805	
Nõrkadused	1		1	9,805		9,805
Eelpoolnimet. read	2		2	1,61		1,61
Lõpundi osa puud.	4		4	3,22		3,22
Krenem. j. n. r. lüg.	9	3	6	7,25	2,415	4,83
Halvatused	15	6	9	12,08	4,83	7,25
Rahüt	17	4	13	13,69	3,22	10,47
Lem ja lüg. tüsikem	20	4	16	16,10	3,22	12,88
Kokku	69	18	51	55,55	14,49	41,06

Vigastus.	Vigaste arv (absoluut). 0-19 a.	Nendest olid. 0-8 a.	Nendest olid. 8-19 a.	1000 vigas. kannat. kahtlev 1 nim. vig. all. 0-19 a.	Nendest olid. 0-8 a.	Nendest olid. 8-19 a.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Korcu maar.						
Lõpundi puud.	2		2	1,61		1,61
Lihaste progr. atrof.	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Vesipea	3	1	2	2,415	0,805	1,61
Korcukaar. Sõrmja vorm.	6	2	4	4,83	1,61	3,22
Lihaste liikumine	8		8	6,44		6,44
Nõrkatused	26	2	24	20,93	1,61	19,32
Eelpoolnim. read	37	5	32	29,79	4,025	25,76
Rahhit	59	13	46	47,50	10,47	37,04
Lõpundi osa puud	105	8	97	84,54	6,44	78,10
Ärenem. jm. n. liikum.	135	29	106	108,69	23,35	85,35
Halvatused	179	35	144	144,12	28,18	115,94
Lem. ja liig. tüsikus	311	37	274	250,40	29,79	220,61
Korcu	874	133	741	703,70	107,08	596,62
Korcu linnajaoskr.						
Lõpundi puud.	3		3	2,415		2,415
Vesipea	6	3	3	4,83	2,415	2,415
Korcukaar. Sõrmjavorm.	8	2	6	6,44	1,61	4,83
Lihaste liikum.	9		9	7,25		7,25
Lihaste progr. atrofia	11	1	10	8,86	0,805	8,05
Nõrkatused	42	4	38	33,82	3,22	30,59
Eelpoolnimet. read	54	9	45	43,48	7,25	36,23
Rahhit	80	23	57	64,41	18,52	45,89
Lõpundi osa puud.	148	8	140	119,16	6,44	112,72
Ärenemata jm. n. liikum.	174	32	142	140,10	25,76	114,33
Halvatused	236	47	189	190,02	37,84	152,17
Lem. ja liig. tüsikus	471	54	417	379,23	43,48	335,75
Korcu	1242	183	1059	1000	147,34	852,66

Tabel 14.

Hiljem tulnud teated vigaste laste üle.

Viru	m. (enne 72 last)	+ 11 =	ligi	15 %
Saare	" (" 103 ")	+ 1 =	"	1 %
Viljandi	" (" 58 ")	+ 3 =	"	5 %
Valga	" (" 35 ")	+ 2 =	"	6 %
Võru	" (" 111 ")	+ 1 =	"	1 %

Kokku 18 last.

		Ýigaste laste sugu			Ýigaste laste vanus						Ýigastest lastest põdesid												Ümbrisekõlid		Kooliõpetuse said		
		Poisslapsi	Tüdrulapsi	Kokku	0 - 1a.	1 - 6a.	7 - 10a.	11 - 12a.	12 - 13a.	13 - 14a.	16 - 17a.	17 - 18a.	18 - 19a.	Lam ja liigeldi liisikus: Selgroo	Lam ja liigeldi liisikus: al. liigp.	Lam ja liigeldi liisikus: Mõlemi randmed	Halvatus: Lõid: Ül. õlavõnd	Halvatus: Lõid: al. õlavõnd	Halvatus: Lõid: käsivõlu	Halvatus: Ajastõbe:	Ruudurad liisamad (ennetuljaklaas)	Põõritõstus nõud liisvad: Kõndimine: al. liigp.	Põõritõstus nõud liisvad: Kõndimine: Käsivõnd	Põõritõstus nõud liisvad: Kõndimine: Muud rõjestused	Ümbrisekõlid: Teised	Ümbrisekõlid: Puudulikud	Kooliõpetuse said: Kaotus	Kooliõpetuse said: Kaotus	Kooliõpetuse said: Ei kaotust
Ýiru																											
K I. Kaduvarrikajad																											
aa) Raviteenust saavad kajad	1	1	1	2	1	1																2			2		2
	2		1	1								1											1		1		
	3	1	2	3	1	1						1										2	1		3	1	2
kp) Parandamata rigased	1																										
	2	3	2	5			1	2					1	1	1		1	1	1						5	4	1
	3	3	2	5			1	2					1	1	1		1	1	1						5	4	1
Kokku	1	1	1	2	1	1																2			2		2
	2	3	3	6			1	2				1	1	1	1		1	1	1				1		6	5	1
	3	4	4	8	1	1	1	2				1	1	1	1		1	1	1			2	1		8	5	3
kp. ühtmust Käsiteõõvaimulised		3	2	5			1	2					1	1	1		1	1	1						5	4	1
M II. Mitteteadvustarrikajad:																											
a) Ühesõnamet mitteteadvustarrikajad	1																										
	2	3		3			1			1		1		2		1									2	1	1	2
	3	3		3			1			1		1		2		1									2	1	1	2
K + aa. Käsi rigased kokku	1	1	1	2	1	1																2			2		
	2	6	3	9			2	2		1		2	1	3	1	1	1	1	1				1		8	1	6	
	3	7	4	11	1	1	2	2		1		2	1	3	1	1	1	1	1			2	1		10	1	6	3
Saare																											
K. I. Kaduvarrikajad:																											
kp) Parandamata rigased	1																										
	2	1		1										1											1		1
	3	1		1										1											1		1
kp. ühtmust Käsiteõõvaimulised		1		1										1											1		1
Käsi rigased kokku	1																										
	2	1		1										1											1		1
	3	1		1										1											1		1

	Ysigaste laste sugu			Ysigaste laste vanuse									Ysigastest lastest põdesid												Kõrvalekalded		Kooliküpsuse said		
													Lum ja lü gendi liisikus			Haigus				Ruudurad (ümmarg. (ennistu jaklem)	Nõrgi tasand nad liikred			Muud rõjestamt					
	Poisslapsi	Tüdrulapsi	Kokku	0 - 1a.	1 - 2a.	2 - 10a.	11 - 11a.	12 - 13a.	13 - 14a.	14 - 17a.	17 - 18a.	18 - 19a.	Selgroo	ol. liigp.	Mõõne rahulik	Loid:			Spastilisus:			kõrvaline			Jaotus	Puudulikud			
																Nõ. lepund	ol. lepund	teadmata	kramplik (mõõdukas pidurdatud)	jõ. lepund		ol. liigp.	ol. liigp.						
Ysi. v. ra.																													
Ysiljandi																													
K. I Koolitasrilajad																													
kp) Pasandamata vigased	1		1	1															1						1		1		
	2																												
	3		1	1															1						1		1		
kp. rühmast Käsitöövõimalised:			1	1															1						1		1		
K. II Mitteõpetatavrilajad:																													
r) Raskemini õpetatavad lapsed	1																								1		1		
	2																												
	3	1	1						1															1	1		1		
e) Keskmiselt mitteõpetatavad.	1																								1				
	2		1	1											1												1		
	3		1	1											1										1		1		
Kokku	1																												
	2	1	1	2					1						1							1			2		1		
	3	1	1	2					1						1							1			2		1		
K+M. Kõik vigased kokku	1																												
	2	1	2	3					1						1					1		1			3		2		1
	3	1	2	3					1						1					1		1			3		2		1
Valga																													
K. I. Koolitasrilajad:																													
rr) Raskemini õpetatavad	1																												
	2		1	1						1															1		1		
	3		1	1						1															1		1		
kp) Pasandamata vigased	1																												
	2	1		1						1											1				1		1		
	3	1		1						1											1				1		1		
kp rühmast Käsitöövõimelised		1		1						1											1				1		1		
K.+m. Kõik vigased kokku	1																												
	2	1	1	2						2											1				2		2		
	3	1	1	2						2											1				2		2		

	Ühes	Jõgaste lasteaias käivate laste arv: Poisslapsi	Tüdrukuid	Kokku	Jõgaste laste vanuse järgi: 0 - 1aast.	1 - 2aast.	3 - 4aast.	5 - 6aast.	7 - 8aast.	9 - 10aast.	11 - 12aast.	13 - 14aast.	15 - 16aast.	16 - 17aast.	17 - 18aast.	18 - 19aast.	Jõgastest lastest põdesid: Lõuga ja liigeste tüsistusi: Selgroo	ala. liigp.	Südame rahutust	Haavatus: Lõid: Pea	ala. käsi	ala. jalg	Surnuks löömine (surnuks peksmine)	Puudulik tüsistus (ennetähtaegne juhtum)	Põletushaavad: ala. käsi	ala. käsi ja kõrvetised	Muud rõgestused	Ühiskodu olid: Jõgeval	Mujal	Koolieelsetest said: Kaarlis	Jõgeval	Ei käinud
	Ühes																															
K.T.	Kodutasvilajad																															
	a) Raviasutuste tasvilajad	1																														
		2		1	1								1							1										1		
		3		1	1								1							1										1		
	Kokku lisateatel																															
K.T.	Kodulasvilajad:																															
	a) Raviasutuste tasvilajad	1	1	1	2	1	1					1		1	1		1								2			2		2		2
		2		3	3																					1		3	2	1	2	
		3	1	4	5	1	1					1		1	1		1								2	1		5	2	1	2	
	b) Parandusasutuste tasvilajad	1																										3			1	
		2	5	3	8			1	2					1		1	1	2	1	1	1	1						8	7		1	
		3	5	3	8			1	2					1		1	1	2	1	1	1	1						8	7		1	
	Kokku	1	1	1	2	1	1																		2			2			2	
		2	5	6	11			1	2	1		3	2	1	1	2	2		1	1	2	1	1	2	1			13	9	1	3	
		3	6	7	13	1	1	1	2	1		3	2	1	1	2	2		1	1	2	1	1	2	1			13	9	1	3	
	kõigi nihmast Käesolevaimalisi		5	3	8			1	2	1		3	1		1	1	2		1	1	1	1	1					8	7		1	
M.II	Mitteraduasvilajad:																															
	a) Raviasutuste tasvilajad	1																														
		2	1		1							1															1	1		1		
		3	1		1							1															1	1		1		
	b) Haaravaimed mitte tasvilajad	1																										3	1		1	3
		2	3	1	4			1			1	1		1		2		2										3	1	1		3
		3	3	1	4			1			1	1		1		2		2										3	1	1		3
	Kokku	1																										4	1		2	
		2	4	1	5			1			2	1		1		2		2									1	4	1	2		3
		3	4	1	5			1			2	1		1		2		2									1	4	1	2		3
K+M. Kõik rõgestel	Kokku	1	1	1	2	1	1																		2			2				2
		2	9	7	16			2	2	1	2	4	2	2	1	4	2	2	1	1	2	1	1	2	1	1		15	1	11	1	4
		3	10	8	18	1	1	2	2	1	2	4	2	2	1	4	2	2	1	1	2	1	1	2	1	1		17	1	11	1	6

D. Tabelite seletused.

I.

I. Haiguste tagajärjel tekkinud vigasused.

Esimeseks ja kõige tähtsamaks vigasuse sünnitajaks on meil luu- ja liigesetiisikus. Teda põeb 1242. vigasest lapsest 471 ehk 38%.

Selle haiguse jaotumist linnades ja maakondades näitab abitabel 1 ja 2.

Abitabel 1.

Luu- ja liigesetiisikuse jaotumine linnades.

Linnad.	Kõik vigased.	Luu-ja liigesetiisikust põdejad.	Iga 1000 elan. kohta tuleb luu- ja liigesetiisikuse põdejaid.	Iga 1000 vigase lapse kohta tuleb luu-ja liigeste tiis. põdejaid.
Tallinna	119	56	0.47	470,6
Tartu	94	36	0.67	383,0
Narva	61	27	1.03	442,6
Pärnu	34	17	0.87	500,0
Viljandi	7	3	0.16	428,6
Valga	7	1	0.06	142,8
Rakvere	6	3	0.31	500,0
Võru	10	2	0.33	200,0
Kuresaare	11	5	1.08	454,5
Haapsalu	12	7	1.54	583,3
Paide	1	-	-	-
Petseri	6	3	1.26	500,0
Kokku	368	160	0.56	434,9

Abitabel 2.

Luu- ja liigesetiisikuse jaotumine maakondades.

Maakonnad.	Kõik vigased.	luu-ja liigesetiisikuse põdejad.	Iga 1000 elan. kohta tuleb luu-ja liig. tiis. põdejaid	Iga 1000 vigase lapse kohta tuleb luu-ja liig. tiis. põdejaid.
Harju	68	30	0.31	441,2
Viru	72	27	0.23	375,0
Järva	59	30	0.55	508,5
Lääne	113	26	0.35	230,1
Saare	103	36	0.74	349,5
Pärnu	73	24	0.30	328,8
Viljandi	58	20	0.29	344,8
Tartu	113	47	0.35	415,9
Valga	35	13	0.41	371,4
Võru	111	38	0.48	342,3
Petseri	69	20	0.32	298,8
K o k k u	874	311	0.37	355,8
Linnad kokku	368	160	0.56	434,9
Maak. + linnad	1242	471	0.42	379,2

Sellest näeme, et tiisikuse poolest esimesel kohal 1000. elaniku kohta arvatult on Haapsalu linn 1,54, teisel Petseri 1,26, kolmandal Kuresaare 1,08, neljandal Narva 1,03, viiendal Pärnu 0,87 ja kuuendal Tartu 0,67. Keskmine arv kõigis linnades on 0,56.

Me näeme, et esimeses neljas mainitud linnas tuleb enam kui üks tiisikusejuhtumine 1000 elaniku kohta, kuna Pärnus (0,87) ja Tartus (0,67) neid küll keskarvust (0,56) rohkem tuleb, kuid vähem kui 1000 elaniku kohta. Kõigis teistes 6 linnas tuleb keskarvust vähem luu- ja liigesetiisikust vigaste

laste hulgas ette. Kõige vähem Valgas (0,06), kõige rohkem Haapsalus (I,54), sellega seisab viimane ligi kolm korda keskarvust kõrgemal, esimene aga 25 korda keskarvust madalamal.

Maakondadest seisab Saaremaa esimesel kohal oma 0,74‰, teisel Järvamaa 0,55‰, kolmandal Võrumaa 0,48‰ ja neljandal Valgamaa 0,4I‰.

Teised 7 maakonda on alla keskarvu 0,37‰. Kõige väiksem arv 0,23‰ langeb Virumaa peale, kõige suurem, 0,74‰ tuleb Saaremaa kohta; sellega seisab viimane keskarvust just 2 korda kõrgemal, kuna esimene keskarvust I½ korda madalamal seisab.

Kuidas seletada seda jaotumist? Arvan, et meil siin tegemist on osalt tõeliste, osalt juhuslike teguritega, iseäranis linnades. Linnad on meil väikesed, sellega ka vigaste laste arv nendes väike. Väikesed arvud statistikas vastavad ikka vähe tõeoludele; nende juures on eksimised ja vead suured. Nõnda ka siin.

Et Haapsalu linnade hulgas tiisikuse poolest esimesel kohal seisab, on küll päris juhusline nähtus. Seda tuleb sellega seletada, et seal tiisikuse vastu võitlemiseks eriline nõuandekoht töötamas on ja sealne agar maakonna-arst seda asutust iseäralise hoolega juhatab.

Petseri ja Kuressaare kohta tuleb osalt sedasama ütelda. Need linnad on liiga väikesed ja nende vigased linnaarstile kõik enamvähem teada.

Teine lugu on juba Narva, Pärnu ja Tartuga. Nende järjekord võib tõeoludele vastata. Nad on palju suuremad, nende vigased ja elanikud ei ole arstele mitte nii ülevaatlikult teada. Seda näitab ka linna arvude rahutu kõikumised. Arvud lähevad üksteisest liiasti lahku, nad kõiguvad. Paides näitusoks ei tule ühtegi luu- ega liigesetiisikust põdevat last I000 elaniku kohta ette, kuna neid Haapsalus I,54 on.

Hoopis ühtlasemat pilti pakuvad maakonnad. Nad erinevad üksteisest võrdlemisi vähe. Nende elanikkude arv on hoopis suurem, sellega ka eksimisvead palju väiksemad. Nende arvud võivad tõeoludele õige ligidal seista.

Et Saaremaa siin esimesel kohal seisab, on arusaadav ja selle-

ga seletatav, et seal kuni tänapäevani rahvale kõige vähem arstlikku abi on antud ja praegu ka antakse.

Enne ilmasõda oi olnud seal lausmaal ühtegi arsti. Ka praegu on seal veel palju vabasid arstikohti.

Osalt seletab see ka Kuresaare kolmandat kohta linnade reas.

Mis pärast Järvamaa oma 0,55‰ teisel kohal seisab, on raske aru saada ja praegu mitte seletatav. Vist etendab siin suurematest linnadest kaugemal olek oma osa.

Järvamaa naaber Virumaa seisab maakondadest viimasel kohal. See on juhuslinn nähtus. Siin oli registreerimine puudulik (v. lisatabel lhk. 219.).

Kergem on Võru- ja Valgamaa seisukorrast aru saada. Need maakonnad asuvad Riigi piiril, kus arstiabi varemalt halvasti korraldatud oli. Niisama asuvad nad linnast kaugemal, mis elanikkudele arstiabi saamise raskeks teeb.

Maakondadest juttu tehes peame ka nende elanikkude üldkultuurilist pinda silmas pidama, mis mitte igal pool meie kodumaal ühetasane ei ole. Peetakse ju tiisikust õigusega teadmatuse ja mustuse haiguseks.

Et Petserimaa alla keskarvu luu- ja liigesetiisikust püdevaid lapsi annab, on vähe tõenäoline ja sellega seletatav, et seal vähem arste on ja registreerimine võrdlemisi puudulik on olnud.

Võrdlemisi teistsuguse pildi saame, kui vaatame, kuipalju kuskil linnas ehk maakonnas iga 1000 vigase lapse kohta luu- ja liigesetiisikust ette tuleb (v. abitabel I ja 2).

Ka siin sammub Haapsalu kõige ees oma 583‰ luu- ja liigesetiisikuse juhtumisega, see tähendab, et üle poole vigastest lastest on seal oma vigasuse tiisikusest saanud.

Teise koha peal seisab Petseri, Pärnu ja Rakvere oma 500‰ juhusega, kolmandal kohal Tallinna 471‰, neljandal Kuresaare 455‰ ja viiendal Narva 443‰.

Teised viis linna on allpool linnade keskarvu, mis on 435‰.

Ka siin tuleb linnade väikeste arvude kõikuv ja rahutu laad nähtavale.

Ja see on õige tuntav. Võrdlemi näituseks Valka (I43‰) Haapsaluga (583‰).

Palju ühtlasemat pilti näitavad siingi maakonnad. Esimesel kohal seisab Järvamaa oma 509‰ juhusega, teisel Harjumaa 44I‰, kolmandal Tartumaa 4I6‰, neljandal Virumaa 375‰ ja viiendal Valgamaa 37I‰. Teised kuus maakonda seisavad keskarvust kõrm-356‰ madalamal. Keskarvust kõige madalamal seisab Läänemaa oma 230‰ juhusega, kõige kõrgemal Järvamaa 509‰.

Linnade ja maakondade keskarv iga I000 vigase lapse kohta on kokkuvõttes 379.

Luu- ja liigesetiisikust põdevaid lapsi on linnades I60, nendest I7 alla 8 aasta, maakondades 3II, nendest 37 alla 8 aasta, seega kokku 47I last, nendest 54 alla 8 aasta. Luu- ja liigesetiisikust põeb üldse 38% vigastest lastest.

Iga I000 elaniku kohta tuleb Eestis 0,42 luu- ja liigesetiisikust põdevat last, kuna igast I000 vigasest lapsest 379 luu- ja liigesetiisikust põeb.

Tähendan veel, et nendest 47I lapsest 236 last vigastekodus ravitsemist tarvitab, kuna 52 väljaspool kodu ambulatoorselt võib ravitsetud saada. I00 last võib kodus mõnda käsitööd õppida, kuna 4 päris töövõimetuks on arvatud. 79 last ei vaja avalikku hoolekannet.

Kuidas tiisikus üksikutes keha osades positseb, näitab järgmine väike tabelike *ja jaanis 1.*

	Absoluut-arv.	%
Selgroog	I74	I4,02
Ül. lõpund	7	0,56
Al. lõpund	274	22,06
Kombinatsioonid	I6	I,29
K o k k u	47I	37,93

Nagu sellest näeme, tuleb tiisikust kõige rohkem alumises lõpundis ette ja nimelt 22%, kuna selgroos juba märksa vähem, I4%, ca.

Ülemises lõpundis tuleb teda ainult ½% otte, seega 44 korda vähem kui alumises lõpundis. Mitmes liikmes ei tule tiisikust just mitte palju otte. Esitatud vigaste hulgas ainult natuke üle I%.

Peale nende luu- ja liigesetiisikust põdevate laste on I9 last ehk I½% ülesantud, kes oma vigasuse kõrval veel siseelundite tiisikust põevad.

H a l v a t u s e d seisavad oma sageduse poolest vigasuse põhjuste hulgas teisel kohal. Need olen ma kolme osasse jaotahud, et näha , kuidas nad üksikult esinevad. Kliinik teeb seda vahet ja praktiliselt on see ka võimalik läbi viia.

Esimene on laste loid halvatus, teine krambiline ja kolmas perifeersed halvamised, mille hulka ka mõned kahest esimesest liigist võivad juhtunud olla.

Järgnev tabelike kujutab seda vahekorda.

	0-8a.	8-I9a.	0-I9a.	%
Loid halvatus	32	II6	I48	II,92
Kramb. halvatus	I3	5I	64	5,I5
Perifeer. halvat.	2	22	24	I,93
K o k k u	47	I89	236	I9,0

Siit näeme, et meil on halvatusi üldse 236 ehk I9% registreeritutest, nendest 47 ehk 4% alla kooliea.

Esimesel kohal seisab loid halvatus, I48 juhust ehk I2%, teisel krambiline, 64 juhust ehk 5% ja kolmandal kõik teised, küll peaasjalikult perifeersed, 24 juhust ehk ligilähedalt 2%.

Nii tuleb siis loidu halvatust üksinda peaaegu 2 korda rohkem otte, kui viimast kahte kokku.

See vahekord tohiks küll enam-vähem elule vastata, sest peale loiu halvatuse tuleb teisi võrdlemisi harva otte.

Vaatame nüüd halvatusi maal ja linnas nende kogusummas, kuna nad üksikult vaadeldes liig hõredad oleksid.

Abitabel 3.

Halvatuste jaotumine linnades ja maakondades.

Linnad.	Kõik vigased.	Halvatusi päevad.	Iga I000 elan.kohta tuleb halvat.	Igast I000 vig. laps. päeb halvatust.
Tallinna	II9	II	0,09	92,4
Tartu	94	I6	0,30	I70,2
Narva	6I	9	0,34	I47,5
Pärnu	34	7	0,35	205,9
Viljandi	7	I	0,II	I42,8
Valga	7	3	0,I9	428,6
Rakvere	6	2	0,2I	333,3
Võru	I0	3	0,49	300,0
Kuresaare	II	2	0,43	I8I,8
Haapsalu	I2	2	0,44	I66,7
Paide	I	I	0,32	I000,0
Petseri	6	-	-	-
K o k k u	368	57	0,20	I54,9
Maakonnad.				
Harju	68	I0	0,I0	I47,0
Viru	72	I6	0,I3	222,2
Järva	59	I5	0,27	254,2
Lääne	II3	22	0,30	I94,7
Saare	I03	I4	0,29	I35,9
Pärnu	73	I4	0,I8	I9I,8
Viljandi	58	I6	0,23	275,9
Tartu	II3	23	0,I7	203,5
Valga	35	I0	0,32	285,7
Võru	III	24	0,30	2I6,2
Petseri	69	I5	0,24	2I7,4
K o k k u maakonnad	874	I79	0,2I	204,8
Kokku linnad	368	57	0,20	I54,9
Linnad + maak.	I242	236	0,2I	I90,I

Kui me halvatuse jaotumisi linnades tähele paneme, siis näeme, et esimesel kohal seisab Võru oma 0,49 tuhande elaniku peale, teisel kohal on Haapsalu 0,44 ja kolmandal Kuresaare 0,43. Linnade keskarv halvatuste kohta on 0,20. Sellega seisavad need linnad halvatuste poolest keskarvust enam kui kaks korda kõrgemal. Pärnu, Narva, Paide ja Tartu seisavad keskarvust ka natuke kõrgemal, teised aga kas selle lähedal

või märksa allpool. Kõige vähem tuleb Tallimas halvatusi ette, ainult 0,09.

Kui me nüüd halvatuste peale sellest seisukohast vaatame, kui palju iga 1000 vigase lapse peale naid kuskil tüleb, siis saame teistsuguse pildi. Selle järele seisab Paide linn esimesel kohal. Paides on üldse üks vigane laps registreeritud ja see põeb halvatust. Sellega põeksid kõik Paide vigased lapsed, kui neid seal 1000 oleks, halvatusi! +)

Teisel kohal on Valga oma 429‰, kolmandal Rakvere 333‰, neljandal Võru 300‰ jne. Kõige viimasel kohal seisab ka siin Tallinna oma 92‰.

Näitab, nagu oleksid ka halvatused enam väikestesse linnadesse koondunud, kuna suuremates neid vähem ette tuleb. Ka siin ätendavad needsamad juhuslised põhjused suurt osa, millest tiisikuse vaatlemisel juttu tegime.

Maakondadest seisab halvatuste poolest esimesel kohal Valgamaa oma 0,32 iga tuhande elaniku kohta, teisel kohal on Võru- ja Läänemaa 0,30, kolmandal Saaremaa 0,29.

Maakondade keskarv on 0,21. Sellega seisavad need kolm maakonda keskarvust natuke kõrgemal, kuna kõik teised kas keskarvu ümber ehk natuke allpool püsivad.

Kui me ka maakondi selle järele vaatleme, kui palju kuskil iga 1000 vigase lapse kohta halvatusi tuleb, siis muutub järjekord.

Esimesele kohale jääb ka siin Valgamaa oma 286‰, teise koha omandab Viljandimaa 276‰, kolmanda pärib Järvamaa 254‰ ja neljanda saab Virumaa 222‰.

+) Paide ainuke halvatust põdev laps tõstab siin huvitava küsimuse üles. Arvame välja, kui palju tuleb iga 1000 vigase lapse kohta halvatust põdevaid lapsi Paides.
Võtame aluseks kohaliku arvu. Paides on üks vigane ja see põeb halvatust, järjelikult põeksid kõik 1000 vigast last, kui neid seal nii palju oleks, halvatusi.
Kui me aga üleriiklise arvu 1242 aluseks võtame, siis saame arvu, mis näitab, et iga 1000 vigase lapse kohta tuleb Paides halvatust põdevaid 0,805, see tähendab, mitte ühtegi. Kumba arvutamist tuleb tarvitada?

Maakondade keskarv on 205‰.

Teised maakonnad seisavad kas keskarvu ümber või sellest madalamale. Kõige väiksem arv tuleb Harjumaa kohta I47‰, mis vastab sellekohasele Tallinna arvule 92‰. Linnade ja maakondade keskarv on I90‰.

Üldiselt näitavad ka halvatuste poolest maakonnad palju ühtlasemat pilti kui linnad, mille põhjust muidugi suurelt osalt maakondade suuremast absoluutsest arvust tuleb otsida.

Halvatusi tuleb meil üle Eesti igal pool otte, kuid kuskil ei ole nad nõnda kokkukuhjunud, et mõnesugusest taudist võiks juttu teha. Laste loiu halvatused juures peab seda silmas pidama, kuna näituseks Rootsis I9II a. õige laialine taud maad võttis. Sel korral jäi haigeks 6000 inimest mitmesuguses vanaduses. Kaugelt suurem osa nendest olid lapsed [50])

Halvatusi põeb meil linnades 57 ja maakondades I79 last, seega kokku 236 last ehk I9% kõigist vigastest.

Iga I000 elaniku kohta tuleb Eestis 0,2I halvatuse-põdejat vigast last, kuna igast I000 vigasest lapsest I90 halvatusi põeb.

See näitab, et halvatusi Eestis just poolevõrra vähem otte tuleb kui tiisikust.

Nendest 236 vigasest lapsest tarvitavad I7I last kodus ravitsemist ja õpetust. Viimastest on 78 parandamata haigeks arvatud, kuna 93 kirurgia-ortopeedilist ravitsemist vajab. Parandamata haigetest on 26 töövõimetuks loetud. I5 halvatut tarvitavad ambulatoorilist arstimist, kuna 50 avalikku hoolekannet ei vaja.

Vaatame veel ligemalt, missugused liikmed halvatud lastel kõige sagedamini on tabatud. Seda näitab meile järgnev väike tabel.

	Loid halv.		Kramb.halv.		Perif.halv.		Kokku	
	abs.arv	%	abs.arv	%	abs.arv	%	abs. arv.	%
üks pool	-	-	I	0,08	-	-	I	0,08
mõlemad pool.	-	-	-	-	-	-	-	-
ül. lõpund	I4	I,I3	6	0,48	24	4,93	20	I,6I
al.lõpund	83	6,68	I9	I,53	-	-	I02	8,2I
kombinatsioon.	5I	4,II	38	3,06	-	-	89	7,I7
K o k k u	I48	II,92	64	5,I5	24	I,93	236	I9,00

Korrus

Me näeme siit , et alumine lõpund loiu halvatuse puhul 6 korda, krambilise puhul 3 korda sagedamini haigusest tapatud on, kui ülemine. Pea niisama tihti on ikka ka veel mõni teine elund, kas liige või lihasterühm puudutatud. Niisuguseid lapsi on 89 ehk 7% üldisest vigaste arvust.

Üks pool ja mõlemad pooled ei ole siin pea sugugi esitatud. See tuleb esiteks sellest, et niisuguseid halvatusvorme vähe ette tuleb, ja teiseks võivad nad liigitamisel kombinatsioonide alla sattunud olla.

236 halvatut last! See ei ole mitte suur arv, kuid meie oludes siiski küllalt tähelep andav. Ennemini olid need haigused vähe arstitavad, kuid praeguse aja arstiteadus on ka siin mitu abinõu leidnud, et inimest osaltki töövõimeliseks teha.

R a h i i t seisab nendest haigustest, mis meil vigasusi sünnitavad, kolmandal kohal. Seda haigust tuleb Eestis lapse esimesel eluaastal õige tihti ette. Tartu Ülikooli lastekliiniku andmete järele umbes 30-50% kõigist lastest esimesel eluaastal ja just selle järele, missugusel aasta ajal andmed on kogutud.

Haigus iseenesest ei edene mitte kaugele, jääb varsti peatama, mille tõttu raskemad vormid, mis lapse vaimlist ja kehalist edenemist takistavad, vördlemisi harvasti ette tulevad.
Et see nii on, tohiks küll meie emade teenuseks olla, kes ise oma rinnaga endi lapsi imetavad.

Allseisev tabelike olgu näitlikuks selgituseks.

	0 - 8a.	0-19a.	%
Üld. rahiit	18	67	5,39
Üksikute liig.r.	1	2	0,16
O-jalad	2	4	0,32
X-jalad	2	7	0,57
K o k k u	23	80	6,44

Selle järele tuleb meil üle maa rahiiti raskemal vormil 80 korda ette. See on 6% kõigist vigastest.

Uldist rahiiti, see on niisugust, mis selgroogu ja rinnaluud nõnda on muutnud, et ta juba tervise peale pahasti mõjub, iseärahis hingamist takistab, on kõige rohkem üles tähendatud, 67 juhust ehk 5%. Siia hulka kuulub ka väike kasv, mis rahiidist tingitud. Uksikute liikmete rahiiti on vähe, ainult kaks juhust. O-ja X-jalgu on ka vähe, kokku kõigest 7 juhust ehk üle ½% vigastest lastest. Huvitav, et X-jalgu peaaegu poole rohkem otte tuleb kui O-jalgu.

Heidame pilgu abitabeli 4 peale.

Abitabel 4.

Rahiidi jaotumine linnades ja maakondades.

Linnad.	Kõik vigased.	Rahiiti nõevad.	Iga 1000 elan. kohta tuleb rahiit.	Igast 1000 vig.laps. põeb rahiit.
Tallinna	119	11	0,09	92,4
Tartu	94	5	0,09	53,2
Narva	61	2	0,08	32,8
Pärnu	34	-	-	-
Viljandi	7	-	-	-
Valga	7	-	-	-
Rakvere	6	-	-	-
Võru	10	1	0,16	100,0
Kuresaare	11	1	0,22	90,9
Haapsalu	12	1	0,22	83,3
Paide	1	-	-	-
Petseri	6	-	-	-
K o k k u	368	21	0,07	57,1
Maakonnad.				
Harju	68	1	0,01	14,7
Viru	72	5	0,04	69,4
Järva	59	1	0,02	16,9
Lääne	113	3	0,04	26,5
Saare	103	11	0,22	106,8
Pärnu	73	3	0,04	41,1
Viljandi	58	1	0,01	17,2
Tartu	113	6	0,04	53,1
Valga	35	2	0,06	57,1
Võru	111	9	0,11	81,1
Petseri	69	17	0,27	246,4
Kokku maak.	874	59	0,07	67,5
Kokku linnad	368	21	0,07	57,1
Linnad + maak.	1242	80	0,07	64,4

Siit näeme rahiidi jaotumist linnades ja maakondades.

Kuues linnas ei ole ühtegi rahiidijuhust registreeritud ja nimelt Pärnus, Viljandis, Valgas, Rakveres, Paides ja Petseris. Haapsalus, Kuresaares ja Võrus on igaühes ainult üks noteeritud, Narvas 2, Tartus 5 ja Tallinnas II.

Tuhande elaniku peale arvatult annavad nädd nii väikese suhtearvu, et sellest üksikasjalikumalt ei maksa rääkida. Üldse on linnades 2I juhust registreerirud, see on iga I000 linnaelaniku kohta keskmiselt 0,07, kuna igast I000 vigasest lapsest läbisegi 57 rahiiti pöeb.

Ka maakondades tuleb rahiiti võrdlemisi vähe ette ja ta on kaunis ühtlaselt jagunenud. Erandina esinevad Petserimaa I7 juhust ehk 0,27‰, Saaremaa II ehk 0,22‰ ja Võrumaa 9 ehk 0,II‰. Teistes maakonades tuleb ainult üksikuid rahiidijuhtumisi ette.

Et Petseri- ja Saaremaa võrdlemisi teistega õige rohkesti rahiidijuhtumisi annab, tohiks küll nende maakondade halbade korteri-olude ja elanikkude madalama kultuuripinnaga seletada ülla.

Üldse on maakondades 59 juhust rahiiti registreeritud, see on iga I000 maaelaniku kohta tuleb 0,07 rahiidijuhust ehk igast I000 vigasest lapsest pöevad 68 rahiiti.

Nendest 80 rahiidijuhusest tarvitavad kodus arstimist 25 ja 8 ambulatoorset ravitsemist. I6 võivad kodus mönda tööd öppida, kuna 2 päris töövõimetuks on arvatud. 29 rahiidilist last ei tarvita avalikku abi.

Toome siin nende kolme tähtsama vigasusesünnitaja haiguse löpuarvud, siis saame järgneva tabelikese. (v. ka joonis 2)

	Köik vigased.	Iga I000 elan. kohta tuleb.	%
Luu- ja liigesetiisikus	47I	0,42	37,92
Halvatused	236	0,2I	I9,0I
Rahiit	80	0,07	6,44
K o k k u	787	0,70	63,37

Vaatame seda tabelikest jajoonist 2 lähemalt. Neid valdab iseäranis tiisikus oma väga suure arvuga.

Tiisikust kui meie laste pea-vigasusesünnitajat tuleb meil just kaks korda rohkem ette kui halvatusi ja kuus korda rohkem kui rahiiti.

Need kolm haigust sünnitavad ligilähedalt 2/3 kõigist vigastest lastest. Neid on 787 ehk 63%.

Neid arvusid oleks huvitav teiste maade omadega võrrelda. See ei ole hästi võimalik.

Saksamaa statistika järele jagatakse lapsed 0-alla 6 a. ja 6- alla I5 a. (II lhk. 70 kuni 84).

Soomemaa sellekohasest ankeedist ilmus ainult lühike ülevaade (26 lhk. 8).

Tarvitan nende maade andmeid siiski vahetevahel, kuid mitte võrdluseks meie omadega, vaid enam selleks, et aimu saada, kuidas nende juures olud selles mõttes on.

Toon siin esiti Eesti ja Soome, siis Saksa ja Soome arvud kõrvuti. Soome arvud on Eesti omade järele grupperitud.

	Vigaste laste arv 0-I9a.	Luu-ja liig. tiisikus.		Halvatused.		Rahiit.		Sünni-viga.	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Eesti	I242	47I	37,92	236	I9,00	80	6,44	I23	9,89
Soome	I004 (I9I9)	I24	I2,35	I20	I2,0	-	-	I52	I5,I3
Saksamaa	75I83 - 0-I5a. (I906)	II303	I5,0	I2343	I6,4	II234	I5,03	I3.034	I7,33
Soome	620 - 0- I5a. (I9I9)	II8	I9,03	II8	I9,03	-	-	I52	24,5I

Soomes on imevähe vigaseid lapsi leitud. Nende elanikkude arv on vähemalt kolm korda meie omast suurem, kuid siiski lapsi on nendel palju vähem vigaseid leitud.

Võrdleme Soome andmeid Saksa omadega. See on ilma ümberarvamiseta võimalik. Soome absoluutarvud on väikesed, kuid kui neid protsentuaalselt Saksamaa omadega võrrelda, on nad viimastest märksa

kõrgemad.

Kaunis suure osa vigastustest sünnitavad põletikud mitmesugustel põhjustel, nagu osteomüeliit, mitmesugused artriidid ja muud põletikud. Neid on kokku 60 ehk 5%.

Järgmised kolm haigust, mis vigasusele viivad, ei mängi tegelikult mingit osa. Need on lihaste liikumine, lihaste progresiivne atroofia ja vesipea, kokku 26 juhust ehk 2% üldisest vigaste arvust.

Need ülalnimetatud 7 haigust on üle 2/3 kõne all olevatest lastest vigaseiks teinud. Haigustest on meil vigaseks jäänud 873 ehk 70%.

II.

2. Sünni- ja õnnetu juhtumise tagajärel saadud vead.

Teine rühm vigaseid on vähem. Nende vead kuuluvad sündinud ja õnnetul viisil saadud vigastuste hulka. Neid on meil 369 ehk 30%.

Muidugi ei ole niisugune jaotamine täpipealne. Ei saa alati mitte vahet teha, mis põhjusel vigastus on tekkinud, iseäranis rikutud liikmete juures. Meie ei tea mitte, kas rike vigastuse ehk põletiku tagajärel on ilmsiks tulnud. Kuid praktilises mõttes võime ja saame niisugust vahet teha.

Selle rühma juures on meil tarvis omakorda vahet teha sündinud ja saadud vigastuste vahel. Seda vahekorda näitab abitabel 5.

Abitabel 5.

Sündinud ja saadud vigastused.

Vigastus.	K			M			K		K+M		
	Sündinud.			Saadud.			Sünd.	Saad.	Kokku.	Linn.	Maak.
	0-8	0-I9	%	0-8	0-I9	%	0-I9	0-I9	0-I9.		
Ülearused sörm. ja varbad	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kokku kasv. sörm. ja varbad	2	8	0,64	-	-	-	7	-	7	7	I
Löpundi-puudum.	-	-	-	3	3	0,24	-	-	-	2	I
Löpundi-osa puudumine	5	30	2,4I	3	II8	9,5I	8	43	5I	43	I05
Nikastused	2	I2	0,97	I	30	2,4I	I0	I7	27	I6	26
Arenemata-jne.	22	62	4,99	4	52	4,I9	45	36	8I	30	84
Eespool nimetamata	2	II	0,88	7	43	3,39	9	27	36	I7	37
K o k k u	33	I23	9,90	I8	246	I9,82	79	I23	202	II5	254

Siit näeme, et meil on I23 ehk I0% sünnivigu, nendest km 33 alla koolieа. Saadud vigastusi on 246 ehk 20%, nendest I8 enne-koolicalisi. Sellega on saadud vigastusi just kaks korda rohkem kui sünnivigu.

Kõige rohkem sünnivigu tuleb arenematuse põhjal ette ja nimelt 62, sellele järgneb löpundi/osa puudumune 30 juhusega. Need kaks teevad 2/3 kõigist sünnivigadest välja.

Kaugelt suurem osa saadud vigastustest on vanemas lapseeas juhtunud. Iseäranis palju tuleb löpundi/osa puudumisi ette ja nimelt II8, mis õnnetute juhtumiste sageduse peale lapseeas tähelepanu juhib ja nende ärahoidmise vajadust rõhutab.

Edasi tulevad vigastuste pärast rikutud liikmed, siis mitmesugused eespool nimetamata vead ja nikastused. Nende kõikide arv on enam-vähem ühesuurune. Terve löpund puudub ainult kolmel korral ja küll õnnetu juhtumise tagajärjel.

Vaatame neid liike (abitabel 5) üksikasjalikumalt.

Ülearuseid sörmi ja varbaid ei ole ühtegi üles antud. See

ei tähenda veel mitte , et neid meie juures ette ei tuleks. Ei, nad on teiste tähtsamate vigasustega kombineeritud olnud ja arvesse on muidugi tähtsam võetud.

K o k k u k a s v a n u i d s ö r m i j a v a r b a i d on ainult 8 ehk 0,64%. Nad kõik on sünnivead.

Terve l õ p u n d i p u u d u m i s i on 3. Nad on kõik väikelapseeas saadud.

L õ p u n d i o s a p u u d u m i s i on palju. Nad on sündinud ja saadud. Nende vahekorda kujutab järgnev väike tabel.

	Sündinud.		Saadud.	
	abs.	%	abs.	%
Käsi	6	0,48	29	2,34
Sörmed	I6	I,29	80	6,45
Jalg	I	0,08	6	0,48
Kombinatsioonid	7	0,56	3	0,24
K o k k u	30	2,4I	II8	9,5I

Tab list näeme, et lõpundi osa puudumine õige suure osa vigasustest sünnitab. Neid on kokku I48 ehk ligilähedalt I2%. Sündinud lõpundi osa puudumist tuleb 30 ehk 2% ette, saadud II8 ehk I0%, seega viimast neli korda rohkem.

Nii sündinud kui ka saadud vigasuste seas on osimeses järjes sörmed, mis kannatavad. Saadud vigasusi tuleb sörmede juures viis korda rohkem ette kui sünnivigu. Ka käe puudumine on peaaegu viis korda sagedamini saadud kui sünniviga. Jala puudumine on isegi kuus korda rohkem saadud kui sündinud. Ainult kombineeritud sünnivigu on kaks korda rohkem kui saaduid.

N i k a s t u s e d on ka kas sünnivead, või saadud. Seda näitab allolev tabelike.

	Sünd.inud.		Saadud.	
	abs.	%	abs.	%
Olg	-	-	I	0,08
Puus	7	0,56	I0	0,8
Põlv	-	-	5	0,4
Kombinatsioon.	5	0,4	I4	I,I3
K o k k u	I2	0,96	30	2,4I

Tabelikesest selgub, et saadud nikastusi on 2½ korda rohkem, kui sünnivigu. Kõige sagedam sündinud kui ka saadud nikastustest on puusa nikastus, selle järele kombinatsioonid. Viimaste hulgas on saadud nikastusi kolm korda rohkem, kui sünnivigu. Sünninikastustest on ainult puus ja kombinatsioonid esitatud, kuna saadute hulgas ka veel õlg ja põlv ette tuleb.

Saadud nikastuste hulgas on kombinatsioone kõige rohkem. Puusanikastust tuleb kaks korda rohkem ette kui põlve oma. Õlg on ainult üks kord nimetatud.

Edasi jõuame a r e n e m a t a , r i k u t u d ja v õ ö r i t i k a s v a n u d l i i k m e t e juurde. Neid on õige rohkesti, kokku II4 ehk 9% .

See liik on kolme alaliiki jaotatud. Esimene alaliik on sünnivead. Neid on 62 ehk 5%. Teine alaliik on vigastuste tagajärjel saadud vead. Neid on 52 ehk 4%. Kolmandasse alaliiki kuuluvad põletiku tagajärjel saadud vigastused, mida on 60 ehk ligi 5%. Viimased on saadud vigastuste hulgast välja jäetud ja vigastuste hulka haiguste tagajärjel kantud.

Ka selle liigi vigastuste üle annab meile selgitust järgnev tabelike.

	S ü n d i n u d .		S a a d u d .	
	abs.	%	abs.	%
Ül. lõpund	6	0,48	I4	I,I3
Al. lõpund	5I	4,II	35	2,82
Kombinatsüionid	5	0,4	3	0,24
K o k k u	62	4,99	52	4,I9

Sellest näemo, et arenomata sünnivigu on 62 ehk 5%, saadud vigastusi 52 ehk 4%, seega sünnivigu natuke rohkem. Alumine lõpund ikaldub sündides peaaegu I0 korda sagedamini kui ülemine. Esimesi on 5I ehk üle 4% , teisi kuus ehk 0,48%. Ülemise lõpundi ja kombineeritud ikaldusi on peaaegu ühepalju (6,5).

Ka saadud vigastuste all kannatab alumine lõpund sagedamini

kui ülemene. Esimesi on 35 ehk ligi 3%, teisi 14 ehk üle 1%, seega esimesi enam kui kaks korda rohkem. Kombinatsioonid - nii sündinud kui saadud - on peaaegu tasakaalus.

E e s p o o l n i m e t a m a t a v i g a s t u s i on 54 ehk 4%. Ka need on sündinud ja saadud vigasusteks jaotatud; sünnivigu on 11 ehk ligikaudu 1%, saaduid 42 ehk 3%, kuna üks tähendamata on jäänud. Ta on saadud vigastuste hulka arvatud.

Saadud vigastuste hulka võib siin küll ka mõni põletik sattunud olla, kuid see ei tohiks üldist resultaati mitte muuta.

Kui me vigasusi selle järele gruppeerime, kui tihti ülemine või alumine lõpund vigane on, siis saame järgmise abitabeli 6.

Abitabel 6.

Ülemise ja alumise lõpundi vigasused.

	Ül. lõpund.			Al. lõpund.			Kompinats.			Kokku:			
	Sünd.	Saad.	K-ku	Sünd.	Saad.	K-ku.	Sünd.	Saad.	K-ku.	sünd. kokku	saad. kokku	kõik.	%
Lõpundi puud.	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-	3	3	0,24
Lõpundi osa puud.	22	109	131	1	6	7	7	3	10	30	118	148	11,22
Nikast.	-	1	1	7	15	22	5	14	19	12	30	42	3,38
Arenem; ja rik.	6	14	20	51	35	86	5	3	8	62	52	114	9,18
KOKKU	28	125	153	59	58	117	17	20	37	104	203	307	24,74
%	2,25	10,07	12,32	4,75	4,67	9,42	1,36	1,61	2,97	8,37	16,34	24,71	%

Tabelist näeme, et lõpundite vigasusi meil üldse 307 ehk ligi 25% otte tuleb. Nendest on 104 ehk 8% sünnivead, kuna 203 ehk 16% saadud vigade hulka kuulub. Sellega on saadud vigu just 2 korda rohkem kui sünnivigu.

Ülemise lõpundi juures tuleb saadud vigastusi sünnivigadest rohkem kui neli korda otte, alumise lõpundi juures on nad tasakaalus, nõndasama ka mitmekordsete vigastuste juures. Kogusummas

ei seisa ka ülemise löpundi vigastused alumise löpundi omadest k üigi palju ees, ainult 3% võrra.

Löpundite vigastuste hulka kuuluvad ka kokkukasvanud sõrmed ja varbad. Neid ei ole üksteisest kahjuks mitte eraldatud. Saadud resultaati ei muudaks nad ka kuigi palju, sest neid on ainult 8 ehk 0,64%.

Kokku võttes võime ütelda; meil on sündinud ja saadud vigasusi 369 ehk 30%, vigasusi haiguste tagajärjel 873 ehk 70%.

Sünnivigu on I23 ehk I0%, vigastuste tagajärjel saadud vigu 246 ehk 20%. Ülemise löpundi vigastusi on I2%, alumisi oli ligi I0%, mitmekordseid 3% ja nimetamata vigasusi ligikaudu 5%.

Sündinud ja saadud vigade üldisest arvust 369 tarvitavad 202 ehk I6% kodus ravitsemist, kuna I67 ehk I4% avalikku hoolekannet ei vaja. Nendest on kodusse suurem osa sellepärast paigutatud, et nendel seal hõlpsam oleks mõnda käsitööd õppida.

Sündinud ja saadud vigastustest langeb maakondade peale 254 ehk 2I%, linnade arvesse II5 ehk 9%. Nii siis maal üle kahe korra rohkem kui linnades.

See vahekord vastab ligikaudu ka lastearvule nii maal kui linnades; esimeses oli neid 874 ehk 70%, teises 368 ehk 30%.

Vigaste laste registreerimisel Tartus torkas silma võrdlemis suur hulk poisikesi, kes oma pahema käe ehk selle sõrmed olid kaotanud. Nad seletasid, et nende vigastus padruni või granaadi lõhkemisel on juhtunud. See andis põhjust terve materjali läbivaatamiseks, et teada saada, kas ka mujal palju niisuguseid vigastusi ette tuleb.

Linnades on Tallinnas I4, Tartus 7, Narvas 4, Pärnus I ja Valgas 2 niisugust juhust üleskirjutatud. Selloga linnades kokku 28.

Maakondades on Viru-, Lääne- ja Saaremaalt à 7, Harju- ja Võrumaalt à 5, Pärnu- ja Viljandimaalt à 3, Valgamaalt 2, Järva- ja Tartumaalt à I niisugune juhus registreeritud.

Sellega maakondades 4I juhust; kokku Eesti riigis (28+4I) 69. See teeb 5,55% kogu vigaste laste arvust. Sellest langeb linnade peale 2,25% ja maakondade peale 3,30%.

Vaatame neid vigastusi ligemalt eritabelis.

Abitabel 7.

Granaadi-ja padrunivigastused linnades ja maakondades.

	Laste vanadus aastates																	
	I	2	3	4	5	6	7	8	9	I0	II	I2	I3	I4	I5	I6	Kokku	%
I9I6							I	I	I								3	4,3
I9I7	I				I			3	I	5		2		I			I4	20,3
I9I8				I			3	I	I	3	4	4	2		I		20	29,0
I9I9							I	I	3	2	4	5		2			I8	26,I
I920						I	I					I	2				5	7,3
I92I												6		I	I	I	9	I3.0
Kokku	I			I	I	I	6	6	6	I0	8	I8	4	4	2	I	69	I00,0
%	I,4			I,4	I,4	I,4	8,7	8,7	8,7	I4,5	II,6	26,I	5,9	5,9	2,9	I,4	I00	%

Tabelist näeme, et neid vigastusi laste juures kõige rohkem I0.,II. ja I2. eluaastal juhtub, kuna kulminatsioonipunkt I2.a. peale langeb. Üldiselt on nende vigastuste aeg 7-I4 a. Enne ja pärast tuleb ainult üksikuid juhtumisi ette.

Kõige kohkem on neid I9I8 ja I9I9 otte tulnud, nende järele I9I7. Võrdlemisi palju on neid ka veel I92I olnud.

3. Vigaste jaotus rühmade järele.

Kui meie nüüd liikide juurest rühmade juurde asume, mida meil neli on, siis hoidame pilgu esiti kohe abitabeli 8 peale, mis selgitab üksikute rühmade arvulist ja protsentilist vahekorda, niisama ka nende rühmade suhteid I000 elaniku ja I000 vigase lapse kohta.

Abitabel 8.

1= 0-8a.
2= 8-19a.
3= 0-19a.

Vigaste laste jaotus rühmade järele.

		Kr.	Kp.	K Kr.+Kp.	R.	E.	M R+E.	K.+M.
Absoluutarvud	I	90	37	I27	I9	37	56	I83
	2	423	26I	684	86	289	375	I059
	3	5I3	298	8II	I05	326	43I	I242
%	I	70,87	29,I3	69,40	33,93	66,07	30,60	I4,73
	2	6I,84	38,I6	64,59	22,93	77,07	35,4I	85,27
	3	63,26	36,74	65,30	24,36	75,64	34,70	I00,00
Iga I000 elaniku kohta tuleb vig. lapsi		0,46	0,26	0,72	0,09	0,29	0,38	I,I0
Igast I000 vig.laps. kuulub rühma		4I3,04	239,93	652,98	84,54	262,48	347,02	I000

Tähtsam nendest rühmadest on esimene, kuhu kuuluvad kõik, kes kodus ravitsemist vajavad. Neid on 5I3 ehk 4I%, nendest 90 ehk 7% ennekoolieälisi. Ta on ühtlasi ka kõige suurem rühm. Ta ei ole mitte üksinda selle tõttu tähtis, et ta suurem on kui teised, vaid eeskätt just selle pärast, et neid vigaseid praeguse kirurgia-ortopeedia edusammude juures palju saab aidata.

Ei tehta seda mitte lapseeas, siis on pärastpoole vähe võimalust neid parandada.

Teises rühmas on 298 ehk 24% kõigist vigastest.

Nad on parandamata haiged. Nendest tuleb 260 ehk 21% selleks kodusse paigutada, et nendele mõnda käsitööd õpetada võida, kuna 38 ehk 3% päristöövõimetuks on tunnistatud.

Need kaks rühma tarvitavad kodu ja nad modustavad kokku peaaegu osa nii arvulisélt, kui ka hoolekande mõttes. Neid on 811 ehk 65% (v. abitabel 8).

Mitte-kodutarvitajaid on 431 ehk 35%. Nendest tarvitavad 105 ehk 9% lahtist, ambulatoorset ravitsemist, kuna 326 ehk 26% avalikku hoolekannet ei vaja.

Võtame nüüd kodutarvitajatest ja mitte-kodutarvitajatest esimesed rühmad kokku, see on kodus ravitsemist tarvitajad ja ambulatoorset arstimist vajavad, siis saame need vigased, kelle paranemise peale me üldse mõjuda suudame. Neid on 618 ehk 50%, see on pooled kõigist vigastest lastest.

Nii peaksid meie vigastest poolod arstliku oskuse ja võime otsekohese mõju all seisma, kuna me teised poole peale osalt sugugi, osalt juhusliselt saaksime mõjuda.

Kui palju vigaseid igast liigist ja missugusest vanadusest arstliku oskuse mõju alla kuuluda võiks, seda näitab abitabel 9.

Abitabel 9.

Ülevaade üksikute ravitsemist tarvitajate vigaste kohta.

Nr.	Vigastused.		Kr.	R.	Kr.+R.	
I.	Luu-jaliig.tiisikus	I	32	3	35	I=0-8
		2	236	52	288	2=0-19
2.	Rahiit	I	I0	6	I6	
		2	25	8	33	
3.	Halvatused	I	I7	6	23	
		2	93	I5	I08	
4.	Lih. liikum.	I	-	-	-	
		2	I	I	2	
5.	Progr.lih.atroofia	I	-	-	-	
		2	4	2	6	
6.	Vesipea	I	I	-	I	
		2	I	-	I	
7.	Ulear.sörm.ja varb.	I	-	-	-	
		2	-	-	-	
8.	Kokkukasv.sörmed ja varbad	I	2	-	2	
		2	7	-	7	
9.	Löpundi puud.	I	-	-	-	
		2	-	-	-	
I0.	Löp. osa puudum.	I	-	-	-	
		2	6	-	6	
II.	Nikastused	I	3	-	3	
		2	2I	6	27	
I2.	Arenemata jne.	I	2I	2	23	
		2	89	I7	I06	
I3.	Nimetamata vead	I	4	2	6	
		2	30	4	34	

Selle järele on luu- ja liigesetiisikus esimesel kohal oma 288 juhusega, temale järgnevad halvatused I08 ja arenemata, rikutud jne, liikmed I06 juhusega. Tiisikus tuleb üksinda sagedamini ette kui need kaks viimast ühtekokku.

Need kolm haigust annavad kokku 502 juhust ehk 8I%, kuna teiste peale ainult II6 ehk I9% kõigist ravitsemist vajavatest lastest langeb.

Üldiseks selgituseks ka kõigi rühmade, liikide ja nende osadega lähemaks tutvumiseks on abitabel I0 kokku seatud. Ta on peakokkuvõte tabelitest.

Lähemalt teda selgitama hakata ei arvama mitte tarviliku olevat, sest eespool on tähtsam juba iga üksiku vigastuseliigi arutamisel öeldud, kuna detailid huvitatuile isegi arusaadavad on.

Abitabel I0.

Vigastuste rühmad, liigid ja nende vahekord.

Nr.	Vigastus.	Vigaste arv rühmades: Kr.	Kp.	K Kr+Kp	R.	E.	M R+E	K+M	Iga 1000 vigase kohta tuleb üksik. vigastuste põdejaid.
I.	Luu-ja liigesetiis. (1	32	II	43	3	8	II	54	
	(2	204	93	297	49	7I	I20	417	
	(3	236	I04	340	52	79	I3I	47I	379,23
	Selgroo	65	52	II7	22	35	57	I74	
	ül.löp.	3	I	4	-	3	3	7	
	al. löp.	I6I	47	208	28	38	66	274	
	kombin.	7	4	II	2	3	5	I6	
2.	(I	I0	2	I2	6	5	II	23	
	Rahiit (2	I5	I6	3I	2	24	26	57	
	(3	25	I8	43	8	29	37	80	64,4I
	üldine r.	I8	I8	36	7	24	3I	67	
	üksik.l.r.	-	-	-	I	I	2	2	
	O-jalad	3	-	3	-	I	I	4	
	X-jalad	4	-	4	-	3	3	7	
3.	(I	I5	8	23	4	5	9	32	
	Halvat. (2	45	39	84	8	24	32	II6	
	(3	60	47	I07	I2	29	4I	I48	
	a. Lastel. h.								
	üks-pool	-	-	-	-	-	-	-	
	mõl.pool.	-	-	-	-	-	-	-	
	ül-löp.	4	4	8	2	4	6	I4	
	al-löp.	42	2I	63	7	I3	20	83	
	kombin.	I4	22	36	3	I2	I5	5I	

Abitabel IO (järg).

Vigasuste rühmad, liigid ja nende vahekord.

Nr.	Vigastus.	Vigaste arv rühmades: Kr.	Kp.	K Kr+Kp	R	E	M R+M	K+M	Iga IOOO vigase kohta tüüksik.vigast.pöd.
	b. Laste kramb.h.	I	2	8	IO	I	2	3	I3	
		2	I8	I7	35	I	I5	I6	5I	
		3	20	25	45	2	I7	I9	64	
	üks pool		I	-	I	-	-	-	I	
	mõl.pool		-	-	-	-	-	-	-	
	ül.lõp.		3	2	5	-	I	I	6	
	al.lõp.		4	8	I2	I	6	7	I9	
	kombin.		I2	I5	27	I	I0	II	38	
	c. Halvat. muud.põhj.	I	-	-	-	I	I	2	2	
		2	I3	6	I9	-	3	3	22	
		3	I3	6	I9	I	4	5	24	
	üldse halvat.	I	I7	I6	33	6	8	I4	47	
		2	76	62	I38	9	42	5I	I89	
		3	93	78	I7I	I5	50	65	236	I90.02
4.	Lihaste liik.	I	-	-	-	-	-	-	-	
		2	I	3	4	I	4	5	9	
		3	I	3	4	I	4	5	9	7,25
5.	Progr.lih. atroofia	I	-	-	-	-	I	I	I	
		2	4	3	7	2	I	3	I0	
		3	4	3	7	2	2	4	II	8,86
6.	Vesipea	I	I	I	2	-	I	I	3	
		2	-	-	-	-	3	3	3	
		3	I	I	2	-	4	4	6	4.83
7.	Ülearused sörm.ja varbad	I	-	-	-	-	-	-	-	
		2	-	-	-	-	-	-	-	
		3	-	-	-	-	-	-	-	
8.	Kokkukasv. sörm.ja varbad	I	2	-	2	-	-	-	2	
		2	5	-	5	-	I	I	6	
		3	7	-	7	-	I	I	8	6.44
	Sündinud		7	-	7	-	I	I	8	
	Saadud		-	-	-	-	-	-	-	
9.	Löpundi puud.	I	-	-	-	-	-	-	-	
		2	-	-	-	-	3	3	3	
		3	-	-	-	-	3	3	3	2.42
	a. sündinud:									
	ülem lõp.		-	-	-	-	-	-	-	
	al. lõp.		-	-	-	-	-	-	-	
	kombin.		-	-	-	-	-	-	-	
	b. saadud:									
	ülem.lõp.		-	-	-	-	2	2	2	
	al. lõp.		-	-	-	-	I	I	I	
	kombin.		-	-	-	-	-	-	3	

Abitabel IO. (järg)

Vigasuste rühmad, liigid ja nende vahekord.

Nr.	Vigastus.	Vigaste arv rühmades. Kr.	Kp.	K Kr+Kp	R	E	M E+M	K+M	Iga 1000 vigase kohta tal leb üks vig. nõd.
IO.	Löpundi osa puud. (1	-	I	I	-	7	7	8	
	(2	6	44	50	-	90	90	I40	
	(3	6	45	51	-	97	97	I48	II9,I6
	a. Sündinud:								
	käsi	-	2	2	-	4	4	6	
	sõrm.	2	3	5	-	I4	II	I6	
	jalg.	-	-	-	-	I	I	I	
	kombin.	-	I	I	-	6	6	7	
	b. Saadud:								
	käsi-	2	I2	I4	-	I5	I5	29	
	sõrm.	2	22	24	-	56	56	80	
	jalg.	-	4	4	-	2	2	6	
	komb.	-	I	I	-	2	2	3	
II.	Nikastused. (1	3	-	3	-	I	I	4	
	(2	I8	6	24	6	8	I4	38	
	(3	2I	6	27	6	9	I5	42	33,82
	a. Sündinud:								
	ölg	-	-	-	-	-	-	-	
	puus	3	3	6	-	I	I	7	
	põlv	-	-	-	-	-	-	-	
	komb.	3	I	4	I	-	I	5	
	b. Saadud:								
	ölg	I	-	I	-	-	-	I	
	puus	4	2	6	-	4	4	I0	
	põlv	I	-	I	I	3	4	5	
	komb.	9	-	9	4	I	5	I4	
I2.	Arenemata jne. (1	2I	5	26	2	4	6	32	
	(2	68	28	96	I5	3I	46	I42	
	(3	89	33	I22	I7	35	52	I74	I40.I
	a. Sündinud:								
	ülem.lõp.	I	2	3	-	3	3	6	
	al.lõp.	34	5	39	4	8	I2	5I	
	komb.	I	2	3	-	2	2	5	
	b. rikutud vigast. pärast								
	ülem.lõp.	4	2	6	3	5	8	I4	
	al.lõp.	I8	I0	28	3	4	7	35	
	komb.	I	I	2	-	I	I	3	
	c. rikutud põlet. pärast								
	ülem.lõp.	2	2	4	-	-	-	4	
	al. lõp.	26	7	33	5	I0	I5	48	
	komb.	2	2	4	2	2	4	8	
I3.	Nimetamata vead (1	4	I	5	2	2	4	9	
	(2	26	6	32	2	II	I3	45	
	(3	30	7	37	4	I3	I7	54	43,48
	Sündinud:	9	-	9	-	2	2	II	
	Saadud:	20	7	27	4	I2	I6	43	

Nagu mitmel korral tähendatud, seisab vigaste laste hoolekande pearaskus kodutarvitajate laste korralises ravitsemises. Neid on meil 8II ehk 65%. Nende seas on I5I, kes ise soovivad kodusse astuda. Vähemalt nende viimaste eest, kes juba ise abi otsivad, peab tarvilikul viisil hoolt kantama.

Hoolt kanda võib siis, kui meil tarvilikud kodud on asutatud. Praegu ei ole meil neid sugugi. +) Osalt täidavad neid ülesandeid kirurgiakliinikud ja haigemajade kirurgia-osakonnad. Ka neid on vähe ja nad ei ole sugugi selleks otstarbeks sisse seatud.

Tallinnas on linna keskhaigemaja (üldse 280 voodit) kirurgia-osakonnas I00 voodit, diakonissi haigemajas (76) kirurgia ühes naistehaiguste osakonnaga 20 v., Tallinna erakliinikus üldse 53 v. Nii Tallinnas vaevalt I50 voodit kirurgia jaoks. ++)

Tartus on esimeses haavakliinikus 75 voodit, teises I50 v., Mellini erahaigemajas üldse 58 v.

Nii Tartus vaevalt kokku 250 v., sellega Eestis üldse 400 v. haavahaigete jaoks.

Vigaste laste hoolekanne on palju laiemale alusele rajatud ja sellepärast suudab seda ka ainult korralik ja korraldatud kodu läbi viia.

Vahekorda vigaste laste üldarvu, kodutarvitajate, kodusse soovijate ja mitte-kodutarvitajate vahel kui ka nende suhteid I000 elaniku peale arvatult näitavad abitabelid II ~~ja~~, I2 *ja jooniss 3.*

Jooniss 3

+) Vigaste sõduritele, kes oma töövõimest üle 70% kaotanud, avati Eesti Punase Risti poolt I920 a. Imastu mõisa, Tapa ligidale, kodu 50 voodiga.

++) Tallinna linna tervishoiu-büroo teated.

Abitabel II.

Vigaste arv, mitte-kodutarvitajad, kodusse soovijad ja kodutarvitajad.

Linnad.	Iga I000 elaniku kohta tul. vigaseid.	Vigaste üldarv.	Mitte-kodut.	Kodusse soovij.	Kodu tarvit.	Iga I000 elan. kohta tuleb kodutarv. vigaseid.
Tallinna	0.98	II9	40	-	79	0.65
Tartu	I.75	94	45	I0	49	0.95
Narva	2.33	6I	8	I7	53	2.03
Pärnu	I.75	34	I2	9	22	I.I3
Viljandi	0.38	7	3	-	4	0.22
Valga	0.45	7	2	4	5	0.32
Rakvere	0.62	6	I	-	5	0,52
Võru	I.63	I0	I	I	9	I,47
Kuressaare	2.38	II	6	-	5	I.08
Haapsalu	2.64	I2	2	-	I0	2.20
Paide	0.32	I	-	-	I	0.32
Petseri	2.52	6	3	I	3	I.26
K o k k u	I.29	368	I23	42	245	0.86

Abitabel I2.

Vigaste arv, mitte-kodutarvitajad, kodusse soovijad ja kodutarvitajad.

Maakonnad	Iga I000 elaniku kohta tuleb vigas.	Vigaste üldarv	Mitte-kodutarvit.	Kodusse soovij.	Kodu tarvit.	Iga I000 elan kohta kodut. vigaseid tul.
Harju	0.70	68	25	I	43	0.44
Viru	0.6I	72	I9	7	53	0.45
Järva	I.09	59	I9	I	40	0.74
Lääne	I.53	II3	58	-	55	0.75
Saare	2.I2	I03	2I	I8	82	I.69
Pärnu	0.93	73	33	37	40	0.5I
Viljandi	0.85	58	23	I3	35	0.5I
Tartu	0.85	II3	36	2	77	0.58
Valga	0.II	35	I2	8	23	0.73
Võru	I.42	III	39	I8	72	0.92
Petseri	I.I0	69	23	4	46	0.73
Kokku m.	I.04	874	308	I09	566	0.67
Kokku linn.	I.29	368	I23	42	245	0.86
Eestis	I.I0	I242	43I	I5I	8II	0.72

Tabelitest näeme, et meil kodutarvitajaid on linnades 245 ehk 31%, maakondades 566 ehk 69% üldisest kodutarvitajate arvust.

Haapsalus (2.20) ja Narvas (2.03) tuleb 1000 elaniku kohta kõige rohkem vigaseid lapsi, keda kodus peab ravitsema. Nendele järgnevad Võru (1.47), Petseri (1.26), Pärnu (1.13), Kuressaare (1.08) ja Tartu (0.91).

Teistes linnades on kodutarvitajate arv väiksem, kui linnade keskarv (0.86) seda näitab.

Kõige vähem kodutarvitajaid vigaseid on Viljandis 0.22‰.

Maakonnad esinevad palju ühtlasemalt. Nende keskarv on 0.67‰. Selle arvu ümber kõigub kodutarvitajate arv igal pool, välja arvatud Saaremaa, kus ta 1.69‰ on; sellega seisab ta enam kui 2 korda keskarvust kõrgemal. Nagu ennemini, nii tuleb ka siin Saaremaa iseärasus nähtavale. Põhjused tohiksid needsamad olla, millest tiisikuse puhul juttu tegime.

Üldine kodutarvitajate keskarv 1000 riigielaniku kohta on 0.72.

Kodutarvitajatest soovivad ise kodusse astuda 151, nendest linnades 42 ehk 28%, maakondades 109 ehk 72% üldisest kodusse soovijate arvust. Väikese arvu tõttu ei ole nad mitte 1000 elaniku peale arvatud, vaid on ainult absoluutarvud toodud (v. abitabel 11 ja 12).

Selle järele soovib Narvast 17, Tartust 10 ja Pärnust 9 kodusse astuda, teistest linnadest palju vähem. Maakondadest soovib Saaremaalt 37, Lääne- ja Valgamaalt à 18 ja Pärnumaalt 13 ise kodusse astuda. Teistest maakonnadest palju vähem.

Nii on kodusse astuda soovijaid kõige rohkem Saaremaalt, selle järele Lääne- ja Valgamaalt, siis Narva linnast. Saaremaal üksinda on niipalju kodusse soovijaid, kui Lääne- ja Valgamaal kokku.

Nähtavasti oleneb kodusse astumise soov osalt ka sellest, kui kaugel teatud koht on ühest või teisest suuremast keskkohast. Õige suur mõju on siin muidugi ka arsti isikul ja sellel viisil, kuidas ta tahab ja oskab asja rahvale selgitada.

4. Vigaste arv I000 elaniku kohta.

Eestis ei tule mitte igal pool ühepalju vigaseid lapsi ette. Nad on mitmeti jagunenud, olgugi, et meie maa ühtlast põlluharija rahva maa laadi kannab. Meie linnad ei ole veel mitte suurteks tööstuse keskkohtadeks muutunud ja sellepärast ei lähe nad maast mitte iseäranis palju lahku.

Vigaste rohkuse mõttes oleks nagu märgata, et meil just väikesed linnad esmotsas sarnuvad, kuna suuremad ennemini maaoludele liginevad (v. abitabel II ja I2).

Erandina esineb Narva, kus I000 elaniku kohta 2,33 vigast last tuleb, seega I,3 korda rohkem kui Tartus ja 2,3 korda rohkem kui Tallinnas. Võimalik, et siin vabrikute mõju nähtavale tuleb. Saksamaal tuleb B i e s a l s k i järele igal pool tööstuse ringkondades enam vigaseid lapsi ette, nagu Saksimaal, Reinimaal jne., kuna põllutöö iseloomuga maakohtades neid vähem leidub (II lhk.75).

Linnades on keskmine arv I000 elaniku kohta I,29. Sellest arvust kõrgemal seisavad 7 linna, ainult 5 madalamal.

Esimesel kohal vigaste arvu poolest seisab Haapsalu 2,64‰, teisel Petseri 2,52‰, kolmandal Kuresaare 2,38‰, neljandal Narva 2,33‰, viiendal Tartu ja Pärnu I,75‰ ja kuuendal Võru I,63‰.

Teised linnad seisavad märksa allpool linnade keskarvu. Kõige vähem vigaseid lapsi tuleb Paide peale 0,32‰.

Mispärast Haapsalus, Petseris ja Kuresaares niipalju vigaseid ette tuleb, tohiks küll enam juhtumiseasi olla.

Maakondades on vigaste keskarv I000 elaniku kohta I,04. Sellest seisavad ülevalpool 6 maakonda ja allpool 5. Esimesel kohal on Saaremaa oma 2,I2‰, teisel Läänemaa I,53‰, kolmandal Võrumaa I,42‰, neljandal Valgamaa I,II‰, viiendal Petserimaa I,I0‰ ja kuuendal Järvamaa I,09‰. Kõige viimasel kohal seisab Virumaa oma 0,6I‰. Virumaa väikest arvu tuleb suurelt osalt küll ebaõnnestanud registreerimise arvele kirjutada (v. lisa lhk.219. ja lhk.220.).

Me näeme, et maakonnad alati ja igal korral palju ühtlasemat pilti pakuvad. Kõige madalam arv on umbes poole keskarvust vähem ja kõige kõrgem keskarvust umbes kakskorda rohkem.

Riigi keskarv I000 elaniku kohta on I,I0. Sellest seisavad kõr-

gemal 7 linna ja 5 maakonda.

Nii siis tuleb meil linnades iga 1000 elaniku kohta 1,29, maakondades 1,04, terves Eestis 1,10 vigast last. Vaata joonis 4.

III.

5. Vigasuse komplikatsioonid.

Eespool räkisime laste vigadest ja nende põhjustest. Peale oma pärisvea kannatavad paljud lapsed veel mitmesuguste kõrvalnähtuste, teiste haiguste ehk puuduste all, mida ühe sõnaga komplikatsiooniks nimetame. Järgnev abitabel selgitab seda nähtust.

Abitabel 18.

Vigasuse komplikatsioonid.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R+E	K+M	%
Sisielund. tiisikus	6	5	11	3	5	8	19	1,53
Verevaesus	52	23	75	5	9	14	89	7,17
Teised pik. haigused	2	1	3	-	2	2	5	0,40
Pime	-	-	-	-	1	1	1	0,08
Kurttumm	2	2	4	-	3	3	7	0,56
Krambid	-	-	-	-	1	1	1	0,08
Puud.möist.	5	4	9	2	8	10	19	1,53
Totter	5	20	25	1	30	31	56	4,51
K o k k u	72	55	127	11	59	70	197	15,86

Sellest tabelist näeme, et 197 last ehk 16% kõigist vigastest põeb veel mõnda muud haigust.

See arv peaks palju suurem olema, kui siin näidatud. Iseäranis siseelundite tiisikust peab palju rohkem ette tulema, kui

seda suurt Luu- ja liigesetiisikuse juhtumiste arvu silmas peame, mida 38% vigastest lastest põeb.

Ka krambihaigeid on väga vähe üles tähendatud. Ainult I ! Neid tohiks iseäranis puuduliku möistusega ja spastilist laste halvatust põdejate hulgas enam ette tulla. Pimedaid on vigaste hulgas ka ainult üks juhus. Ühe silmaga lapsi oli mitu, kuid neid ei arvanud ma mitte pimedate hulka.

Totraid on 56 ehk 5%, puuduliku möistusega I9 ehk 2%, seega vaimliselt puudulikke ainult 7%, mis öige väike arv on.

B i e s a l s k i (" lhk. I06) leidis Saksamaa vigaste laste hulgas - ligi I2% puuduliku möistusega, seega ligi poole rohkem.

Üldiselt tuleb kodutarvitajate hulgas komplikatsioone pea poole rohkem ette kui mitte-kodutarvitajate seas. Esimeste hulgas on neid I27 ehk I0%, teiste seas 70 ehk 6%.

6. Vigasus lähemas sugukonnas.

Edasi oli mul soov selle kohta andmeid saada, kui palju vigaste laste hulgas vigasuse päritavust ette tuleb. Sellepärast võtsin küsimuslehte punkti, kas on sugukonnas eespool nimetatud vigasid ette tulnud". Abitabel I4 püüab seda nähtust seletada.

Abitabel I4.

Vigaste laste arv, kelle lähemas sugukonnas vigastusi oli ette tulnud.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R+E	K+M
Sarnane	34	I0	44	4	I6	20	64
%	57.7I	42.29	62.58	25.78	74.22	37.42	5.I5
Teistsug.	7	8	I5	3	5	8	23
%	77.27	22.73	68.75	20.00	80.00	3I.25	I.85
K o k k u	4I	I8	59	7	2I	28	87
%	46.67	53.33	65.22	37.50	62.50	34.78	7.00

Tabelist näeme, et sarnane viga nagu lapsel, on lähemas sugukonnas 64 korda ehk 5% juures ette tulnud, kuna teistsugune viga 23 korda ehk 2% on olnud, seega kokku 87 korda ehk 7% on üht ehk teist viga juhtunud. Siin ei ole mitte vahet tehtud, kas vead saadud või päritud, mis raske oleks olnud.

Nende arvude põhjal võib ainult ütelda, et 7% vigaste laste lähemas sugukonnas üht või teist vigasust ette on tulnud. On vigasus päritud või juhus, jääb selgeks tegemata.

Ka on arvud selleks liiga väikesed. Tähendan siin ainult mõne üksiku nähtuse peale. Registreeritaval lapsel on kokkukasvanud varbad, isal on seesama viga. Vennal ja õel on kompjalg, ka emal on see viga.

Kolm korda on laste loid halvatus enam kui ühel lapsel perekonnas ette tulnud.

37 lapse perekonnas, kes luu- ja liigesetiisikust põevad, on ema-, isal ehk õel- vendadel tiisikus ette tulnud.

Kodutarvitajate hulgas on poole rohkem neid, kelle sugukonnas mõnesuguseid vigu on olnud, kui mitte-kodutarvitajate seas.

7. Vigasuse raskus.

Nagu tihti tegelikus elus, on ka siin lapsed vigasuse raskuse järele kolme osasse jaotatud, mida järgnev tabelike selgitab.

	0-8 a.	0-19 a.	%
Raske	75	481	38.73
Keskmine	67	494	39.78
Kerge	26	141	11.35
Tähendamata	15	126	10.14

Tabelikese järele on vigasuse möttes raskeid ja keskmisi juhuseid peaaegu ühteviisi, esimesi 39%, teisi 40%, kuna kergeid ainult 11% on registreeritud. Teadmata on meile 10% seisukord, sest nende vigasuse raskuse on arstid määramata jätnud.

8. Kas on vigaseid ravitsetud.

Nüüd vaatame, kui palju vigastest lastest arstlikult on ravitsetud ja kui palju ravitsemata on jäänud. Seda ilmutab meile

Abitabel I5.

Ravitsetud ja ravitsemata vigased.

Aastad.	Kr		Kp		K Kr+Kp		R		E		E B+K		K+M	
	Ravitud.	Ravita	tud.	ta	tud.	ta	tud	ta	tud.	ta	tud.	ta	tud.	ta
0-8a.	56	30	23	I2	79	42	I5	3	20	I6	35	I9	II4	6I
8-I9a	30I	II2	I85	65	486	I77	67	I5	I92	9I	259	I06	745	283
0-I9a	357	I42	208	77	565	2I9	82	I8	2I2	I07	294	I25	859	344
%	63,I9	64,84 36,8I	35,I6		65,77	63,66	27,89	I4,40 72,II	85,60		34,23	33,34 69,I6		27,70

Sellest näeme, et 859 ehk 69% vigastest lastest on arstlikult ravitsetud, kuna 344 ehk 28% mingisuguse ravitsemise osaliseks ei ole saanud. 39 lapse ehk 3% kohta puuduvad sellekohased teated.

Ravitsetud haigetest on 30% haigemajas ja 39% ambulatoorse ravitsemise osaliseks saanud. Meil on aga 8II ehk 65% vigastest lastest, keda haigemajas, vigastekodus peab ravitsema. Nii on siis üle 2/3 vigastest lastest enam või vähem ravitsemise all olnud, kuna vähem kui I/3 sugugi ravitsetud ei ole.

Ka need, kes haigemajades mõned nädalad või kuud on ravitsusel olnud, ei ole seda vigaste hoolekande mõttes mitte küllalt saanud, sest esiteks ei ole meil üksi haigemaja selleks otstarbeks sisse seatud ja teiseks ei saa vigased millalgi niikaua haigemajas viibida, kui see nende paranemise mõttes tarvilik oleks.

Sellepärast võime vahest küll oletada, et nendest 30%, kes haigemajas on olnud, ehk I5% kuni lõpuni on ravitsetud, kuna teine I5% oma paranemiseks kauemat aega oleks nõudnud.

Missugust ravitsemist vigased tarvitavad, näitab järgmine tabelike.

Aastad	0-8	8-19	0-19	%
Kirurgia-ortop.	74	311	385	31,00
Loodusejöud	40	200	240	19,32
Parand., protees.	69	548	617	49,68

Siit selgub, et 385 ehk 31% kirurgia-ortopeedilist, 240 ehk 19% loodusejöududega arstimist, kokku 625 +) ehk 50% üht ehk teist ravitsusviisi tarvitab, kuna teine 50% nende hulka kuulub, kes proteesi vajavad ja parandamata vigased on.

Päris parandamatuks on 298 last ehk 24% arvatud. Nii võib siis ütelda, et 76% vigaste laste peale ühel ehk teisel arstimisviisil saab mõjuda, kuna ainult 24% parandamata oleksid.

Huvitav on siin noteerida seda tõsiasja, et Soomes on arstide poolt soovitatud kirurgia-ortopeedilist ravitsemist alla 15 a. vanustele 34,6%, 15-25 a. 31,4%, 26-40a. 14,6% ja enam kui 40 a. vanustele 19,4% (.26...lhk.13).

Sellest järgneb, et ravitsemise mõju aast-aastalt väheneb ja et vigaste eest hoolekanne võimalikult vara peab algama, mida ka siin ikka ja alati rõhutan.

Edasi vaatame, missugust ravitsusviisi, kas kinnist, haigemajas või lahtist, ambulatoorset, arstlikult on soovitatud. Seda külge valgustab allseisev tabelike.

	0-19a.	%
Kodus ravitsemist t.	660	53,27
Soovib ise kodusse ast.	151	12,16
Ambulatoorset ehk hoolekannet ei vaja	431	34,57

+) Siin on liigitamises viga juhtunud. Sellest liigist peab 7 vigast järgmisse liiki kuuluma, kuid see ei muuda üldist protsendi-vahekorda.

Sellest näeme, et 660 last ehk 53% artlikult kodusse astumiseks ja seal ravitsemiseks on soovitatud, kuna 151 ehk 12% ise kodusse soovivad astuda, sellega kokku kodutarvitajaid 811 ehk 65%. Ambulatoorset ravitsemist tarvitavaid ja avalikku hoolekannet mittevajavaid on 431 ehk 35%. +)

Edasi ütleb peatabel (lhk. 151 ..lahter 29.) meile veel, et 295 last ehk 24% kõrvalist abi tarvitab, see tähendab, et nende haiguse järele otsustades nad ilma aitamata mitte läbi ei saa.

IV.

9. Kas vigased koolis käinud.

Võtame nüüd vigaste laste kooliskäimise ja õpivõime arutuse alla. Seda selgitab abitabel 16.

Abitabel 16.

Vigased lapsed said kooliõpetust.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R+E	K+M	%
Koolis	313	182	495	70	210	280	775	62,40
Kodus	10	5	15	-	5	5	20	1,61
Ei saanud	187	107	294	34	107	141	435	35,02
Tähendamata	3	4	7	1	4	5	12	0,97

+) Ka siin on eksitus juhtunud. Kodutarvitajate hulka on 14 vigast juhtunud, kes mitte-kodutarvitajate hulgas peavad olema. See muudaks nende vahekorda 1% võrra. Siin on see viga parandatud, peatabelis (lhk. 151 ..lahter 2/3) alles jäetud.

Selgub, et 775 last ehk 62% koolis käib, kuna 20 last ehk ligi 2% kodus öpetust saab. Sugugi ei ole öpetust saanud 435 last ehk 35%, kuna I2 lapse ehk I% kohta teated puuduvad.

Nende arvude kohta olgu tähendatud, et siin köik lapsed, kooealised ja ennekooliealised, kokku on arvatud. Eraldame enne kooliealised nendest. Neid on meil I83 ehk I5%. Arvame selle nende 35% hulgast maha, kes kooliöpetust ei saanud, siis jääb 20% vigastest lastest, kes koolieas on kooliöpetuseta.

Saksamaal ei ole kooliealistest vigastest lastest II% kooliöpetust saanud (II lhk. I07).

Soome 620 vigasest lapsest ei olnud 295 ehk 47% koolis käinud (...26.lhk.6). Meil on see arv, nagu tähendatud, 35%.

I0. Vaimliselt terved ja puudulikud.

Mis öpevöimesse puutub, siis selgitab meile seda vahekorda abitabel I7.

Abitabel I7.
Vigastest lastest olid vaimliselt

		Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R+E	K+M	%
Terved	I	60	I8	78	I0	22	32	II0	8,94
	2	390	230	620	78	237	3I5	935	75,20
	3	450	248	698	88	259	347	I045	84,I4
Puudulikud	I	4	9	I3	I	6	7	20	I,6I
	2	8	I7	25	2	36	38	63	5,07
	3	I2	26	38	3	42	45	83	6,68
tähendamata	I	26	I0	36	8	9	I7	53	4,26
	2	25	I4	39	6	I6	22	6I	4,9I
	3	5I	24	75	I4	25	39	II4	9,I7
		I000 vigasest lapsest olid vaimliselt							
Terved	I	48,3I	I4,49	62,80	8,05	I7,7I	25,76	88,56	
	2	3I4,0I	I85,I8	499,20	62,80	I90,82	253,62	752,82	
	3	362,32	I99,68	562,00	70,86	208,53	279,39	84I,39	
Puudulikud	I	3,22	7,25	I0,47	0,8I	4,83	5,64	I6,II	
	2	6,44	I3,69	20,I3	I,6I	28,99	30,60	50,73	
	3	9,66	20,93	30,60	2,42	33,82	36,24	66,84	

Selle järele olid vaimliselt terved I045 ehk 84%, puudulikud 83 ehk 7%, kuna II4 ehk 9% vaimline seisukord meile teadmata on.

Kui me viimastest 1% puuduliku mõistusega laste hulka arvame, mis ehk tähendamata on jäänud ja mis vastab nende protsendilisele vahekorrale, siis saame puuduliku mõistusega lapsi 8%, kuna terveid 92% peab olema.

Need arvud ei ole mitte pahad. Soomes ei ole puuduliku mõistusega lapsi mitte eriti vigaste hulgas välja arvatud. Saksamaal on neid üle 11% (II lhk. 106).

V.

Peale vigasuste ja nendega kaasaskäivate asjaolude vaatluse astume teistele küsimustele lähemale.

Need küsimused ei ole meile arstlikust seisukohast küll mitte nii tähtsad kui esimesed, kuid neid ei saa meie siiski mitte kõrvale jätta.

Nad täiendavad meie teadmisi vigaste laste kohta ja aitavad meil mõista põhjusi, mis vigasusi esile kutsuvad.

Me algame oma vaatlust vigaste laste vanadusega.

II. Vigaste laste vanadus.

Vigaste laste vanaduslist vahekorda selgitab abitabel 18.

Abitabel I8.

Vigased üksikute aastate järele.

	0-I	I-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-I0	I0-II	II-I2	I2-I3	I3-I4	I4-I5	I5-I6	I6-I7	I7-I8	I8-I9	0-8	8-I9	0-I9
Linnades	2	I	I	8	6	8	I2	I2	22	26	23	30	35	40	53	32	23	25	9	50	3I8	368
Maakondades	-	4	8	I7	I9	2I	27	37	56	52	76	68	84	85	80	80	57	70	32	I33	74I	874
K	I	3	5	I7	I9	I9	24	39	58	6I	72	62	77	74	84	63	47	63	22	I27	683	8II +/
M	I	2	4	8	6	I0	I5	I0	20	I7	27	36	42	5I	49	49	33	32	I9	56	375	43I
K + M	2	5	9	25	25	29	39	49	78	78	99	98	II9	I25	I33	II2	80	95	4I	I83	I059	I242

+/ Ühel lapsel oli vanadus üles tähendamata jäetud. Ta on vanemate laste hulka arvatud.

263

Ennekooliealisi lapsi on meil 183 ehk 15% ja kooliealisi 1059 ehk 85%. Alla aasta vanuseid on 2 last, 0-6 a. 95 ehk 8%, 6-15 a. 818 ehk 66%, 15-19 a. 329 ehk 26%, 0-15 a. on 913 ehk 74%.

Vigaste laste arv tõuseb eluaastate järele ja jõuab oma kõrgemale tipule 133 vigasega 14 ja 15 eluaasta vahel. *Vaata joonis 5.*

Suurenemise tõus on 3 a. algades kaunis ühetasane, langemine kuni 18 a. natuke rutulisem, peale 18 a. aga õige järsk. Linnades langeb kõrgem arv ka 14 - 15 a. vanuste peale, kuna ta maakondades 13 ja 14 a. vahel on.

See on huvitav nähtus ja külab natuke paradoksaalselt. Lähemalt seda nähtust nende andmete põhjal seletada on raske.

Ka kodutarvitajate vigaste laste arv on 14 ja 15 a. vahel kõige suurem, kuna mitte-kodutarvitajate suurem arv 13 - 14 a. peale langeb.

Saksamaal on laste vigasuste kõrgem tipp 12 ja 13 a. vahel ja langeb juba 14 ja 15 a. vahel sellele kõrgusele tagasi, milleni ta 5 - 6 a. vahel tõusta oli jõudnud(II lhk.98).

See näitab, nagu oleksid Saksamaa lapsed vigasuste saamises meie lastest kaks aastat ees. Saksamaal hakkavad lapsed kaks aastat ennemini koolis käima. Võimalik, et see nähtus kooliskäimisega ühenduses on.

Kuidas ennekooliealised Eestis jaotuvad ja kui palju neid iga 1000 vigase kohta üksikutes kohtades tuleb, näitab abitabel 19. *ja joonis 6.*

Abitabel 19.

Ennekooliealiste jaotumine Eestis.

Linnad.	Iga 1000 el.kohta tul. vig.	Vigased 0-19a.	Vigased 0-8 a.	Iga 1000 vigase kohta tuleb ennekooliealisi. 0-8 a.
Tallinna	0,98	119	19	159,66
Tartu	1,75	94	14	148,93
Narva	2,33	61	2	32,61
Pärnu	1,75	34	5	147,06
Viljandi	0,38	7	2	285,71
Valga	0,45	7	-	-
Rakvere	0,62	6	2	333,33
Võru	1,63	10	2	200,00
Haapsalu	2,64	12	-	-
Kuresaare	2,36	11	2	181,82
Paide	0,32	1	-	-
Petseri	2,52	6	2	333,33
K o k k u	1,29	368	50	135,86

Abitabel 20.

Ennekoolieaalis te jaotumine Eestis.

Maakonnad	Iga I000 elan. kohta tul. vig.	Vigased. 0-I9a.	Vigased. 0-8 a.	Iga I000 vigase kohta tuleb ennekoolieaalisi 0-8 a.
Harju	0,70	68	I2	I76,47
Viru	0,6I	72	6	83,34
Järva	I,09	59	9	220,34
Lääne	I,53	II3	I9	I68,I4
Saare	2,I2	I03	I6	I55,33
Pärnu	0,93	73	I2	I64,38
Viljandi	0,85	58	4	68,97
Tartu	0,85	II3	I5	I32,74
Valga	I,II	35	4	II4,29
Võru	I,42	III	I8	I62,I6
Petseri	I,I0	69	I8	260,87
K o k k u	I,04	874	I33	I52,I7
Linnad	I,29	368	50	I35,86
Maak.+ Linn.	I,I0	I242	I83	I47,34

Selle järele tuleb linnades keskmiselt I36 ennekoolieaalist I000 vigase lapse kohta, maakondades I52 ja mõlemates kokku I47.

Valgas, Haapsalus ja Paides ei ole ülepea ühtegi ennekoolieaalist vigast last, kuna neid Narvas ka õige vähe on, ainult 33%o. Teistes linnades on neid linnade keskarvust enam, iseäranis palju aga Rakveres ja Petseris à 333%o.

Maakondadest on Virumaal 83%o, Viljandimaal 69%o, selle järele Valgamaal II4%o ja Tartumaal I33%o. Teistes maakondades on neid üle keskarvu; tuntavalt keskarvust kõrgemal seisab Petserimaa 26I%o ja Järvamaa 220%o.

Üldiselt ei ole ennekoolieaalisi mitte palju vigaste laste hulgas, kuid nad jagunevad üle maa õige mitmet viisi, mille põhjusi raske seletada.

Et Petseri linn ja maakond esimesel kohal seisavad, tohiks küll selle maa madala üldhariduslise pinnaga seletatav olla.

Saksamaal oli 75.I83 vigase lapse hulgas 0-I5 a. I4.865 0 - 6 a., see tähendab, et iga I000 vigase lapse kohta tuleb I98 alla 6- aastast. (II lhk. I0I).

I3 Eesti linnas oli I. jaanuariks I922 kokku 55.660 last alla I4 a.+) Linnades on meil sellevanaduslisi vigaseid lapsi 226. Selle järele tuleb linnades iga I000 terve lapse kohta 0-I4 a. vanaduseni 4 vigast last. Saksamaal on B i e s a l s k i järele see arv 3,6, küll üleriikliselt, maal ja linnades kokku.

Kogu onnekoolieaiste vigaste arv ei ole mitte suur. Nagu tähendatud, I83 ehk I5%. Nendest on I27 kodutarvitajat, kelle hulgas 37 parandamata vigast leidub. 56 on mittekodutarvitajad; nendest vajab I9 ambulatoorset ravitsemist, kuna 37 avaliku abi ei tarvita.

Vigaste laste hoolekandmises tuleb eeskätt onnekoolieaisi silmas pidada ja neid nii vara kui võimalik ravitseda, sest nende juures võib arstimisel kõige paremaid tagajärgi saavutada.

I2. V i g a s t e s u g u .

Abitabel 2I selgitab sugude vahekorda.

Abitabel 2I.

Vigased sugu järele.

	V i g a s t e a r v			I000 lapsest olid	
	Kokku	Meessugu	Naissugu	Meessugu	Naissugu
Linnades	368	2I2	I56	576,I	423,9
Maakondades	874	542	332	620,I	379,9
Linn. + Maak.	I242	754	488	607,08	392,92
Kodutarvitaj.	8II	48I	330	593,09	406,9I

+) Riigi statistika keskbüroo andmed.

Nagu siit näeme, on vigastest lastest 754 meessugu ja 488 naissugu ehk meessugu 61% ja naissugu 39%.

Igal pool, nii maal kui linnas, on vigaste poisikeste arv tüdrukukeste omast suurem. Linnades on see vahe (16%) siiski vähem, maakondades aga märksa suurem (24%), üldiselt 22%. Vist seisab see nähtus ühenduses poisikeste suurema mänguhimu ja ettevõtlikusega. Ka poisikeste väike arvuline ülekaal võiks siin kaasa mõjuda.

13. Vigaste riikkondsus ja rahvus.

Edasi jõuame laste riikkondsuse juurde. Selle järele on Eesti riigi alamad 1219, Vene II ja teiste 8 ehk % järele on 98% Eesti kodanikud, kuna ainult 2% teiste ja ülestähendamatute peale langeb.

Rahvuse järele on eestlasi 1117 ehk 90%, venelasi 97 ehk 8%. Sakslasi on registreeritud 8, lätlasi 7, muid ja tähendamata 13.

Usk on pooltel lastel tähendamata jäetud ja sellepärast ei saa mitte ütelda, mis usku üks ehk teine laps võiks kuuluda.

VI.

14. Vigased saavad ülespidamist ~~ja abiraha~~.

Asume nüüd vigaste laste perekondliku ja varanduslise seisukorra vaatlemisele.

Abitabel 22 näitab, kellelt lapsed ülespidamist saavad. Siin on nad rühmade järele jaotatud, igas rühmas absoluutarv ära tähendatud ja selle alla protsentarv mahutatud.

Abitabel 22.

Vigased lapsed saavad ülespidamist.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R+E	K+M
Vanemat.	477	261	738	100	297	397	1135
%	64,63	35,37	65,02	25,19	74,11	34,98	91,38
Sugulast.	19	24	43	4	21	25	68
%	44,19	55,81	63,24	16,00	84,00	36,76	5,48
Teadmata	5	9	14	-	5	5	19
%	35,71	64,29	73,68	-	100,00	26,32	1,53
Tähendam.	12	4	16	1	3	4	20
%	75,00	25,00	80,00	25,00	75,00	20,00	1,61

Nagu näha, saab kaugelt suurem jagu lastest ülespidamist vanematelt ja nimelt 1135 ehk 91%, sugulastelt ainult 68 ehk 6%. 19 lapse ehk 1½% kohta oli tähendatud, et „saab ülespidamist", kuna teise 1½% kohta midagi ei olnud tähendatud. Need 19 last tohiksid küll nende hulka kuuluda, kes lastekodudes elavad.

15. Vigased saavad abiraha.

Kui palju vigastest lastest abiraha saab, näitab abitabel 23.

Abitabel 23.
Vigased lapsed saavad abiraha

	Kr	Kp	K Kr + Kp	R	E	M R + E	K+M
Riigilt	19	7	26	1	-	1	27
%	73,08	26,92	96,30	100,00	-	3,70	2,17
Kogukon.	22	14	36	2	3	5	41
%	61,11	38,89	87,80	40,00	60,00	12,20	3,30
Seltsid.	2	-	2	1	11	12	14
%	100,00	-	14,29	8,33	91,67	85,71	1,13
Eraisik.	1	-	1	-	-	-	1
%	100,00	-	100,00	-	-	-	0,08
Tähendamata	167	119	286	48	142	190	476
%	58,39	41,61	60,08	25,26	74,74	39,92	38,33
Ei saa	302	158	460	53	170	223	683
%	65,65	34,35	67,35	23,77	76,23	32,65	54,99

Riigilt saavad abiraha 27 last ehk 2%, kogukonnalt 41 ehk 3%, seltsidelt 14 ehk 1%, eraisikutelt 1.

Abiraha ei saa 683 ehk 55%, kuna aga tähendamata 476 ehk 38% on jäetud. Nii ei ole mitte võimalik abiraha oludesse täielikku pilku heita.

Nende arvude põhjal teame, et 55% vigastest lastest mingit abiraha ei saa, 38% olud on meile teadmata, kuna ligilähedalt ainult 7% mitmesuguste organisatsioonidelt abiraha saavad. Viimaste hulgast saab 3 last abi kogukonnalt ja 11 seltsidelt, kuna arsti arvamise järele ja oma olude tõttu nad seda mitte ei tarvitseks saada.

Abiraha saajadest kuulub 65 last ehk 5% kodutarvitajate hulka, kuna mitte-kodutarvitajatest ainult 1% toetust saab.

16. Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate varandusline seis.

Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate varanduslist seisu näitab abitabel 24.

Abitabel 24.

Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate varandusline seis.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R + E	K+M
Varandusetu	155	90	245	30	74	104	349
%	63,27	36,73	70,20	28,85	71,15	29,80	28,10
Kehv	195	138	333	27	143	170	503
%	58,56	41,44	66,20	15,88	84,12	33,80	40,50
Keskmine	136	57	193	42	91	133	326
%	70,47	29,53	59,20	31,58	68,42	40,80	26,25
Jõukas	7	3	10	2	7	9	19
%	70,00	30,00	52,63	22,22	77,78	47,37	1,53
Tähendamata	20	10	30	4	11	15	45
%	66,67	33,33	66,67	26,67	73,33	33,33	3,62

Tabeli järele on 852 last kehvad ehk varanduseta, see on 69%; keskmine varandusline seis on 326 lapse ehk 26% kohta üles antud, kuna 19 ehk 1½% jõukaks on tunnistatud. 45 lapse vanema ehk 3½% varandusline seis on meile teadmata.

Igatahes on hästi üle 2/3 lastest kehvad, kuna vähem kui I/3 keskmiste hulka kuulub.

Edasi on veel huvitav tähele panna, et varanduseta lastest üle 2/3 kodusse soovitakse asetada, kehvadest just 2/3 ja keskmise varandusega hästi üle poole, kuna aga jõukatest natuke üle poole kodusse soovivad astuda.

I7. Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate amet.

Õige huvitav on teada saada, kui palju igast rahvakihist vigaseid lapsi tuleb. Seda näitab meile abitabel 25.

Abitabel 25.

Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate amet.

	Kr	Kp	K Kr+Kp	R	E	M R + E	K+M
Mitmesug.t.	I04	74	I78	29	69	98	276
%	58,43	4I,57	64,49	29,59	70,4I	35,5I	22,23
Käsitööl.is.	67	45	II2	I3	45	58	I70
%	59,82	40,I8	65,88	22,4I	77,59	34,I2	I3,69
Mitmes.amet.	35	27	62	6	I8	24	86
%	56,45	43,55	72,09	25,00	75,00	27,9I	6,92
Tööta tööl.	6	I5	2I	2	I	3	24
%	28,57	7I,43	87,50	66,67	33,33	I2,50	I,93
Põllupidaj.	23I	98	329	37	I35	I72	50I
%	70,2I	29,79	65,67	2I,5I	78,49	34,33	40,34
Riigi teen.	I3	4	I7	4	7	II	28
%	67,47	23,53	60,7I	36,36	63,64	39,29	2,25
Kaupmehed	6	5	II	7	I3	20	3I
%	54,55	45,45	35,48	35,00	65,00	64,52	2,50
Kooliõpetajad	3	2	5	3	I	4	9
%	60,00	40,00	55,56	75,00	25,00	44,44	0,72
Vööral kulul	6	9	I5	-	I	I	I6
%	40,00	60,00	93,75	-	I00,00	6,25	I,29
Tähendamata	42	I9	6I	4	36	40	I0I
%	68,85	3I,I5	60,40	I0,00	90,00	39,60	8,I3

Pilku heites ülevalseisva tabeli peale, näeme, et esimesel neljal kohal seisavad mitmesugused tööliste rühmad. Mitmesuguste tööliste hulka on arvatud need, kelle amet lähemalt määramata on jäetud, nagu päevatööline, vabrikutööline, tööline. Neid on 22%. Nendele järgnevad mitmesugused käsitöölised 14%. Siis tulevad mitmesuguste ametite-pidajad, nagu kojamees ja ekspress, voorimees ja kelnar, vangivaht ja teenija ja veel palju teisi sellesarnaseid. Neid on 7%.

Töötu tööliste lapsi ei ole mitte palju. Ainult 24 ehk 2%.

Tööliste rühmade järele tulevad põllupidajad, kelle hulka nii taluperemees kui mõisatööline, nii mõisaomanik kui metsatööline on arvatud, sest lähemat vahet ei olnud nende vahel mitte võimalik teha. Neid on 501 ehk 40%.

Riigiteenijate hulka on kõik arvatud, kes riigiteenistuses seisavad, olgu ta ametnik või liht teenija, nagu kantseleiametnik, politseiteenija, valvur või ohvitser. Nende lapsi on 2%.

Kaupmeeste hulka on kõik loetud, kes kauplemisega tegemist teevad, nagu poepidaja, ärimees, äriteenija. Siia kuuluvad ka majaomanikud. Neid on 2½%.

Koolipetajate, arstide, advokaatide ja farmatsöidite lapsi on 9 ehk 0,72% registreeritud.

Siis on veel ülestähendatud need lapsed, kes võõral kulul elavad. Neid on 16 ehk 1%. Nad elavad hoolekodudes kas riigi- või omavalitsuse asutuste kulul.

101 lapse ehk 8% kohta ei ole tähendatud, mis ametit nende vanemad peavad.

Tõmbame neli esimest rühma kokku, siis saame tööliste absoluutarvu 556 ehk 45% vigaste lastega. Võimalik, et ka need 16 last ehk 1%, kes laste kodudes võõral kulul elavad, tööliste hulgast tulevad.

Teine suur rühm on põllupidajad 501 ehk 40%.

Keskseisuse peale langeb 68 ehk 6%.

I8. Laste arv vigaste laste vanemate perekonnas.

Öige huvitav oleks teada saada olnud, kui palju lapsi vigaste laste vanematel on ja missugustel ametnikkudel neid köige rohkem leidub. Kähjuks ei saa seda mitte köigi perekondade kohta kindlaks teha, sest Töö- ja Hoolekande-ministeeriumi teateleht nöuab ainult nende laste ülesandmist, kes alla I5 a. vanad on.

Majanduslised ja perekondlised teated on aga köigis maakondades ja pooltes linnades selle ankeedilehe järele üles tähendatud. Ainult Tartus, Pärnus, Viljandis ja Rakveres, Vörus ja Petseris on minu küsimuslehe järele käidud ja köik küsimused enamvähem täielikult vastatud. Sellepärast vöin siin ainult mainitud linnade perekondade laste arvu ette tuua. Järgmine abitabel 26 selgitab seda vahekorda.

Abitabel 26.
Vigaste laste vanemate ehk kasvatajate amet, perekondade arv ja laste arv igas perekonnas.

Vig. laste van. ehk kasv. amet	Perekond. arv	%	Laste arv I	2	3	4	5	6	7	8 ja rohk.	tähendam.	On lapsi.	I perek. p.t. lapsi.
Mitm. tööl.	56	35,67	I7	I0	I0	6	6	5	I	-	I	I59	2,8
Pöll. pidajad	8	5,I4	-	I	2	2	I	I	-	-	I	28	3,5
Käsitöölised	32	20,38	7	8	I0	5	2	-	-	-	-	83	2,6
Riigiteenij.	II	7,0	3	2	2	2	-	I	I	-	-	34	3,I
Kaupmehed	I5	9,55	2	6	3	I	-	2	-	I	-	47	3,I
Kooliöpet.	5	3,I8	I	I	I	I	I	-	-	-	-	I5	3,0
Mitmes. amet.	I3	8,28	2	4	I	I	3	I	I	-	-	45	3,4
Tööta	4	2,53	2	-	-	I	I	-	-	-	-	II	2,7
Tähendamata	6	3,82	2	-	-	-	-	I	I	-	2	I7	3,0
Lapsed, kes vöör. kulul	7	4,45	2	I	2	-	-	-	-	-	2	I2	I,7
Kokku	I57	I00%	38	33	3I	I9	I4	II	4	I	6	45I	2,8
			2I,02		I2,I0		7,0I		0,64				
%			24,20	I9,75		8,92		2,54		3,82			

Selle tabeli järele on meil teateid 157 perekonna koosseisu kohta, mis üle 1/3 kõigist vigastest lastest linnades (368) moodustavad.

Nagu näeme on perekondades enamasti 1,2 ja 3 last. Niisuguseid perekondi on 102 ehk 65%, seega ligilähedalt 2/3.

Neli last on 19 perekonnal, viis - 14, kuus - 11, seitse - 4 ja üle selle ainult ühel perekonnal.

Edasi vaatame laste arvu vanemate ameti järele. Tõmbame rühmad 1,3,7 ja 8 kokku, siis saame töölised. Neid on 105 perekonda, seega ligi kaks korda rohkem kui teisi. Lapsi on nendel 298 ehk 2,8 last perekonna peale.

Kui me 4,5 ja 6 rühma kokku võtame, siis saame keskseisuse, 31 perekonda 96 lapsega ehk 3,1 last perekonna peale.

Jäävad järele veel põllupidajad, keda linnades muidugi väheon, ainult 8 perekonda 28 lapsega ehk 3,5 last perekonna peale. Kahe viimase rühma, 9 ja 10, kohta puuduvad lähemad teated.

Nii näeme, et ka nendes väikestes arvudes põllumees ees sammub. Temale järgnevad riigiteenistuses olevad isikud, haritlased, keskseisus. Töölised ja nende hulka kuuluvad isikud seisavad laste pere poolest viimasel astmel.

Kahjuks puuduvad teated päris põllumeeste kohta maakondades, mis, tahame loota, palju rõõmustavamaid arvusi oleksid annud. Seda lubavad oletada isegi need 8 perekonda, kes linnas elavad ja põllutööga tegemist teevad.

Võimalik, et vigaste laste vanemate suguviljakuse peale ka lapse vigasus oma jagu halvavalt mõjub.

Lapsi registreerides ja küsimuslehti läbivaadates valdas mind mulje, et kui esimene ehk teine laps vigane juhtus olema ehk vigaseks saama, siis tihti teisi enam järele ei tulnud.

Muidugi on siin ju kõiksugused võimalused olemas ja tohib ainult umbkaudseid arvamisi avaldada, seda enam, et arvud üldiselt väikesed, eriti kõne all oleva küsimuse kohta.

---

19. M a l i n o v s k i väited.

Meie jõuame oma tabelite käsitamises lõpule. Enne aga tahaks siinkohal ühe töö peale tähelepanu juhtida, mille ekslikud teated minu teada kuni tänapäevani ümber lükkamata edasi kestavad. Mõtlen siin endise Eestimaa kubermangu arsti-inspektori M a l i n o v s k i väitekirja 1891 a. Tallinna tervishoiuolude kohta.[51]

Selles töös (lhk.44) tõendab M. prof. S k w o r t s e v i järele, et Vene kubermangudest 1879 ja 1880 a. nekrutite hulgas Baltimaal kõige enam tiisikust ette tulevad, viimases aga Eestimaa esimesel kohal seisvat, kuna seal kaks korda rohkem tiisikusehaigeid leidubat kui Kura- ja Liivimaal.

See väide võib õige olla, sest seda tõendab ka meie materjal, kus 38% vigastest lastest tiisikust põeb. Raske on aga sellega leppida, kui M. edasi kirjutab (lhk. 50):

„Lisan siia juurde veel teate, mis meditsiini-departemangu 1886 - 1887 a. aruandest võetud, selle määratu hulga mitmesuguste vigasuste (уродливостей) kohta, mis Eestimaa nekrutite hulgas tähele pandud. 1886 a. seisab Eestimaa selles mõttes kõigist teistest kubermagudest esimesel kohal, andes 40,3 juhust 1000 nekruti kohta, aga 1887 a. teisel - andes 35,7 1000 kohta".

Eespool nägime, et vigaseid lapsi kuni 15 a. vanaduseni kõige rohkem on; siis hakkab see arv langema ja võrdlemisi järsult. Edasi nägime, et meie linnades 1000 elaniku kohta 1,29 vigast last tuleb, kuna see arv maal 1,04 on. Viimaks leidsime, et meie linnades iga 1000 terve lapse kohta 0-14 a. vanaduseni 4 vigast tuleb.

Kuidas võib siis 1000 terve nekruti kohta 40,3 vigast tulla?

Kui me prof. B i e s a l s k i sõnu, keda praegu Saksamaal kõige paremaks vigasuse tundjaks tuleb lugeda, aluseks võtame, mille järele täiskasvanute hulgas kaks korda (13 lhk. 75) rohkem vigaseid ette tuleb kui laste hulgas, siis tohiks meie maksimum 8 vigast 1000 terve nekruti kohta oletada.

M. lõpuotsus (lhk. 50):

„ Nõnda leiame eestlaste hulgas määratu palju pimedaid, kurt-

tummi, hullumeelseid ja totraid, langetõbiseid, mitmesuguste vigasuste all kannatajaid ja viimaks tiisikuslisi. Kõigi nende haiguste laad lubab, nende üllatavat laialilagunemist silmas pidades, teataval viisil oletada, et eestlased on väljasuremise teel, nagu teised nende suguharud, kes kas juba on välja surnud, nagu kriviinlased ehk P e s c h e l i tõenduse järele surevad praegusel ajal, nagu vepslased (põhja-Tshuudid) ja vodjalased (lõuna-Tshuudid)".

See Vene teadlase arvamine tohiks nõrkadel jalgadel seista. Avaldan lootust, et meie teadlased kõigi puudutatud küsimuste kohta faktilist materjali koguvad ja arvude najal kõik ekslikud arvamised tagasi tõrjuvad.

Niikauaks aga räägib elu ise oma keelt ja ta keel kõlab meie keelena ja meie kasuks.

E. K o k k u v õ t e .

Selle statistika tähtsamaks saavutuseks tuleb pidada, et meil nüüd vigaste laste kohta mitmesugused andmed on, mille peale toetudes edaspidist hoolekannet nende eest võime rajada. Toon siinkohal need andmed lühidalt kokkuvõetult ette.

I. I. Eestis on vigaseid lapsi I242,
nendest ennekoolieealisi (0-8a.) I83 ehk I5%
ja koolieealisi (8-I9a.) . . . .I059 " 85%
0-6 a. on . . . . . .95 " 8%
6-I5 a. " . . . . . .8I8 " 66%
0-I5 a. " . . . . . .9I3 " 74%
I5-I9 a. " . . . . . .329 " 26%

2. Maakondades on vigaseid lapsi . . . 874 " 70%
nendest ennekoolieealisi. . . . I33 " I0%
ja koolieealisi. . . . . .74I " 60%

3. Linnades on vigaseid lapsi . . . . .368 " 30%
nendest ennekoolieealisi . . . . 50 " 4%
ja koolieealisi . . . . . 3I8 " 26%

4. Vigaste laste arv tõuseb eluaastate järele ja jõuab oma kõrgemale tipule I4 ja I5 a. vahel.
Maakondades langeb kõrgem arv I3 - I4 a. peale,
Linnades aga I4 - I5 a. peale.

5. Maakondades tuleb vigaseid lapsi iga I000 elaniku peale I,04
Linnades " " " " " I,29
Eestis " " " " " I,I0

II. Kodutarvitajad.

1. Kodus ravitsemist tarvitavad, sest nad on ortopeediliselt haiged. . .513 ehk 41%

2. Kodus käsitöö-õpetust tarvitavad, sest nad on parandamata haiged. . 260 " 21%

3. Kodus hoolekannet tarvitavad, sest nad on töövõimetud. . . . . 38 " 3%

Seega tarvitavad kodusse paigutamist 811 " 65%

Nendest eelkooliealisi . . . . . 127 " 10%

ja kooliealisi. . . . . 684 " 55%

4. Ise soovivad kodusse astuda. . . . . 151 " 12%

nendest ennekooliealisi. . . . . 14 " 1%

ja kooliealisi . . . . . 137 " 11%

III. Mitte-kodutarvitajad.

1. Mitte kodus, vaid ambulatoorset ravitsemist vajavad. . . . . 105 " 9%

2. Avalikku hoolekannet ei vaja. . . . 326 " 26%

Seega mitte-kodutarvitajaid. . . . . 431 " 35%

nendest ennekooliealisi. . . . . 56 " 5%

ja kooliealisi. . . . . 375 " 30%

IV. Haiguste tagajärjel on vigaseks jäänud:

1. Luu- ja liigesetiisikus. . . . . 471 " 38%

2. Halvatused. . . . . 236 " 19%

3. Rahhit . . . . . 80 " 6%

4. Põletikud. . . . . 60 " 5%

5. Lihaste liikumine. 9
6. Progresiivne lihaste atroofia 11
7. Vesipea. . . . . 6 } 26 " 2%

Seega haiguse tagajärjel vigaseks jäänud 873 " 70%

V. Sünnivigu ja õnnetu juhtumiste tagajärjel vigaseks jäänud:

1. Ülearused sörmed ja varbad.	0	ehk 0%
2. Kokkukasvanud sörmed ja varbad. .	8	" 0,64%
3. Löpundi puudumine	3	" 0,24%
4. Löpundi osa puudumine.	148	" 12%
5. Nikastused.	42	" 3%
6. Arenemata jne..	114	" 9%
7. Eespool nimetamata vead	54	" 5%
Seega sünnivigu ja õnnetu juhtumisel vigaseks jäänud.	369	" 30%
Nendest on sünnivigu.	123	" 10%
Õnnetul juhtumisel saadud vigu	246	" 20%
Ülemise löpundi vigastusi on. . . .	153	" 12%
Alumise " " " . . .	117	" 10%
Kompineeritud " ". . . .	37	" 3%
Eespool nimetamata " "	54	" 5%
Padruni ehk granaadi löhkemise tagajärjel on vigaseks jäänud . .69		" 5,5%
VI. Vigasuse komplikatsiooni all kannatab	197	" 16%
VII. Lähemas sugukonnas on vigasusi ette tulnud.	87	" 7%
VIII. Ravitsetud on	859	" 69%
nendest haigemajas.	375	" 30%
ambulatoorselt	484	" 39%
Ravitsemata jäänud	344	" 28%
IX. Kooliõpetust saavad	795	" 64%
Kooliõpetuseta jäänud	435	" 35%
Arvame ennekoolieelised maha	183	" 15%
Järjelikult on koolieas kooliõpetuseta	252	" 20%

X.	Vaimliselt terved on	1045	ehk	84%
	" puudulikud on	83	"	7%
XI.	1. Vanematelt saavad ülespidamist	1135	"	91%
	Sugulastelt " "	68	"	5%
	2. Riigilt saavad abiraha	27	"	2%
	Kogukonnalt " "	41	"	3%
	Seltsidelt " "	14	"	1%
	3. Majandusline seisukord on kehv	852	"	69%
	" " " keskmine	326	"	26%
	" " " jõukas	19	"	1,5%
XII.	Tööliste lapsi on	556.	"	45%
	Põllupidajate lapsi on	501	"	40%
	Kaksikseisuse " "	68	"	6%
XIII.	Lastest on meessugu	754	"	61%
	" " naissugu	488	"	39%
	Maakondades on meessugu	542	"	62%
	" " naissugu	332	"	38%
	Linnades on meessugu	212	"	58%
	" " naissugu	156	"	42%
XIV.	Eesti riikkondsusse kuuluvad	1219	"	98%
	Väljamaalasi ja tähendamata	23	"	2%
XV.	Rahvuse järele on eestlasi	1117	"	90%
	" " " venelasi	97	"	8%
	Sakslasi(8), lätlasi (7), muid ja tähendamata (13).	28	"	2%

F. J ä r e l d u s e d .

Eestis tuleb vigaste laste ja täiskasvanute vigaste eest kõige energilisemalt hoolt kandma hakata.

Meil on I260 vigast last registreeritud. Täiskasvanute hulgas tuleb prof. B i e s a l s k i järele (I3 lhk.75) vähemalt kaks korda rohkem vigaseid ette, see oleks 2520. Peale nende on meil veel I300 sõja invaliidi[52]) registreeritud.[+]) See ga oleks Eestis vähemalt 5080 vigast.

I. Eestis on tarvis asutada vigastekodusi, sest

1) on meil 8II vigast last, keda kõige paremini võib kodus ravitseda ja õpetada;
2) soovivad I5I lapse vanemad neid ise kodusse paigutada;
3) ei ole meil ühtegi ortopeedia instituuti,[++]) kuna kirurgia kliinikud ja haigemajade kirurgia osakonnad, kus mõlemates kokku umbes 400 voodit haavahaigete jaoks, viimastega täidetud on.

Esimene kodu tuleb Tartu I50-200 voodiga asutada, sest

1) Tartu on ülikooli linn, kus vigastekodu õpe- ja teaduseasutuseks saaks olema;
2) elab Lõuna Eestis 385 vigast last, kes kodu vajavad.

Teine kodu tuleb Tallinna I50-200 voodiga avada. Ta oleks Põhja Eesti vigaste ravitsemise keskkohaks.

II. Kergemate vigasuste ravitsemiseks ja nende ärahoidmiseks tuleb igasse maakonna linna linna- ja maakonna haigemaja juurde ühine ambulatoorium vigaste jaoks asutada, mis ortopeedilise sisseseadega varustatud ja mille juhataja kirurg-ortopeed on.

+) Nendest Türgi sõjast 7, Jaapani sõjast 54, Ilmasõjast 860, Vabadussõjast 377, teadmata 2.
++) Eesti Punase Risti ortopeedia instituut Tallinnas on veel noor ja abiandmine seisab seal peaasjalikult masseerimises ja tervisvõimlemises.

III. Vigastekodudes ravitsetute kui ka teiste pikaldast haigust põdevate laste jaoks tuleb merisanatoorium avada, kus lapsed kosuda ja lõpulikult paraneda võiksid.

IV. Kõige rohkem lapsi on meil tiisikus vigaseks teinud, 471 ehk 38% , see on enam kui 1/3 kõigist vigastest lastest. Sellepärast tuleb tiisikuse vastu igal viisil ja kõigi abinõudega võitlema hakata.

V. Eestis tuleb Preisimaa eeskujul eriseadus maksma panna, mis igakülgselt vigaste laste hoolekande korraldust reguleerib.

VI. Vigaste laste eest mittehoolekandmine on riigile ja rahvale kahjutoov.

Meil on 1260 vigast last registreeritud, nendest 330 , kelle eest vanemad ehk kasvatajad rahuloldavalt hoolitsevad. Jääb järele 930, kelle eest seltskond ehk riik kohustatud on hoolt kandma.

Arvame ühe vigase lapse ülevalpidamiseks 1000 marka kuus, kuna vähemaga vaevalt keegi läbi saab, see on aastas 11.160.000 marka.

Töövõimuline olles teeniks iga vigane vähemalt ise enesele eluülespidamist ja sellega oleks üle 11 miljoni rahva varandust teisteks otstarveteks vaba.

G. K i r j a n d u s .

1. K. B i e s a l s k i, Krüppelwesen. In Handwörterbuch der sozialen Hygiene herausgeg. von A. Grotjahn und J, Kaup . Bd. I. Leipzig 1912.

2. M. K i r m s s e , Zur Geschichte der frühesten Krüppelfürsorge. Zeitschrift für Krüppelfürsorge (edaspidi lühendatult Z.f. K.) Bd. IV, I.

3. K ü l b , Länder- und Völkerkunde in Biographien.II Lief. 1846 S 230. Tsiteeritud Kirmsse järele lhk.7.

4. M.J. E i s e n , Hans ja venapagan lhk. 51. Neljas täiend. trükk. Tartus 1920.

5. N. A n d r y , L'orthopedie, ou l'art de prevenir de corriger dans les enfans les difformites du corps,Paris 1741. Tsiteeritud M. Kirmsse järele Z.f.K.Bd.13,lhk.45(1920)

6. Fritz L a n g e , Geschichte der Orthopädie in Lehrbuch der Orthopädie herausgeg. von Fritz Lange, Jena 1914.

7. D Theodor S c h ä f e r , Pariser Reisebrief.Z.f.K.Bd.I, lhk. 34.

8. Dr. M u s k a t , Das Kopenhagener Krüppelheim. Z.f.K.Bd.I, lhk. 308.

9. Martin U l b r i c h , Hans Knudsen. Z.f.K.Bd.15,lhk.13 , (1922.)

10. Martin U l b r i c h , Der Anteil der inneren Mission an der Krüppelfürsorge. Z.f.K. Bd.I,lhk.277.

11. Dr. Konrad B i e s a l s k i , Umfang und Art des jugendlichen Krüppeltums und der Krüppelfürsorge in Deutschland. Hamburg und Leipzig 1909.

12. Die deutsche Krüppelfürsorge am Ende des Jahres 1910. Z.f.K. Bd.IV. lhk.181.

13. Prof.Dr. Konrad B i e s a l s k i , Leitfaden der Krüppelfürsorge, lhk. 102. 2. Aufl. Leipzig 1922.

14. P.J. B r i e f s , Krüppelfürsorge. Das preussische Gesetz betreffend die öffentliche Krüppelfürsorge im Rahmen der deutschen sozialen Fürsorgegesetzgebung. M.Gladbach 1921.

15. Prof. Carl S p r i n g e r, Die Krüppelfürsorge in der Tschechoslovakischen Republik. Z,f,K.Bd.15 lhk.53(1922)

16. v. A b e r l e , Ueber Krüppelfürsorge in Oesterreich-Ungarn. Z.f.K. Bd.I, lhk. 59.

17. A. W i l d, Soziale Fürsorge in der Schweitz. 2.Aufl. Zürich 1919.

18. Dr.med. Richard S c h e r b, Die Krüppelfürsorge in der Schweitz. Z. f. K. Bd. 15, lhk. 36 (1922).

19. Prof. Dr. A. C o d i v i l l a, Krüppelfürsorge in Italien. Z.f.K. Bd.I. lhk. 204 ja 257.

20. Z.f.K. Bd. II lhk. 320 (1910).

21. Dr. P. R e d a r d, und Dr. P.V. B a d i n, Krüppel- und Siechenanstalten in Frankreich. Z.f.K.Bd.II lhk.127. (1910).

22. Lord Mayor Treloar Cripples Home and College, Alton. Z.f.K. Bd. II, lhk. 317 (1910).

23. Martin U l b r i c h, Zur Literatur der Krüppelfürsorge. Z.f. K. Bd.IV. lhk. 65.

24. Pastor A.M. K n o t t n e r u s , Die Krüppelfürsorge in Holland. Z.f.K. Bd. I, lhk. 87.

25. Dr. Patrik H a g l u n d , Eine schwedische Krüppelstatistik. Z.f.K. Bd. I, lhk. I2I.

26. S u o m e n raajarikot. Sosialinen Aikakauskirja nr.I ,I920.

27. Richard S i e v e r s , Föreningen för Lyttas Bistånd I890-I9I5. Helsingfors I9I5.

28. Vuosikertomus Raaja rikkoisten Auttamisyhdistykselta vuonna I920 Helsingissä I92I.

29. Robert W. L o v e t t und Wm. S. M e r r i l l , Fürsorge für Krüppelkinder in den Vereinigten Staaten. Z.f.K. Bd.IV. lhk I29.

30. Prof. Dr. M a r c u s , Bericht über die Posensche städtische Krüppelfürsorge. Z.f.K. Bd.I4,lhk.22 (I92I).

3I. Prof. Dr. F.A. S c h m i d t in Handbuch der deutschen Schulhygiene herausgeg.von Prof, Dr.med. Hugo Selter, lhk. 4II. Dresden und Leipzig I9I4.

32. Dr. W i d o w i t z , Ergebnis der Schuluntersuchungen an den Wiener Schulen in Bezug auf die Notwendigkeit der Krüppelfürsorge. Stenographischer Bericht über den 5. Deutschen Kongress für Krüppelfürsorge , lhk.I55 . Leipzig I9I9.

33. Dr. H a b e r l i n , Die Kinder- Seehospize und die Tuberkulose-Bekämpfung. Leipzig I9II.

34. R o l l i e r , Die Sonnenbehandlung der Tuberkulose in Verhandlungen der 29.Versammlung der Gesellschaft für Kinderheilkunde lhk.I86. Wiebaden I9I3.

35. Dr. K i s c h , Die Behandlung der äusseren Tuberkulose in der Tiefebene. Stenogr.B.u.d.6.D.K.f.K.lhk.I20, Leipzig I92I.

36. Prof. S c h l o s s m a n n , Das Gesetz betreffend die öffentliche Krüppelfürsorge vom 6. Mai 1920. D.m.W. 1920 nr. 29.

37. Dr. P i o r k o w s k i , Berufseignungsprüfung in der Normalschule. Stenogr.B.u.d.6.D.K.f.K.lhk.184. Leipzig 1921.

38. Dr. S c h a s s e , Mitw irkung des Arztes bei der Berufsauswahl und Berufsausbildung. Stenogr.B.u.d.6.D.K.f.K. lhk. 204. Leipzig 1921.

39. Stabsarzt Dr. C h r i s t i a n , Psychophysiologische Berufsberatung der Kriegsbeschädigten. Leipzig 1918.

40. Direktor P e r l s , Praktische Erfahrungen in den Fabrikbetrieben der Siemens-Schuckert Werke mit körperlich Gebrechlichen. Stenogr.B.u.d.6.D.K.f.K.lhk.205. Leipzig 1921.

41. Oberingenieur Dr. B e c k m a n n , Rückführung Schwerbeschädigter in die Industrie. Stenogr.B.u.d.5.D. K.f.K. lhk. 94. Leipzig 1919.

42. Friedrich M a i e r - B o d e , Der Arm- und Beinbeschädigte in der Landwirtschaft. Leipzig 1917.

43. Dr. Max B ö h m , Der Krüppel in der Landwirtschaft. Stenogr. B.u.d. 6.D.K.f.K.lhk.198. Leipzig 1921.

44. Hans W ü r t z , Das Seelenleben des Krüppels. Leipzig 1921.

45. Dr. Kurt S c h w a r z , Der Krüppel als Kopfarbeiter. Stenogr. B.ü.d.6.D.K.f.K.lhk.202. Leipzig 1921.

46. G.A. K ü p p e r s , Die Selbsthilfe des Kriegsversehrten. Z.f.K. Bd.13, lhk.16.

47. Prof. Dr. K. B i e s a l s k i , Die ethische und wirtschaftliche Bedeutung der Kriegskrüppelfürsorge. Leipzig 1915.

48. Prof. D. K. B i e s a l s k i , Kriegskrüppelfürsorge, lhk.7. 121-140. Tausend. Leipzig 1916.

49. Avalikkude algkoolide seadus. Eesti Õpetajate Liidu Kirjastus nr. I. 1920.

50. Prof. Dr. Paul H. R ö m e r , Heine-Medinsche Krankheit lhk. 693. In Spesielle Pathologie und Therapie innerer Krankheiten. Herausgegeben von Friedrich Kraus und Theodor Brugsch. II Bd. Infektionskrankheiten. II Teil.

51. Л.Н. Малиновский, К изучению в медико-топографическом и санитарно-статистическом отношении г. Ревеля. Ревель 1891. Печатня эст. губернского правления.

52. Prof. Zoege M a n t e u f f e l , Kirurgia Eesti Vabadussõjas lhk. 107. Eesti Vabaduse sõda XI.1918-II.1920. Tervishoidline osa. Sõjavägi Tervishoiu Valitsuse väljaanne . Tallinn 1921.

H. J u h t l a u s e d .

1. Vigaste laste hoolekande alla võtmist ei määra mitte üksinda vigasuse raskus, vaid nöndasama ka nende materjaalsed olud.

2. Vigaste laste kaitseks ja vigasuste ärahoidmiseks tuleb vigaste laste hoolekande eriseadus välja anda.

3. Tartu Ülikooli juurde tuleb iseseisev kirurgia-ortopeedia proffesuur asutada, kellele ortopeedia instituut vigaste ravitsemiseks ja nendele üldhariduse ja eriõpetuse andmiseks allub.

4. Eestis tuleb täielik lastekaitse seadus välja töötada ja maksma panna, mis omavalitsuste kohused abitarvitajate kohta kindlaks määrab.

5. Rinnalaste toitmise probleem on niisama vana kui inimsugu ja võib oma täielist lahendust rinnaga toitmises leida, kuna kunstlik toitmine sellele ideaalile ainult läheneda suudab.

6. Toitude mõju, eriti haigete oma, tuleb mitte üksinda kalooriate , vaid ka bioloogiliste väärtuste järele hinnata.

7. Eestis tuleb psühotehniline töö-instituut ellu kutsuda, kus inimeste vaimlisi ja füüsilisi omadusi nende elukutse valiku otstarbel tundma õpitakse.

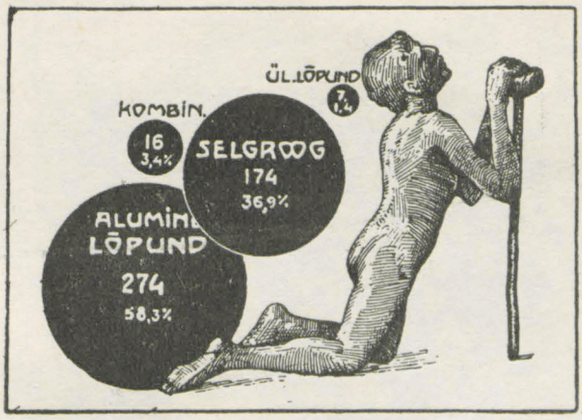

1. Tiisikus üksikutes keha osades.

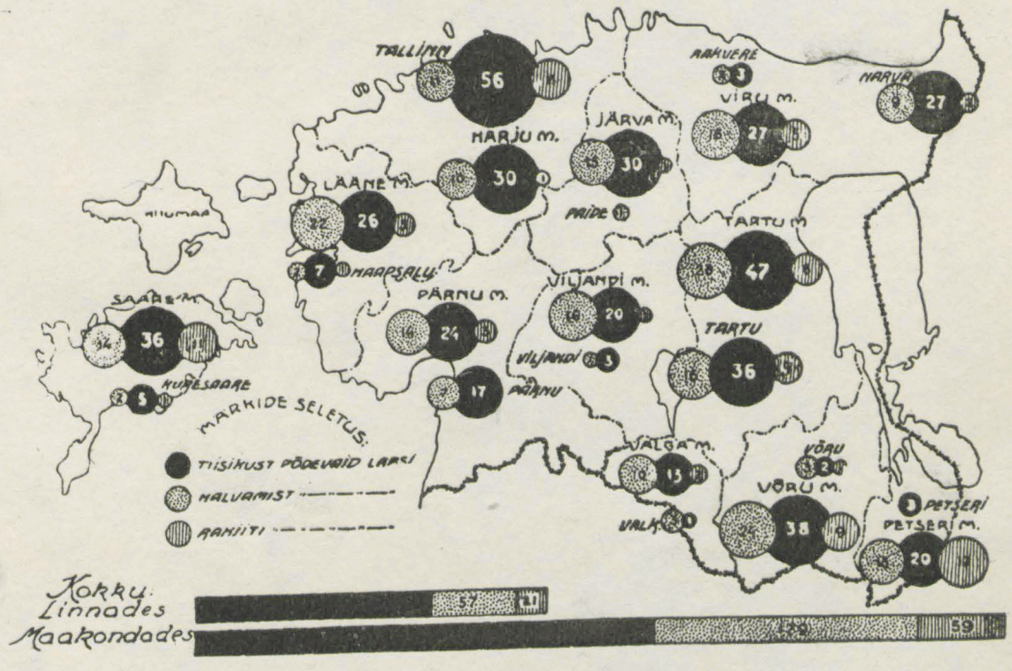

2. Tiisikuse, halvatuste ja rahiidi jaotumine linnades ja maakondades.

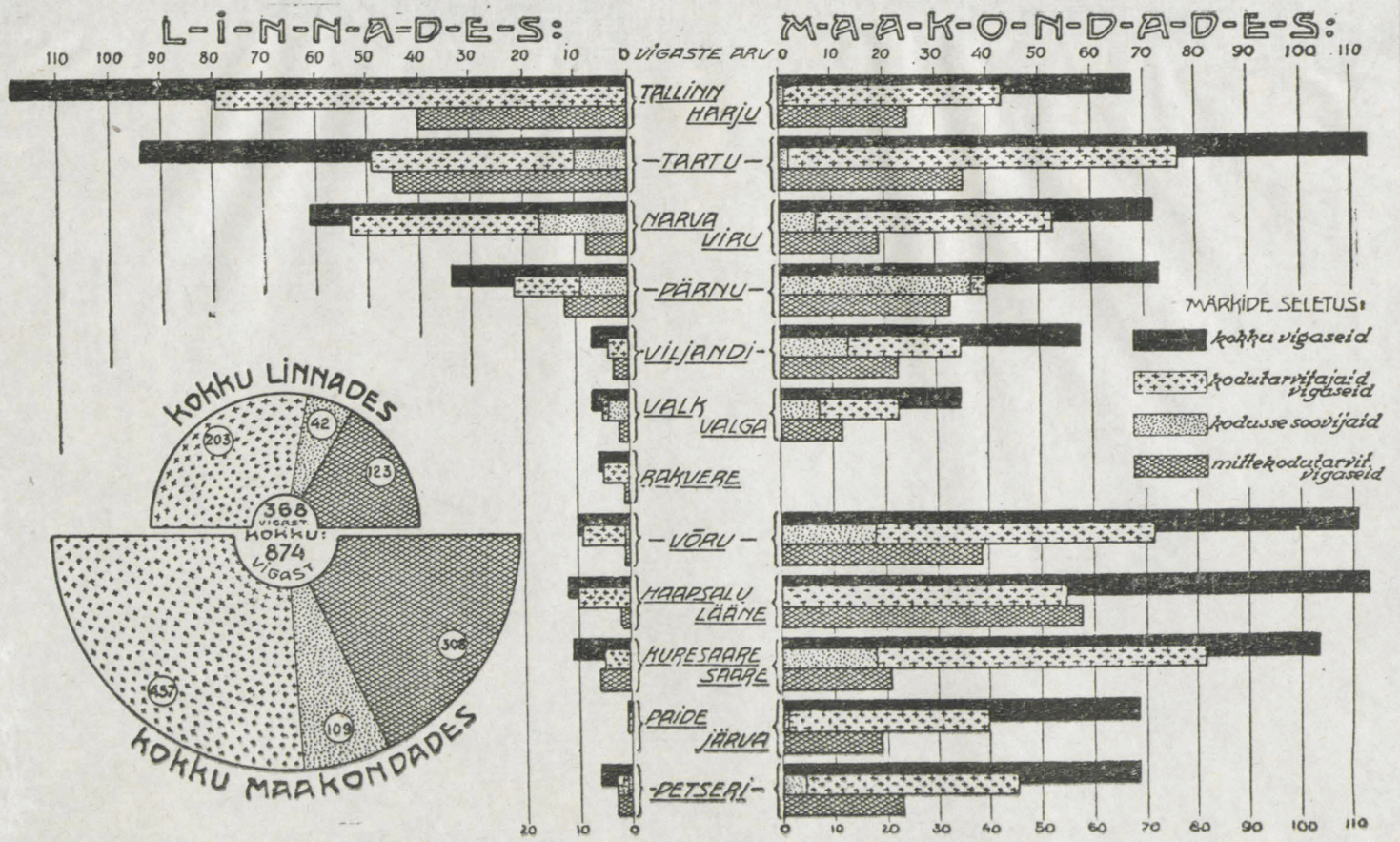

3. Võrdlev kujutus vigaste arvu, kodutarvitajate, kodusse soovijate ja mittekodutarvitajate vahel.

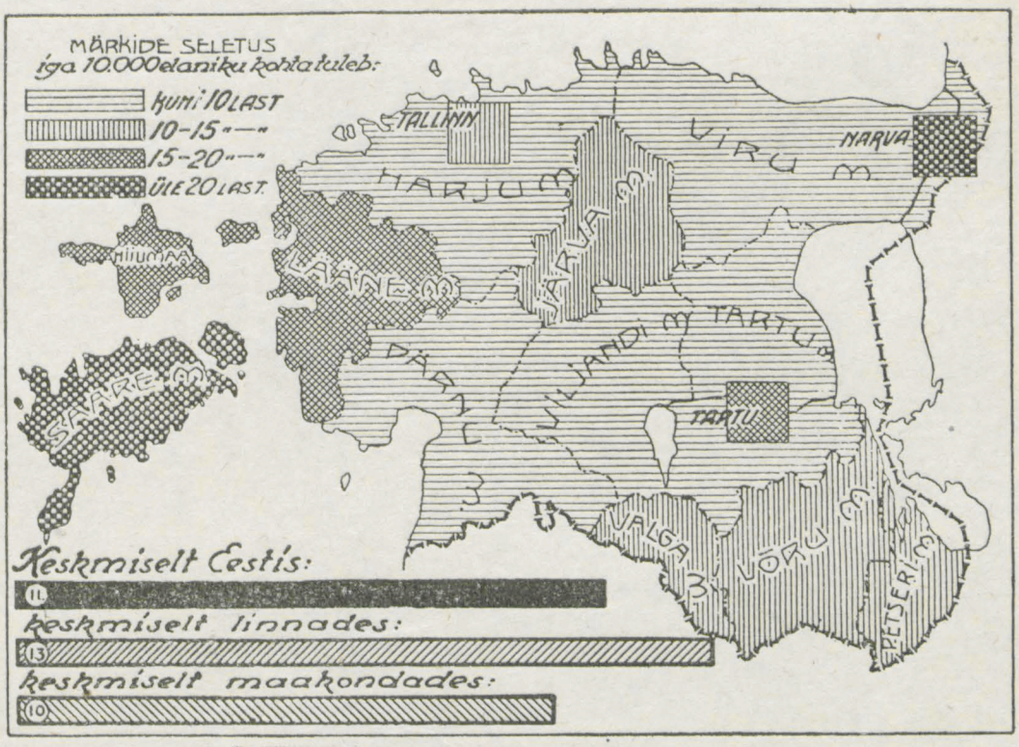

4. Vigaste jaotumine suuremates linnades ja maakondades iga 10.000 elaniku kohta.

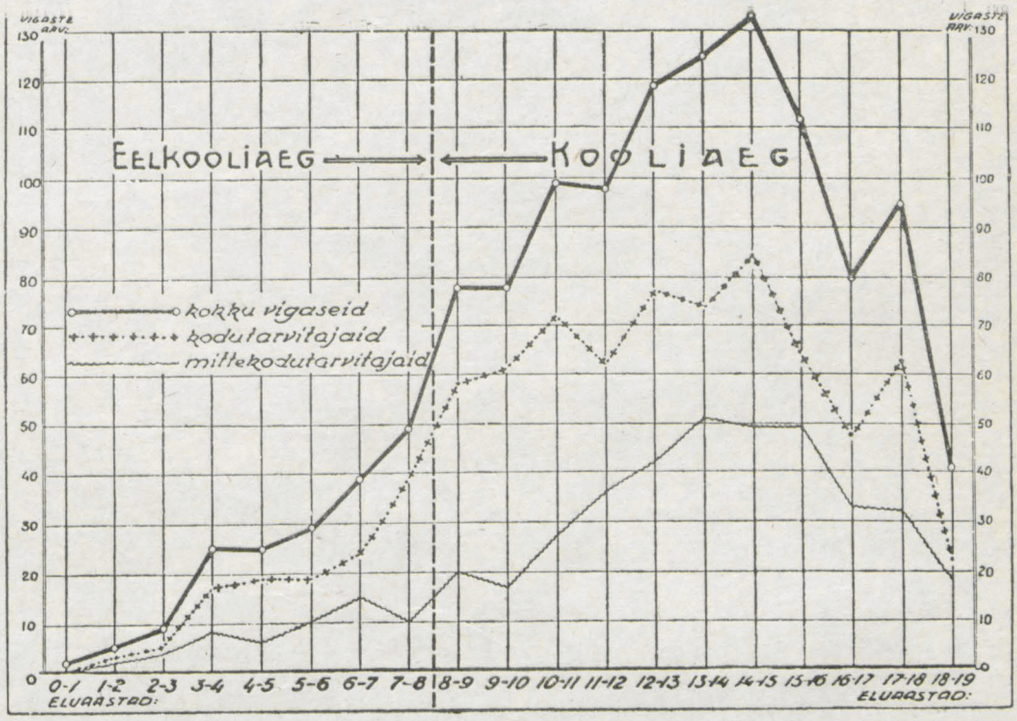

5. Vigaste laste arvu suurenemine ja vähenemine eluaastate järele.

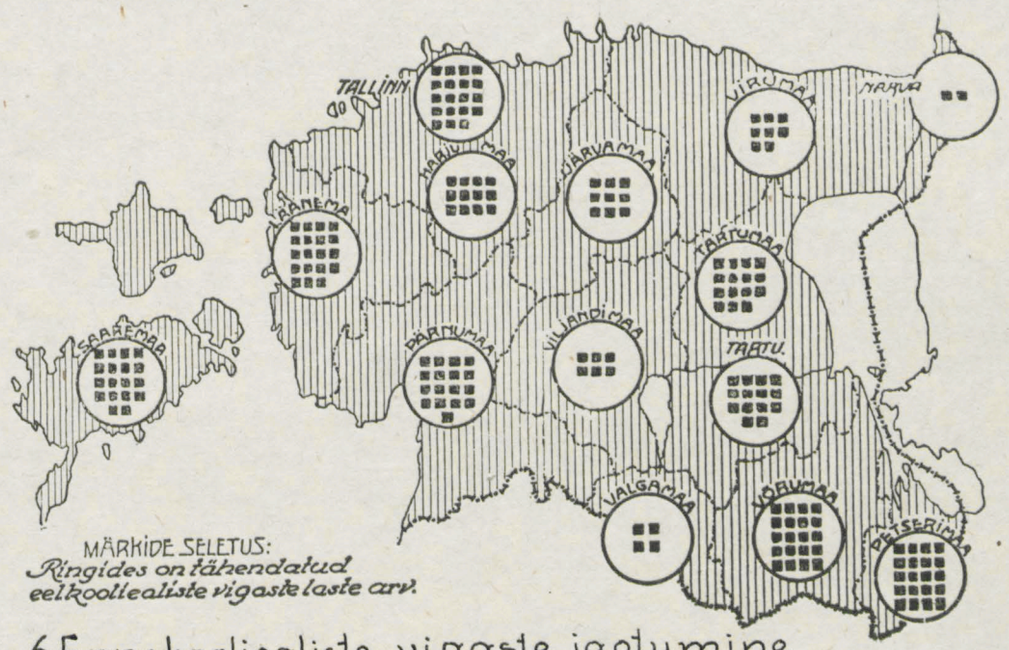

6. Ennekoolealiste vigaste jaotumine suuremates linnades ja maakondades.